GEORGES MOUSTAKI • DR JOHN • KUL HASAN • SERGE GAINSBOURG

ROLL

350 000 TL
KDV dahil

sayı 23 eylül '98

beastie boys

rolling stones ali sami yen'de

✪ julian lennon ✪ vic chesnutt & kristin hersh ✪ ulaş özdemir ✪ sean lennon

neil young

Türkçesi: Katıkol Melih

Bay ruh
Selam bay ruh,
bir fikir almaya geldim
Kafamı kurcalıyor
turfanda bir mevzu
Kalabalık içinde
şöyle bir görünmesi suretimin
memnuniyet yaratıyor
Oyunbozanlık yapmak geçiyor içimden
ama damarıma basıyor aymazın teki
Suratım bir karış bet bet takılırken öyle
bir mektup getirdi biri
Kulaklarıma vardı ağzım
iltifatıyla bir hayranımın
demiş ki, üzüyorsun beni
Kim olsa bu kızın yerinde
bilirdi daha iyisini, çünkü demiş ki
tuhafsın değişme sakın
Tebessümüm donup kalacak mı şimdi
Kalkıp gitmeyin hemen, bekleyin
palyaço hastalandı,
döktürecek birazdan
böyle durumlar için hazırladığı numarasını
Kafamdan hızlı çalışır suratım
değişmem tuhaf mı olur?
Ben nereden bileyim, ona sorun
Degişmem tuhaf mı olur?
Ben nereden bileyim, ona sorun

Kalbim
Vadinin aşağılarına bakar çoban
sürüsü elinin altında, güvencede
ve bir insanın elinden düşen yıldız
parlar bir an karanlık gökyüzünde
Bir yerlere gitmeliyim, bir yerlere
Henüz geç değilken, gitmeliyim bir yerlere
Bu defa bir şekilde çizeceğim yolumu
Sana ihtiyaç duymayacağım bu defa
Hayaller suya düştüğünde koca ağaçlar gibi
bilmiyorum ne gelir aşkın elinden
hayatlar uçuştuğunda hafif bir rüzgarda
bilmiyorum ne gelir aşkın elinden
Kalbim, ah kalbim
sahip çıkmalıyım sana
henüz geç değilken, henüz geç değilken
sana sahip çıkmalıyım
Gerçek aşkı vereceğim sana
bilmesem de ne gelir aşkın elinden
Bir yerlerde olmalı mutlaka
birilerinin düşleri gerçekleşmeli

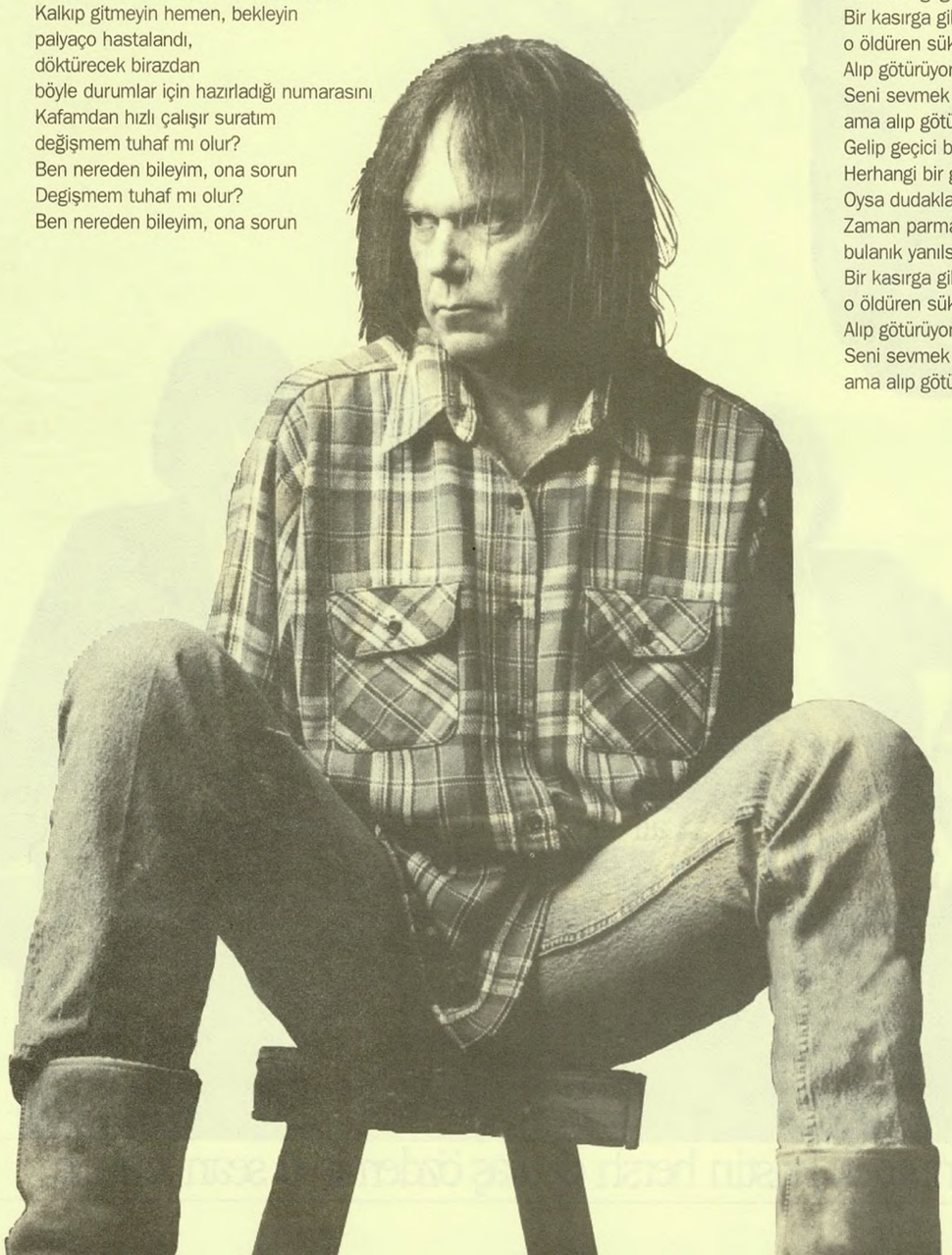

Kasırga gibi
Kalabalık, dumanaltı bir barda görmüştüm seni
Binmiştin ışığın üzerine, ayın çok ötesine
Dans ediyordun bir yıldızdan diğerine
Ve karşımda duruyordun gerçek yüzünle
Kahverengi gözlerinden gelip geçen alevlerle
Bir kasırga gibisin,
o öldüren sükûnet gözlerinde
Alıp götürüyorsun beni duygularım birbirine girdiğinde
Seni sevmek istiyorum,
ama alıp götürüyorsun beni bambaşka yerlere
Gelip geçici bir düştün ilk önce
Herhangi bir gece, herhangi bir girdaplı düşünce...
Oysa dudaklarımız birbirine değdiğinde
Zaman parmaklarımızın arasından kayıp
bulanık yanılsamalar aklımızı ele geçirince...
Bir kasırga gibisin,
o öldüren sükûnet gözlerinde
Alıp götürüyorsun beni duygularım birbirine girdiğinde
Seni sevmek istiyorum,
ama alıp götürüyorsun beni bambaşka yerlere

Çaresiz
Orada bir kasaba var Ontario'nun kuzeyinde
düşleri, mutluluğu, hatıraları ve umutsuzluğuyla
düşünüyorum da, bir gün dönebilirim oraya
hayatımın şekillendiği o kasabaya
Yıldızların arkasında mavi, masmavi pencereler
yükselen sapsarı bir ay
gökyüzünde uçuşan kocaman kuşlar
gözlerimize gölgelerini bırakıp bizi terk ediyorlar
Çaresiz, çaresiz, çaresizim
sevgilim, şimdi duyabiliyor musun beni
kapımı saran zincirler sımsıkı kilitli
sevgilim, ne olur öğren benimle şarkı söylemeyi
Yıldızların arkasında mavi, masmavi pencereler
yükselen sapsarı bir ay
gökyüzünde uçuşan kocaman kuşlar
gözlerimize gölgelerini bırakıp bizi terk ediyorlar
Çaresiz, çaresiz, çaresizim
Çaresiz, çaresiz, çaresizim

sayı 23 eylül '98

4 Ajans

8 Serge Gainsbourg

10 Beastie Boys

14 Julian Lennon

16 Sean Lennon

20 Georges Moustaki

24 Dr. John

28 Chesnutt & Hersh

30 Rolling Stones

34 Kul Hasan

36 Ulaş Özdemir

40 "Gerçeğe hû!"

42 Duyal Karagözoğlu

44 Rave

46 Gayd

48 Albümler

56 Liste

57 Serge Gainsbourg (devam)

62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Atilla Aydoğdu, Ayşe Draz, Bülent Tanatar, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Duygu Akın, Emre Çağatay, Ender Ergün, Eray Makal, Ensar Altun, Erdir Zat, Erol Babaoğlu, Fatih Özgüven, Fikret Otyam, Gökalp Baykal, Gökhan Pamuk, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, HknKrtsh, İlker Aksoy, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Nedim Yalgı, Nevzat Çalışkan, Nick Kent, Ogan Güner, Özgür Uçkan, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serkan Seymen, Sevin Okyay, Sid, Siren İdemen, Tom Waits, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yücel Göktürk **Film hazırlık:** Çağdaş Grafik **Baskı:** Serler Matbaası **Dağıtım:** Bir-Yay **Adres:** Sıraselviler Caddesi Billurcu Sokak 32/3 Taksim İstanbul **Tel-Faks** 245 56 06 **Yıl** 2 **SAYI 22 - AĞUSTOS '98 İmtiyaz Hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **Sorumlu Yazışleri Müdürü:** E. Derya Bengi
Web: http://abone.turk.net/meram/homepage.html
AYDA BİR YAYINLANIR

ROLLOVER RAVE

doktor amca anlatıyor: siyatik ve twist

Oğlum arkadaşları ile beraber Asuman'ın yaşgününe gitmek için müsaade istedi, güldüm:

- Haberim var Hasan, akşam yemeğe bizleri de çağırdılar, orada buluşuruz, şimdiden hepinize iyi eğlenceler.

Neşe içinde Levent'in yolunu tuttular. Biz de üç-dört saat sonra Asumanlara gittik, yemekte 8-10 aile idik, çocuklar salona geçtiler, büyükler tatlı bir sohbete daldık, daldık ama yan odadan gelen müzik, kahkaha seslerine kulak kabartmamazlık edemedik. Bu halimiz ev sahibinin dikkatini çekmiş olacak ki,

- Çocuklar Twist denen dansı yapıyorlar, sıkılmazsanız salona geçip seyredelim, diye bir teklif yapınca, çocukların odasına geçtik. En küçükleri 12-13 yaşında olan yedi-sekiz çift, kendilerini müziğe kaptırmışlar, durmadan tepiniyorlardı, evet evet, yalnız tepinmekle kalmıyor, vücutlarının her tarafını kırıyor, kımıldatıyor, kan ter içinde kalıyorlardı. Ne bitmez tükenmez şey bu yaptıkları Twist. Doğrusu doktor gözü ile iyi karşılamadım, bir kere yorucu, sonra vücudun bütün yükü bel kemiği diz eklemleri üzerinde. Gençleri bir saat kadar seyrettim ve eve döndük. Ertesi sabah yaşgününde tanıştığım Ahmet bey telefonda beni aradı ve hastalanan oğlunun muayenesi için evine çağırdı, giyindim gittim, hasta olan delikanlıyı yatağında inler buldum. Elini, ayağını kımıldatamıyor, sağdan sola dönemiyordu. Muayenemi yaptım, ilâçlarını verdim, biraz ağrılarını dindirdim ve "Akşam kaç saat Twist yaptın oğlum" diye sordum.

- Durmadan, dinlenmeden iki saat amca.

- Yorulmadın mı?

- Hiç hissetmedim.

- Bu siyatalji, bel bacaklarının ağrısı, senin sevip de kanamadığın Twist denen dansın eseri. Siz gençlerin çoğu nedense her şeyin kararını bulamıyorsunuz. Şimdi en azından yedi-sekiz gün yatakta kalacak, derslerinden, okulundan olacaksın.

- Neden? Hemen geçmez mi?

- Neden olacak, bel kemiği fıkralarını zedelemişsin, saatlerce dans etmiş, vücudunun her tarafını sarsmışsın. Bel kemiği öyle fazla kuvvet sarfetmeğe gelmez, hele sizlerinki gibi körpe vücutlarda çabuk hırpalanır. Twist denen dansta en çok örselenen yer, kemiğin iki halkası arasındaki kıkırdaktır. O yerinden oynayınca, komşu sinirleri zedeler, sende de siyatik sinir zorlanmış, ağrı, sızı hep bu sinirin yüzünden. Böyle öne, arkaya, yana, hele dizleri kırmadan eğilme daima tehlike yaratır, bel kemiği halkalarından birinin oynamasına yol açar.

- Şimdi ne yapacağız?

- Evvela, sert, somyasız yatakta istirahat edecek, verdiğim ilaçlarla iyileşmeğe bakacaksın.

- Aman bir daha deli gibi saatlerce Twist yapmam.

- Dans et yavrum, ama her şeyin kararını bil, çoğun zarar olduğunu unutma.

Dr. Kâmran Şenel

1963, Doğan Kardeş

AJANS

Serseriyim ah, serseri / Okur-yazar ve sevimli **SELÇUK URAL**

İpnotize edildikten sonra herhangi bir sebepten dolayı, eski halinize dönemezseniz ne olur, bilir misiniz? Böyle bir hal başınıza gelmeden önce, bu suali etraflıca düşünün. Cevabı tahmininizden daha korkunç olabilir. Zira ipnotizma kötü ellerde fena maksatların vasıtası olabilir.

İster gel ister gelme doktor beğim / Ben ölmeye alışmışım **ALİ YÜCE**

Bahçelerde ıtırım / Hasta oldum yatırım / Bana doktor kâr etmez / Sevgilimi getirin

Koklamaya kıyamam / Benim güzel manolyam **ZEKİ MÜREN**

Duvardan pencereyi anlamasını elbet beklememeliyiz: Ben beklemem. **İLHAN BERK**

Ne garip şu ikindi sazlıklarında / Federico adında olmak **FEDERICO GARCIA LORCA**

Ağar'ın düğününde bir tek Rachid Taha eksikmiş

Beck, ekim ayının sonlarına doğru yeni albümü "Mutations"ı piyasaya sürecek. Doğru haber alan kaynaklardan öğrendiğimize göre, albümde akustik gitar öylesine ağırlıktaymış ki, sampler'ların pabucu dama atılmış.

Dinleyenler bu müziğe "uzay çağı folk-rock'u" ismini vermekte bir sakınca görmemişler. "Mutations" albümünün kapağını Air'den Mike Mills tasarlamış. Bilindiği gibi bu albüm, küçük, bağımsız bir plak şirketi olan Bong Load tarafından yayınlanacak. Beck'in Geffen'den çıkaracağı ve Dust Brothers desteğinde kaydedeceği "gerçek" albümü içinse gelecek seneyi beklememiz gerekecek. Ayrıca Beck, K Records adlı bir şirketten, ocak ayında bir konser albümü yayınlayacak: Paris'te Olympia'da verdiği konserlerdeki 13 folk ve blues şarkısından oluşan bir albüm.

Tüm dünyada beklenmedik bir ilgiyle karşılanan Fransız ikili **Air**, ilk Amerika turnesinin heyecanını yaşıyor. Grup konserlerde sahneye, Beck'e eşlik eden müzisyenlerle çıkıyor.

Son bir best-of çıkararak Island şirketiyle bağlarını koparan **Tom Waits**, punk-rock'çuların arasına sığındı. Rancid, Cramps ve Bad Religion gruplarının bağlı olduğu Epitaph'la bir plaklık kontrat imzalayan Waits, şu sıralar California'da stüdyoda. Epitaph'ın sahibi, "Waits'in aramızda olması bizim için büyük bir onur" demiş.

Mehmet beyin yağmuru

16. sayımızda "geldi, geliyor" diye duyurduğumuz Mehmet Güreli'nin "Yağmur" albümü sonunda çıktı. Bu "Yağmur", albüm kapağındaki ağaçları savuran fırtınadan ziyade, "cama vuran her damla beni harap ediyor" şarkısındaki gibi, pencereden seyredilen bir çiseleme halinde tezahür ediyor. Akustik gitar, bas, piyano, perküsyon, çello ve yer yer nefesli sazlarla takviye edilmiş besteleri, Güreli'nin tüllü vokali sürüklüyor. "Homage to Ömer Hayyam" şarkısındaki kanun ezgisi özellikle dikkate değer. Albümdeki şarkıların yarısında İngilizceye benzeyen ama İngilizce olmayan mırıldanmalar var. Bu parçaların sözleri, Güreli'nin albüme iliştirdiği notta yazdığı kadarıyla, "müziğin kendi diline yakın/doğaçlama olarak" sunulmuş. (Bizce şöyle bir not da düşülebilirdi: Bu parçaların sözleri münhasıran sanatçının kendisine aittir!) "Yağmur"daki en güzel sürprizler, "Sen ve Ben" ve "Koş git bir de sen bak" ismindeki iki güzel Türkçe şarkı... Son derece yetkin bir songwriter'ın elinden çıkma bu 10 şarkı, bize Traffic grubunun o eski güzel zamanlarını hatırlattı. Netice itibariyle "Yağmur", bağırıp çağırmayan, sözünüzü kesmeyen, tatlı tatlı ahbaplık eden, hatta trankilizan etkisi uyandıran müziğiyle 98'in en iyi işlerinden biri...

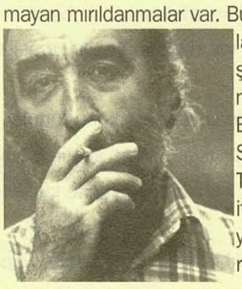

Dokuz-on kişiden oluşan depresif folk grubu **Lambchop** yeni albümü "What Another Man Spills"i eylül ayında yayınlıyor. Grubun bu sonbahardaki Amerika turnesinde adamımız Vic Chesnutt ve Calexico da yer alacak. Bu

Bu köpeğin peşinden...

Fransız şansonu "Mirza"nın sahibini yitirdi. Nino Ferrer 64 yaşında intihar etti...

"Pek dostum kalmadı. Düşmanlarımsa hem sayıca çok fazla hem de çok güçlü." 1995 yılında, artık heves duymadığı şarkı alemi için böyle söylüyordu Nino Ferrer. Yıllardır Fransa'nın güney-batısına çekilmiş, at yetiştiriyor, resim yapıyordu. *"Özellikle 'başarılı' insanların yanında kendimi çok rahatsız hissediyorum. Ben bunu bizzat kendimde görmüştüm, başarılı olmak size çoğu zaman zayıf, ödlek bir yan da verir..."*

1934'de İtalya'da doğan, İtalyan kültürüyle yoğrulan, Paris'te etnoloji ve arkeoloji eğitimi gören Nino Ferrer başarıyı ve şöhreti ilk olarak 1965'de "Mirza" isimli şarkısıyla tattı. Uzun süre Saint Germain kabarelerinde çalıp söylemiş, New Orleans blues ve cazına hakimiyetini ortaya koymuştu. Asıl enstrümanı bas gitardı, onun getirdiği ritm duygusuyla şarkılar yazdı. Ye-ye'cilerin yolundan giderek dinleyiciye bambaşka ufuklar sunabileceğini erken fark etti. Bir anlamda Boris Vian'ın, Serge Gainsbourg'un hattında ilerledi.

Rhythm'n'blues ile kaba güldürü tarzındaki sözlerin tuhaf karışımıyla kendi tarzını buldu. Ferrer'in birinci silahı istihzaydı. O yıllarda uslu gençler, gündelik hayatlarında olup bitenleri kibar kibar anlatarak başarıyı yakalamışlardı, Ferrer de aynı yolu tutturdu, ama hikayeleri acılaştırarak.

1965 yılında sahnede, "şimdi size anlatacağım hikaye pek eğlenceli değil, otuz yıldır bu köpeğin peşinde koşuyorum ben" diyerek sunduğu "Mirza"da, köpeğini arayan bir adamı hikaye ediyordu. İlk bakışta, bundan daha bildik bir şey olamazdı, halbuki Ferrer bunu bir maceraya, bir çılgınlığa, bir obsesyona vardırıyordu. "Cornichons"da yağmur yüzünden berbat olan bir pikniği anlatırken, bu sıradan hikayeden 20'li yılların güldürü filmlerini hatırlatan kollektif bir çıldırma hali çıkarıyordu. "Telephone", "Madame Robert" ve her zaman vazgeçilmez modelleri olan James Brown ve Ray Charles'ı selamladığı "Je veux être noir"da (Siyah olmak istiyorum) hep bu yöntemle hareket ediyordu: Usul usul yola koyulan basit hikaye, giderek acımasızlaşıyor, hızlanıyor, gemi azıya alıyordu... "La Maison Près de la Fontaine" ve "Le Sud" gibi barışçı ve çevreci şarkılarında, angaje şarkıların çoğu zaman sıkıştığı duvarları tamamen yıkıyordu. Başında kovboy şapkası, tuhaf kılıklı orkestrası eşliğinde yaptığı psychedelic rock'la 70'li yıllar boyunca dinleyiciyi konserden konsere peşinden sürükledi.

Büyük başarılardan sonra, geri çekilme zamanı gelmişti. Ve tıpkı Brassens, Brel, Ferré, Barbara gibi Paris'ten, usandığı şehir hayatından uzaklaştı, kabuğuna çekildi. *"Bir ahıra çok fazla sayıda inek koyarsanız, sıkışırlar. Sütün miktarı azalır ve kalitesi bozulur. Şehirlerde de durum aynı, çok kalabalık... Çok fazla insan, çok fazla araba, çok şiddet, düşmanlık, kayıtsızlık var; orada kendimi iyi hissetmiyorum."* Lot'daki 15. yüzyıldan kalma çiftlik evinde, resim yapıyor, şarkı yazıyor, kaydediyordu. *"Ben yalnız yaşamayı seven bir adamım. Mutlaka gerekmedikçe evden dışarı adımımı atmıyorum. Hiçbir gösteriye katılmıyorum, ne tatile çıkıyorum, ne denize gidiyorum, ne Seyşeller'e, hiçbir yere. Hayatımda çok seyahat ettim, iki kere dünya turu yaptım. Dünyanın son haliyle ilgili tecrübelerim seyahat etmemi imkansız kılıyor, her şey çok fazla bozuldu."*

90'lı yılların başlarında kariyerini yeniden yükseltmeyi öneren bir produktörü, *"para, güzel arabalar, kadınlar, bunların hepsine sahip oldum ben; artık hiçbir şey ipimde değil..."* diyerek geri çeviriyordu. *"30 yaşındaydım ve kendimi başarı ve servetin ortasında bulmuştum. En güzel arabalara, en güzel kızlara sahip olmayı arzu ediyordum. Sonra dünyanın gerçeklerini gördüm, gözlerim açıldı. Sokaklarda yaşayan üç milyon insan varken, milyarlık arabalarla gezmek istemiyorum."* Artık zamanın dışında yaşıyor, klasik müzik ve 30'lu yılların Fransız şansonlarını dinliyordu. Kendini sürrealist tuallerine vermişti. *"Hayatta tek arzusu resim yapmak olan yaşlı bir blues'cu gibi çalıyorum"* diyordu. Hayatından memnundu. *"Hayatı tüketmek gerek, içki içmek, sigara içmek, sürekli sevişmek, çocuklar yapmak, sevmek, yapabileceğinin en iyisini yapmak, verebileceğinin en iyisini vermek, sonuna kadar gitmek..."*

Nino Ferrer, tüfeğinden çıkan kurşunla 13 Ağustos'ta hayatına son verdi. Cesedi evinden üç kilometre uzaktaki bir tarlada bulundu.

4→

Cigara içme yârim / Gönülden geçme yârim / Ben sana kaçacağım / Kasavet çekme yârim

Çorba içerken üflenmez. Çok ayıp bir şeydir. Görgü kurallarına aykırı şeylerden biri de, çorbayı ağızla ses çıkararak içmektir. Çorba içerken kaşık yalanmaz ve emilmez.

Başka insanlardan pek rahatsız olmazdı. Bir mermer heykel, üzerinde yürüyen sineklerden ne kadar rahatsız olursa, o da o kadar olurdu. **PAUL BOWLES**, Çölde Çay

Geçmişten alacağımız şey, ateşler olmalı, küller değil. **JEAN JAURES**

istida suretimi hep geri çevirdiler / pehlivan yokluğundan hep beni devirdiler **SEFA KAPLAN**

– Öldü, değil mi?
– Şu kapı tokmağı kadar o da cansız artık...
ERSKINE CALDWELL, Felaket Yatağı

Sahafta bulduğumuz Timur Selçuk'un "Dünden Yarına" plağının üstünde şunlar yazıyordu: "Figen Hacerlerle iskeleye gittik. Birazdan gelicez... Annen"

arada Lambchop'un beyni Kurt Wagner ve grubunun, Vic Chesnutt'ın yeni albümüne de büyük katkıları dokundu.

Bilen bilir, Siouxsie Sioux, 80'li yıllarda Benshees'in yanısıra bir de **The Creatures** adında yan grup kurmuştu. Siouxsie'nin davulcu-perküsyoncu Budgie'yle beraber oluşturduğu bu grup bir-iki plak yaparak tarihe karışmıştı. Şimdi geri dönüş zamanı: Siouxsie ve Budgie yeniden bir araya gelerek minik bir Amerika turnesine çıkıyorlar. Üstelik John Cale de bazı konserlerde yer alacak ve birlikte eski bir rüyalarını gerçekleştirecekler: Velvet şarkısı "Venus In Furs"ün yeni bir yorumu...

Hüsker Dü ve Sugar gruplarından tanıdığımız **Bob Mould**, "The Last Dog and Pony Show" isimindeki yeni albümünü yayınladı.

Cowboy Junkies, Bob Dylan, Nick Drake gibi isimlerle karşılaştırılan **Mojave 3** isimli İngiliz grup ikinci albümü "Out Of Tune"u ekim ayında yayınlıyor.

Kristin Hersh'in grubu **Throwing Muses**, kendi adlarını taşıyan ilk albümlerini, "Chains Changed" adındaki 87 maxi single'larını ve çekmecede bekleyen bir grup demolarını bir araya getirerek bir double albüm yayınlayadı. "In A Doghouse" adındaki albümde toplam 29 şarkı yer alıyor.

Beth Orton ikinci albümünü ekim ayında yayınlayacak. Albümde bir şarkıyı Orton, Everything But The Girl grubundan Ben Watt'la birlikte yazmış.

The Fall'dan Mark E. Smith, yakınlarda Henry Rollins, Jello Biafra gibilerinin yaptığı türden bir "konuşmalı plak" hazırlıyor. Smith'in Edgar Allen Poe'nun izinden giden bir takım şiirlerinden meydana gelen albüm "The Post Nearly Man" adını taşıyacak.

Black Grape ikilisi "Stupid Stupid Stupid" albümünden sonra tamamen yollarını ayırdı. Shaun Ryder bu boşlukta "Molly's İdle Ways" filminde rol alacak.

Gus Van Sant'ın "Good Will Hunting" filminde kullanılan şarkısıyla bir anda popüler olan **Elliott Smith**, yeni albümü "XO"yu yayınladı. Nasıl bir müzik acaba diye merak ediyorsanız, Kinks ve Beatles isimleri size bir fikir verecektir.

David Byrne'ün "Feelings" adlı son albümündeki bazı şarkılar DJ Food, Mark Saunders, Thievery Corporation tarafından remikslenerek, Byrne'ün plak şirketinden çıkacak bir toplama albümde yer alacak. Bu arada David Byrne, Amerikan televizyon kanalı WNET'den gelen parlak bir teklifi kabul ederek programcılığa (bir nevi talk şovculuğa) soyundu. Bir buçuk saat sürecek "Session at West 54th" adlı programda Byrne, her hafta iki konuk ağırlayacak. Liste göz kamaştırıcı: Beck, Tricky, Taj Mahal, Tindersticks, kd Lang, Fiona Apple, Patti Smith, Sinead O'Connor, Lou Reed, Suzanne Vega, Lyle Lovett ve Billy Bragg.

Marilyn Manson, yeni albümü "Mechanical Animals"ı eylül ortalarında yayınlayacak. Albüm "Anti-Christ Superstar"a oranla daha yumuşak olacakmış. Duyanlar, sound'un Bowie'nin Ziggy Stardust dönemini andırdığını söylüyorlarmış. Bu arada, siz farketmiş miydiniz, biz yeni uyandık; Marilyn Manson ne kadar da Kral TV'deki VJ Bülent'i andırıyor.

Massive Attack "değiş-tokuş" politikasına devam ediyor. "Angel" adlı single'larını Blur'e remiksleten üçlü, şimdi de yeni single'ı "Interial Creeps" için Manic Street Preachers'dan James Dean Bradfield'e başvurdu. Tabii karşılığında Massive Attack da, Manics'in yeni single'ı "If You Tolerate This Your Children Will Be Next"e dokunacak.

Nine Inch Nails'in dönüşü 1999 başlarında bir double-albümle olacak. Trent Reznor'u kayıtlarda destekleyenler arasında King Crimson'ın ünlü gitaristi Adrian Belew ve David Bowie'nin klavyecisi Mike Garson da var.

Boş zamanlarında kendi fan kulübünün The Witness adlı fanzinine teolojiyle ilgili makaleler döşenen **Nick Cave**, İskoçya'daki bir toplantıya İncil'den pasajlar okumak üzere çağrıldı.

Black Sabbath'ın gitaristi **Tommy Iommi**'nin yeni solo albümünün konuk sanatçılar listesi kabarık: Billy Corgan (Smashing Pumpkins), Dave Grohl

İstikamet Mecidiyeköy

Kalbimiz hızlı çarpmaya başladı. Yuvarlanan Taşlar'ın bu yılki (belki de artık son) dünya turnesi İstanbul'da noktalanıyor. 19 Eylül akşamı, Ali Sami Yen'de, eski açık'ın önündeki dev sahnede 35 yılın acısını çıkaracağız. Sahne inşaatı, beş gün sürecekmiş: Onlarca tırla gelen ekipman, 350 tonluk demir-çelik aksam, 250 bin watt'lık ses tertibatı, beş-altı kilometre tutan kablolar filan, ekiple gelen 300 kişi (buradan olaya katılanlarla birlikte bin kişi) tarafından çift vardiya çalışılarak kondurulup kaldırılacak... İstisnasız her gün dört saat jimnastik yapan Jagger, stadın içinde de bir gym salonu arzu etmiş. Ve dahi bilardo salonu filan, daha neler neler... Ali Sami Yen'in soyunma odaları bu işler için elden geçirilmeye başlandı bile... Stones, "Bridges To Babylon" turnesi kapsamında ayın 16'sındaki Atina konserinin ardından burada olacak. Hangi otelde kalacakları bir sır. 19 Eylül'deki konserde iki de açılış grubu var. Avrupa şehirlerinde Johnny Lang, Simple Minds, Dave Matthews Band, Hot House Flowers, Seahorses, Jean-Louis Aubert, Big County, Corrs, Catatonia'nın vazifesini İstanbul'da Extra ve Athena ifa edecek... Mick, Keith, Charlie ve Ron amcalar, hepsi de maaile şehrimize geliyorlar. Büyük ihtimalle Mick Jagger ve Jerry Hall buradan Bodrum'a geçecekmiş... Acele edin, bilet için ferdi kredi imkanı sağlayan kişi ve kuruluşlara bir an evvel başvurun. Satış, Raksotek ve D&R'larda, numaralı ve kapalı 15, saha içi 12, açık tribün 7.5 Türk lirası... 18 Eylül akşamı erken yatın, sabah kalkınca zengin bir kahvaltı yapın. Heyecanınızı anlıyoruz. Acaba, diye düşünüyorsunuz, hangi parçaları çalacaklar?

6 Temmuz 98'deki, Amsterdam konseri şarkı listesini ele geçirdik. Görüldüğü gibi, bol bol eski parça çalmışlar iki ay önce Amsterdam'da...

Satisfaction • Let's Spend The Night Together • Flip The Switch • Gimme Shelter • Sister Morphine • Bitch • Saint Of Me • Out Of Control • You Got Me Rocking • Fool To Cry • Miss You • Thief In The Night • Wanna Hold You • Little Queenie • Crazy Mamma • Like A Rolling Stone • Sympathy For The Devil • Tumblin' Dice • Honky Tonk Woman • Start Me Up • JJ Flash • *bis:* Brown Sugar

→5

AJANS

Sanat, edebiyat karın doyurmaz. İnsanın kafasını daha da karıştırır bu tip şeyler. **TURGUT ÖZAL**

Veli ağam yan yatır / Cebinde altın şakır / İnsan adam olmazsa / Altını mangır bakır

(Özal öldüğünde gazete başlıkları - 18 Nisan '93) **Sabah:** Bir ışık söndü **Meydan:** Türk milletinin başı sağolsun **Günaydın:** Başımız sağolsun **Milliyet:** Türkiye sağolsun **Hürriyet:** Elveda Özal **Zaman:** Türkiye ağlıyor **Tercüman:** Ve bir devrin kalbi durdu **Türkiye:** Seni daima rahmetle anacağız **Cumhuriyet:** Özal yaşamını yitirdi

KENAN PARS: Bu kadar parayı ne yapacaksın? **EKREM BORA:** Parayı kullanma şeklini anlatmak için değil, almak için geldim. **KENAN:** Biliyor musun Ekrem, sana acıyorum. Ancak paran olduğu zaman kuvvetlisin. **EKREM:** Beni dinle abi. **KENAN:** Sen beni dinle. Burası işsiz güçsüzleri barındırma yeri değil. Serserice bir yaşamaya açılacak kredi yok bende.

(Foo Fighters), Phil Anselmo (Pantera), Henry Rollins ve Ice T.

Geliri AIDS hastaları için kullanılan **"Red Hot"** albümleri serisine ekim ayında bir yenisi ekleniyor. **George Gershwin**'in besteleri, "Red Hot+Rhapsody" albümünde rock aleminin kalburüstü insanları tarafından okunacak. Kayıtları tamamlayanlar arasında Sinead O'Connor, Morcheeba, David Bowie, Finley Quaye ve Luscious Jackson var. Diğer davetlilerse şöyle sıralanıyor: Smoke City, Duncan Sheik, Money Mark, Baba Maal, Ernest Ranglin eşliğinde Spearhead ve Angelo Badalamenti... Hatırlayacaksınız, daha önce de aynı proje kapsamında Cole Porter (Red Hot+Blue) ve Antonio Carlos Jobim'in (Red Hot+Rio) besteleri de yorumlanmıştı.

Elektronikanın öncülerinden **Future Sound Of London**, New York'lu saygıdeğer gitarist Gary Lucas'la (Jeff Buckley'nin "Grace"inin bestekarı) işbirliğine girdi. Birlikte çıkardıkları işler FSOL'un "Dead Cities" albümünde yer alacak.

29 Eylül 1998 tarihini bir yerlere not edin. Birkaç aydır beraber çalışan iki büyük bestecinin ürettiği işler sonunda günyüzü görüyor. **Elvis Costello** ve **Burt Bacharach**, büyük ihtimalle "Painted From Memory" adını taşıyacak albümlerini bu tarihte yayınlıyorlar. Tüm şarkı sözleri Costello tarafından yazıldı, şarkıları okuyan da Costello. Ama besteler ortak, aranjmanlar ise Bacharach'a ait... Projeyi Elvis Costello senelerdir kafasında gezdiriyordu. İlk olarak birbirlerini görmeden, karşılıklı telefon görüşmeleri marifetiyle ilk şarkıları "God Give Me Strenght"i yazdılar. ("Grace Of My Heart" filmi için) Baktılar iş telefonla bile yürüyor, bir buluşsalar haydi haydi yürüyecek. Sonunda mesafeler aşıldı, Costello gitarını kaptı, Bacharach piyanosuna oturdu, albümdeki 11 şarkı ortaya çıktı... Albüm Costello'nun yeni plak şirketi Mercury tarafından yayınlanacak. Bu arada derbederliği bırakıp profesyonel kariyerini dert etmeye başlayan Costello, kendine yeni bir menajer buldu: Bir aralar Costello'yla da düet yapan Tony Bennett'in oğlu Danny Bennett.

Lucas aynı zamanda, Jet Stream Tokyo adlı bir proje için DJ ve prodüktör Riz Maslen (Neotropic) ile solist ve sample'cı Paul Fredericks'le de bir araya geldi. Lucas, "10 yıllık solo kariyerimde hep radikal ve kural tanımayan, yıkıcı bir tavır aldım" diyor. "Gitarla yapabildiklerimle başkalarıyla beraber yaptığım bu türden çalışmalar arasında bir farklılık yok."

Cake'in yeni albümü "Prolonging The Magic" ekim başında piyasada olacak.

Folk'taki kadın hareketinde kendine önemli bir yer edinen Chan Marshall'ın grubu **Cat Power**, yeni albümü "Moon Pix"i eylül sonunda yayınlıyor.

REM'in üçlü nizamda yaptığı ilk albüm "Up" adını taşıyor ve ekim sonunda piyasaya çıkacak. Grubun

TOO MUCH

Modern şehir müziği camiasında Too Much, çalışkanlığı, müziğe bakış açıları ve sound konusundaki titizlikleri ile dikkat çekiyorlar. Özellikle gitarist Erdem Helvacıoğlu ve basist Can Karadoğan'ın canlı performansları izlenmeye değer. "Sesimizi Yükseltiyoruz" toplamasına da bir şarkıyla katılan Too Much elemanları Erdem, Can ve Ateş ile bir çardak muhabbetinde buluştuk...

Lou Reed'in New York'u anlattığı gibi...

Too Much eski bir grup. Birçok tarz değişikliği ve arayışlardan sonra bugün yaptığınız müziğe nasıl bakıyorsunuz?

Müziğimiz gençlik dönemimizin tüm heyecanlarını içeriyor. Şimdi daha farklı heyecanların peşindeyiz. Müziğimiz sürekli ilerliyor ve değişiyor. Örneğin, eskiden Led Zeppelin çalmaya çalışır, üzülürdük.

Müzikte içerik ve yoğunluk olarak geçen zamanla beraber bir şeyler eksiliyor mu?

Müziğe en çok hayat şartları etki ediyor. Ticari kaygılarımız var ama taviz vermiyoruz. Şu anda sürekli çaldığımız yerlerde çoğunlukla cover çalıyoruz. Ama hep istediğimiz parçaları çaldık. Eski konserlerimizden farklı olarak, şimdilerde doğaçlamaya daha az yer veriyoruz.

Takip edebildiğim kadarıyla, kurulduğunuz günlerden bu yana hep bir sound arayışı içerisinde oldunuz. Müziğinizi nasıl adlandırıyorsunuz?

Başlarda avant-garde progressive rock diyorduk yaptığımıza. Şimdi pop unsurlarının ağırlıkta olduğu endüstriyel bir çizgimiz var. Şu sıralar klavyecimiz Mehmet Almanya'da olduğu için, power trio olarak çalıyoruz. Sound çok değişti; gitar ağırlıklı bir ses örgüsü yarattık. İlk demoda Mehmet'in ağırlığı vardı. Sonraları "songwriter" esprisi ağır bastı. Sözleri ağırlıkla Can yazıyor ama, müzikle bağlantılı olarak içerik çalışmasında herkesin ortak çabası var. Bu konuda çalışma sistemi olarak ilginç bir biçimde Brit-pop gruplarına benziyoruz. Şimdilerde daha çok bir riff alıp üzerine gidiyoruz. Müzik daha çok stüdyoda ortaya çıkıyor. Çağrışımlar bizim için yaratım aşamasında çok önemli.

Gündemde albüm var mı?

Demomuzu kime dinlettiysek beğendi. Keşke o zaman piyasaya sürseymişiz. Bu yaz, yarım kalan kayıtları tamamlamayı planlıyoruz. Albümle ilgili olarak, çıksa ne olur, nasıl tanıtılır, bilemiyoruz.

İngilizceyi tercih etmenizin sebebi ne?

Bu noktada çok ağır bir geçiş dönemi yaşıyoruz. Sanıyorum, şu bir-iki sene içerisinde birçok grup aynı sancılı süreçten geçiyor. Şu sıralarda tüm şarkılar Türkçe olarak ortaya çıkıyor. Zira dinleyici, İngilizce söylediğin zaman, müziğini seninle paylaşamıyor. Bizim için şarkı sözleri çok önemli. Şarkılar iyi olsa da, İngilizce söyleyince sözler dikkat çekmiyor. Adam ne anlatıyor kaygısı var bizde, vokalden vazgeçemiyoruz... Barda bu olay kimseye batmıyorsa, kimse ne dediğimizi umursamıyor demektir. İnsanlara barda çalarak ulaşmak çok zor, çünkü herkesin derdi başka. Dışarıda olduğu gibi, insanların sadece gidip müzik dinlediği bir yer yok koca İstanbul'da. Bizce, işin içine alkol girince, mekan yozlaşıyor. Bir ara minimal bir şeyler denedik. Epik, az sözlü şarkılar yaptık. En çok Deus'tan etkilendik. Lou Reed'in New York'u anlattığı gibi İstanbul'u anlatmak istiyoruz, fakat bu İngilizce olamaz. Daha yolunu bulamadık. Bir yandan da zorlamaca Türkçe işler yapmak da istemiyoruz. Bir de eski şarkılarımızın sadece İngilizce olduğundan dolayı kaybolması, bizim için çok acı olur. Şimdilik olayları doğal akışına bıraktık. Çelişki var. Biraz zamana ihtiyacımız var.

Söyleşi: ***Sarp Keskiner***

6→

Ey geçmiş! silindikçe, silindikçe bugünle donanırsın.
Ey şimdi! geçmişle süslenirsin sen de.
Ey zaman aralıkları, zaman aralıkları! bilmem ki ne isterdiniz bir gidiş dönüş biletine.
EDİP CANSEVER

Bütün meyveler dörde ayrılmak suretiyle kesilir. Kabukları soyulup tabağa konulur. Çekirdekler tükürülmez. Ya ağızdan çatala alınarak tabağa konulur veya hiç ses çıkarmadan yavaşça avucun içine aktarılır.

Boş yere üzülmekte mana yok biliyorum
Kadrini bilmek lazım artık her açan gülün
CAHİT SITKI TARANCI

"Elveda" dedi ölmekte olan adam, önünde tuttukları aynaya. "Bundan böyle görüşemeyeceğiz." **PAUL VALERY**

İki dalda iki ceviz / Aramız derya deniz / Sen orada ben burda / Ne bet kaldı ne beniz — ben bir yalan uydurdum duma duma dum

eşlikçileri arasında Screaming Trees'den Barrett Martin ile Minus Five ve Young Fresh Fellows'dan Scott McCaughey var. (Bu ikisi bilindiği gibi Peter Buck'la birlikte Tuatara grubunda takılıyorlar). REM'in albümüne, ayrıca bazı şarkılarda Atlanta Senfoni Orkestrası misafir olacak.

Sözleri karanlık, müziği güneşli olarak tarif edilen yeni **Hole** albümü "Celebrity Skin" eylülün ilk haftasında çıkıyor.

Brian Molko'nun grubu **Placebo**, birincisine oranla daha "yetişkin" bir ikinci albümle geliyor: "Without You I'm Nothing". Yayın tarihi, ekim başı.

Divine Comedy, "aşk üzerine kısa bir albüm"ün henüz tadı damağımızdayken yeni bir albüm yayınladı. Adı: "Fin de Siècle".

"La Haine" soundtrack'inde kullanılan "Sacrifice de Poulet" parçası yüzünden mahkemelik olan Fransız rap'çileri **Ministère A.M.E.R.** yeni bir albüm kaydediyor. Elemanlar Passi ve Stomy Bugsy 97-98 sezonunu birer solo albümle geçirmişti.

Son olarak OP8 grubunda teşhis ettiğimiz **Lisa Germano**, "Slide" ismindeki albümünü ekim ortalarında yayınlayacak.

Tinderstikcs'den iyi haber var: Yeni albüm değil ama, onun gibi bir şey. Stuart Staples'ın orkestrası "Donkeys' 92-97" ardında bir albüm yayınlayacak. İçinde single'ların B yüzleri, yayınlanmamış şarkılar ve enstrümantal kayıtlar yer alacak.

Mitchell Fromm'dan sonra albüm sırası karısı **Suzanne Vega**'da... Vega, "Book & Cover" ve "Rosemary" isminde iki yayınlanmamış şarkısının da yer aldığı bir best-of albümünü eylül sonlarında yayınlayacak. Albümün adı, "Tried And True: The Best Of Suzanne Vega".

Jane Birkin, Gainsbourg'suz ilk albümünde Etienne Daho, MC Solaar, Françoise Hardy, Gérard Manset, Miossec'den destek görüyor. "A la légère" ismindeki albüm eylül ortasında yayınlanıyor.

Yüksek sesle dinleyiniz

"90'larda şehir müziğinde farklı deneyler" üstbaşlığıyla yayınlanan "Sesimizi Yükseltiyoruz" albümü, yurdumuzun 13 genç grubundan birer parça içeriyor. Grupların çoğuyla evvelden tanışıyoruz, bir kısmıyla da bu albüm sayesinde tanışma şerefine nail oluyoruz. Kadroda, daha önce hiçbir albüm yayınlamamış yedi ekip var, önce onları sayalım: İhtiyaç Molası, Siddhartha, Kapsül, Atlas, Sava, Too Much, Kara Öfke. Ve albümlüler: Zen, Baba Zula, İstanbul Blues Kumpanyası, Lodos, Nekropsi, Hedef 12. Memleket havalarından hip hop'a, progressive-rock'tan caza, elektronikadan pop'a uzanan geniş bir yelpaze içeren albüm, "iyiniyetli bir çalışma" barajını kat kat aşarak, fazlasıyla tebriği hak ediyor. Bari iyi satsın ve lütfen devamı gelsin.

Roll'lan yuvarlan... sarardıkça güzelleşen dergi

Eski sayılarımızı nerelerden mi temin edebilirsiniz?
Her zamanki gibi İstanbul'da Kod Müzik ve Pentimento'dan, Ankara'da ise Dost'tan...

Serge Gainsbourg

Geçen ay "Serge'in B Yüzü"yle, Jane Birkin'le uzun boylu muhabbet etmiştik, bu ay "A Yüzü"yle, Serge'in kendisiyle beraberiz. Serge Gainsbourg dünyanın en çirkin, en fotojenik adamıydı... Büyük provokatördü... Fransız müziğinde en az Brel, Brassens, Ferré kadar önemli bir şairdi... Dil cambazıydı... Bestelerini hem kendi, hem de "kadınları" okudu... Ölene kadar günde yedi paketten yılda 51 000 filtresiz Gitanes içti... Cigaralarından birini televizyonda, naklen yayında 500 franklık banknotla yaktı... Bir başka televizyon programında Whitney Houston'a sarkıntılık etti... Sid Vicious'ı çok severdi... Fransız milli marşını reggae yapıp "korkma sönmez vesaire vesaire" misali kısaltarak söyledi... Mick Harvey, onun şarkılarını İngilizceye çevirerek iki albüm yayınladı... Kısa kısa notlarla anlatılamayacak bir adamdı... Les Inrockuptibles dergisinden Christian Fevret (altı sayı yayınladığımız Cohen söyleşisini yapan gazeteci) 1989'da, ölümünden bir buçuk sene önce Serge'le dört gün üst üste konuştu. Mecburen kısaltarak aktarıyoruz...

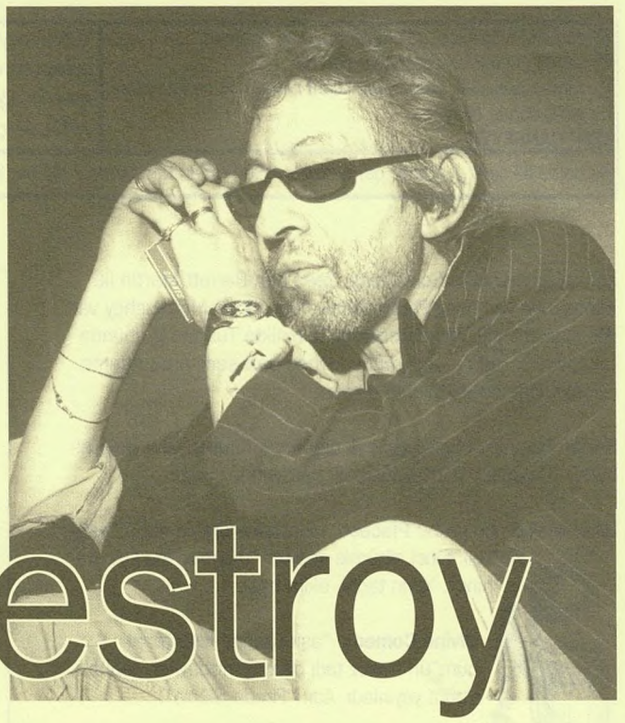

Crash, destroy

Serge Gainsbourg: Hatırlayabildiğim ilk anım müziğe dair. Babam piyanonun başında... Scarlatti, Bach, Chopin, Gershwin, Cole Porter, Irving Berlin çalardı. Daha sonra, piyanoya beni oturttu. Klasik müzikten zevk alıyordu, ama mesleği icabı, "Rhapsodie In Blue" gibi parçalar da çalmak zorundaydı.

Onun anne babası da müzisyen miymiş?

Hep çok ketum davrandı, hiç öğrenemedim. Ressam olmak istiyormuş, bırakmış, Türkiye'den geçerek bolşeviklerden kaçmış. "Özgürlük ülkesi Fransa" demiş. Hayatını kazanmak için buraya gelmiş.

Rusya'yla bir ilişkisi var mıydı?

Yo hayır, stalinizm zamanında böyle bir şey düşünülemezdi bile, mektuplaşılamıyordu. Babam bana Rusça öğretmişti, Kiril kültürünü anlıyordum, Gorki'yi okuyabiliyordum, ama unuttum.

Babanız sizi piyanoya oturttuğunda kaç yaşındaydınız?

Beş-altı yaşlarında olmalı. Klavyenin sol tarafında hep mendilim duruyordu, çünkü her derste mutlaka azar işiteceğimi biliyordum. Asıl ihtirası, yapmak isteyip de yapamadığını bana yaptırmaktı: resim.

Resim yapmayı tamamen bırakmış mıydı?

Sibirya'yı baştan başa kateden bir trende gidiyormuş, aşık olduğu kadının portresini yapmış. Uyuyakalmış ve o arada tualini araklamışlar. O günden sonra, elini fırçaya ya da kaleme sürmemeye ant içmiş. Akıl almaz gelebilir, ama çok Slav bir davranış.

Çevredekilerin size bakışı nasıldı?

Adımın Ginzburg olması bir önyargı yaratıyordu. Köklerimi bildiklerini ima etmek için hep bu ada takılırlardı. Uyuz oluyordum. Bu nedenle daha sonra "a" ve "o" ekledim. Böylece Gainsbourg oldu, öteki türlü Jinzburg, Jinzberg, aklına ne gelirse söyleniyordu. Bu durum beni incitiyordu, kendimi bir göçmen gibi hissediyordum. Üstelik bir de yahudi.

Öteki çocuklar gaddarlık yapıyorlar mıydı?

Hayır, hayır. Çocukluğumdan beri yalnız bir tiptim. Kendi köşemde tek başıma oynardım. Benim tabiatım böyleydi, daha o zamandan yabani, insanlardan hoşlanmayan biriydim.

Daha o zamandan kadın düşmanlığı da var mıydı?

Yoo hayır! Deauville ya da Biarritz'de deniz kıyısında geçen çarpıcı bir anı hatırlıyorum. Babam oralarda kumarhanelerde piyano çalıyordu. Ayrıcalıklı dönemimizdi: Kızkardeşlerimle beraber tıpkı zengin çocukları gibi plaja gidiyorduk. Küçük bir kız vardı, sekiz yaşlarında olmalıyım, onunla bakışıyorduk. Hayat boyu unutmayacağım. Müthiş bir saflık vardı.

İki kızkardeşinizle aranız nasıldı?

Onların kendi odaları vardı, bense yemek odasındaki açılır kapanır yatakta yatıyordum. Liliane'la çift yumurta ikiziydik, ama hiçbir ortak noktamız yoktu. Onlar kendi aralarında, bense yalnız. Biraz sadistçe davranıyordum, bebeklerinin gözlerini oyuyordum... Evdeki nakarat şuydu, babama sürekli "bir daha yapmayacağım, bir daha yapmayacağım" diyordum. Ertesi gün yine aynı sersemlikleri yapıyordum... *(gülüyor)* Ve küçük bir hırsızdım. 12-13 yaşlarında büyük mağazalardan oyuncak çalmaya başlamıştım. Kurşun askerler o devirde vardı hâlâ, çok güzel kurşun askerler araklıyordum ve okul çantamın içine tıkıştırıyordum. Bunları eve götüremiyordum, çünkü babam hemen "ben sana bu kadar para vermedim ki" diye başımda biterdi, onun için de, benim gibi başka yoksul arkadaşlara veriyordum. Sadece heyecan olsun diye yapıyordum. Ta ki enseleninceye kadar...

Babanızla ilişkiniz hep kötü mü oldu?..

Ergenlikten yetişkinliğe geçtiğimde onunla dostluk kurmayışım büyük hataydı. O çok ihtiyatlıydı, ben de öyle. Küçükken beni çok sarsan bir şey vardı. Hiç tereddüt etmeden kemerini kapar ve girişirdi. O zamanlar anlayamadığım, daha sonra, akşam yemeği esnasında çok sevecen olmasıydı. Özür diliyordu. Bense, o küçücük kuş beynimden şöyle geçiriyordum, "ne hakla yaa, kötüyse kötü olarak kalsın. Şimdi gelip de niçin özür diliyor ki? Beni kandırıyor." Oysa gösterdiği sevgiydi. Dayağı hakediyordum. Hareketini çok iyi hatırlıyorum, içimden "Bu da ne? Kafkasyalılık mı?" diye geçirirdim... *(gülümsüyor)* Fransız çocukları suratlarına sadece bir şamar yerken... Halbuki ne kadar altın kalpliydi, çok yumuşak, çok sevecendi. Ona hiç sitem etmiyorum. Beni resme, mimarlığa, piyanoya, büyük yazarları okumaya sevk eden hep o oldu, hayatımın her köşetaşında o var.

Savaşı nasıl yaşadınız?

11 yaşındayken sarı yıldız takmaya başladım, küçük bir velet için bu oldukça zor bir şey. Daha o zamanlardan çok kibirliydim: Annemden yıldızımı parlatmasını isterdim. Bir süre sonra kötü muameleler başladı. Çekip gitmemiz gerekti, kızkardeşlerim bir dini okula, ben de taşrada laik bir okula gönderildim. Orada bir gün müdür beni yanına çağırdı: "Küçük Ginzburg, yavrucuğum, okulda yahudi olup olmadığını kontrol etmek için yakında buraya milisler gelecek; onun için bu baltayı al ve git ormanda saklan. Eğer bir SS'e ya da bir milise rastlarsan, bir oduncunun çocuğu olduğunu söylersin." Aradan zaman geçince insana sanki Perrault'nun masalları gibi geliyor, ama o anda çok ağırdı. Ormanda, kuşlarla... İki-üç gün ormanda kaldım, küçük çocuklar uğrayıp bana erzak getiriyorlardı. Sonra, "gittiler, artık gelebilirsin" dediler. O sıralarda babam serbest bölgeye geçmişti, çünkü yahudilerin barlarda, kulüplerde çalışması yasaktı. Bir şekilde bana para gönderiyordu.

Bu ailenizden ilk ayrılışınız mıydı?

Ama zaten ergenlik çağına gelmiştim, sonra sonra anladım: Bizim kellemizle oynuyorlardı.

Çocukluğunuzda ya da daha sonra ergenlik çağında size hakim olan hüzün duygusu, daha çok tarihsel olaylardan mı kaynaklanıyordu?

Babam siyasi olarak olup bitenlerden haberdar olmamı sağlıyordu. 36'da İspanya savaşı olmuştu, sonra Fransa imparatorluğunun çöküşü, daha sonra Büyük Savaş, hitlerizm... Acımasız, gaddar bir dünyada yaşadığımın bilincindeydim. Hemen masallara sığındım. Ve hayallerime... Sonra okulda derslerle beraber çocukluk allak bullak oluyor: "Şunu şunu yapacaksın, öyle değil, böyle yapacaksın..." Lennon oğlunun okula gitmesini istemiyordu: "Sersemlerin emirleri altında çocuğumun saatlerce oturup durmak zorunda kalmasını istemiyorum". Bir yerde haklıydı: Yavaş yavaş kişiliğimizi

Solgundum, sonsuza doğru giden bakışlarım vardı. "Aman ne kadar çirkin, kim bu herif" diyordu entel burjuvalar... Hakkımda ilk yazı yazan Boris Vian oldu. Bir baktım, gazetede kendi adım, gayrı ihtiyari bir silgi alıp silmek geçiyor insanın içinden ve onun asla silinemez olduğunu görüyorsun... Matbaa mürekkebi silinmiyor.

devamı 57'de

AKBANK 8. CAZ FESTİVALİ

7-21 EKİM 1998

İSTANBUL - ANKARA - ADANA

REPRO

İSTANBUL

SABANCI CENTER HACI ÖMER SALONU

8 Ekim
- **20.00** TANIA MARIA GROUP

CEMAL REŞİT REY KONSER SALONU

13 Ekim
- **18.30** PAUL MOTIAN ELECTRIC BEBOP BAND
- **21.30** GONZALO RUBALCABA TRIO

14 Ekim
- **18.30** AYDIN ESEN GROUP
- **21.30** ROSCOE MITCHELL NOTE FACTORY

15 Ekim
- **18.30** SPIRITS: PHAROAH SANDERS featuring William Henderson, Adam Rudolph & special guest Okay Temiz
- **21.30** SAM RIVERS TRIO

16 Ekim
- **18.30** YILDIZ İBRAHİMOVA BALKANATOLIA
- **21.30** SPIRITS: PHAROAH SANDERS featuring William Henderson, Adam Rudolph & special guest Okay Temiz

17 Ekim
- **18.30** MANU DIBANGO & THE LONDON COMMUNITY GOSPEL CHOIR
- **21.30** WORLD SAXOPHONE QUARTET with AFRICAN DRUMS

ANKARA

ODTÜ

16 Ekim
- **19.00** AYDIN ESEN GROUP

18 Ekim
- **17.00** ODTÜ TÜRK HALKBİLİMİ TOPLULUĞU DENEYSEL MÜZİK GRUBU

HİLTON

17 Ekim
- **21.00** SPIRITS: PHAROAH SANDERS featuring William Henderson, Adam Rudolph & special guest Okay Temiz

18 Ekim
- **21.00** MANU DIBANGO & THE LONDON COMMUNITY GOSPEL CHOIR

HACETTEPE

19 Ekim
- **21.00** YILDIZ İBRAHİMOVA BALKANATOLIA

ADANA

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

20 Ekim
- **20.00** YILDIZ İBRAHİMOVA BALKANATOLIA

21 Ekim
- **20.00** İLHAN ERŞAHİN, KENNY WOLLESEN & DOUG WEISS

Festival Biletleri: Tam 3.000.000 TL, öğrenci 1.500.000 TL

Bilet Satış Merkezleri (14 Eylül'den başlayarak)

Aksanat	: (0212) 252 35 00
Atatürk Kültür Merkezi	: (0212) 251 56 00
Cemal Reşit Rey Konser Salonu	: (0212) 240 50 12
Akmerkez	: (0212) 282 01 70/266-280
Capitol	: (0216) 391 19 20/333-600

Ankara: Akbank Kızılay, Çankaya, Bahçelievler, ODTÜ ve Bilkent şubeleri

www.akbank.com.tr/sanat

Organizasyon: POZİTİF

AKBANK

Beastie Boys

Bu yoğunluk New York'un yoğunluğu

New Yorklu üç fırlama delikanlı, Adam Yauch (MCA), Adam Horovitz (Ad Rock) ve Mike Diamond (Mike D.), yine mizahla ve alaycılıkla örülü bir hip-punk-hop parçaladıkları beşinci albümleri "Hello Nasty"yi iki ay evvel yayınladı. Adam Yauch'un canını dişine takarak düzenlediği Tibet'e Özgürlük Konseri'nin hemen sonrasında, Les Inrockuptibles dergisi Mike D'yi bulmuş, konuşmuş...

Tibet'e Özgürlük Konseri sona ereli henüz birkaç saat oldu. Beastie Boys'un, özellikle de Adam Yauch'un önderliğinde yürütülen bu büyük organizasyon sonrasında kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Mike D: Organizasyon, hazırlık safhası ve üstüne iki gün olayın kendisi... Şu son iki gün tam sinir harbiydi: Festivalin tanıtımıyla meşgul olmak, son dakikada alelacele bir repertuar saptamak ve tam manasıyla hazır olmadan altmış bin kişinin önünde parçaları çalmak. Akıl kârı değil. Bunların her biri stres demek, gerilim demek. Ben şahsen her aşamada konsantrasyonumu muhafaza etmek için büyük gayret sarfettim. Önce bizi bu konserleri düzenlemeye iten sebep neyse onu hissetmeye çalıştım, Tibet'te bütün bu olup bitenleri düşündüm. Sonra bir de kendi şovumuzu kafamda canlandırdım. Gerçekte, insan bütün bunları zihninde kolay kolay birbirinden ayıramıyor.

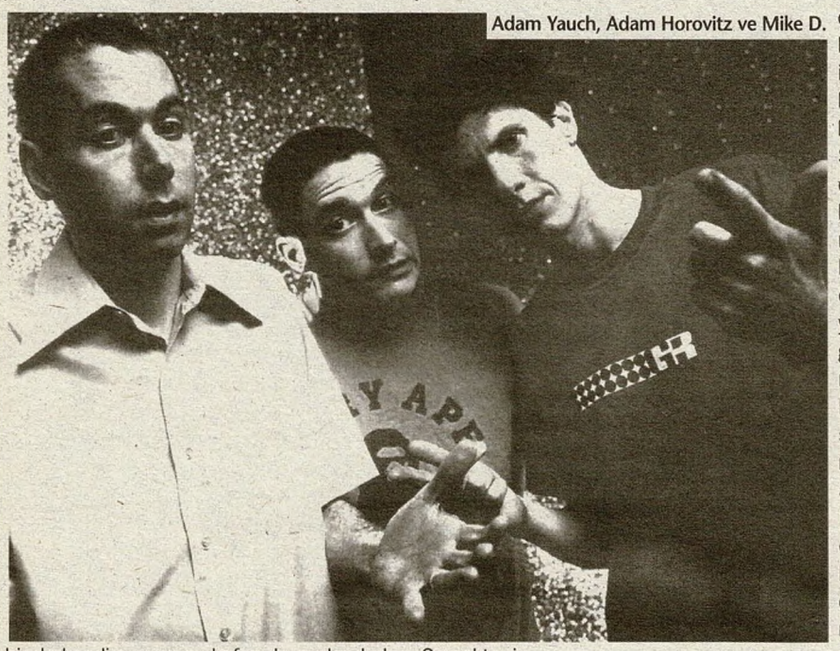

Adam Yauch, Adam Horovitz ve Mike D.

Sahnede 40 dakika kadar kaldınız. Sence nasıldınız?

Ben çok eğlendim, çünkü festival öncesinde sadece iki hazırlık konseri vermiş olmamıza rağmen, işi iyi kıvırdığımızı düşünüyorum. İki yeni şarkımıza insanların verdiği tepki çok olumluydu, eskiden bildikleri şarkılara karşı gösterdikleri tepkiden farksızdı. Çok hip-hop bir ton tutturduk, ama millet anında olayın içine girdi. Dün gece sahnede çalmak çok faydalı bir deneyim oldu, çünkü bize neden bu grubu kurduğumuzu hatırlattı. Sahnede olmak: İşin özü bu. Bu anlar çok ender olsa da, ancak bu sayede fikirler yerli yerine oturuyor. Konser öncesi ve sonrası çok karmaşıktır: Alınması gereken kararlar, idare edilmesi gereken gerçek bir "business" var. Ama işte, sahnede geçen zaman, bütün bu angaryalara bir anlam kazandırıyor.

Beastie Boys'un başlangıç yıllarına geri dönüp düşündüğünde, hangi görüntüler geliyor gözünün önüne?

Bir dinamit gibi infilak etmek isteyen, hiçbir şeyi iplemeyen 15-16 yaşında veletler görüyorum. Bir ölçüde başlangıçtaki ruh hali hep aynı kaldı, hiçbir şeyin bozamayacağı bir tür manevi güç gibi aramızdan eksik olmadı. Grup değişti, bizler kişisel olarak geliştik, ama yola çıkış fikrimiz hep aynı: iyi vakit geçirmek ve kendimizi ciddiye almamak. İlk başlarda bu grup şakadan başka bir şey değildi: "Birkaç gün sonra arkadaşın evinde parti var, hadi bir grup kuralım, o gece üç-dört parça çalarız". İşin içinde en ufak bir tutku yoktu, ne de görünür bir yarın...

İlk başlarda grup şakadan başka bir şey değildi: "Arkadaşın evinde parti var, hadi bir grup kuralım, üç-dört parça çalarız". Eğer bize on sene sonra ne olacağımızı söyleseler, üçümüz de apışıp kalırdık. Bizim hikayemiz neredeyse 16 senedir sürüyor. İnanılır gibi değil: Hayatımın yarısı.

Ama artık çok net bir tutkuya sahipsiniz: Grubu bir sözcü gibi kullanıyorsunuz ve seçtiğiniz konuların üstüne üstüne gidiyorsunuz. Tibet örneğinde olduğu gibi...

Toplumsal düzeyde büyük bir değişiklik oldu, ama grubun özel hayatında hep aynı yöntemle iş görüyoruz. "Hello Nasty"deki şarkılara çalışmak üzere bir araya geldiğimizde bunu hemen hissettik. İzah etmesi çok zor, çünkü çok özel şeyler; ama Adam ve benim aramda gerçekten çok güçlü ve içgüdüsel bir bağ mevcut. Her birimiz şarkı sözlerine ait çeşitli fikirlerle geliyoruz, bunları birleştirmeye başlıyoruz, ve bir de bakıyoruz ki, iş derhal rayına oturmaya başlıyor. Bu "şey" nasıl bir şeyse, olayı hizaya sokuyor; ama bu bulanık kavram grubun bugün hâlâ nasıl canlı, diri olabildiğini iyi açıklıyor. Üç ses beraberce işliyor: İşte bence Beastie Boys bu.

Beraberce işleyen bu üç ses, her şeyin kolay yürüdüğü intibaını da uyandırıyor...

Şüphesiz, çünkü, şarkı yazma işini pek öyle düşünüp taşınmadan yapmamız gerektiğini gördük. Bırakalım her şey doğal bir biçimde çıksın. Bazı istisnai anlar dışında, Beastie Boys'un kariyerini kafamıza takmadık. Ve kendi hakkımızda bitmek bilmez konuşmalar yapmaya, ipin ucu kaçtığında "kriz masaları" filan oluşturmaya ihtiyaç duymadık. Her seferinde işler şarkılar sayesinde kendiliğinden hale yola girdi. Bizim için her şey müziğin etrafında dönüyor. Müzik sayesinde taşlar yerli yerine oturuyor. Albümde dengeler kendiliğinden oluşuveriyor: Şarkı sözlerinde karman çorman, gülünç şeyler oluyor, hop hemen arkasından ciddi şeyler geliyor –görünüşte birbirine zıt olan şeyler mükemmelen örtüşüveriyor ve üzerinde çalıştığımız albüm bir anda şekil şemal kazanıyor. Bence bir şeyleri konuşmaktansa "yapmak" her zaman en iyi çözümdür. Problemlere doğru gidersen çözümlere ulaşırsın.

Başlangıçta basın sizi yaşı büyük çocuklar olarak değerlendirmeye çok meraklıydı. Bugün hâlâ kendinizi böyle görüyor musunuz?

Sanıyorum yetişkinlerin dünyasına tamamen girmemek için, oldukça açık yürekli ve dalgacı olmayı başardık. Artık o fırlama, sefih veletler değilsek bile, naif ve masum kaldığımıza, bir tür saflığa bağlı olduğumuza inanıyorum.

Bu saflığı, bu temizliği müzikal alanda nasıl muhafaza edebiliyorsunuz?

Kendimizi her zaman bir şeyler keşfetmek, yeni şeyler yaratmak, bir evvelki albümden öğrendiklerimizi yeniden elden geçirmek zorunda hissediyoruz. İlk kıstasımız şu: "Bu işittiğim şey, bana yeni gibi geliyor mu?" Eğer cevap evetse ve hoşumuza da gidiyorsa, tutuyoruz. Değilse, yolluyoruz gitsin... "Hello Nasty" belki de insanlara bildikleri şeyleri hatırlatacak, ama ne olup bittiğini dikkatle takip edenler evvelce asla kullanmadığımız ritmler ve sesler duyacaklar. Bu bir uyuşma ve denge oluşturma işi: Beastie Boys mührünü meydana getiren unsurları iyi değerlendirebilmek ve koruyabilmek gerekiyor, sonra da onlara yeni unsurlar eklemek.

Bu albümde "Super Disco Breaking", "The Move", "Body Movin" gibi eski okul günlerinize ithaf edilmiş gibi duran bir sürü şarkı var. Sanki saygılarınızı sunuyorsunuz.

Tam olarak saygı sunmak değil. Büyüme çağımızda, hepimiz ilk dönem hip hop müziğinden acayip etkilenmiştik. Aslında bizi müziğe iten buydu. Hâlâ daha bu müzik bizi heyecanlandırıyor. Bu müziğin ötesine ne kadar geçmeye çabalasak da...

(gülüyor) Etrafta eski hip hop albümlerini alıp, yenileyip tekrar sunan bir sürü dükkan var. Avrupa'da bize en çok sorulan soru hip hop'un dirilişiyle ilgili ne düşündüğümüzdü.

Modern hip hop, size samimi gelen ilk dönem hip hop'unu azınlığa mı itti? Yaratıcı sampling, DJ'lik sanatı...

Bence DJ'lik sanatı tekrar geri geliyor. Bu albümde beraber çalıştığımız Mixmaster Mike ve benzeri herifler pikabı yeni bir enstrüman gibi çalmayı sürdürüyorlar.

Albümünüzde Lee "Scratch" Perry de var, nasıl oldu bu işbirliği?

"Dr Lee PhD" diye bir parça yaptık ve bir köşeye koyduk. Adını Dr Lee koyduk, çünkü bir Lee Perry parçasını andırıyordu. Sonra kader bizi bir araya getirdi. New York'taki bir konserine gittim ve kuliste ona bu parçadan bahsettim. "Beni gelip alın" dedi. Aldık. Sözleri büyük bir posterin arkasına yazdı ve iki seferde kaydettik. "Bilim, sanat... bütün bunlar bir rüya" gibi inanılmaz laflar ediyor...

"Hello Nasty"de çalışmayı nasıl organize ettiniz? Aranızdan biri neredeyse bir prodüktör kadar tüm işlerle meşgul oldu mu?

Öyle belli bir düzen yok, ama hiç kuşkusuz bir albümü tamamlamak için gereken bir zaman var. Evvelki albümlerin tersine, bu sefer farklı farklı yerlerde, arkadaşların evlerinde, birkaç günlüğüne bize bıraktıkları loft'larda çalıştık –ta ki kapı önüne konuncaya kadar, çünkü çok gürültü yapıyorduk. Ya da New York'taki bizim prova evimizde oluyorduk. Aslında, tıpkı ilk yıllarımızdaki gibi, üçümüzü buluşturan neresi olursa olurdu. Çoğunlukla Mario *(prodüktör)* orda olmuyordu, Mark *(Money Mark, klavyeci ve programları yapan kişi)* da yoktu. Böyle küçük bir komite halinde, bazen gerçek enstrümanlarla, bazen de klavye ve ritm makineleriyle çalışarak çılgın zamanlar geçirdik. Ayrıca yanımızdan eksik etmediğimiz bir de Pro-Tools vardı: Her bir sesi tam arzu ettiğimiz biçime sokuveren, insana zaman kavramını tamamen unutturan mucizevi bir alet...

New York'taki prova mekanınız nasıl bir yer?

Bize benziyor. Bodrum katında, hafif rutubetli, alçak tavanlı bir fakirhane. Derli toplu bir yer değil ama, öyle çıfıt çarşısı gibi de değil. Nihayetinde, bizim ihtiyacımızı karşılayan, bizim gibi bir yer. "Hello Nasty"ye giriştiğimiz ilk zamanlarda sadece birlikte "çalmak" için buluşuyorduk, birlikte çalışmak için değil. Atmosfer çok dingindi, her şey bir oyun gibiydi. Bir zaman sonra farkettik ki, eğer bu albümün bittiğini sahiden görmek istiyorsak, az biraz disipline girmeliyiz. Sonuçta, "Hello Nasty" aşağı yukarı iki senemizi yedi, birazı Los Angeles'da, büyük kısmı da New York'ta tamamlandı. Bir dahaki albümde çalışma yöntemimizi gene değiştireceğiz: Her birimiz gönlüne göre bir yer seçecek, bütün aletlerimizi, efekt makinelerini, klavyeleri, Pro-Tools'u yüklenip birer ayımızı teker teker bu yerlerde geçireceğiz.

Yetişkinlerin dünyasına tamamen girmemek için, açık yürekli ve dalgacı olmayı başardık. Artık o fırlama, sefih veletler değilsek bile, naif ve masum kaldığımıza, bir tür saflığa bağlı olduğumuza inanıyorum.

Çalışma aşamasında grupta belli bir hiyerarşiden söz edilebilir mi?

Şarkıları tamamlamak için bir tür hiyerarşi devreye giriyor. Ben şarkılardan birine el atıyorum, Adam öbürüne, sonra Mario bir ortaklık ruhu gözeterek işi ilerilere götürüyor. Ama neticede Beastie Boys tam bir demokrasi. Albümlerimize sesini, özelliğini veren de bu.

Grubun şarkı yazmak için özel bir yöntemi var mı?

Karıştırma, kolaj. Eğer kafamda bir melodi duyuyorsam, gitar ya da klavye kullanarak notalarını yazmaya kalkarım, ve hemen sonra bir ritm makinesiyle ritmi melodiye adapte etmeye çalışırım. Sonra melodiye bir de piyanoyla bakarım, ritmler hafifçe değişebilir mi diye. İşte şarkılarımızın doğuşu: bir sürü ihtimali, bir sürü kanalda deneyerek...

Sana en çok haz veren, işin hangi safhası?

Ben "dinlemeye" bayılıyorum. Yeni bitmiş bir kaydı dinlemeyi ve fikir yürütmeyi. İş görür bir fikir ya da bir ses bulmak bende çok derin bir sevinç yaratıyor. Bu sevinç anlarından hemen sonra bir bakıyorsun ki, biri sersemce bir hata yapıp kayıt tuşuna basıyor ve her şeyi siliveriyor... *(gülüyor)* Bu oldukça sık başımıza gelen bir şey. Ayrıca şan kayıtlarını, şarkının gerçekten doğmak üzere olduğu, sözcükleri birlikte arka arkaya getirdiğimiz o anları da seviyorum.

Vokal kayıtlarını nasıl gerçekleştiriyorsunuz?

Her zaman üçümüz aynı anda kaydetmeye gayret ederiz. Prodüktörümüz bu yüzden kafayı yiyecek, ama n'apalım. Ona kalsa sırayla kaydetmemiz çok daha kolay ama, iyi iş çıkarmamız için üçümüzün enerjisinin birbirine karışması lazım. Herkes kendi mikrofonunun önüne geçiyor, camın ardından birbirini kesiyor ve başlıyor. Genellikle hızlı çalışıyoruz, birkaç kayıt yetiyor.

Stüdyodayken dışsal bir baskı ya da beklentiden doğan bir sıkıntı hissediyor musunuz?

Sonlara doğru plak şirketimiz bizi sık sık aramaya başladı: "Siz bu albümü ne zaman yapacaktınız?" Ama daha beterini de yaşadık biz. "Check Your Head" albümü *(çok satmayan "Paul's Boutique"in ardından 91'de doldurdukları albüm)* döneminde bizden kimse bir şey beklemiyordu. Nerdeyiz, ne yapıyoruz diye bir alo diyen bile yoktu.

Beastie Boys müziğinde hep bir zenginlik, bir yoğunluk oldu: Çeşitli tiplerde sesler ve tekstlerin yanısıra, kültürel düzeyde de bir zenginlik ve yoğunluk. Baştan beri bilinçli bir fikir

DEPECHE MODE

YENİ

86-98 THE SINGLES COLLECTION

28/09/98

2 CD, MC, 3LP, VIDEO

Stripped, A Question Of Lust, A Question Of Time,

Strange Love, Never Let Me Down Again,

Behind The Wheel, Personal Jesus, Enjoy The Silence,

Policy Of Truth, World In My Eyes, I Feel You,

Walking In My Shoes, Condemnation, In Your Room,

Barrel Of A Gun, It's No Good, Home, Useless, Little 15,

Everything Counts ve yeni single Only When I Loose Myself.

İstiklal Cad. Atlas Pasajı, No:16 Beyoğlu/İstanbul
kod muzik superonline.com

Tel: 0212 244 2422 - 292 0465
Faks: 0212 292 0473

MUTE

KODMÜZİK

miydi bu?
Eğer bu bir fikirse, tamamen bilinçsizdir ve gözümüzü açtığımız New York şehrine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu yoğunluk, New York'un yoğunluğu. Kültürlerin birbirine karıştığı, melezlendiği bir şehir burası, dar bir klana hapsolarak yaşamak imkansız. Biz bugün biz olduysak, New York sayesindedir. Çünkü başlangıçta yine de küçük bir hardcore grubuyduk, ne başka bir kültürümüz vardı, ne de hardcore'dan başka bir şey bizi etkiliyordu. Ama şehrin titreşimleri gerisini halletti ve grubu yoğurdu, biçimlendirdi. Yeraltındaki hip-hop kulüplerinden çıkmaya ve yerüstünde yapılan albümleri dinlemeye başladık. Şahsen benim için acayip bir kopuş anıydı. İnanılmaz derecede tahrik edici, yeni, kuvvetli sesler keşfettim. Şu da var: Yeraltı kulüpleri müzikal açıdan tüm tarzlara yaşama hakkı tanıyan çok açık yerlerdi. Hip-hop dinliyorduk, rock dinliyorduk, new-wave dinliyorduk. Masal gibi bir dönemdi.

Müziği ve kulüpleri bir arada, neredeyse bir çete gibi keşfettiniz. Bu arkadaş grubu nasıl oluşmuştu?
Adam ve ben 13-14 yaşlarındayken Bad Brains konserinde tanıştık. Ben bir punk-rock hayranıydım ve okulda bu tutkumu paylaşabileceğim bir allahın kulunu bulamıyordum. Öylece bir köşede kalmış, kızağa çekilmiş gibiydim. Galiba Adam da aynı kaderi kendi sınıfında yaşıyordu, sonra hemen birbirimizle kaynaşıverdik. Luscious Jackson'dan Kate ve Gaby için de aynı şeyleri söyleyebilirim: Biz okuldaki derslerden ziyade, Manhattan gecelerine tav olan veletlerdik. Neredeyse her gece birlikte çıkıyorduk. Haftasonları ailemizle bir sorun yaşamıyorduk ama, sair günler gizlice sıvışmak durumundaydık. *(gülümsüyor)* Kötü kalpli değildik, yalnızca bir parça yaygaracıydık –işin doğrusu, akranımız veletlerden bayağı fazla. Ama New York buna izin veriyordu: Bu ateşi ve her şeyi tanıma arzusunu bize bu şehir aşılıyordu. Eminim ki başka bir çevrede, hikayemiz çok daha farklı olurdu.

Sizin çetenin elebaşı kimdi?
Aramızdan birinin lider olması için haddinden fazla enerjiye ihtiyaç vardı. Yirmi kadar yeniyetmeydik ve her yandan fikirler fışkırıyordu. Her şey bir tartışma, bir münakaşa sebebiydi. Mesela birimiz şöyle bir laf etti diyelim: "Clash'ın müziği artık aşıldı, o grup bitti." Emin ol, iki-üç kişi hemen atılıp Clash'ın dünyanın en büyük grubu olduğunu ve olmaya da devam edeceğini haykırırdı.

O döneme ait bir nostalji hissediyor musun?
Hayatımda her şeyin yeni ve sihirli gibi gözüktüğü, beni sürekli heyecanlandıran, coşturan bir dönem o. Müzikten bu kadar etkilendiğim bir dönem olmadı. Duygularımdaki müthiş saflığı hatırlıyorum. Bir grubu sevdik mi tam severdik. Her şeyi büyük bir tutkuyla keşfe çıkıyorduk ve bu Beastie Boys'u da bu tutku dünyaya getirdi. O yıllarda her şeyi tanımak, bilmek isterdik.

Aileniz bu yeni hayat tarzınızı kolayca kabullendi mi?
Başlangıçta geçici bir tutku olarak bakıyorlardı, nasılsa normal olarak bir fakülteye gidecektim. Beastie Boys'un ilk birkaç ayından sonra farkettiler ki, artık geriye dönüş yok. Topu topu üç ay bir fakülteye takıldım. Pek bir şey almadım, vazgeçmek en doğrusuydu. Hayatta başka şeylerin varlığını öğrendikten sonra, asıl bugünlerde mükemmel bir öğrenci olduğumu kendime sık sık söyleyip duruyorum. Büyük bir öğrenme açlığım var: Çok okuyorum –özellikle şu sıralar yogi kültürü ve sutra'lar üzerine. Kitaplardan tam manasıyla şişmiş vaziyetteyim, tıpkı 15 yaşımda plaklardan şaşkına döndüğüm gibi.

O yaşlarda senin için bir gruba ait olmak neyi simgeliyordu?
Konserlere gittiğimde sahnedeki enerjiden büyüleniyordum. Başlangıçta o kadarı vardı: Enerjilerinden biraz olsun nasiplenmek için, hardcore kulüplerinde izlediğim grupların yerinde olmak, sahneye çıkmak istiyordum. Arkadaşlarımla birlikte tek bir gayemiz vardı: Bir gün aynı kulüpte, aynı sahnede olmak: Bir kerecik o tahtanın üzerine çıkmak yeterdi de artardı... Doğru dürüst çalmayı bilmiyorduk ama, nedense kendimizi bir konser verecek kapasitede görüyorduk. Bir gün bir arkadaş, evinde düzenlediği bir partide çalmamız için bizi davet etti. Ve gırgırına böyle bir şey yaptık. Sonra kulüplerde iki-üç konser verdik, ta ki Bad Brains'in iki elemanı bizim kendi açılış grupları olmamızı isteyene kadar. Sonra bir arkadaş kendi şirketinden ilk single'ımız için bizi finanse etti, iş aldı başını gitti. İşin içinde biraz dalgacılık olmasa bütün bunlar olmazdı. Kendini ciddiye alan bir grup böyle içgüdüsel bir tarzda işe girişmezdi.

Beastie Boys, senin en çılgın düşlerinden daha da fazlasını hayata geçirdi?
Aramızdan hiçbirinin böyle bir güzergahı düşlediği falan yoktu. "Licensed To Ill"in başarısından sonra bile geleceğe yönelik bir düş kurmaktan acizdik. Eğer bize on sene sonra ne olacağımızı söyleseler, üçümüz de apışıp kalırdık. Bizim hikayemiz neredeyse... *(tereddüt ediyor)* galiba 16 senedir sürüyor. İnanılır gibi değil: Hayatımın yarısı.

Başlangıçta grubun bir potansiyeli olduğunu ve muhtemelen büyüyeceğini aklına getirmiyor muydun?
Hayır, çünkü şarkı sözlerinde nasıl mesafe alınacağını göremiyordum. Mevzuları dile getirmek için, anlatacak pek ahım şahım bir şeylerimiz yoktu. Her albümün kendine has bir sorunu ortaya çıkıyordu: "Gerçekten bu albümü besleyebilecek bir şeyimiz var mı?" Bizim uzunömürlülük problemimiz, bir sonraki albümün menzilini aşmıyordu: Beş sene sonrasıymış, on sene sonrasıymış, oraları düşünmüyorduk, önce şimdiki albümü halletmemiz gerekiyordu. Bizi yırttıran, her birimizin diğerlerine bulaştırdığı zevkler oldu. Diyelim aramızdan biri Brezilya müziğine merak sarıyordu, grubun geri kalanına hemen bunu satıyordu. Mesela Adam gitgide Budizmle ilgilenmeye başladı ve coşkusuna bizi de ortak etti. Gruba getirdiği tekstler bu tutkusundan izler taşıyor ve bu kadarı bizi yola sokmaya yetiyor. Beastie Boys kendini böyle böyle yeniliyor.

Bu maneviyat arayışının grubun gidişatını tehlikeye atmasından korkmuyor musun? Adam ve sen sonunda Beastie Boys'dan bıkıp işi sona erdirebilirsiniz...
Sanmam. Tam tersine bu iç gerçeklik arayışı, benim için, bize her zaman uyanık olma imkanı veriyor. Bu bizim oksijenimiz, sahneye çıkmamızı ve şarkı yazmamızı sağlayan enerji kaynağımız. Bu pozitif enerji olmasa, çoktan çöküp gitmiş olurduk.

Çeviren: **Derya Bengi**

Beastie Boys, DJ Hurricane'le, 1987

Yeni albümde grup içindeki roller hiç değişmedi mi?
Horovitz: Roller sürekli değişiyor zaten. Ben kimi zaman Bayan C, kimi zaman Bay C olup duruyorum.
Mike D: Ben aynı anda hem Hoş Çocuk Greg hem de MC Yumuşak B'yim.
Kendi başarınızın kurbanı olduğunuzu düşündüğünüz oluyor mu?
Beastie markası o kadar yaygınlaştı ki artık cool olmaktan çıktı.
Yauch: Biz sadece kulağa cool gelen şeyler yapmaya çalışıyoruz.
Horovitz: Üstelik ben Detroit'li Jamie'den daha cool olduğumu düşünmedim hiçbir zaman.
Jamie kim?
Horovitz: Bir arkadaşım.
Kurduğunuz plak şirketi Grand Royal, bir cool ve kült referanslar inciliı değil mi?
Mike D: Grand Royal'de niye oturup Brad Pitt'ten bahsedelim ki? Kimsenin tanımadığı Lee Perry'den bahsediyoruz.

Size hangi soruların sorulmasından bıktınız?
Yauch: Bu soruyu daha önce de sormuşlardı.
Horovitz: Biz müzik yapıyoruz. Bizimle röportaj yapılmasının nedeni de bu. Ama kimse müzikle ilgili soru sormuyor. Davulları, gitarları, mikrofonları hiç mi merak etmiyorsunuz siz?
Basından bıktınız yani?
Horovitz: Hele İngiliz basını yok mu! Bir an dünyanın en büyük grubuyuz, bir anda ise en boktan grubu oluveriyoruz.

YAPI KREDİ
KÜLTÜR SANAT
YAYINCILIK

YAPI KREDİ
ARTS FESTIVAL

YAPI KREDİ SANAT FESTİVALİ 1998 ②

EYLÜL

Yapı Kredi Sanat Festivali, bu yıldan başlayarak, yapılanmasında ve organizasyon anlayışında köklü sayılabilecek bir değişikliğe uğruyor. Önceki yıllarda, dar bir takvim içinde değerlendirilen, bir bakıma da üst üste sıkıştırılan sanat etkinlikleri, artık her yılın bütününe yayılacak, böylelikle "dört mevsimlik" bir festival felsefesi hedef tutulacak biçimde öngörülecek.

Yapı Kredi Sanat Festivali '98, bu yeni yaklaşımın ilk örneği olarak, etkinlik yelpazesinin ne oranda genişleyeceğini de kanıtlayacaktır umudundayız: Yalnızca müzikle, dansla, kısacası gösteri ve dinleti sanatlarıyla kendini sınırlamıyor Yapı Kredi Sanat Festivali; görsel ve işitsel her türlü etkinlik tarzıyla daha geniş bir kitleye, daha doyurucu bir programla ulaşmayı da amaçlıyor.

Festival, yaz ortasından başlayarak yıl sonuna kadar sürecek ikinci yarısında da, ilk yarıdaki renkliliğini, çeşitliliğini sürdürmeyi amaçlıyor. Her alanda yeniliği ve öncülüğü temsil eden bir kurumun, Türk insanının kültür hayatına farklı boyutlar getirmek istemesinin, çağdaş bireylerden oluşan çağdaş bir toplum projesine katkısı olarak yorumlanmasını diliyoruz.

YAPI KREDİ

PROGRAM

Kudsi Erguner
(Sufi ve Caz Müziğinin Bireşimi)
5 Eylül 1998 Cumartesi
Saat: 20.30
Atatürk Kültür Merkezi
Büyük Salon

Fabio Framba-Tranquillo Forza
(Org ve Trompet Konseri)
6 Eylül 1998 Pazar
Saat: 16.00
St. Antoine Kilisesi

Iron Maiden
7 Eylül 1998 Pazartesi
8 Eylül 1998 Salı
Saat: 21.00
Cemil Topuzlu
Açıkhava Tiyatrosu

Compania Lirica La Zarzuela
(La Zarzuela'nın Antolojisi)
9 Eylül 1998 Çarşamba
10 Eylül 1998 Perşembe
Saat: 21.00 Cemil Topuzlu
Açıkhava Tiyatrosu

Soul II Soul
11 Eylül 1998
Cuma
Saat: 21.00
Cemil Topuzlu
Açıkhava Tiyatrosu

Bulutsuzluk Özlemi
12 Eylül 1998
Cumartesi
Saat: 21.00
Cemil Topuzlu
Açıkhava Tiyatrosu

Montreal Caz Balesi
14 Eylül 1998 Pazartesi
15 Eylül 1998 Salı
Saat: 21.00
Cemil Topuzlu
Açıkhava Tiyatrosu

Vicente Amigo
(Flamenko Gitar Topluluğu)
19 Eylül 1998 Cumartesi
Saat: 20.30
Atatürk Kültür Merkezi
Büyük Salon

Juan Carlos Caceres
(Tango ve Latin Müziği)
20 Eylül 1998 Pazar
Saat: 20.30
Atatürk Kültür Merkezi
Büyük Salon

Fazıl Say
(Piyano Resitali)
22 Eylül 1998 Salı
Saat: 19.00
Cemal Reşit Rey
Konser Salonu

Esin Afşar
(Aşık Veysel'e Saygı Gecesi)
28 Eylül 1998 Pazartesi
Saat: 19.00
Cemal Reşit Rey
Konser Salonu

Akademie für Alte Musik Berlin
(Barok Oda Orkestrası)
30 Eylül 1998 Çarşamba
Saat: 19.00
Cemal Reşit Rey
Konser Salonu

Bilet Satış Noktaları:
- Yapı Kredi Yayınları Galatasaray Kitabevi: (0212) 252 47 00 / 322
- Atatürk Kültür Merkezi Gişeleri: (0212) 292 08 48 - 292 08 49 (10.00 ile 19.00 saatleri arası açıktır.)
- Yapı Kredi Akmerkez Şubesi: (0212) 282 08 65
- Suadiye Vakkorama Mağazası: (0216) 350 87 42
- Zihni Müzikevi, Akmar Pasajı - Kadıköy (Gösteri mekânlarındaki gişeler, gösteri günlerinde saat 17.00'den başlama saatine kadar açık olacaktır.)

Telefonla Rezervasyon:
Telefonla rezervasyon yaptırmak için (0212) 243 62 24 - 249 18 29 - 252 67 45 numaralı telefonları arayabilirsiniz.

- Rezervasyonunu yaptırdığınız biletleri 48 saat içinde, Yapı Kredi Yayınları Galatasaray Kitabevi İstiklâl Caddesi No: 285 Beyoğlu adresinden almalısınız.
- Rezervasyonlarınızda kredi kartı kullanabilirsiniz.
- Ayrılan biletlerin tümünün alınması zorunludur. Satılan bilet geri alınmaz, ancak bir başka gösterinin aynı fiyattaki bileti ya da bir üst kademedeki biletiyle aradaki fark ödenerek değiştirilebilir.
- Gösteri günü bilet değişimi yapılmaz.

İnternetten Bilet Satışı:
İnternet aracılığıyla bilet alabilmek için aşağıdaki adresi arayabilirsiniz.
http://www.superonline.com/ykykultur

"Hey Jude, take a sad song and make it better"... Şarkının orijinali, bilindiği gibi, "Hey Julian" aslında. John Lennon'ın oğluyla oynarken düşmüş Paul Mc Cartney'in imgelemine. O Julian şimdi 35 yaşında ve uzun bir suskunluktan sonra dördüncü albümü "Photographic Smile"la arz-ı endam ediyor. Hüzünlü şarkılar söylüyor Julian Lennon, ama "Hey Jude"daki öğüdü tutan, "sağaltılmış", damıtılmış hüzünlü şarkılar... Lafı fazla uzatmadan Lennon'la yaptığımız tele-söyleşiye bağlanıyoruz...

Hey Jude

Julian Lennon

Albümünüz "orta şekerli bir rock baladı" olarak değerlendirildi, ayrıca "Julian Lennon kendi sesini buluyor" yorumu yapıldı. Bu yorumlara katılıyor musunuz?

Julian Lennon: Evet, büyük ölçüde katılıyorum. Baladlara hep yakınlık duydum. Müziğe başladığımdan beri duygusal hatta melankolik, içe dönük şarkılar yazmaktan hoşlandım. Bu albümde kendimi bulduğumu söylebilirim, zira nihayet istediğim gibi müzik yapabildim; onca yıldan sonra, nihayet ilk defa ipler benim elimdeydi. Dış etkiler –plak şirketiydi, prodüktörüydü, menejeriydi– geçmiştekinin aksine minimum düzeydeydi. Nihayet kendi tercihlerimi, kendi bildiğim gibi gerçekleştirme imkanını buldum.

Bir söyleşinizde bugüne kadarki kariyerinizin "akıldışı" ve "korkunç" olduğunu söylemiştiniz...

Tam öyle değil. Aslında akıldışı olan müzik endüstrisi. Müzik endüstrisindeki insanlar akıldışı ve korkunç. Şu manada: Müzikle uzaktan yakından bir alakaları yok. Öte yandan, son on-onbeş yıl benim için çok eğitici bir süreç oldu. Okula gitmek gibi bir şey. Eski albümlerimde gayet düzgün şarkılar vardı ama, bütününe baktığımda tatminkar değildi. Bir şarkı yazarı olarak yapabileceklerimi yansıtmıyor, potansiyelimi pek iyi temsil etmiyordu. Bu albümü yapmak isteyişimin sebebi, müziğe ve dinleyicilerime o albümlerle veda etmeyi içime sindirememdi. Dolayısıyla kendimi bu albümü yapmaya mecbur hissettim, bir şarkı yazarı olarak sahip olduğum potansiyeli görmek ve göstermek için... Bu albüm benim bir şarkı yazarı olarak neler yapabileceğimi keşfettiğim bir çalışma oldu. Ve sonuçta, iyi bir şarkı yazarı olduğumu kanıtladığımı sanıyorum. Ama bu noktaya gelmek kolay olmadı, on-onbeş senelik bir süreç söz konusu. Aslında, "Photographic Smile", ilk albümüm olarak addedilebilir. Geçmişte, yok "bu parça yeterince ticari değil", yok "bu şarkının temposu düşük", yok "bu şarkının sözleri hoşumuza gitmedi" diye müdahaleler oluyor, sonuçta ortaya çıkan albüm benim olmaktan çıkıyordu. Ama bu sefer, ilk defa her şey benim kontrolümdeydi, yapmak istediklerimi bildiğim gibi yaptım.

"Photographic Smile"ın buklet-inde üvey babanızın resmi var, albümü de ona ithaf etmişsiniz. Roberto Bassanini nasıl biriydi, ilişkiniz nasıldı?

Roberto Bassanini, ben dört ya da beş yaşındayken hayatıma girdi. Ve ilişkimiz, daha doğrusu dostluğumuz onun vefatına dek sürdü. Hayatın her anını yaşamayı, tadını çıkarmayı bilen bir insandı. Her saniye onun için önemliydi; bunu gösterir, ifade eder ve etrafındaki insanlarla paylaşırdı. Bunun ne kadar önemli bir şey olduğunu, hayatta yapılabilecek en iyi şeyin bu olduğunu çok sonraları idrak ettim. Roberto Bassanini çok müşfik, çok düşünceli bir insandı. Annemle ilişkisi sadece üç-dört yıl sürmesine rağmen, hep irtibatta olduk; dostluğumuzu, yakınlığımızı sürdürdük. Her yıl birkaç ayı beraber geçirirdik. Benim için bir baba figürü olmasının yanısıra, çok yakın bir dosttu.

İtalya'da yaşamayı seçmenizin sebebi Bassanini'ye duyduğunuz yakınlık mıydı?

Büyük ölçüde öyle. Öğrenciyken, ne zaman tatil olsa soluğu onun yanında alırdım. Giderek İtalya'yı da çok sever oldum. İtalya'nın çok güzel bir ülke olduğunu düşünüyorum. Kuzeyi, güneyi, doğusu, batısı... İtalyan mutfağını da çok seviyorum, çarşı-pazar dolaşmayı, taze sebze-meyve almayı, İtalyan aşçılarla sohbet etmeyi. Yemek yapmak benim başlıca hobilerimden.

Roberto Bassanini'nin müzikle ilgisi var mıydı?

Zerre kadar yoktu. Hiç, sıfır. Dışta şarkı söylemek dışında hiçbir alakası yoktu müzikle. Otel ve lokanta işletmeciliğiyle iştigal ediyordu. Gerçek şu ki, beni okula götüren, okuldan alıp eve getiren oydu. Tatile götüren, parka götüren adamdı. Yani, John Lennon'ın hiçbir zaman olmadığı, olamadığı "baba"ydı benim için.

John Lennon bahsine girdiğimize göre... Albümde ,"Daddy's work is never done" (Babanın işi bitmez hiç) diye bir dize var...

O dize doğrudan babama bir referans değil. Herkese söylenen bir şey. Topluma ve tarihe dair bir şey. Şarkıda söz konusu olan, savaşa giden, ailesinden, sevdiklerinden ayrı düşen bir adam. Ne var ki, bu genel bir şey, herkes için geçerli. Tabii benim için de... Ama, zaten genel olarak bütün çocuklar babalarının ayak izlerinden yürürler.

"Radyoda ne zaman 'Hey Jude' çalsa tüylerim ürperiyor" diyorsunuz bir söyleşide...

Doğru. Elimde değil, öyle oluyor... Evet...

Bir de "Beyaz Albüm"deki "Goodnight" var, bildiğimiz kadarıyla o da sizin için yazılmış, o şarkıyı dinlediğinizde neler hissediyorsunuz?

Evet, öyleymiş, benim için yazılmış. Ben o şarkıyı sadece bir kere dinledim. Benim için yazıldığını bilmiyordum, bunu daha geçenlerde öğrendim. İlk dinlediğimde on yaşında filandım, bir daha dinleme fırsatı bulamadım.

Size gitar çalmasını Paul McCartney'in öğrettiği söyleniyor, doğru mu?

Hayır, değil. Bunun nereden çıktığını bilmiyorum, ama doğru değil.

Paul McCartney'le aranız nasıl?

Çok iyi. Paul aileden biridir. Amcam gibidir. Yılda birkaç kez görüşürüz. Nazik, müşfik, düşünceli bir insandır. Beni hep kollamıştır, arka çıkmış, destek olmuştur.

Albümünüzü nasıl buldu?

Bilmem, soramadım. En son Linda'nın ölümünde görüştük. Albümden söz etmenin ne vakti, ne de yeriydi.

George ve Ringo'yla görüşüyor musunuz?

Evet, tabii. George'u Ringo'dan daha fazla görüyorum. George ve Paul'le daha sık görüşüyoruz, yılda en az birkaç kez. Onlar benim için amca gibiler.

Bir de "Lucy In The Sky With Diamonds" var, o şarkının sizin yaptığınız bir resimden mülhem olduğu söyleniyor...

Evet. Küçükken bir arkadaşım vardı, ilk kız arkadaşım, adı Lucy'ydi, onun bir resmini yapmıştım, babamın ve öteki Beatle'ların çok hoşuna gitmiş ve "Lucy In The Sky With Diamonds"a

Albüm kapağındaki resim, kim olduğumu öğrenmeden önceki bir anın resmi. Bu albüm de, o andan bugüne kadarki hayatımın muhasebesi. Şimdi, zamanın bu noktasında, artık kendimi özgürleşmiş hissediyorum. Photographic Smile, özgürlüğe dönüşün, o fotoğraftaki ana dönüşün ifadesi...

esin kaynağı olmuş.

Sonradan Lucy ile hiç görüştünüz mü?

Evet, yaklaşık on yıl önce... Londra'da verdiğim bir konsere gelmişti. Çok acayip bir durumdu. Çünkü onu en son gördüğümde anaokulundaydık, beş-altı yaşındaydık... Sonra, yıllar sonra, 30'a merdiven dayadığımız günlerde, birden karşı karşıyaydık. Çok tuhaf bir durumdu. Tabii, o kadar yıl sonra onu tanıyamadım; geldi, "ben Lucy'im" dedi... 15-20 dakika sohbet ettik. Aslında, "Lucy In The Sky With Diamonds" hakkında o ne düşünüyor, ona bu soruyu sormak çok ilginç olurdu. O gün böyle bir şey gelmedi aklıma, keşke sorsaydım...

Beatles şarkılarından söz açılmışken... Albümünüzdeki bazı parçalar Beatles şarkılarını hatırlatıyor...

Onlar, bence gelmiş geçmiş en iyi şarkı zanaatkarlarıydı. Ve bir şarkı yazarı olarak benim için, yarattıklarını nasıl yarattıkları çok önemli. Yaratma süreci yani... Şarkı yazmak bir zanaat, bu süreci, şarkı yazma sürecini onların şarkılarını inceleyerek anlamaya çalıştım, şarkı yazmanın teorisini ve duygusunu. Bence onlar, bütün müzisyenler için çok değerli öğretmenler; şarkı yazma tekniği açısından... "Bir şarkı nasıl yazılır"ı öğrenmek isterseniz, herhangi bir Beatles şarkısını dinleyin...

En çok beğendiğiniz Beatles şarkıları hangileri?

Ayrım yapmak mümkün değil. Her biri yeni bir bakış açısı getiriyor, başka bir ufuk açıyor... Beatles konusunda bence çok önemli bir şey atlanıyor, dikkate alınmıyor: George Martin'in rolü. Beatles'ın kılavuzu George Martin'di. Beatles sound'unun yaratıcısı oydu. Öyle bir prodüktörleri olmasaydı, Beatles Beatles olamazdı. George Martin çok önemli bir faktördü.

Albümünüzün adı ilginç, ardındaki kavram da düşündürücü. Kapakta bir çocukluk fotoğrafınız var. Niye bir çocukluk fotoğrafı ve niye "fotografik gülümseme"?

Bence müzik ve fotoğraf birbirine çok yakın sanatlar. Müzik bir duygu; belirli bir zamanda ve mekanda hasıl olan bir şey. Tıpkı fotoğraf gibi. Mesela, aşık olduğunuzda, dinlediğiniz bir şarkı, her zaman o anı, o yeri, o insanı hatırlatır. Aynen bir fotoğraf gibi. Hafızamızın, hayatımızın iki temel unsuru müzik ve fotoğraftır bana kalırsa. Eski bir fotoğraf seçmeme gelince... Bunun iki sebebi var. Birincisi, benim için önemli olan imaj değil, müziktir. Ben kendimi sade, mütevazı bir şarkı yazarı, bir şarkı zanaatkarı olarak telakki ediyorum. Dolayısıyla benim için önemli olan imajlar değil, müzik; müziğin bizatihi kendisi. Yeni bir fotoğrafın zorunlu olduğu kanısında değildim. Fotoğrafın ne önemi var, önemli olan müziğin kendisi.

Ama, illa sizin bir fotoğrafınızın olması da gerekmiyordu...

Orası öyle, ancak bu albüm benim geçmişimde olan her şeyin katarsisi. O fotoğraf hayatımdaki masumiyet noktasının resmi.

Nasıl bir masumiyet?

Büyük ölçüde bilgisizlik, naiflik ve özgürlük. Kim olduğumu, kimin oğlu olduğumu öğrenmeden önceki bir anın resmi o. Bu albüm de, o andan bugüne kadarki hayatımın muhasebesi, dökümü, süzgeçten geçirilmesi. Şimdi, zamanın bu noktasında, artık kendimi özgürleşmiş hissediyorum. "Photographic Smile", özgürlüğe dönüşün, o fotoğraftaki ana dönüşün ifadesi. O andan bu ana geçen zaman kim olduğumu öğrenmenin, kendime saygı duymanın, kendimi sevmenin ve hayatı anlamanın ve takdir etmenin süreciydi. Müzik ve fotoğraf benim için zamanın damgası, zamana vurulan bir damga. Hayatımdaki dönüşümün damgası. O fotoğrafın benim için temsil ettiği şeyler bunlar.

İskambil kağıtları benzetmesiyle düşünüyorum. Kağıtlar karılıp dağıtılıyor. Bana gelen, çok kötü bir eldi. Ama o eli, kazanan bir ele dönüştürmek için çok çabaladım. Şimdi artık, elimde birkaç as var. Artık elimdeki kartların kazanan bir el olma zamanının geldiğini düşünüyorum.

Ortadan kaybolduğunuz yedi yıl içinde, müzik dışındaki sanatlarla, resimle, heykelle, sinemayla iştigal ettiğiniz yazıldı...

Evet, o süre içinde resim, fotoğraf, heykel gibi sanatlarla ilgilendim. Ama daha önemlisi hayatımı yaşadım, müzik endüstrisinin kıskacında geçen on-onbeş yıldan sonra... 17 yaşında okuldan çıktım, 20-21 yaşında müzik endüstrisine girdim. Hayatımda müziğin başrolde olmadığı hiçbir dönem olmamıştı. Müziksiz bir dönem yaşamam gerekiyordu, kim olduğumu anlamak, kendimi tanımak, incelemek, kendime mümkün olduğu kadar derinlemesine bakmak için... Ben neyim, kimim, neyi temsil ediyorum?.. O öyle bir zamandı ki, yaşama zamanı, nefes alma zamanı, seyahat etme zamanı, dostlarla beraber olma zamanı, özetle hayatı yaşama zamanıydı. Bunu yapmadan şarkı yazmak, hayat hakkında şarkı yapmak mümkün değil bence. Şarkı yazabilmek için; dürüst, samimi, hakiki şarkılar yazabilmek için, bir süre şarkı yazmamam, müzik endüstrisinden uzaklaşmam, sadece ve sadece hayatı yaşamam gerektiğini düşündüm. Bu aynı zamanda geçmişin muhasebesini yapmak, hatalarım üzerinde düşünmek zamanıydı. Karşı karşıya olduğum sorunları çözmek, kendimi nasıl değiştiririm, dönüştürürüm diye kafa yormak, mesleki veya özel sorunların kökenlerine inmek, geçmişe ve geleceğe bakmak; ne yapmak, nereye gitmek istediğimi sorgulamak, iç barış, huzur ve tatmin bulmam için neler yapmam, nasıl yaşamam gerektiği üzerine yoğunlaşmak için ihtiyaç duyduğum bir süreydi.

Bir ara sinema oyunculuğu da yaptınız galiba...

Sadece bir filmde oynadım, Mike Figgis'in "Leaving Las Vegas"ında. Çok küçük bir roldü, bir barmeni oynadım. Aslında, bir miktar tiyatroculuğum var, profesyonel olarak müzik yapmadan önce tiyatroyla uğraşmıştım. Sinemaya içerden bakmak çok ilginç ve eğlenceli oldu.

Biraz önce bu albümün "özgürlüğe dönüş"ü simgelediğini belirttiniz. Nelerden özgürleştiniz? Geçmişten, geçmişin yükünden, babanızın gölgesinden mi?

Benim için önemli olan müzikti, hep böyleydi. Müzisyen olmayı seçmemin sebebi buydu, babamın John Lennon olması değil.

Ama, genel kanı...

Elbette, ama bu genel kanıyı oluşturan medyaydı, böyle bir senaryo oluşturdular, babamın gölgesinin omuzlarıma çöktüğünü söylediler hep. Ama hakikat böyle değil, ben hiçbir zaman babamın gölgesini üzerimde hissetmedim. Ben sadece müzik yapmak istedim, müzikle uğraştım, bunun sebebi babamın müzisyen olması değildi. Bakın, ben iskambil kağıtları benzetmesiyle düşünüyorum. Kartlar karılıp dağıtılıyor. Bana gelen, çok kötü bir eldi. Çok feci bir şekilde kaybedebilirdim. Ama o eli, kazanan bir ele dönüştürmek için çok çabaladım; mücadele ettim, öğrendim, olgunlaştım. Şimdi artık, bulunduğum bu noktada, bir-iki yıldır elimde birkaç as var; hem özel hayatımda, hem de meslek hayatımda. Artık elimdeki kartların kazanan bir el olma zamanının geldiğini düşünüyorum. Çok sabretmem, çok uğraşıp didinmem gerekti, arada mola verdim, ama hiç teslim olmadım, pes etmedim. Ve, ama bu albümle, ama bundan sonrakiyle, hak ettiğim saygıyı, bir sanatçı olarak hak ettiğim saygıyı nihayet kazanacağımı umuyorum. Hep bunun gerçekleşeceğine, ama zaman ve emek gerektirdiğine inanıyordum. Neyse ki, bütün olumsuz şartlara direnecek sabrım ve iradem vardı. Dolayısıyla, şimdi artık hayatımın dengeye kavuştuğunu, huzur ve tatmin bulduğumu düşünüyorum. Ve, örneğin bu albüme gös-

terilen reaksiyon, daha önceki işlerime gösterilenden çok daha olgun. Samimiyetle söylüyorum, bu albümle hak ettiğim saygıyı nihayet görmeye başlıyorum. Ve bundan gurur duyuyorum.

Müzik dışında da faaliyetleriniz var galiba; kâr amacı gütmeyen, "devrimciler"e ve yeşil harekete destek olmayı hedefleyen bir lokantalar zinciri kurma girişiminiz olduğu söyleniyor...

Evet, böyle bir girişim söz konusu. ABD'de yaşadığım sıralarda geliştirdiğimiz bir proje bu. Adı, "Revolution Together". Dünyanın her yerinde değişime önayak olmuş ve olmakta olan insanlarla –ünlü veya ünsüz– dayanışmayı, o insanlara destek olmayı ve biat etmeyi amaçlayan bir proje. İtalya'ya geri dönmemle ve bu albüm için çalışmaya başlamamla kesintiye uğradı ama, mutlaka ve mutlaka hayata geçirmeyi hedefliyorum. Ama, söz konusu olan bir "lokantalar zinciri" değil, bir tür bilgi - iletişim - öğrenme merkezleri. Ve kesinlikle kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olacak. Bu benim idealim, en büyük hayallerimden biri. Birkaç yıl içinde, ideal olmaktan çıkıp realize olacağını umuyorum.

"Devrim" ve "devrimciler"den kastınız ne, size göre devrim ne, devrimciler kim?

Bu soruyu cevaplandırmak çok zor, özellikle "diplomatik" ifadelerle ve politik terimlerle... "Devrimciler" kim?.. Yerel ya da uluslararası düzeyde pozitif şeyler yapan, değişimlere öncülük eden ünlü veya ünsüz insanlar. Bu, oturduğu sokağa katkıda bulunan birileri de olabilir, bilimsel gelişmelere katkıda bulunan birileri de olabilir, siyasal dünyada faaliyet gösteren birileri de olabilir. Önemli olan, pozitif değişimlere önayak olmaları.

Keyif verici maddelerle ilgili sorunlar yaşadığınız yazıldı, çizildi.

Hayır, öyle bir sorunum olmadı. Olsaydı, şimdi bulunduğum noktada olmazdım, yaptığım şeyleri yapamazdım. Evet, tabii, biraz ondan, biraz bundan kullandım. Ama, hep ipler benim elimdeydi, kontrolü kaybettiğim hiç olmadı. Aksi takdirde bugün burada değil, bir klinikte tevdavi görüyor olurdum.

John Lennon'ın mirasının pay edilmesi biraz sorunlu ve gecikmeli oldu galiba. Yoko Ono'nun, bu konudaki eleştirileri "Julian yeterince olgun değildi" diye cevapladığı yazıldı. Ono'nun söylediklerine katılıyor musunuz?

Evet. O konuda Yoko'ya tamamen katılıyorum. Hangi çocuğa o kadar parayı teslim edersiniz? O paranın mesuliyetini taşıyabilecek olgunlukta olmalı. Daha genç bir yaşta miras payımı alsaydım, çok sorumsuzca davranabilirdim.

Sean'la aranız nasıl? Albümünü dinlediniz mi?

Evet, dinledim. Sevdim. İlginç bir çalışma olmuş. Ben Sean'ı severim. O benim kardeşim. Onu yürekten seviyorum. Her zaman onun yanında olduğumu biliyor. Geçen ay görüştük, birkaç gün birlikte olduk, çok güzel vakit geçirdik.

Bir araya geldiğinizde müzik üzerine konuşuyor musunuz?

Hayır, müzik üzerine pek konuşmayız.

Aranızda nasıl bir müzikal fark var sizce?

Yetiştiğimiz ortam, zaman ve mekan farklı, haliyle de müzikal bir fark oluyor. Benim radyoda dinlediğim şeylerle onun dinledikleri başka başka şeyler.

Son olarak annenizi sormak istiyoruz, Cynthia Lennon, hayatta mı, nasıl, ne yapıyor?

Fransa'da yaşıyor, halinden hayatından gayet memnun. Aramız çok iyidir. Ayda birkaç sefer görüşürüz.

Albümünüzü o nasıl buldu?

Çok beğendi, bugüne kadar yaptığım en iyi iş olduğunu söyledi. Bütün anneler gibi...

Söyleşi: **Yücel Göktürk**

Sean Lennon

"Kimin aklına gelirdi" diyor Rolling Stone dergisi, "Photographic Smile" ve "In To The Sun" adlı albümlere dörder yıldız verdiği değerlenmesinde. Evet, kimin aklına gelirdi, John Lennon'ın iki oğlunun, neredeyse eşzamanlı olarak piyasaya çıkardıkları iki albümle, –yine Rolling Stone'un ifadesiyle– "iki çarpıcı, yüksek nitelikli albüm"le, müzik dünyasının dikkatlerini üzerlerine çekecekleri?.. İlk sözü büyüğe vermiştik, şimdi sıra küçükte... Rolling Stone, Mojo ve Ray Gun dergilerinden...

Jimi'yi dinlediğim an hayatım değişti...

Şimdi artık ortada kendi albümün olduğuna göre, babanla müzik hakkında, müzik endüstrisi hakkında konuşmak, onun tecrübelerinden yararlanmak ister miydin?

Sean Lennon: İsterdim elbette. Ama, asıl mesele bu değil. Onunla başka birçok şey yapmak isterdim. Müzik bir tarafa, yolda yürümek, sinemaya gitmek, TV seyretmek isterdim... Böyle durumlarda aklıma arkadaşım Harper geliyor, Paul Simon'ın oğlu... Babası, Harper'ın gitar çalışıyla sürekli ilgileniyor, takip ediyor, denetliyor. Bu çok güzel bir şey, Harper çok şanslı. Öte yandan, babasının sürekli onu denetliyor olması Harper'ın işini güçleştiriyor. Babamın ortalıkta olmaması daha iyi manasında söylemiyorum bunu. Babam beni baskı altında tutsaydı, hatta müzik yapmama müsaade etmeseydi bile, onun hayatta olmasını tercih ederdim.

Babanla konuşabilseydin, ona ne sormak isterdin?

Ona şarkılarımı dinletirdim, "bu parçayı nasıl buluyorsun" derdim. Eminim, o da "harika bir şarkı" veya "şu bölümün biraz daha işlenmesi lazım", ya da "niye davul bu kadar yüksek sesli, vokaller daha anlaşılır olmalı" gibi şeyler söylerdi. Tony Levin'le *("Double Fantasy" albümündeki basçı)* yapılan bir mülakatı okumuştum, Levin, stüdyoda bastan ne istediği konusunda John Lennon kadar kafası berrak olan biriyle çalışmadığını söylüyordu. Babam bir sürü plak yaptı, harika plaklar... Eminim ki, benim müziğim hakkında söyleyecek çok şeyi olurdu. Ve bence, yaptığım işi beğenirdi. Çünkü, melodik ve "popumsu". Ama, albümdeki caz unsuru hoşuna gitmezdi. Ben cazı, Brezilya müziğini ve funk'ı seviyorum. Bunlar babamın takılmadığı şeylerdi. *(gülüyor)* Herhalde şöyle derdi: "Bu caz ayağı ne böyle, vazgeç bu tırıvırı hikayelerden".

Albümdeki Latin etkisi dikkat çekici...

Noel'de Yuka *(sevgilisi)* bana bir Carlos Jobim külliyatı armağan etmişti. O şarkılar bir dönüm noktası oldu benim için. Yüzüm kızararak söylüyorum, Latin müziğinden bihaberdim. Jimi Hendrix'e tutulmuştum, gözüm başka bir şey görmüyordu. "Third Stone From The Sun"da sörf müziğiyle dalgasını geçiyordu Jimi. Ben de Beach Boys'u derhal defterden silmiştim. Zamanla farkettim ki, gelmiş geçmiş en iyi gruplardan biri. Aynı şey bossa nova için de geçerli. Eskiden asansör müziği olduğunu düşünüyordum, ama şimdi, bugüne dek dinlediğim en sofistike şeylerden biri olduğu kanısındayım.

Nedense yaldızlı alemlere pek itibar etmiyorsun; CBGB Gallery gibi kulüplerde çalıyorsun, onca büyük firma dururken gidip Grand Royal'le sözleşme imzalıyorsun. Bütün bunların sebebi Lennon ismini taşımanın getirdiği bir dikkatlilik, tedbirlilik mi?

Taşıdığım isimden ötürü kendimi çok şanslı addediyorum. İsmim sayesinde, ortada henüz albümüm olmadan gidip CBGB Gallery'de çalabiliyorum, mekanın tıkabasa dolmasını sağlayabiliyorum. Ama öte yandan, ağır ağır çıkıyorum basamakları. Abim Julian bir anda olay olmuştu. Bir albüm yaptı, bum! Altın! New York'ta Beacon Theatre'da sahneye çıkmaya başladı. Başdöndürücü bir süratti o. Grand Royal'e gelince... Süper cool bir firma. Adını sanını duymadığım bir sürü olağanüstü sanatçı o etiketin altında sanat icra ediyor. Böbürlenmek gibi olmasın ama, eğer isteseydim Capitol'üydü, EMI'ıydı, dünya turuydu, balyayla paraydı, hepsi mümkündü.

Peki bütün bunları niye istemedin?

Bu tür şeylerin benimle, beni ben yapan şeylerle bir alakası yok ki. Ben aslında Cibo

Matto'nun basçısıyım. Benim asıl olayım o. Bütün tecrübemi o insanlarla birlikte çalarak, turne yaparak edindim. En siktiriboktan ortamlarda beraber müzik yaptık; enstrümanları, cihazları sırtlayıp kasaba kasaba dolaştık, kıçımızı terlettik.

Ama bir şarkıcı ve söz yazarı olarak Lennon ismini taşıyorsun ve insanların senden buna denk düşen beklentileri var.

Bu avantajdan yararlanmak istiyorum, ama kendi hedeflermi gerçekleştirmek için. Biliyorum ki, eğer sadece Cibo Matto'nun basçısı olsaydım, Sean Lennon yani John Lennon'ın oğlu olmasaydım, şu anda Rolling Stone dergisine mülakat veriyor olmazdı, albümüme ilgi gösterilmesini sağlayamazdım. İnsanlar beni merak ediyor, ne yapıp ettiğimi öğrenmek istiyor. Bu imkanı heba etmek istemiyorum. Belki de ikinci albümüm piyasa çıktığında kapımı çalan kimse olmayacak.

Baban medyayı kendi amaçları doğrultusunda kullanmakta hayli mahirdi; Kraliyet Nişanı'nı iade edişi, Vietnam savaşı sırasında büyük basında tam sayfa ilanlar bastırması...

Beatlemania'nın ilk patlamasında, basınla ilişkilerinde birçok hata yapmıştı; bu hatalardan ders çıkarmayı bildi ve medyayı kendi maksatları doğrultusunda pozitif olarak kullanmasını öğrendi. Annemle birlikte yatakta verdiği röportajlar mesela. Barış kampanyası açısından o "bedin" olayı, medyanın dahiyane bir biçimde kullanılmasıydı. Kimi şöhretli isimler, medyanın kendilerine gösterdiği ilgiden şikayetçiler. Öte yandan annemle babam, "bu harika bir imkan" dediler, "bu ilgiyi, barış felsefesinin kampanyası için kullanabiliriz". Bütün olay bu. Bana ilgi gösteriliyor, ben de şikayet etmek yerine, bu ilgiyi olumlu hedefler yönünde değerlendirmeye çalışıyorum. Yani, müziğimi insanlara ulaştırmak için, açık fikirliliğin propagandası için, önem verdiğim meseleler için...

İnsanların, kaçınılmaz olarak senin müziğini babanınkiyle kıyaslamalarını dert ediyor musun? Eski kuşak müzik fan'larının –Beatles dinleyerek büyüyen kuşağın– klasik şikayeti şu: "Rock'n roll eskisi gibi değil". Bu da aslında, "yeni kuşak eski kuşağın kalibresinde değil" anlamını taşıyor.

Bir bakıma doğru. 60'larda etrafa bakıp "işte Jimi Hendrix, işte Janis Joplin, işte Miles Davis, işte John Lennon, işte Brian Wilson" denebiliyordu. Aklı başında her müzisyen, 60'ların çok özel bir dönem olduğunu kabul eder. Ne demişti Bob Marley: "Tarihi bilmeye mecbursun". Yüzünü geleceğe çevirebilmek için geçmişini bilmen gerekir. Beastie Boys'un ve Beck'in bu kadar etkileyici olmalarının sebebi, 60'larda yapılan müziği enine boyuna bilmeleri.

Kimilerine göre, bilgi ve kabiliyet genetik bir özellik, ne dersin?

Genetik mesele bir muamma. Mesela, Brian Wilson'ın babasına, Murry Wilson'a bakın. Plakları beş para etmez. Halbuki Brian'la aynı genlere sahipler. Bana gelince, bazı şeyleri miras aldığımı hissediyorum. Sesim mesela. Ve kulağım. Bunların genetik miras olduğuna eminim. Ama, asıl soru şu: O sihir var mı? Bütün dünyaya şarkını mırıldatacak sihre sahip misin? Kim bilebilir? Şahsen annemin bu sihre sahip olduğunu düşünüyorum. Ama, dünya onun şarkılarını mırıldanmadı.

Babanla ilgili anıların neler? Birkaç yıl önce, bir söyleşide çocukluk anılarının ergenlik anılarına kıyasla çok daha yoğun ve taze olduğunu söylemiştin.

Gerçekten öyle. Galiba, babamın ölümü o anılara daha fazla sarılmama sebep oldu. Öyle bir şok yaşamıştım ki... Onunla ilgili çok taze kalmış bir sürü anım var. Yaptığımız gezintiler, TV seyretmemiz, "iyi geceler Sean" deyişi... Bunlar öyle mahrem anlar ki... Sadece o ve ben. Sesi o kadar sükünet vericiydi ki. Çok sevimli bir şey yapardı: Elektriği söylediği cümlenin ritmine göre açıp kapar, sonra da "iyi geceler Sean" diyerek ışığı söndürürdü. O anlar öyle huzur ve sükûn dolu anlardı ki... Gitar çalışını çok iyi hatırlıyorum, ama belirli bir şarkı kalmamış hafızamda. Birlikte Muppet Show'u seyrederdik, çok severdi o kuklaları. Reklamlar başlayınca TV'yi kapatırdı, hiç sektirmezdi. "Baba, programı kaçıracağız" derdim. "Hayır, kaçırmayız" derdi. Reklamların yalandan ibaret olduğunu söyler ve seyretmeme müsaade etmezdi. Rafine şeker ve koyun eti yememe de izin vermezdi; makrobiyotik bir diyetle büyüdüm ben. Yediğim en tatlı şey, kurutulmuş balıktı, şu Japon çirozları... Şekerleme niyetine onları verirdi bana. İlk Coca Cola'mı onun vefatından yıllar sonra içtim.

Reklamlar başlayınca babam TV'yi kapatırdı. Reklamların yalandan ibaret olduğunu söylerdi. Rafine şeker ve koyun eti yememe de izin vermezdi. İlk Coca Cola'mı onun vefatından yıllar sonra içtim.

Kuş yemiyle büyümüşsün gibi...

Babam o konularda hiç taviz vermezdi. Aslında, demin sorduğunuzda bahsetmek istememiştim ama, tatsız hatıralarım da var. *(sinirli bir kahkaha atıyor)* Onun bana bağırışı... Asabi mizaçlıydı. Sinirlendiği zamanlar sesi bıçak gibi olurdu.

Onun için de zor olmalı; onca yıl nerede akşam, orda sabah yaşadıktan sonra mesuliyet sahibi bir ebeveyn olmak...

Galiba duyarlı ve monogam bir koca olmak da zor gelmişti ona. Bir Liverpool maçosuydu. Annem onu epey dizginledi herhalde. Ama, ortadan kaybolup Los Angeles'da geçirdiği haftasonunda yaptıklarına bakın mesela. Birçok bakımdan berbat bir maçoydu. Bence en olumlu yasıflarından biri, bu halinin farkında olması ve üstesinden gelmeye çalışmasıydı. Siktiriboktan bir maço olduğunu biliyordu ve bu kusuruyla mücadele ediyordu. "Cool chick baby" hikayesi mesela. (Cool chick baby, Yoko Ono'nun, 1973 tarihli "Approxiametly Infinitive Universe" albümündeki "Death of Samantha" şarkısından bir dize).

Annemle birlikte gittiği bir partide, hatunun biriyle orada, ayaküstü düzüşmüş. O tür olayları hatırladığımda ya da duyduğumda, babamın cibilliyetsiz bir herif olduğunu düşünüyorum. Onu temize çıkaran, bunu kabullenmesi ve düzeltmeye gayret etmesiydi. Saygısızlık ettiğim sanılmasın. Ama, o benim babamdı; onu yakından tanıyorum. Harika bir adam olduğunu biliyorum, ama bazı bakımlardan da berbattı. Bu tartışmasız böyle.

Bakımını baban üstlenmişti, o günlerde annenle aran nasıldı?

Babamın vefatına kadar, annemi doğru dürüst tanımıyordum desem yeridir. Onu birdenbire keşfettim. Annemle gezintiye gitmek için iki dirhem bir çekirdek giydirildiğimi hatırlıyorum. Zira, özellikle babamın vefatını müteakip bakıcıların elinde büyüyordum. Annem benimle pek fazla ilgilenemiyordu, zira çok zor bir dönemden geçiyordu. Ben büyüdükçe yakınlaştık. Bütün dünyaya karşı ikimizdik, ben ve o.

Babanın öldürüldüğü güne dair neler hatırlıyorsun?

Olayı birkaç gün sonra öğrendim. Çok net olarak hatırlıyorum, annemin beni görmek istediğini söylediler; yatak odasına girdim. Annem yataktaydı. "Baban öldü" dedi. Aynen böyle. Dosdoğru, lafı hiç dolandırmadan. Ve ekledi: "Onu öldürdüler". Çok iyi hatırlıyorum, o anda, her nedense olgun bir adam gibi davranma isteği duydum. Ve dedim ki: "Merak etme anne, sen hâlâ gençsin. Başka birisini bulursun." Aynen böyle dedim, inanmazsanız kendisine sorun. O da bana "öyle düşünmene sevindim" demişti. Sonra koşa koşa odama gittim; ağladığımı görmesini istemiyordum. Babamın ölümünün benim için katlanılması çok güç bir şey olduğunu kabul edemiyordum. Odamda oturup salya sümük ağladım.

Bütün bunlardan sonra o evde yaşamak çok ızdırap verici olmalı...

Başka bir eve taşınmak çok daha ızdırap verici olurdu. O ev John Lennon'dan geriye kalan

tek şeydi. Hatıralar ve her şey. Oradan nasıl ayrılabilirdik ki? Ne yapacaktık? Kaçıp gidip sanki o hiç varolmamış gibi mi yapacaktık? Hayır. Bu, inkar etmek olurdu. Orada yaşamaya devam ettik; orası onun yaşamış olduğu yerdi, ailemizi kurduğu evdi. Ona saygımızdan, ailemize saygımızdan orada yaşamayı sürdürdük.

Babanın ölümünden sonra, müzikal eğitimin konusunda annenin nasıl bir rolü oldu? "Bunu dinle, şunu dinle, bu çok önemli" gibi şeyler söyler miydi?

Schönberg. Wagner. Ciddi dalgalar. *(gülüyor)* "John Cage'i dinle". Onun için önemli isimler bunlardı. Annem şimdi 65 yaşında. 60'lı yıllarda kişiliği çoktan oluşmuştu. Yetişme çağında dinlediği müzik Beatles değildi. "Üç Kuruşluk Opera"yı dinleyerek büyümüştü. Ve beni o yönde yönlendirdi.

1986'da konuştuğumuzda Violent Femmes fanıydın, 11 yaşında bir çocuk için tuhaf bir durumdu.

Violent Femmes delisiydim. *(grubun ilk albümündeki "Blisters In The Sun" adlı parçanın başlangıç bölümünü mırıldanıyor)* Aynı zamanda hip hop'a çok meraklıydım. Run DMC, Grandmaster Flash filan... Bob Gruen *(John Lennon'ın fotoğrafçısı)* bana Klaus Nomi ve Romeo Void bantları doldururdu. Sonra Jimi Hendrix ve Violent Femmes'ı keşfettim ve dedim ki, "vay be, çok acayip, ben de böyle olucam". Hele Jimi... Onu dinlediğim an hayatım değişti.

Peki, annenin "bu çocuk acayipleşiyor" diye kaygılandığı oldu mu?

Hayır. Onun benimle ilgili tek kaygısı sağlığımdır. Yedi yaşındayken sırf annemi gıcık etmek için "anne, saçımı mohawk yaptıracağım" demiştim, o da "a, ne iyi" demişti. "Bak anne" diye üsteledim, "mohawk yaptıracağım, yani kafamı kazıtacağım". Cevabı, "evet, evet, çok güzel" olmuştu. Ben de kafamı kazıtmaktan vazgeçtim. Zaten blöf yapıyordum. Fakat o, "a, ne iyi" demesi yok mu, beni uyuz etmişti, "Allah kahretsin, bu kadına isyan etmek için yapılabilecek bir şey yok" diye hayıflanmıştım. Yapabileceğim tek şey bedenime zarar vermekti, o da benim tarzım değildi.

Annenin 1995'de çıkan çalışması "Rising", aslında senin ilk albümün sayılır. O albüm nasıl oluştu? Yoko Ono'nun plak yapmayı bıraktığı düşünülüyordu, özellikle de rock plakları yapmayı...

Özür dilerim ama, bunun sorumluluğu bana ait. Onun bir rock grubu oluşturmasına ben önayak oldum. "Anne" dedim, "Plastic Ono Band'i yeniden kuralım". Ve stüdyoya girdiğimiz ilk gün "Franklin Summer"ı ("Rising Miues" EP'sinde yer alan 30 dakikalık parça) kaydettik. Annemi dinlerken farkettim ki, kendimi müzikal olarak ifade edebilmem için daha bin fırın ekmek yemem gerekiyor.

"Yoko Ono - Plastic Ono Band" albümünü keşfettiğinde kaç yaşındaydın?

O benim annem, dolayısıyla keşfetmek gibi bir şey mevzubahis değil. Fakat ilginç olan ne biliyor musunuz? Anne sesinin, insanın vücudunda özel bir etkisi oluyor. Özel bir frekans o. Onu duyduğunuzda, farkediyorsunuz ki, o ses iki aylık bir bebekken ağladığınızda sizi yatıştıran ses. Annemin sesi benim için... *(uzun bir duraksama)*

Dünyanın bu kadar ırkçı oluşu hayret verici. Annem eğer Deborah Harry'ye benzeseydi, insanların ona gösterdikleri reaksiyon bambaşka olurdu.

Katartik?

Evet, katartik. Aynı zamanda çok kişisel ve mahrem. Plastic Ono Band'in bugüne kadar yapılmış en iyi plak olduğunu ne zaman farkettiğimi hatırlamıyorum. O annem olduğu için mi böyle düşünüyorum, bilemiyorum. Niye sevdiğimi bilmiyorum. Başkalarının niçin sevmediğini de... "Greenfield"i veya "Why"ı benim kuşağımdan kime dinlettiysem apışıp kaldı. Babam bütün dünyaya diyordu ki, "işte bu, olay bu: Yoko". Annem babamın ilham perisiydi. Kimse bunu anlamadı. Dünyanın bu kadar ırkçı oluşu hayret verici. Annem eğer Deborah Harry'ye benzeseydi, insanların ona gösterdikleri reaksiyon bambaşka olurdu.

Bir efsane olan John Lennon'la, senin baban olan John Lennon arasındaki farkla kendini barışık hissediyor musun?

Temel fark şu: O, Tanrı değildi. Sizin gibi, benim gibi, etten kemikten bir insandı. Mükemmel değildi, zaafları vardı. Kendini iyi hissettiği günler olduğu gibi, berbat hissettiği günler de oluyordu. İnsanoğlunun kimi hemcinslerini nasıl mitleştirdiği, yücelttiği unutuluyor. Gerçek şu: O babamdı. Bazen durduk yerde bana bağırıp çağırdığı olurdu. Ben de hüngür hüngür ağlardım. Toplumun anlamak istemediği şey, onun da bir insan olduğu. Vefat ettiğinde ardında gerçek bir aile bıraktı. Onu her gün özlüyorum. Ama John Lennon efsanesini özlemiyorum, babamı özlüyorum. Bana kıçımı temizlemeyi öğreten adamı özlüyorum. Beatle John'ı özlemiyorum. Beatle John'ı o dönemde yapılan müziğin bir fan'ı olarak özlüyorum tabii. Ama, asıl olarak beni omuzlarına oturtup gezdiren adamı, kumsalda birlikte dolaştığımız insanı özlüyorum. Anlıyor musunuz?

Çeviren: **Y.G.**

FOTOSENTEZ

İyi geceler Sean "Into The Sun"ın son şarkısı "Sean's Theme"deki "Good night Sean" ifadesi babama teatral bir referans. Her gece beni yatağıma götürür, ışığı söndürür ve "iyi geceler Sean" der ve kapıyı çekerdi. Bunu o kadar iyi hatırlıyorum ki... Bunu, albümüme örtük bir gönderme olarak koymuştum, ama şimdi anlıyorum ki, bir albümde örtük göndermelerde bulunmak mümkün değil. Ama, yine de insanların bu cümleyi farketmelerinden şikayetçi değilim, aksine memnunum.

"Kartal"ı beklemek Bence güneş aşkı temsil ediyor. Kainatı temsil ediyor. Doğayı, doğanın gücünü ve nihai olarak doğanın yakıcı ateşini. "Following you into the sun" dizesinin manası bu. "Fotosentez"in (albümdeki Latin etkili enstrümantal funk parça) mevzuu da bu: güneşin kudreti ve aşk-güneş enerjisinin hayatımıza getirdiği sinerji. Albümdeki şarkıların sözleri genel anlamıyla benim hayatımın, hayata bakışımın ifadesi. Hiçbir zaman mutsuz olmak istemedim. Hep mutlu olmak istedim. Görmediğim şeyleri görmek istedim. Kuluçkaya yatıp bekledim, bekledim, bekledim. Yumurtamın olmasını bekledim. Bu, benim hayatımın bu albüme kadar olan kısmının özeti sayılabilir. Hayatımda anlamlı bir şeyin olmasını bekledim. İçerdeki kartalın dışarı çıkmasını, kanatlanıp uçmasını...

Descartes ve Zen Descartes her şeyden kuşku duyuyordu. İçinde oturduğu odanın varlığından kuşkuluydu, masasının varlığından kuşkuluydu. Her şeyden kuşku duyuyordu, ta ki kuşku duymadığı bir şeyi farkedene kadar. Kuşku duymadığı tek şey, kuşku duymasıydı. Batı felsefesini incelerken cidden ürkmüştüm; çünkü gerçekten, evrende gerçek diye bir şey olmayabilirdi. Bu ürkütücü bir düşünce, zira insan bütün hayatı boyunca şeylerin gerçek olduğunu düşünüyor. Ve birden, bütün bu şeylerin aslında gerçek olmayabileceği kuşkusu doğuyor. Ve de şeylerin gerçek olduğunu nasıl kanıtlayacağınızı bilemiyorsunuz. Bütün gerçeklik öznel olabilir diye düşünmeye başlamıştım ve bu düşünce beni fena halde rahatsız ediyordu. Ama, Zen ve Budizm üzerine okumaya başlayınca rahatladım. Bütün mesele, insanın kalbini, ruhunu, zihnini kainata ve "an"a açması. Geçmiş hafızadır, gelecek ise rüya. Ve içinde bulunduğumuz an, sahici gerçekliktir. Özetle, gerçeği "an"da buldum. Bunun Zen'ce bir düşünce olduğu kanısındayım.

Yoko ile Yuka Annemi çok seviyorum. O çok derin bir insan. Kainatın mistik tarafıyla sihirli bir ilişkisi var. Sevgilimin (Yuka Honda) benden yaşça büyük ve de Japon asıllı olmasının "tuhaf" bulunduğunu –"anası yaşında" diyorlar– biliyorum. İsminin annemin isminden farkının sadece iki harften ibaret olması da cabası. Her neyse... Bunun analizine girmeyi düşünmüyorum.

Sihirli mantarlar ve "an"ın gerçekliği Şunu farkettim: Okurken kuşku duyduğum gerçekliği sihirli mantarlar veya başka şeylerle trip yaparken hissedebiliyordum. Psychedelic deneyler çok aydınlatıcıydı. "An"ın gerçekliği her şeyin ötesindeydi; sözcüklerin, tariflerin, tanımların, kategorilerin... Katışıksız bir deneydi, ampirik bir gerçeklik. Güzellik ve hakikat yaşadığım anın içindeydi. Yaşadığım, duyumsadığım an, evrendeki her molekülle, her atomla bağlantı içindeydi; titreşimleri her insanoğluna, her canlıya, kainattaki bütün galaksilere, galaksilerdeki bütün güneşlere, yıldızlara yayılıyordu. O an devasa bir kozmik çorba gibiydi, onun gerçekliğini hissettim. Bu deney bütün hayatımı değiştirdi, insanlara ihtimamla davranmaya başladım, dünyada bir gerçekliğin olduğunu hissetmek bana huzur verdi. Eskiden ben de her şeyi bildiği sanan, her şeyin bombok olduğunu düşünen yeniyetmelerden biriydim. Negatif olmak kolay bir şey. Dünya, gelecek, toplum ve genel gidişata dair negatif olmak için sebep çok. Ve ben de her şeye karşı negatif duygular besliyordum. Fakat birden kainata inanmaya başladım, kafam açıldı, hayat deneyiminin her an karşımda olduğunu farkettim ve mutlu oldum. Bunları anlatmamın sebebi, bana felsefe hakkındaki düşüncelerimi sormanız; zira psychedelic nesnelerle yaptığım tripler inanç sistemimin önemli bir parçası. Bugüne dek psychedelic maddeleri denememiş insanların bu söylediklerimi okuyup "ben de bir deneyeyim" demelerini istemem, mesele o kadar basit değil. Söylediklerimden etkilenebilecekler için altını çizmek istiyorum: Psychedelic maddelere övgü düzmüyorum, çünkü tehlikelerini biliyorum. Eğer ortam doğru değilse çok kötü bir "trip" olabilir. "Bad trip"e girip bir daha "geri dönemeyen" insanlar tanıdım.

12.09.1998
13.09.1998

DİKKAT!

Bu müziği dinlerken kendinizi şiddetli bir şekilde iyi hissedebilirsiniz... Keyif ve mutluluğun yol açtığı geçici bir sarhoşluk ve kendinden geçme deneyimi yaşayabilir, ortalıkta zıplamak, ağaçlara tırmanmak ve hiç tanımadığınız insanlarla dans etmek için ani ve karşı konulmaz bir istek duyabilirsiniz.

Paniğe kapılmayın, tüm bu belirtiler oldukça normaldir. Duruma anında müdahale edebilmek için gerekli önlemleri aldık ve programımızın içine sizin için "Düzenli Nefes Alma" egzersizleri yerleştirdik. Bu talimatları dikkatle takip ederseniz, "Alternatif Müzik Bulutları"ndan daha tanıdık bir dünyaya güvenli bir şekilde dönebilir, normal solunum ve düşünce standartlarına yeniden kavuşabilirsiniz.

Hip Productions

Georges Moustaki

Ak sakallı bir bilge, Rumeli Hisarı'nda üç gece boyunca yalnızlığını, özgürlüğünü, düşlerini, aşklarını anlattı. Dinlemek isteyen dinledi, yunmuş, yıkanmış olarak ayrıldı konserden... 40 koca seneye serdiği o yalın şarkıların ebediyen kulağımızda kalacağını bilerek, soru sormak için falan değil, belki de sadece bir kuru teşekkür edebilmek için geçtik Moustaki'nin karşısına... Akdeniz'den, Paris'ten, Brassens'den, şarkılardan, "yabancılar"dan bahsettik... Aynı günlerde, Ragıp Duran'ın, Saray Cezaevi'nden "Şubat 99'da görüşürüz" notuyla postaladığı mektuptan da "şahsi" bir Moustaki yazısı çıktı... Ha, bir de Hıncal Uluç var. Onu ne siz sorun, ne biz söyleyelim...

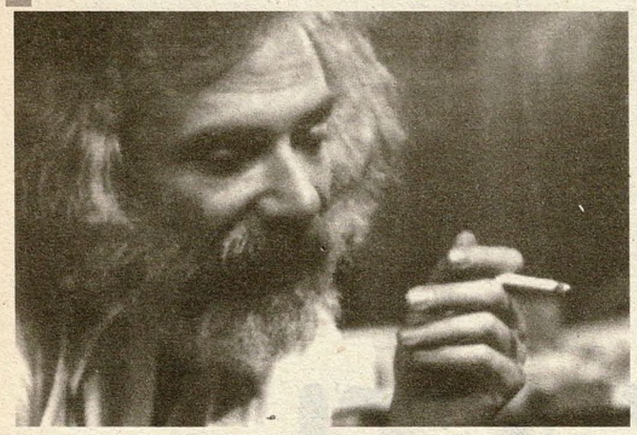

Profesyonel hümanist değilim

İstanbul'a birçok kere geldiniz, burada kendinizi evinizde hissediyor musunuz?

Georges Moustaki: Evet, İstanbul'a defalarca geldim. Ama şarkı söylemek için bu üçüncü gelişim: Bir kere Galatasaray Lisesi için, iki kere de Rumelihisarı için. Birçok nedenle burada kendimi evimde hissediyorum. Bir kere burası Akdeniz; sonra, Ortadoğu, İslamiyet –İslami bir ortamda büyüdüm ben–, Osmanlı İmparatorluğu... Dedelerim, ninelerim Osmanlı İmparatorluğu yurttaşıymış.

Akdeniz, Akdenizlilik şarkılarınızda da çok hakim bir tema. "Güneş, deniz klişesi"nin ötesinde Akdenizli olmak, Akdeniz kimliği sizin için ne anlam ifade ediyor?

Akdenizlilik bir yaşam tarzıdır, bir düşünme tarzıdır, bir duyarlılıktır, aynı zamanda bir zenginliktir. Tarihsel ve gündelik anlamda...

Bu sözünü ettiğiniz zenginlik, farklı milliyetlerin ve dinlerin yanyana yaşayışından gelen bir zenginlik mi?

Bu bölgede farklı topluluklar arasındaki ilişkilerin yoğunluğu, günlük hayattaki zenginliğin en önemli nedenlerinden biri. Akdeniz'i Akdeniz yapan bütün bu ilişkiler. İmparatorluklar kuruldu, imparatorluklar çöktü... Bunları, izlerini her yerde görüyorsunuz, burada da hissediyorum... Hem çok büyük bir bütünlük, hem de çok büyük bir çeşitlilik, Akdeniz bu.

Braudel'in "Akdeniz"ini okudunuz mu?

Fazla didaktik. Ben Panait Istrati'nin Akdeniz'ini.. başka insanların, daha lirik insanların Akdeniz'ini tercih ediyorum. Ama belki de iyi bir okuyucu olmadığım içindir.

Çocukluğunuzun İskenderiye'si nasıldı?

Benim İskenderiye'm hep aynı, tek fark, şimdi sokaklarda daha fazla insan var. Oranın çok neşeli, sıcak, canlı bir yanı var. Aynı zamanda, bir hafiflik de var, bu aptalca bir hafiflik değil: İnsanların mizah anlayışları var, alaycılıkları var, misafirperverler, güleryüzlüler... Orada kavga edilebilir, şiddet de var... Akdeniz'de şiddet de, bilgelik de var, ikisi de...

Peki çocukluğunuz nasıl bir ortamda geçti?

Babam kitapçıydı. Bir burjuvaydı, büyük burjuva değil, küçük burjuva da değil. Annem çok iyi bir kadındı. Fransız okuluna gidiyordum. Bir bisikletim vardı, zengin değildim, ama yoksul da değildim. Bir küçük kayığım vardı, denizde gezinmek için. Onun için burada gördüğüm her şey bana çok yakın geliyor, seyahat ettiğimde burada aynı şeyleri buluyorum. Şimdi buradayız, bu bir şans, burası belki Akdeniz değil, ama onun uzantısı. Buradaki teknelerin biçimleri, hava, sesler, gürültüler... Bütün bunlar bana çok şey anlatıyor.

Hiçbir zaman dünyayı değiştirmeyi düşünmedim. Kendi dünyamın şarkısını söylemeyi istedim ben. Dünyayı değiştirmek değil, dünya değiştirmek. Benimki biraz böyle bir şey. Kendim bir dünya kurmaya çalışıyorum. İçinde varolabileceğim, mutlu olabileceğim bir dünya...

Mutlu bir çocuktunuz yani...

Çok mutlu. Çocukluğuma müteşekkirim. Çünkü daha sonra maddi açıdan zor bir dönem geçirdim. 17 yaşından 24 yaşına kadar, kendimi ararken: Neyim ben, ne yapacağım... Zor ekonomik şartlarda... Ama ekonomik durumun dışında, gerisi iyiydi. Zor derken, o kadar acılı değildi, kararsızlıklar, belirsizlikler vardı, ama hayat böyle zaten...

Sizi Mısır'dan ayrılmaya iten neydi?

Her şey. Bir şeyin olabilmesi için bilinçli ve bilinçsiz birçok unsurun bir araya gelmesi gerekiyor. Seyahat etme arzusu, Fransa'yı tanıma arzusu, Fransız kızlarla aşk yapma arzusu, aileden uzaklaşma arzusu, Paris'te olma arzusu, insana önemli perspektifler kazandıran Paris ortamında bulunma arzusu... Çocukluğumdan beri Fransızca konuşuyordum... Bütün bunlar. Düşünüp taşınarak verilmiş bir karar değildi. Öyle bir hamleydi. Bir kadınla tanışmıştım. Ablam Paris'te yaşıyordu. Tatilde onun yanına gitmiştim. Sonra babama gitmek istiyorum dedim. "Hayır" diyeceğine emindim. Ama "evet" dedi.

Ya "hayır" deseydi?

O zaman altı ay beklemem gerekecekti.

Niçin altı ay?

Okulu bitirmek için.

Peki Fransa'ya gittiğinizde yabancılığı yaşadınız mı, yabancı düşmanlığına hiç maruz kaldınız mı?

Hayır, ben şahsen maruz kalmadım, ama yabancı düşmanlığının, antisemitizmin, düşmanlığın olduğunu gördüm. Gündelik hayattaki ırkçılığın, devletin Cezayirlilere karşı, Araplara karşı ırkçılığının varlığını gördüm. Ama ben maruz kalmadım, "Le Mètèque"i ıstırapla değil, gülümseyerek yazdım. Onu yazdığımda zaten tanınmıştım.

Siz kendiniz "mètèque" değildiniz yani...

Yoo, ben hep "mètèque"im, hâlâ. Kültürel açıdan Fransa'yı temsil ediyorum, ama Fransız değilim. Fransa'yı çok seviyorum, ülkeyi seviyorum, çok güzel özellikleri, değerleri olan bir ülke, ama... Sonradan Parisli olunabilir, ama Fransız olunamaz.

Hızlı bir geçiş olacak ama, Georges Brassens'e gelsek. Brassens'in hayatınızdaki yeri neydi?

Onun kesinlikle çok çok büyük bir rolü oldu hayatımda. Ama o bilmiyordu. Brassens'i seyirci olarak dinlediğimde, hayatımın en büyük empresyonlarından birini yaşadım. Güzel şeyler söyleyen bir adam, onları çok iyi yazıyor, çok iyi söylüyor... Tamamen kendine özgü, bir geleneğin parçası, ama kendine özgü, kimse gibi değil,

ÇARŞAMBA 12 AĞUSTOS 1998

HINCAL ULUÇ

Hıncal'ın yeri

Telefon: (212) 502 83 89 Faks: (212) 502 87 52
İnternet: http://www.sabah.com.tr
e-mail: uluch@sabah.com.tr

Gündoğarken..

"Allah Moustakini versin" sözünün nerden geldiğini anladığımız iki saatlik bir işkence idi, **George Moustaki,** konseri.. Adamın ahı da gitmiş, vahı da.. Sesi 2.5 nota arasına sıkışmış. Ne dediğini anlamanın imkanı yok..

Mustafa Oğuz, herhalde **Le Metequ-e**'i kendisinin daha iyi söylediğini kanıtlamak için getirmiş **Moustaki**'yi..

Peki ama o zaman niye üç gece?.

Niye Hisar'ı tıklım tıklım dolduran ve seyirciyi gerçekten **"Mest"** eden **Grup Gündoğarken** bir gece?..

Harikaydı **İlhan Şeşen** ve yeğenleri.. Harika..

İlhan Şeşen'i televizyonlar nasıl keşfetmezler anlamıyorum.. Adam birinci sınıf şovmen.. Jestleri, mimikleri, tümü zeka eseri esprileri.. Sunuşları..

Bir **İlhan Şeşen** Show kısa zamanda se-

kendisi. Çok güçlü, çok yumuşak, sevecen. Yolundan gidilmesi gereken, örnek alınması gereken bir adamdı benim için. Ve şarkı yazmaya başladığımda, öyle şarkılar yazmaya çalıştım. Tesadüfen onunla tanıştım. Tamamen tesadüf de sayılmaz. Bir ortak dost bana onu dinleyip dinlemediğimi sordu, ben de çok beğendiğimi söyledim, beni tanıştırmasını rica ettim. Gittik, birçok kişi vardı. Sonra, şarkılarımı dinledi, hoşuna gitti. Beni cesaretlendirdi, teşvik etti. Bir süre onunla sık görüştük. Sonraları, çok önemli birisi oldu, etrafındaki başını ağrıtan insanlardan biri olmak istemedim. Senede bir, iki senede bir, bir yerlerde şarkı söylediğinde onu görmeye gidiyordum. Rastlaştığımızda konuşuyorduk. Hiçbir zaman kapısına dayanmadım. Onu o kadar zamandır dinleyebilmiş olmak, bana iyiyüreklilik göstermiş olması yetiyordu. Kendi kendime şöyle diyordum: Başka ne isteyebilirim, onu dinliyorum, bütün yazdıkları, bütün söyledikleri, hepsi çok güzel. Bir de gidip onunla bir kadeh şarap mı içeceğim? Onu rahat bırakmak en iyisi. Rastlaştığımızda çok sıcak davranıyordu, evine gitseydim de öyle davranırdı, ama ben rahatsız etmek istemiyordum, bana bu kadarı yetiyordu.

Siz biraz da Brassens'le arkadan gelen kuşaklar arasında köprü gibi oldunuz, öyle değil mi?

Sadece ben değil. Belki benim popüler başarımın bunda büyük katkısı oldu. Yoksa Brassens'den beslenmiş başka çok kişi vardı. Benim yaptıklarımla Brassens'inkiler arasında büyük farklar da var. Ama o bana büyük bir enerji verdi, güven verdi, arzu verdi, titizlik verdi. Yeni bir Brassens olmak yerine, Brassens'in eserinin izinden gitmek önemli. 16-17 yaşındayken Maxime Le Forestier beni görmeye geldiğinde, söz konusu olan Brassens değildi, beni görmeye gelmişti. Ben Brassens'le başladım, ama tamamen ona bağlı kalmadım. "Georges'un Dostları"nı (Les amis de Georges) ona bağlılıkla yazdım, ama onun devamı değilim ben.

Peki o tür şanson geleneği hâlâ devam ediyor mu?

O tür şanson derken, angaje şansonları kastediyorsanız, angaje şanson, toplumsal şanson demek. O da her zaman varolacaktır. Ne bileyim, Madonna'nın şarkılarının da bir anlamda toplumsal bir içeriği var. Herkes farklı bir lirizmle, farklı ilişkilerle farklı konumlardan anlatıyorlar. Şarkı hayatta olanları, gündelik hayatı anlatmak için bir ifade biçimi. Hayatta, aşk var, seks var, siyaset var, sevinç var, her şey.

Şarkı yazmak sizin için ne anlam ifade ediyor, bir ihtiyaç mı?

Yazmadan da yapabilirim herhalde, ama kendiliğinden geliyor, dolaşırken, seyahat ederken, çalarken, başkalarıyla sohbet ederken... Ama hiçbir zaman masa başında değil. Masanın başına oturduğumda artık şarkı şekillenmiş, çok ilerlemiş durumdadır.

Sizin tembel bir adam olduğunuzu okumuştum...

(gülüyor) Benim tembelliğim ideolojik bir tembellik. Ben tembel değilim, herkes gibiyim, sabahları zorunlu olarak belli bir saatte kalkmayı, yorgunken çalışmayı sevmiyorum, bütün bunlar çok normal. Yalnız, ben bunu söyleyebilme ve ona göre davranabilme lüksüne sahibim. Ama çoğu zaman çok çalışıyorum. Ve çalışmayı çok seviyorum. Her gün iki-üç saat müzisyenlerle çalışıyoruz. Çok enderdir, son anda gelip de öylece sahneye çıkıp söyleyen şarkıcılar. Benim akşam sahneye çıkıp söylemem için öğleden sonra müzisyenlerle beraber olmam, onlarla birlikte çalıp söylemem lazım. Bu da çalışma ve büyük emek, çaba, gayret demek. Çaba harcıyorum, ama bu hoşuma gidiyor, piyano öğreniyorum çünkü bundan zevk alıyorum.

Şarkılarınızda hep özgürlüğü anlattınız, anlatıyorsunuz. Sürekli devrim dediniz, tarihin akışını değiştirmekten, başka bir dünya kurmaktan söz ettiniz. Bunlar 60'larda, 70'lerde çok geniş kabul görüyordu, slogan haline gelmişti. Şimdi bunları geçmiş zamanda söylüyorsunuz, karamsarlık, şahsi olmasa da başarısızlık, yenilgiye uğramışlık hissi duyuyor musunuz?

Hayır. Bir şarkımda ben neşeli bir karamsarım diyordum. Ben her zaman bir anlamda karamsardım, ama bu öyle umutsuz bir karamsarlık değil. 60'lı, 70'li yıllar farklıydı, hayatı algılayışımız farklıydı. Önemli olan yaşam tarzınız, göze aldıklarınız, hayatı sırtlanmanız. Şu anda burada olmak, denizi, gidip gelen vapurları seyretmek en güzel hediyelerden biri; başka ne isteyebilirim şimdi? Karamsarım, çünkü gazeteleri açtığımda dehşetten başka bir şey yok. Ama bütün bunlar yeni değil. Binlerce yıldır bu böyle devam ediyor, çok hoş değil, ama çok feci de değil. Maalesef değişmiyor. Neyse ki, her şeyin sonu değil.

Yani dünyayı değiştirme isteğinden vazgeçmek anlamına mı geliyor bu?

Ben hiçbir zaman dünyayı değiştirmeyi düşünmedim. Ben kendi dünyamın şarkısını söyleme-

Le métèque. kıro suratımla / avare yahudi, yunan çoban kılığımla / ve yedi iklim her yana savrulan saçlarımla / bana hayal kuruyormuşum havası veren / ağarmış gözlerimle / ben ki artık pek hayal kurmuyorum / onca bahçeyi soyup soğana çeviren / arakçı, müzisyen / ve aylak ellerimle / hiçbir zaman asla açlığını gidermeden / içmiş, öpmüş / ve ısırmış ağzımla / kıro suratımla / avare yahudi, yunan çoban / hırsız ve serseri kılığımla / bütün yazların güneşine / ve bütün kadınlara / sürtünmüş tenimle / hiç mesele yapmadan / acı çektiği kadar / çektirmeyi de becermiş kalbimle / arafta acı çekmekten kurtulmak için / artık en ufak bir selamet şansı olmayan / ruhumla / kıro suratımla / avare yahudi yunan çoban kılığımla / ve yedi iklim her yana savrulan saçlarımla / geleceğim ben, benim tatlı kulkölem / ruhkardeşim canevim candamarım / senin yirmi yaşını içmeye geleceğim / ve asil prens / hayalperest ya da yeniyetme olacağım / hangisini istersen seç / ve her günü / ebedi bir aşka çevireceğiz / ölesiye yaşayacağımız / ve her günü / ebedi bir aşka çevireceğiz / ölesiye yaşayacağımız

Il faut voyager. yolculuğa çıkmalı / basıp gitmeli / kimsenin olmadığı yere / kimsenin hiçbir şey bilmediği yere / bir başka dil konuşmalı / başka gürültüler duymalı / başka meyveleri tatmalı / başka söylenceleri yaşamalı / yolculuğa çıkmalı / basıp gitmeli / kimsenin olmadığı yere / kimsenin hiçbir şey bilmediği yere / bir başka dil konuşmalı / başka gürültüler duymalı / başka meyveleri tatmalı / başka söylenceleri yaşamalı / yolculuğa çıkmalı / basıp gitmeli / dünyanın ucunda kaybolmalı / ve kendini tekbaşına bulmalı / başka dostlar aramalı / başka yollarda yürümeli / başka yataklarda uyumalı / meçhul kollar arasında / yolculuğa çıkmalı / basıp gitmeli / yeryüzü yollarında / deniz yollarında / saat ve gün değiştirmeli / başka ırklar koklamalı / başka şaraplarla esrimeli / başka aşkları sevmeli / yolculuğa çıkmalı / basıp gitmeli / kimselerin olmadığı yere / kimsenin bir şey bilmediği yere / yolculuğa çıkmalı / basıp gitmeli / kendine hoşçakal demeli / ne idiysek ona / hoşçakal demeli / ve belki de geri dönmeli / yorgun bitkin / ölmek ya da yeniden doğmak için / ayrıldığımız yere / ayrıldığımız, ayrıldığımız

La ruelle. küçük sokakta / bulmak istediğinizi bulursunuz / dişi kaplanları, dişi kurtları / solmuş bakireleri / mart kedilerini / vitrinlerinde miyavlayan / tuhaf öğrencileri / göğüslerini gösteren / gecenin kızları / bir günün güzelleri / sıkıntı kızları / aşk güzelleri / küçük sokakta / bira ve ardıç rakısı bulursunuz / ve rüya tacirlerini / sizi esriten dumanı / birkaç kırmızı fener / bozuk bir juke-box / ve kımıldayan gölgeler / tekdüze topuk sesleri / gecenin kızları / bir günün güzelleri / sıkıntı kızları / aşk güzelleri / Haydi, çal Bobby bütün gece buradayız! / küçük sokakta / ölümü ve çılgınlığı bulursunuz / Jülyet'i ve Ofelya'yı / kovuktaki yataklarında / küçük sokakta / bulacağınızı umduğunuz şeyi bulursunuz / bizi düşlere sürükleyen / dişi kurtları, prensesleri / gecenin kızları / bir günün güzelleri / sıkıntı kızları / aşk güzelleri / Haydi, selam Bobby, yarın görüşürüz.

Çeviren: Emre Çağatay

yi istedim. Dünyayı değiştirmek değil, dünya değiştirmek. Benimki biraz böyle bir şey. Bana uyan, bana tekabül eden bir dünyaya kendimi yerleştiriyorum. Kendim bir dünya oluşturmaya, kurmaya çalışıyorum. İçinde varolabileceğim, mutlu olabileceğim bir dünya... Ben ideolog değilim, siyasetçi değilim, profesyonel hümanist değilim, birikimi çok kısıtlı bir adamım. Ama hayatı tanıyorum, her gün onunla yüzyüze geliyorum. Şarkılarımda dile getirdiklerim çok küçük bir katkı. Çok küçük bir katkı, ama şarkılar çok önemlidir, onlar değiştirebilirler. Ama böyle bir etkileri olması onlara sınırsız bir güç de vermiyor.

Jacques Higelin'in vaktiyle size gitarda eşlik ettiği doğru mu?

Galiba. Hayal meyal hatırlıyorum. Çok uzun zaman önceydi. Onun müzikte yaptıklarından hoşlanmıyorum. Ben tanıdığımda daha ergenlik çağındaydı. Müziğinin belli bir niteliği var ama onun "rocker" kılığına girmesini sevmiyorum. Bunun için Amerikalı ve genç olmak gerekiyor. O ise ne Amerikalı ne de artık genç. Kendisi olmasını isterdim. Şansonda aldatmaca, hile yaparsan bu görülür. Ben onun hile yaptığını söylemiyorum ama... Brassens'de hayranlık duyduğum kendi olmasıydı, o bütünlüğü, tutarlılığı... Ferré bile çok abartılıydı. Brassens benim ustamdı. Piaf sevgilim.

Siz de kendinizde Brassens'teki o bütünlüğü, o iç uyumu buluyor musunuz?

Benim daha dağınık, daha maceracı bir mizacım var. Bu nedenle de benim yapıtımda gedikler var, birbirine uymayan tarzlar da var. Mesela Brezilya'ya gittim, Piazzola'yla çaldım söyledim. Brezilya yaşamak için çok iyi güzel de, oranın müziğini yapmak için bu yeterli değil. Ben tango, bossa nova bestecisi olamam ki... Brassens'in derinliğine sahip olduğumu sanmıyorum. Ama şarkılarımı seviyorum. Onları büyük bir zevkle yazdım, büyük bir zevkle söyledim, söylüyorum, dinlemek de hoşuma gidiyor. Dinlediğimde, çalarken ve söylerken yaptığım hataları, eksikleri kusurları da görüyorum, ama bana büyük bir zevk yaşatıyorlar.

Söyleşi: **Siren İdemen**

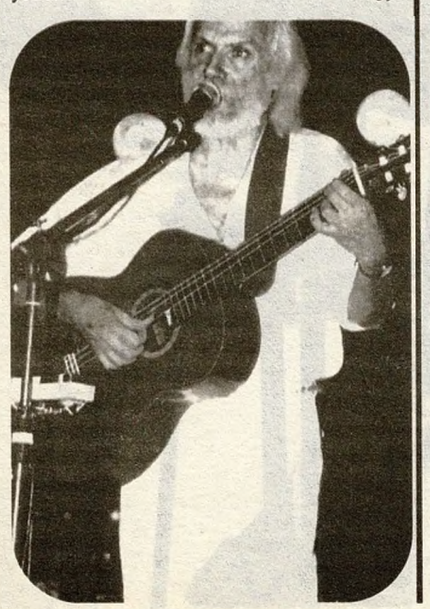

"Moustaki gibi karım olsun..."

60'lı yılların sonlarına doğru olması gerek. Lisedeyiz. Taksim'le Tünel'in arasındaki demir parmaklıklı, Gül Babalı lise. Birimizin babası Paris'ten Georges Moustaki adlı bir şarkıcının 33 turluk plağını getirmiş. "Le Métèque" *(Avec ma gueule de métèque / de juif errant de pâtre grec / et mes cheveux aux quatre vents)* var, ilk defa dinliyoruz. "Il est trop tard" şarkısı da bize uyar. Bir de "Le Facteur" *(Le jeune facteur est mort / Il n'avait que dix-sept ans)* şarkısı var ki, girişinde 13-14 yaşlarında bir kız, enfes bir taksim geçiyor. Plağın kapağında "Le Facteur" şarkısında Moustaki'ye eşlik edenin Françoise Walch adında bir şarkıcı olduğunu öğreniyoruz. Bizim Momo Ahmet, müziğin verdiği sarhoşlukla Françoise Walch'ı Moustaki sanmış. "Müthiş bir ses ya... Moustaki gibi karım olsun, her akşam yatmadan önce bir şarkı söylese, daha ne isterim" demişti. Yatakhanedekiler, Momo'nun şarkıyı dinledikten sonra neler isteyebileceğini tartışmışlardı uzun uzun. Galatasaray'da yatılı okuyoruz. Müziğin erotizması işte... Bir de "Ma Solitude" *(Pour avoir si souvent dormi / avec ma solitude)* şarkısı vardır ki, o da tam yatakhanelik. İlginçtir, Momo, yıllar sonra Paris'te Françoise Walch'ı tanımış. Ama il était trop tard...

"Pendant que je dormais" dizesiyle başlayan bu şarkıyı Momo ile adı bende saklı bir arkadaşı, yatakhanede bet sesleriyle sabaha karşı bir ila iki arasında marş makamında okudukları için, şimdilerde yaşları 50'ye yaklaşan sınıf arkadaşları Moustaki'ye pek ısınamamışlardır.

1972 baharı olsa gerek. Paris'in güney banliyölerinden Antony'de ormanların içinde bir evde (Bonjour Elizabeth!) Moustaki'nin 68 Mayıs'ından etkilenip yazdığı "La Révolution Permanente (Sans la nommer)" *(C'est elle que l'on matraque)* şarkısını dinliyoruz. Adam hem romantik hem de solcu. Hoş bir şey yani... Solculuğu biraz Troçkizan sanki. Ben o zaman Maocu olduğum için Moustaki'nin de küçük burjuvalığı tescil edilmiş oldu. Moustaki, Theodorakis, ama daha çok da Hacıdakis'in bestelerine Fransızca sözler de yazdı. Albaylar Cuntasınca bir Ege adasına hapsedilen Theodorakis'in "İmmaste Duo" ("Nous sommes deux") başlıklı mahkum marşı ezberindedir birçoğumuzun.

O dönemde Fransız televizyonunda, Montparnasse'daki La Gaité chansonevinde, hatta Olympia'da saçlı sakallı gitarlı adamı dinlemeye giderdi binlerce insan. Yavaş, hatta çok yavaş bir adam. Rahatına çok düşkün. Aşık olduğu genç kızların annelerine de sarkıveren şarkılar güfteleyip besteliyor. "Ma Liberté" şarkısını Moustaki mi daha iyi söyler, Reggiani mi? *(Ma liberté / Longtemps je t'ai gardée / comme une perle rare.)*

1983 ya da 84 yazı olsa gerek. Paris'te Boulevard Saint-Germain'de sabaha karşı, bir café'de bir grup gazeteciyiz. Vivet Kanetti'yi, Cengiz Çandar'ı, Ergun Çağatay'ı hatırlıyorum. Bizim Galatasaray cenahından da o zamanlar Sipa'da çalışan, şimdilerin belgesel filmcisi Mesut Tufan'la BM yetkilisi Cengiz Aktar olacak grupta. Kaldırımdaki masalardan birinde oturuyoruz. Bir motosiklet geldi, yanaştı. Deri ceketli, deri pantolonlu, kasklı bir adam indi motordan. Bizzat kendisi. Yıllarca sesine aşina olduğumuz şarkıcı. Geldi, bizim masanın yanına oturdu.

- Bonsoir Monsieur Moustaki...

Genizden kısık bir ses aldı selamımızı. Başladık sohbete. Vivet, adama fazla yüz vermememizi tavsiye etti. Türk olduğumuzu öğrenince, uzun uzun İstanbul'dan, bir de nedense İskenderun'dan söz etti. Kendisi İskenderiyeli olduğu için herhalde... Bir Batı-Doğu muhabbeti başladığını hatırlıyorum. İstanbul'a gelmek istediğini, ancak Yunanistan vatandaşı olduğu için iyi karşılanmayacağı konusunda bir kuşkusu olduğunu söyledi. Bir şarkısında büyük babasından söz ederken "Constantinople'dan geçti" diyor.

90'lı yıllardan biri olsa gerek. Seneler önce yatakhanede bizim Moustaki marşlarını dinlemek zorunda kalanlardan biri olan Ahmet San telefon etti:

- Bilirim, sen adamı seversin, yarın Paris'ten uçakla geliyor, İstanbul havaalanından al, öğlen beraber yemek yersiniz, sonra da İzmir uçağına atlayın, İzmir havaalanına araba gönderiyorum, akşam Çeşme'desiniz.

Ahmet'in programının yarısını ancak uygulayabildim. İzmir'e, oradan da Çeşme'ye gidemedim. Herhalde daha önce saptanmış bir işim nedeniyle. Bu kez bembeyazdı saçları. Eskisi kadar ağır ve sanki gamsızdı. Dış hatların lokantasında acele bir öğle yemeği yedik. Çok gezdiğini söyledi. Saint-Germain'deki muhabbeti anımsayıp anımsamadığını sordum. "İstanbul'a gelmek istediğimi söylemiştim, değil mi?" dedi. Nokta dergisinde çalışıyordum ve galiba bir söyleşi yaptım Yeşilköy'de.

Moustaki, bu yaz Rumelihisarı'na gelmeden önce, yine bizim Galatarasay cemaatında söz konusu olmuştu geçenlerde (6-7 Haziran 98). Liseden mezuniyetimizin 25. yılını kutlarken, Kuruçeşme adasında ya da geceyarısı Beyoğlu'nda, şimdilerde OECD'nin beşinci adamı konumundaki Kedi Cengiz, büyük matematikçi ve bilgisayarcı olduğu halde, Moustaki'nin "Madame Nostalgie" adlı şarkısıyla "Votre fille a vingt ans Madame" şarkısını sentez edip "Madame, votre nostalgie a vingt ans" ya da "Votre fille a la nostalgie de Madame" gibi dadaist güfteler icat ediverdi. Yıkanmış mavi gözlü adam, Edith Piaf'ın yanısıra Barbara'yla da birlikte çalıştı. Kim unutabilir birlikte söyledikleri "La Ligne Droite" şarkısını? *(Je ne t'attends pas au bout d'une ligne droite / Je sais qu'il faut encore des tours et des détours.)*

Artık 60'ını geçen Moustaki, son CD'sinde Nâzım Hikmet'ten söz ediyor. Yunus Emre'nin bir şiirini besteliyor. Bu sene Rumelihisarı'nda, seneye Açıkhava'da, 2000 yılında da Gülhane Şenliği mi?

Moustaki, sadece kronolojik paralellikten değil, anlattığı, sevdiği kızlar ve kadınlar, çocuklar ve doğa, gezginliği, hem Brezilyalılığı, aynı zamanda Ortadoğululuğuyla, ama galiba en çok da insan/zaman paradoksuyla *(Tout a changé / Et pourtant tout reste le meme - Tout est pareil / Et pourtant tout est different)* bize çok yakın. Onun için Gassaraylı!

Ragıp Duran

22→

Hip Productions organizasyonudur.

Live!!!
- Bentley Rhythm Ace
- Pills
- 808 State
- Adam F
- Greenvelvet
- Tzant
- Girl Eats Boy
- Gökhan Kırdar
- Emperor Sly
- Gravity Wheel

12/09/1998, **13.00** - 13/09/1998, **13.00**,
Maslak Park Orman

J&B® 1. Dance & Techno Festival

Levi's® Bungee Jumping, Dev Yüzme Havuzu, Hip'ten Skateboard Half-Pipe.

Live!!!
- Club Sublime/Edinburg
- Wax Magazine
- Club Freedom/London
- Aphex Twin
- Cajmere
- Derrick Carter
- DJ Cam Sound System
- British Club Gurus
- DJ U.F.U.K.
- Reflex DJ Squad
- D'Arcangelo
- Dmx Crew
- Cylob
- Mike Dred
- DJ's Aleem/Prozak
- Urban and Flavour Squad
- DJ Kürşat
- Bob Sinclar

Servis Otobüsleri: Taksim Meydanı, Bakırköy Meydanı, Kadıköy İskele Meydanı.

Bilet Satış Noktaları: Vakkorama (Suadiye, Taksim, Nişantaşı, İzmir), D&R (Erenköy, Etiler, Nişantaşı), İstanbul'daki Original Levi's Store™ larda, Zihni Müzik (Kadıköy Akmar Pasajı), Kod Müzik (Beyoğlu Atlas Pasajı), Shades (Ankara), Arcadia (Ankara).

Bilet Fiyatları: 2 - 11 Eylül arası 7.000.000 TL
12 - 13 Eylül arası 8.000.000 TL

Bilgi İçin: (0212) 287 56 04
e-mail: hip@netone.com.tr
www.hipproductions.com

RARE
A BLEND OF THE PUREST OLD SCOTCH WHISKIES
JUSTERINI & BROOKS
PRODUCT OF SCOTLAND

HIP PRODUCTIONS

Hayatta olaylar birbirlerine öyle acayip ekleniyor ki...

Dr. John

"Exile On Main Street"teki piyanoya bir kulak kabartın. Ya da Aretha Franklin'in "Spanish Harlem"indeki klaveyeye... 1967 tarihli "Gris Gris" albümü anında "kült" olmuştu. 50'lerden bugüne "alem"in önde gelen isimlerinden. Birkaç Grammy'si, Rock'n'Roll Hall of Fame'de ismi, caz dünyasında hatırı sayılır bir yeri var. Professor Longhair, Little Richard, Fats Domino, Sun Ra, Jimi Hendrix, Van Morrison, Rolling Stones, Aretha Franklin beraber müzik yaptığı şöhretlerden bazıları. Asıl adı Mac Rebennack. Dr. John ise... Senagalli bir prens. Köle tacirlerinin eline düşüyor, Küba'da şeker plantasyonlarında çalıştırılmak üzere Yeni Dünya'ya götürülüyor. Gel zaman git zaman azad ediliyor; Senagal'e dönmüyor, soluğu karşı kıyıda, New Orleans'da alıyor. Orada "büyücü-doktor"lukla iştigal ediyor, ayrıca bir "eğlence mekanı" işletiyor. Mekanı, "fuhuş yuvası", kendisi "deccal" ilan ediliyor, devletin gazabına uğruyor. Bir de sevgilisi var, Pauline Rebennack. İşte bu Mac Rebbenack'ın büyük büyük halası oluyor(muş). O Dr. John, 1960'lardan beri Mac Rebbenack'ın ruhunda yaşıyor. Geçenlerde piyasaya çıkan yeni albümü "Anutha Zone"da (Başka Alem), Dr. John'a Spritiualized, Supergrass ve Primal Scream'in üyelerinin yanısıra Paul Weller da eşlik ediyor... Zat-ı muhteremle yapılan gayet serbest söyleşileri, gayet serbest bir çeviriyle naklediyoruz.

Eğer lugatta cool kelimesi olsaydı, karşısına sizin resminizi basmaları gerekirdi...

Dr. John: Lugatta mı?

Eğer lugatta cool kelimesi olsaydı, karşısına sizin resminizi basmaları gerekirdi.

Lugat bana uymaz, benim olayım tuluat.

Doğru.

Her şeyi taklit ederim, her şeyi intihal ederim. Benim klasım yoktur.

Klassızlık da bir klas sayılmaz mı?

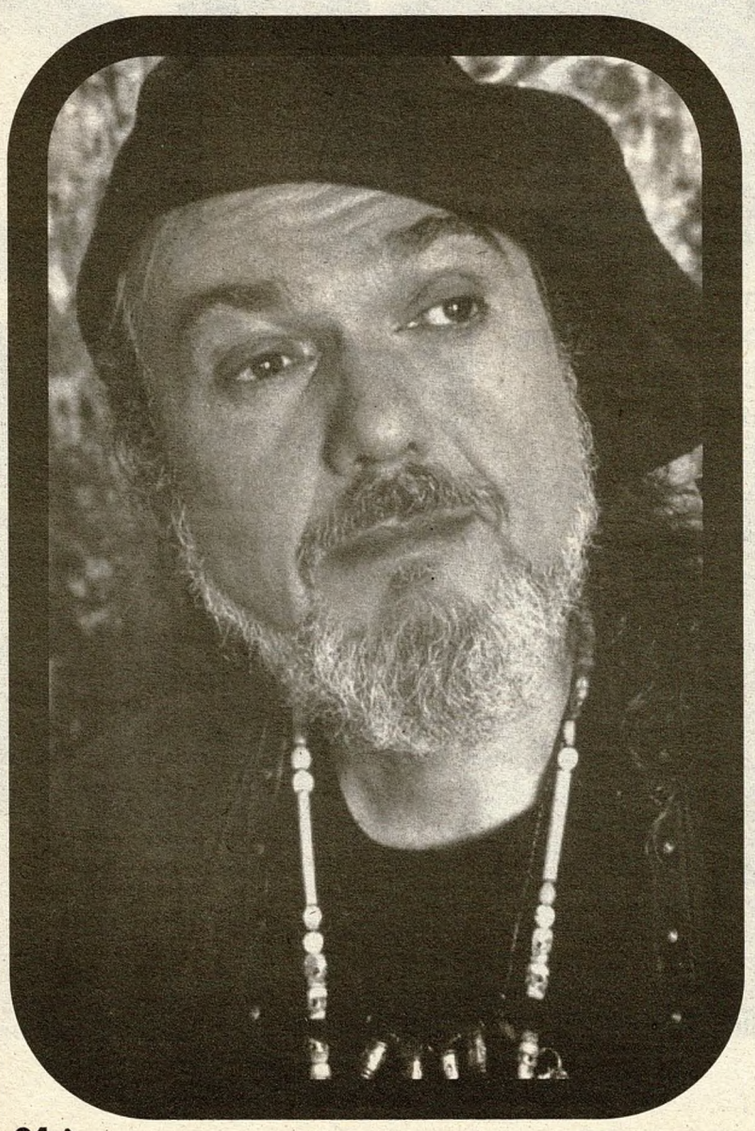

Ben lugat paralamam, lugatı parçalarım. İngiliz dilini imha edecek şarkılar yazmayı severim.

Müziğe nasıl başladınız?

Çocukken pederin dükkanında dinlediğim şeylerle. Bizim moruğun Peperpot adında bir radyo tamir dükkanı vardı, sonra TV tamirciliğine de başladı. Kulüplerin ses düzenlerine de bakardı. Ayrıca plak da satardı. İşte o dükkanda dinlediğim plaklardan biri bütün düşünce mekanizmamı değiştirdi.

Hangi plaktı o?

Joe Turner'ın plağında Piney Brown ve Pete Johnson'ın piyano çalışları. Çocukken en büyük fantezim Liberace *(Amerika'nın Zeki Müren'i)* kılığında o şarkıyı çalmaktı. Sonra teyzem Andre'den piyano dersleri aldım, boogie-woogie piyanosu. 40'lardan 50'lere kadar öyle piyanoya takıldım. Sonunda iki parmakla çalabilir hale geldim. Sonra gitara geçtim ve asıl işte o zaman vites değiştirdim, tamamen başka bir aleme geçtim. 50'lerin başında Al Gomer, Ron Montrell ve "Papoose" Nelson'dan gitar dersleri aldım. Derken birdenbire kendimi kulüplerde çalarken buldum. Müzisyenler sendikasına girdim, şarkı yazmaya başladım.

Kara Panterler'le birlikte okullarda çocuklara ücretsiz kahvaltı verilmesi için bir kampanya açtık ve bir de baktık ki, FBI'ı, CIA'i vesairesi tepemize binivermiş. Ödümüz koptu haliyle.

Kaç yaşındaydınız?

Daha lisedeydim. Ama okulla pek alakam yoktu. Derslerde şarkı yazıyordum. Leonard James diye bir arkadaşım vardı, büyük kedilerle takılıyordu, onlarla beraber kulüplerde çalıyordu. Ben de ekibe dahil oldum, peder itiraz etmedi: "Büyükler göz kulak olacaklarsa mesele yok".

Alkol ve uyuşturucuların olduğu bir ortama o kadar erken yaşta girmenin nasıl bir etkisi oldu üzerinizde?

Alkolden hiç hazzetmem. Daha tıfılken de bu böyleydi. Evde yemeklerde şarap içilirdi, ben alır saksılara dökerdim. Annemin çok çiçeğini şarapla öldürdüm. Amcam Sam şeker koyardı şaraba, içebileyim diye. O halini de sevmezdim. Biradan da hiç hazzetmem. Zaten "madde"lere alışmamın sebebi alkoldür. "Yaş" şeyler bana ters, ama "kuru"lar uyar, çünkü kurular tüttürülebilir, yenebilir ve başka şeyler yapılabilir.

Anneniz, babanız bu işlere ne diyordu?

Peder şiddetle karşıydı. Validenin ise ruhu bile duymuyordu, çok dini bütün kadındı.

Daha o yaşta, bir yandan Lloyd Price ve Little Choker gibi isimlerin plaklarında çalıyordunuz, bir yandan da kulüplerde müzik yapıyordunuz...

Her şey çok hızlı oldu. Okulu tamamen bırakıp yollara düştüm. Turne bittiğinde arpamız da bitiyor, hadi bakalım, "New Orleans'a dönüş parası nasıl bulunur?" olayı başlıyordu. Bir seferinde de tabancayla vuruldum.

Nasıl oldu o?

Bizim grubun solisti Ronnie Baron'la birlikteydim. Ronnie henüz reşit değildi, bense olsa olsa 20'lerimdeydim. Ronnie, adamın birinin karısını

24→

ödünç almıştı, herifin haberi olmadan tabii. Kadının kocası, bizim Ronnie'nin tepesine biniverdi, elinde de bir tabanca. Ben araya girdim, itiş kakış derken silah ateş aldı, benim parmak niyazi oldu. Hem de gitar çalarken kullandığım parmaklardan biri.

Peki ne yaptınız, vazgeç bu sevdadan mı dediniz?

Yok canım, bir sürü borcum vardı, mecburen devam ettim. Bir rhythm & blues grubunda davul çalmaya başladım. Daha sonra da bir dixieland grubunda bas çaldım; bu arada Wyoming Üniversitesi'nde müzik dersleri almaya başladım.

Niye öyle bir şey yaptınız?

Yeni evlenmiştim, bir gün James Booker geldi, "org çalan biri lazım" dedi, "büyük bir iş var". Ben org çalmayı bilmiyordum, "o zaman" dedi, "seni okula göndereceğiz". Böylece üniversitede ders almaya başladım. Fakat James, bu büyük işin patronunun kim olduğunu söylemiyordu. Derken bir gün, Jimmy koca bir kese kağıdı dolusu parayla geldi. O zaman patronun kim olduğuna uyandım. Ve bizim iş şöyle bir şey oldu: Günde 12 saat, yılda 12 ay mesai. İzin mizin de yok. Sendika temsilcisi geldiğinde, bir güzel ıslatılıp kapının önüne konuluyordu. İşe geciktiğim günlerde, polis gelip yaka paça kulübe götürüyordu beni. Öyle "hadi bana eyvallah" demek mevzubahis değildi, böyle bir laf "canıma susadım" demekti. Nasıl yırtarım diye kara kara düşünüyordum ama, ufukta öyle bir ihtimal görünmüyordu. "Teşkilat" diyordu ki, "polisle başınız derde girerse, bir 'alo' deyin kafi, ama eğer uyuşturuculardan tufa yerseniz, hiç tanışmayız". Yani, oradan kurtulmanın tek yolu, tufa yemekti. Ben de öyle yaptım. Bizim takıldığımız alem böyle bir alemdi.

New Orleans'dan uzamak için kafi sebep vardı yani...

Bu anlattığım hikayenin kahramanlarının birçoğu hayatta değil artık. Ama aralarından bir tanesi 300 yıl hapis yedi, hâlâ içerde. Müthiş bir saksofoncudur kendisi.

Geriye dönüp baktığınızda, "iyi yırtmışım" diye düşünüyor musunuz?

Eh, iyi sıyırdık sayılır. Ama ben o tarzda düşünen biri değilim.

Biz böyle kızılderili tüyleri, balık ağları, muz kabukları, karidesler filan kuşanıp sahneye çıkınca, millet psychedelic bir numara yaptığımızı sanıyordu, "vay be, herifler uçmuş" diyorlardı. Halbuki biz bir tür "minstrel show" yapıyorduk, inceden bir New Orleans tablosu çiziyorduk.

Peki, uyuşturulardan nasıl kurtuldunuz?

Kızım sayesinde. Benim canki olduğumdan haberi yoktu ama, her gece yatarken, "baba, ölmenden korkuyorum" derdi. Pek iyi görünmüyordum demek ki. Herhalde aklımın başımda olmadığı belli oluyordu. Maddeler esir almıştı beni. Senkronizasyonum kaybolmuştu. Fakat, neticede ben bir "iyi aile çocuğu"ydum ve bir yanlışın içinde olduğumu biliyordum.

Geçmişe baktığınızda, o günlerde başka türlü bir insan olduğunuzu düşünüyor musunuz? O zamanlar iyi bir insan olduğunuz kanısında mısınız?

Temelde iyi bir insan olduğumu düşünüyorum.

Bu iyiliğinizi yitirdiğinizi düşündüğünüz oldu mu?

Yitirdiğimi değil de, toprak altında kaldığını, bir yerlere gömüldüğünü düşünüyordum. Sanki Tanrı benim etrafıma bir duvar örmüştü ve çocuklarımdan yalıtılmıştım. Her şeyden yalıtılmıştım. Müzikten bile... Ama bunu göremiyordum, berbat bir durumdu anlayacağınız.

"Hello God" şarkısının sözleri çok güzel, bu bir Dr. John "gospel"i mi?

Ne bileyim, öyle matrak olsun diye yaptım o şarkıyı. O sıralar çok fazla Ezop masalı okuyordum galiba. Ben dindar bir adam değilim, insanın başı sıkışınca ettiği "allahım n'olursun" türünden dualar haricinde ibadetim yoktur. Ama Tanrıyla konuşmuşluğum vardır. Tıpkı o şarkıda olduğu gibi onunla konuşurum. Neredesin, ne ayaksın diye sorarım kendisine. O şarkıyı da böyle şeyler düşünürken yazmıştım.

Dr. John kişiliğini yaratmanız nasıl oldu?

O, eğlence dünyasının adetlerinden biri. Aynı zamanda, çocukluğumdan beri, daha doğrusu kızkardeşimin New Orleans'da bir antikacı dükkanında çalışmaya başlamasından beri ilgi duyduğum bir şey. Gris Gris olayıyla ilgili ünlü isimler hakkında bir takım kitaplar okumuştum. Çok eski hikayeler. O kitaplardan birinde bu Dr. John'a rastladım. Çok eskiden New Orleans'ın en mühim şahsiyetlerinden biriymiş. Aynı kitapta, Dr. John'la birlikte büyük büyük teyzem Pauline'in adı geçiyordu. Çok acayip bir hikayeydi. Sonradan, California günlerimde –çok dağıttığım sıralarda– kafayı yememek için bu New Orleans hikayelerine tutundum. Psychedelic alemlerin aklımı başımdan almasına ramak kalmıştı.

Bu Gris mevzuu ne?

Gris... Basında, şurda-burda Gris'ten bahsedilirken voodoo-mudu gibi ürkütücü kelimeler kullanılıyor. New Orleans'lılara sorun, Gris'in eski bir kilise olduğunu söyleyeceklerdir. Aslında olay, ta eskiden kalma bir cemaat olayı. İnsanların birbirlerine destek olduğu, koltuk çıktığı bir hayat anlayışı. Geçmişi nereye dayanıyorsa dayanıyor, mühim olan işe yaraması.

NEDİM PRESS

N PRESS

YABANCI YAYINLAR
SATIŞ MERKEZİ

NEDİM PRESS YENİ YERİNDE:
GÜNLÜK, HAFTALIK VE AYLIK YABANCI YAYINLAR,
PC OYUNLARI, VİDEO CD'LER...

ŞEHİT MUHTAR CADDESİ
NO: 7/A TAKSİM - İSTANBUL
TEL 0212 235 61 45

Gris'te renk olayı yoktur; yani, bugünkü lafla, siyah-beyaz meselesi yoktur. Hiçbir şey siyah veya beyaz değildir. Beyazlar beyaz değildir, zenciler siyah değildir. Beyazlar belki de pembedir, zenciler de kahverengi, ya da ne bileyim, başka bir şeydir. Ama siyah ve beyaz diye bir şey yoktur. Her şey grinin tonlarıdır. İşte Gris bu resimdir. Hiçbir şey o uca ya da öteki uca ait değildir. Gerçek hayat o iki ucun arasındadır. Gris mevzusu böyle bir şey işte. *(Gris-Gris, ansiklopedik kaynaklara göre, Latin Amerika katolikliğiyle Brezilya, Küba ve Haiti'deki vodoo geleneklerinin kırması bir inanç sistemi.)*

California günlerinde nerelerde çalıyordunuz, dinleyicileriniz nasıl insanlardı?

San Francisco'da, "be-in"lerde, "love-in"lerde filan çalıyorduk.

Yıl kaçtı?

'60 küsurlar. Jerry Garcia ve Grateful Dead'le takılıyorduk. O günlerde insanların müzisyenlerde görmeye alıştıkları kılık kıyafet blucin, "grup üniforması" türünden şeylerdi. Biz böyle kızıl-derili tüyleri, balık ağları, muz kabukları, karidesler filan kuşanıp sahneye çıkınca, millet psychedelic bir numara yaptığımızı sanıyordu, "vay be, herifler uçmuş" diyorlardı. Yani, dinleyicilerimiz psychedelic alemlerin ahalisiydi. Bize tav oluyorlardı, çünkü şovumuzda, mesela anadan üryan ve vücudu desenlerle boyalı bir kız dansediyordu; duman ve ateş olayı vardı. Halbuki, biz bir tür "minstrel show" yapıyorduk, inceden bir New Orleans tablosu çiziyorduk. Fakat kökenlerimize yöneldikçe başımız belaya girmeye başladı. Dansçı kızımız anadan doğma dansediyor diye polis üzerimize geldi; bizim Prince Cam'in sahnede bir tavuğun kafasını koparması üzerine, hayvanlara eziyet ediyoruz diye kovuşturmaya uğradık. Olay öyle bir hal aldı ki, polis her şovumuzu basıyordu. California'dan uzamaya mecbur kaldık.

Bizim oralarda müzik ayrımı yapılmaz. Büyüklerimiz bütün müziklere saygı duymayı öğretti bize. İyi müzik, kötü müzik diye bir şey yoktur. Mesele nasıl çaldığındır. Müziğin ruhuna uygun çalıyor musun, odur bütün mesele.

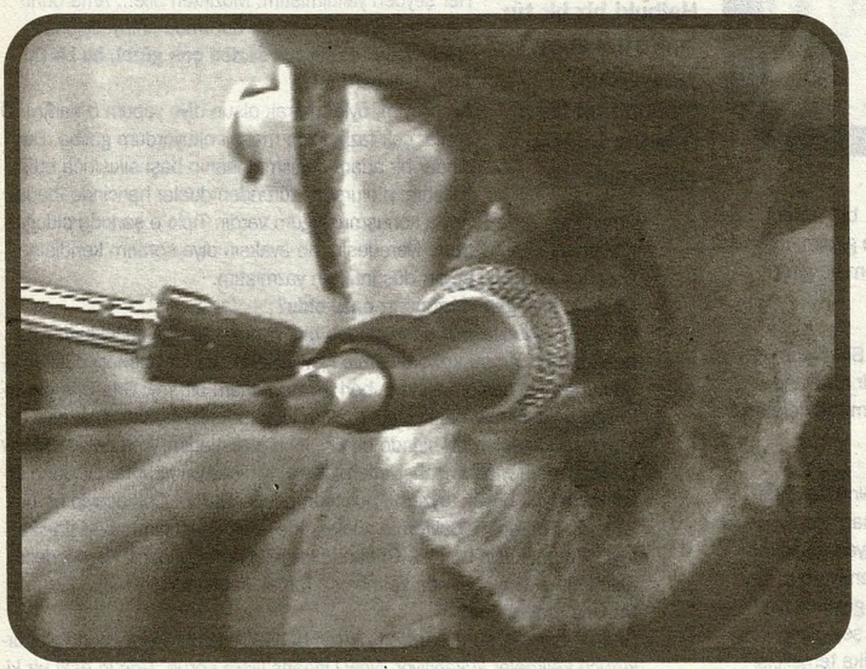

Üzerinizde Dr. John kimliğinin ağırlığını hissettiğiniz oldu mu?

Bazı şeyleri yapmak acayip zorlaştı. Mesela Kara Panterler'le birlikte okul çocuklarına ücretsiz kahvaltı verilmesi için bir kampanya açtık ve bir de baktık ki, FBI'ı, CIA'i vesairesi tepemize binivermiş. Ödümüz koptu haliyle.

Dr. John'luğu bırakıp tekrar Mac olmayı düşündünüz mü?

Her bakımdan polisle başım beladaydı. Memleketi terketmeyi düşündüm, "çekip gideyim, bir daha da dönmeyeyim; başlarım grubuna da, müziğine de" dedim.

Peki ne yaptınız?

Devam ettim.

Şimdi hayatınızın mutlu bir döneminde olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Evet. Bir kere kimyasal kelepçelerden kurtuldum. Artık maddelerin yükünü taşımıyorum üzerimde. Epey gördüm geçirdim; neyi, nasıl yapılacağını daha iyi biliyorum. Eskiden de biliyordum ama, alfadan zetaya gitmenin de başka yolu yok.

Rock'n'Roll Hall of Fame'de adınız var, dünya çapındaki cazcılar sizi kendilerinden biri olarak görüyor, hangi müzisyene sorulsa, "Dr. John mı, üff..! O bir ikon" cevabı geliyor. Bu arada Dr. John kafasına göre takılıyor, aklına eseni yapıyor. Halinizden hayatınızdan memnunsunuzdur herhalde...

Memnunum; müzik yapabildiğim için Allahın sevgili kulu sayılırım. Müzik benim aşkım. Doğma büyüme New Orleans'lıyım, bizim oralarda müzik ayrımı yapılmaz. Bir stüdyo müzisyeni olarak country&western de çaldım (o zamanlar hillbilly deniyordu), rockabilly de... Rhythm&blues'dan gutbucket blues'a ve rock'n'roll'a, her şeyi çaldım. Bir tek klasik müzik çalmadım. Klasik müzik eğitimim yok çünkü. Gerektiğinde onu çalacaklar vardı zaten. Büyüklerimiz bize bütün müziklere saygı duymayı öğretti. İyi müzik, kötü müzik diye bir şey yoktur. Bütün mesele nasıl çaldığındır. Elinden geldiği kadar iyi çalman gerekir, müziğin ruhuna uygun çalıyor musun, odur bütün mesele. Eskiler bize böyle öğrettiler, ben de onların öğrettiklerini korumaktan gurur duyuyorum. Yıl 1955 filandı galiba, Paul Gayton bana ve bizim gruba demişti ki, "plaklardaki şarkıları kopya etmeyi sürdürürseniz, bir yere varamazsınız. Kendi düzenlemelerinizi yapmanız lazım. Size iki hafta müsaade, plakları unutun, şarkıları alın ve kafanıza göre çalın. Yoksa, bir daha size sahne vermem..." İki hafta sonra kendi düzenlemelerimizi çalıyorduk. İşte böyle adamlar ve böyle olaylar hayatımı değiştirdi ve beni ben yaptı. Şimdi ben de, bizden sonra gelenlere edindiğim şeyleri aktarmayı umuyorum. Müzik zaten böyle serpilip büyür ve başka yerlere ulaşır.

Sizin için müzik demek, canlı müzik demek galiba...

Evet, bence müzik, canlı müziktir. Plaklar müzikten sonra icat edildi. Halbuki canlı müzik hep vardı. İlk defa stüdyoya girdiğimde canlı müzik yapıyormuşuz gibi çalmıştık. New Orleans'da tek kanal kayıt yapılırdı. Stüdyoyu terkettiğin zaman plak bitmiş olurdu. Öyle mixing filan yoktu. Nasıl çalınmışsa, plak öyle olurdu. Dolayısıyla kendimizi dengelemek zorundaydık. Tıpkı canlı müzikteki gibi. Canlı müzik demek, grubun kendisine balans ayarı yapması demek. Teknoloji, müzikte çok şeyi değiştirdi, ama canlı müziğin temel prensibi değişmedi. Canlı müzik yaparken insan müziği hissediyor, hissetmezsen çalamazsın zaten. Şimdi artık, müziğin canlı bir duygu olması beklenmiyor. John Lennon'ın dediği gibi, "müzik, benim kulağıma muzak geliyor".

Peki bu "Dr. John plays Mac Rebennack" plağının esin kaynağı ne? Çünkü, alışıldık "Dr. John olayı"ndan farklı bir proje...

O da matrak bir hikaye. Bizim bir Calvin vardı, bizimle yollara takılan. Bir gün geldi, "herifin biri senin solo albüm yapmanı istiyor, ne dersin" dedi. Ben "hayır" dedim. Fakat adam bir yıl boyunca ısrar etti. Sonunda "peki" dedim, sırf herifin tantanasından kurtulmak için. Elimde birikmiş bir sürü şarkı da vardı. Fakat bu iş beni solo konserlere sürükledi. Tek tabanca turne yapmak çekilmiyor. Grup olmayınca insan can sıkıntısından patlıyor. Çıkıp müziğini yaptıktan sonra kimle oturup muhabbet edeceksin? Solo takılmanın tadı yok yani. Hiç unutmam, ta Kuzey İskoçya'da tek başıma kalakalmıştım; öyle bir hasret basmıştı ki...

"Sweet Home New Orleans" adlı parça Primal Scream'den, Portishead'den, Supergrass'ten müzisyenleri bir araya getiriyor. Sizce bu genç müzisyenler hakiki New Orleans müziğinin ruhuna vakıf olabilir mi?

Bilmem. Hangi müziğin kimin üzerinde nasıl bir etki bırakacağını bilemem... Ama, Supergrass beni çok etkiledi, beraber çaldığımız "Voices In My Head", bana göre bu albümün gözdelerinden biri. Portishead'den Clive (Deamer)... Kick Horns'cular... Hepsi çok kıyaktı.

Peki, bu müzisyenlerle birlikte bir albüm yapma fikri nasıl doğdu?

Galiba Parlophone'nun yöneticisi Tony Wadsworth'ün fikriydi. Spritualized grubunun elemanlarıyla, Freddie Smith, Jason Pierce gibi adamlarla birlikte bir "session" söz konusu olmuştu. Oradan albüm fikrine nasıl gelindi bilemiyorum. Zaten hayat böyle bir şey, iki nokta arasında bir şeyler olur ve... Derken bir şey çıkar ortaya. Birkaç yıl önce Supergrass'i dinlemiştim, Jools Holland'ın Yeni Yıl Özel Programı'nda. Bayağı sıkı rhythm & blues yapıyorlardı. Fakat Paul Weller'ın benim bir şarkımı *(bir Dr. John klasiği olan "Walk On Guilded Splinters"ı kastediyor)* çalışını dinlediğimde, "vay vay" dedim... Yani bir şey başka bir şeyi getirdi ve... Zaten hayatta olaylar birbirlerine öyle acayip bir şekilde ekleniyor ki, aklım almıyor.

Çeviren: **Yücel Göktürk**

1. Dance & Techno

Festival Programı

ARENA 1:

13.00 EMPEROR SLY

14.30 GRAVITY WHEEL

15.30 GÖKHAN KIRDAR

16.30 808 STATE

18.00 TZANT

19.30 GIRL EATS BOY

21.00 PILLS

23.00 ADAM F

00.30 BENTLEY RHYTYM ACE

02.00 GREENVELVET

03.00 APHEX REFLEX PACKAGE

09.00 CHARLY'S BOYS

ARENA 2:

13.00 WAX MAGAZINE DJ'S

MARK E.G

M-ZONE

15.30 DJ TRIKSTA

17.30 PRISONERS OF TECHNOLOGY

19.30 DJ CAM SOUNDSYSTEM

22.00 BOB SINCLAIR

23.30 DJ ALEEM PROZAC

01.00 DJ U.F.U.K

02.00 DERRICK CARTER

04.00 DJ KÜRŞAT

07.00 BRITISH CLUB GURUS

CLUB FREEDOM LONDON

CLUB SUBLIME EDINBROUGH

Not:Festival 12.9.1998 Cumartesi günü 13.00' de başlayacak ve 24 saat sonra 13.9.1998 Pazar günü sona erecektir.

Vic Chesnutt & Kristin Hersh

İki folk ozanı karşı karşıya. İkisi de Michael Stipe'dan torpilli: Georgia'lı Vic Chesnutt ilk albümünü, barda tanıştığı Stipe'ın arkasından iteklemesi sonucunda doldurmuştu... Throwing Muses grubundan Kristin Hersh ise Stipe'la düet yaptığı "Your Ghost" şarkısıyla iyice tanındı. Şimdi CMJ New Music dergisinde yayınlanan hoş muhabbete kulak verirken, hem Kristin Hersh'in birkaç ay önce çıkan "Strange Angels" albümünü kutlamış olalım, hem de Vic Chesnutt'la ilk sayımızda kurduğumuz dostluğu tazeleyip bugünlerde çıkacak yeni albümü hakkında bilgiler alalım...

[– Sanat acı verir]

] – Ha, kim? [

Kristin Hersh: Güzel karın nasıl?
Vic Chesnutt: İyidir. Son bir-iki haftadır Nashville'de albümün miksiyle uğraşıyorduk, bu yüzden onu delirttim sanırım.
Kristin: Albümü de orada mı kaydettin? Nasıl oldu bu?
Vic: Bütün adamlar oradaydı. Lambchop diye bir grupla beraber yaptım albümü. Grubun bütün elemanları orada yaşıyor. Haftaiçi günlerde çalıştıkları için haftasonlarında kaydettik albümü.
Kristin: Kayıtlar nasıl geçti?
Vic: Harikaydı. Nashville'de çok iyi stüdyolar var. Haftaiçinde Waylon Jennings kayıt yapıyordu, hafta sonları da ben. Bundan daha güzel ne olabilir?
Kristin: Ya grup?.. Kendi grubunla çalıyormuş gibi hissettin mi?
Vic: Onları bir süredir tanıyordum zaten. Kalabalık bir grup, on kişi falan var.
Kristin: Neee? On kişi mi? Aman tanrım! Ne çalıyorlar böyle?
Vic: Kornalar, birkaç gitar, org, davullar, vurmalılar... Kısaca senin yeni albümüne hiç benzemiyor...
Kristin: Benim albümüm... Tabii... Ben, ben, ben, ben. Albümde başka kimse yok çünkü artık dostum kalmadı. *(gülüyor)* Albümle ilgili benim de büyük planlarım vardı. Giant Sand grubuyla çalışmayı düşünüyordum. Austin'de onlarla çalmıştım. Birkaç yardım konserine çıkmıştık beraber. Prodüksiyonun 'akustik combo' olmasına karar vermiştim: bas, caz davulu ve piyano. Yeni şarkılarımı onlara çaldığımda bana "bak Kris, yeni albümünde bas, caz davulu ve piyano olmalı" dediler. O anda Giant Sand'le çalışmaya karar verdim. Ayrıca DJ Borabreak'e marimba çaldıracaktım.
Vic: Vay be!
Kristin: Ve Lisa Germano'ya keman...
Vic: Hadi ya!
Kristin: Bütün arkadaşlarımı kayda çağırmayı planlıyordum. Ama şarkılar o kadar önemsiz değişiklikler içeriyordu ki, kendimden başkasına bunları çalmayı teklif edemezdim.
Vic: Senin yaptığın plaklara bayılıyorum. Joe'nun stüdyosunda yaptın kayıtları, değil mi?
Kristin: Joe'nun garajında diyelim. Aslında plağı evde kaydedecektim. Tüm ilham perilerimin uçup gittiğini düşünüyordum, bu yüzden saklanmak, eve kapanmak ve kayıt yapmak istiyordum.
Vic: Bilirim o hissi.
Kristin: Joe bana dedi ki, "benim evime gel. Ben düğmeleri açarım, çekip giderim, rahat edersin". Ben de kabul ettim. Kayıtlar harika oldu, çünkü o harika bir herif.
Vic: Evet, bence de harika bir plak.
Kristin: Teşekkürler. Bunaldın mı?
Vic: Evet, şarkıları tekrar tekrar dinlemekten bunaldım. Nasıl bir his olduğunu bilirsin.
Kristin: Ben kendi albümümü dinlemedim. İki aydır, yeni plakla ilgili röportajlar veriyorum ve plaktan bahsetmemi istiyorlar. Tek yapabildiğim, konuyu değiştirmeye çalışmak. Çünkü plağımı dinlemedim.
Vic: Ben de kendimden bahsetmekten nefret ederim.
Kristin: Beyin yalan söyler. Ben buna inanırım. Sana yalan söyleyen ilk organın beynindir. Sonra tutup beynimle hareket etmemi ve beynimin plağımla ilgili ne düşündüğünü sorarlar. Kendi beynime güvenmemeyi öğrendim, bu yüzden uzun süre önce onun şalterini indirdim. *(gülüyor)*
Vic: Bunu yapmak oldukça zor. Üstelik bütün gün oturup kendinden bahsetmeni doğal bir eylem sanıyorlar.
Kristin: İğrenç bir duygu. Arada sırada genel olarak müzikten bahsetmeyi severim. Çünkü hoş bir enerjisi vardır müzik muhabbetinin. Belki de dine en yakın şey. Ama kendimden bahsetmeyi sevmem. Her an sanattan bahsetmemi ve depresif olmamı bekliyorlar. Belli bir beklentiyle geliyorlar konuşmaya. Seni nasıl sürekli olarak tekerlekli iskemlenle ilgili şarkı yazmakla itham ediyorlarsa, beni de delilikle ilgili şarkılar yazan bir deli kadın olarak belledi. Ben ne dersem diyeyim "Hmmm, niye böyle dedi ki bu kadın. Kesin deli" diyorlar.
Vic: Eskiden severdim röportaj yapmayı. Bir tür terapi gibi görür-

Throwing Muses albümleri: Throwing Muses (1986), Chains Changed (EP-1987), The Fat Skier (EP-1987), House Tornado (1988), Hunkpapa (1989), The Real Ramona (1991), Red Heaven (1992), University (1995), Limbo (1996)
Kristin Hersh albümleri: Hips And Makers (1993), Strings (EP-1994), Strange Angels (1998)

Vic Chesnutt albümleri: Little (1990), Drunk (1993), West Of Rome (1994), Is The Actor Happy (1995), About To Choke (1996), *Tribute albüm:* Sweet Relief 2 - The Songs Of Vic Chesnutt (1996)

düm. Psikiyatriste gitmek gibi bir şeydi.
Kristin: Evet, aşağı yukarı öyle bir şey.
Vic: Yirmi gün sonra birden kendini intiharın eşiğinde buluyorsun. Bu psikiyatrist pek işe yaramıyordu yani.
Kristin: Üstelik sana uyuşturucu da vermiyorlar.
Vic: Verseler de kötü mal kakalıyorlar.
Kristin: Yeni albümünün sound'u sence farklı mı?
Vic: Benim haricimde bir sürü müzisyen olduğuna göre farklı.
Kristin: On kişi! On kişi herkesin sound'unu değiştirir. Kendini duyabiliyor musun bari o kalabalıkta?
Vic: Aslında duymak istemiyordum ama vokali her zaman daha yüksek kaydediyorlar. Biri bana senin "Strange Angels" plağının bir tanıtım kopyasını yolladı.
Kristin: Kim yolladı?
Vic: Bilmiyorum, postadan çıktı.
Kristin: Peki nasıl buldun?
Vic: Harika. Bunu sen de biliyorsun. Şimdiye kadar duyduğum en iyi birkaç şarkı bu plakta. Bunu nasıl beceriyorsun, bilmiyorum, ama her plağında bir, beş ya da on dize oluyor ki, tarihe geçebilir.
Kristin: Keşke kendi şarkı sözlerimi ezberleyebilsem...
Vic: Mesela neydi o "yatakla bir ırmak gibi boğuşmak" dizesi! Mükemmel!
Kristin: Evet, bu çok hüzünlü bir şarkıydı aslında. Muses grubunun dağılıp gitmesiyle ilgiliydi. Bir kahpe gibi Mojave çölüne kaçışım... İçimdekileri bir şekilde dökmek istiyordum. Herkesin üzerine kusmak istiyordum. Grubun göçüp gitmesine o kadar içerlemiştim ki, kendimde bencil olma hakkını buluyordum. Böyle bir şarkı yaptım ve herkes duysun diye plağıma koydum. Senin üstüne kusmak zorundayım, çünkü grubumu öldürdün demek gibi bir şeydi bu.
Vic: Kesinlikle haklısın.
Kristin: Göze göz!
Vic: Ama bunun büyüleyici bir tarafı da var. Her zamanki gibi...
Kristin: Bunu söyleyene bak. Sen kusursuz liriklerin şahısın. Benim soundtrack'im senin şarkılarından oluşur, kendi şarkılarımdan değil.

Hoş bir enerjisi vardır müzik muhabbetinin. Belki de dine en yakın şey. Ama her an sanattan bahsetmemi ve depresif olmamı bekliyorlar. Seni nasıl sürekli olarak tekerlekli iskemlenle ilgili şarkı yazmakla itham ediyorlarsa, beni de delilikle ilgili şarkılar yazan bir deli kadın olarak belledi.

Vic: Bunu bilmek hoş bir duygu.
Kristin: Zeki ve komik. Aslında ikisi aynı kapıya çıkıyor. Şarkı söyleyiş tarzın tıpkı konuşmana benziyor. Arada sırada dudakların beyninden daha hızlı hareket etmeye başlıyor ve beyninin, söylediklerini yakalaması bir hayli zaman gerektiriyor. Ağzını kendi başına bırakıyorsun, gidiyor.
Vic: Doğru, öyle yapıyorum ama bu çoğu zaman çok rahatsız edici oluyor.
Kristin: Kendi şarkılarından rahatsız oluyor musun?
Vic: Her zaman.
Kristin: Bense utancı öğrenmeye çalışıyorum. İnsanlar şarkılarımdan sıkıntı duyup duymadığımı soruyorlar. "Hayır" diyorum, "ama belki de olmalıyım".
Vic: Zaten utanmamalısın.
Kristin: Bazı şarkılarıma bakarsan, beni deli ya da nemfomanyak sanabilirsin. Asla bir oda dolusu insana söyleyemeyeceğim sözleri şarkılarımda söyleyebiliyorum, çünkü çalarken, şarkıda bahsettiklerimin tümü olabilecek bir yanımın şarkı söylediğine inanıyorum. Siyah, beyaz, kadın, erkek, eşcinsel ya da heteroseksüel. Hepsi birse niye utanayım?
Vic: Ben de bunu demek istiyorum. Utanacak bir şey yok ortada.
Kristin: Niye rahatsız oluyorsun öyleyse?
Vic: Çünkü bu benim hayatım, sadece söylediğim şeyler değil. Ben kendimden utanıyorum. Yani sorun benim sorunumun bir parçası.... Ah!
Kristin: Ne oldu?
Vic: Elime yanlışlıkla iğne batırdım.
Kristin: İyi misin?
Vic: Sanırım.
Kristin: Sanat acı verir abicim.
Vic: Kim? Kim?
Kristin: Sanat.
Vic: Ha, sanat. Sanat acı verir. Evet.
Kristin: Kimmiş? *(gülüyor)*
Vic: Evet, o.

Çeviren: ***Ogan Güner***

DEPECHE MODE

YENİ SINGLE

ONLY WHEN I LOOSE MYSELF

MC: CD 1 + CD 2

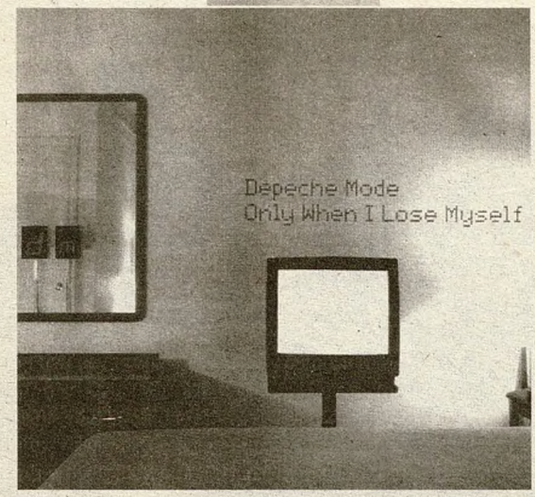

CD 1
ONLY WHEN I LOOSE MYSELF (YENİ)
SURRENDER (YENİ)
HEADSTAR (YENİ)

CD 2
ONLY WHEN I LOOSE MYSELF
(Subsonic Legacy Mix)

ONLY WHEN I LOOSE MYSELF
(Luke Slater Remix)

HEADSTAR (Luke Slater Remix)

İstiklal Cad. Atlas Pasajı, No:16 Beyoğlu/İstanbul
kod muzik superonline.com

Tel: 0212 244 2422 - 292 0465
Faks: 0212 292 0473

MUTE

KODMÜZİK

19 Eylül akşamını bekleyedururken, sözü, Rolling Stones'un 34 yıllık macerasının pek çok anına tanık olmuş gazeteci Nick Kent'e bırakmak en doğrusu. Kent, Stones'lu maceralarını anlatmaya 70'lerin başından başlıyor, 80'lerin sonuna kadar geliyor. Yazıyı 93'de kaleme aldığında daha önce Stones hakkında yayınladığı onlarca makaleden yararlanmış... Yazıyı epey kısaltıp bir sürü ayrıntıyı heba etmek zorunda kaldık ama, önümüzde "vay be neymiş bu adamlar" dedirtecek dört koca Roll sayfası var. Güzelce bir okuyup Ali Sami Yen'e hazırlıklı gidelim...

Ve büYük mAKiNa YoLa KoyuLDu

Rolling Stones'la ilgili maceralarım hakkında bilinmesi gereken ilk şey, bunların hepsinin ilk heyecan geçtikten, ortalık durulduktan sonra gerçekleştiğidir. Yıllar sonra, bir söyleşide Mick Jagger da bunu itiraf ediyordu: "Klişe olacak ama, 60'lı yıllar ancak 70'lerin başlarında hakikaten bitti. Fransa ve ABD'de 'Exile On Main Street'i yapışımızı, sonra gayet memnun bir halde turneye çıkışımızı hatırlıyorum. İçimden şöyle geçirmiştim: '1972'ye geldik. Lanet olsun. Her şeyi yaptık.' Ondan sonra, yine de devam ettik, ama sonuçların o kadar dahiyane olduğunu hiç sanmıyorum."

1973 yılındayız ve Stones hâlâ iyi gidiyor, hatta bir önceki yıl çıkan, Jagger'ın sözünü ettiği "Exile On Main Street" double albümüyle ilhamın zirvesine çıkıyor. Amerika turnesi herkes tarafından alkışla karşılanıyor; o güne kadar görülmedik sayıda hayranları konserlerine akın ediyor. Kulis sürekli medya ordusunun hücumuna uğruyor.

"Exile"dan ve Amerika turnesinden sonra, Stones uyuşturucu ve seks dedikodularından kaçarak Jamaika'ya tüyüp, burada "Goat's Head Soup" ismiyle piyasaya çıkan bir dizi şarkı hazırlıyor. Sonuç pek heyecan verici değil, çünkü albümde Keith Richards'ın varlığından söz etmek imkansız gibi.

O ve Jagger, her nedense, albümün kapağında "Glimmer Twins" adıyla yer almaya karar veriyorlar. Keyifleri bilir, şef kendileri, özellikle de Jagger. Keith giderek ipin ucunu bırakıyor ve bundan şikayetçi de değil. Bu sahte "ikizler" aslında birbirlerinin tam manasıyla zıddı: Fiziksel açıdan Jagger daha ufak tefek ve tahmin edilenden daha az etkileyicidir, bir yere girer girmez mutlaka bu durumu "telafi" etmeye çalışır: Dört bir yana sallanır, ellerini kollarını kıpırdatır durur, kıçını kıvırır, birileriyle gevezelik eder, diğerlerini kasten görmezden gelir... Geç yatmasına izin verilmiş de, misafirlerin ilgisini çekmek için bundan yararlanmaya çalışan şımarık çocuklar gibi durmadan elini, kolunu, kafasını oynatır. Aynı zamanda, inatla karşısındakinin konuşmasını taklit etmek gibi sinir bozucu bir alışkanlığı da vardır. Ne olursa olsun mübahtır ve eninde sonunda Jagger hedefine ulaşır: Dikkatleri üstüne çeker.

Her zaman muradına erer... Ta ki Keith boy gösterene kadar. O zaman bütün gözler gitariste çevrilir. Keith züppelik taslayan türden değildir. Çoğunlukla yanında, FBI afişlerindeki gibi uğursuz suratlı, at hırsızı kılıklı, kesinlikle hiç güven telkin etmeyen bir takım heriflerle beraber paldır küldür çıkagelir. Sonra da, bir koltuğa çöküverir, sırtını topluluğa döner ve karanlık bakışlarla etrafına bakınır. Ölesiye 'cool'. Bana, daha iyi bir saç kesimi ve kulağında korsan küpeleriyle Komançero filmindeki Lee Marvin'i hatırlatırdı. Marianne Faithfull'un çok güzel tarif ettiği "lanetli şair" tavrını da unutmamak lazım: "Shelley ve Byron hayranı, hayal gücü fazla gelişmiş bir liseli kız için Keith Richards, cehennemlik gençliğin mükemmel bir imgesiydi. Her ne kadar gittikçe Kont Dracula haline geliyorsa da..."

Bilmeyen yoktur, o devirde Keith'in her şeye ağır basan bir tutkusu var. Başkaları nasıl soluk alıp veriyorsa, o da aynı şekilde uyuşturucu alıyor, yani aralıksız, durmadan. Tabii arada uyuduğu da oluyor, ama kısa kasılmalar halinde ve tabii günler ve geceler boyu eroin cank edip kokain çekerek kendisini harap ettikten sonra. Onun için dinlenmek demek, eski püskü bir kanapenin üzerinde iki-üç saat kendinden geçip sızmaktan ibaret; sonra kendini toparlamış bir halde, kesintisiz üç-dört günlük kafa bulma seansına dalıyor. Stones klanında, onun insanüstü özelliklere sahip olduğu fısıltıları dolanıyor, son hedonist maratonları hakkında yorumlar yapılıyor, kimileri ısrarla ve inatla iki karaciğeri olduğuna inanıyor. Ian Stewart bana bir gün, Keith'in uyku alışkanlığıyla ilgili manidar bir anekdot anlatmıştı: Yıl 1964, Stones üyeleri küçük bir kamyonetle alt alta üst üste, geceleyin İngiltere'yi katediyor. Bir an şoför aracın kontrolünü kaybediyor. Çarpma sonucu, arka kapılardan birinden, üstünde Keith'in kıvrılıp uyuduğu tekerlekli bir ampli dışarı fırlıyor. Bir saatlik umutsuz bir arayışın sonunda grubun diğer üyeleri, derin bir çukurun dibine düşen amplinin üstünde hâlâ uyurken buluyorlar onu. Keith hiçbir şeyin farkında değil.

Bu saçmalıkları dinlemenin eğlenceli yanı, meselenin diğer boyutunu gözden kaçırıyor: Yavaş yavaş uyuşturucular Richards'ın yeteneğinin hakkından geliyor. Onu her akşam sahnede gözlemliyorum, çoğu zaman orada sadece turist gibi duruyor. Uyuşturucu onu beceriksiz, yavaş ve sakar kılıyor: Durmadan ayakları gitarının jakına takılıyor ve o kadar sık yanlış pedala basıyor ki, artık gülünç bile gelmiyor. Yine de bazı akşamlar formunda oluyor, o zaman yine döktürüyor: Grubun motoru o. Ama sert uyuşturucular –hele bu miktarlarda tüketildiklerinde– yaratıcılığı köreltiyor ve enerjinin kaynaklarını kurutuyor. Sahnede, Keith koyu bir sisin içinde kaybolmuş gibi. Onu hâlâ ayakta görmek insanı sarsıyor, çünkü her seferinde insan "bu defa sonuncu" diye düşünmekten kendini alamıyor. Sözlerin yarısını unutarak sendeleye sendeleye "Happy"yi söyleyişini izlemek çok üzücü. Jagger, en alaycı ses tonuyla noktayı koyuyor: "Pekala, teşekkürler Keith. Harikaydı."

Vee güzel Bianca Jagger. Gruba hep küstahça davranıyor. Onlar da ona "Bianca the Fanker" (Kırıtkan Bianca) adını takıyor. Bianca'nın gözünde sadece dış görünüşün kıymeti vardır: Güzel olmak, mükemmel bir parti vermek, en zenginlerle, en şık insanlarla birlikte görünmek ve her şeyi, ama her şeyi kendi reklamını yapmak için kullanmak. Bianca küstah bir kibirle bıkkın bir kayıtsızlık arasında gidip gelen bir ifadeyle karşısındakine bakıyor ve konuşmaya değer mi değmez mi diye karar vermek için sanki elbiselerinin değerini kafadan hesaplıyormuş gibi tepeden tırnağa süzüyor. Bir gün, bana gülümsemek şerefini bahşediyor, dişlerinin gözü kör eden beyazını görmek dehşet verici: Fitzgerald'ın "Muhteşem Gatsby"de anlattığı Daisy gibi.

Grubun yaşlı yol menejeri Ian Stewart ise tam bir talih kuşu. Rolling Stones'un şuuru: Grubun liderlerinin uyuşturucu ve ego dumanları arasında sık sık kaybettiği şuuru... Her şeyin ufak ufak yokolduğunun farkında. Bana bir gün içini açtığında, "Goat's Head Soup"u "fazla yavan" bul-

duğunu ve uyuşturucunun Keith'i "ayaklı trajedi" haline getirdiğini söylüyor. Jagger'ın gittikçe daha mesafeli, yanına yanaşılmaz olduğunun, Mick Taylor'ın hoşnutsuzluğunun ve eroine başladığının, Wyman'ın ayrılmayı düşünecek kadar hayal kırıklığı içinde olduğunun, her şeyin farkında... Ve Charlie... Charlie omuz silkiyor ve her şeye ayak uyduruyor.

Stewart hep orada, hatta fazla "normal" buldukları 'look'u yüzünden onu atmalarından sonra bile. Grubun üyelerinin birbirlerine yaptıkları pislikleri görüyor ve bazen bunlara maruz kalıyor. Her şeye rağmen, Stewart çabalamaya devam ediyor. Ve asıl önemlisi, Billy Preston'ın arkasına usulca gizlenen kuyruklu piyanoyla gruba kendi 'tuşe'sini getiriyor: Birkaç şarkıda onun arpejleri ve honky-tonk notaları kulağa geliyor. Böylece dünyanın en büyük rock grubuyla bütünleşmiş oluyor. 1973 yılında grup hâlâ bu sıfatı hakediyor.

Albüm yapma açısından kendilerini koyvermiş olsalar da, sahnede hâlâ zaman zaman harikalar yaratabiliyorlar. Keith Richards'ın motive olduğu, dansı sürüklediği, omuzları içe çökük, gözleri Charlie Watts'a dikili, vücudunun her hareketiyle iterek ve çekerek ritmi elinde tuttuğu olağanüstü iki ya da üç konser hatırlıyorum. Charlie Watts'la başlarını alıp gidiyorlar, diğerleri de derhal takılıyor. Mick Taylor kırıp geçiren gitar soloları atıyor, bakırlar daha canlı saldırıyor, hatta Billy Preston bile yüzündeki o Tom Amca sırıtışını bırakıp klavyelerine konsantre oluyor. Jagger tepinip durmayı kesiyor ve pekala becerebildiği performansını gösteriyor. Bu anlarda Rolling Stones hakikaten hayranlık uyandırıyor. Müzik parmaklarından sihirli bir sıvı gibi akıyor...

Bir akşamüstü Birmingham'da böyle sihirli bir konserin ardından Charlie Watts'la ilk defa hakiki manada sohbet ediyoruz. Charlie Watts: Üstlenebileceğinin en fazlasını üstlenerek ve geri kalan her şeyi unutmaya gayret sarfederek bir Rolling Stone olmaya tahammül eden kırılgan ve olağanüstü iyi adam. Charlie şaşkın bir çocuğun saflığıyla konuşuyor, habire her şeyden çok cazı sevdiğini, rock'un onun gözünde, "biraz... işte, aslında, aptalca" olduğunu tekrarlayıp duruyor. "Müziğin kendisi değil de, rock'un etrafındaki bütün bu gürültü patırtı, tantana, Rolling Stone'un ukala eleştirmenleri, sosyolojik saçmalıklar, bütün bu reklamlar, boş zırvalıklar..."

Bir şey aşikar: Bu adamlar yani Richards ve Jagger krallığın kadir-i mutlak hükümdarları, ama zafer sarhoşluğu onları yutmuş, harap etmiş. Richards ve onun parıltılı korsan imajından gözü kamaşmış, büyülenmiş olan ben bile, keskin dilli ününün ve tehditkar havalarının altında, gözlerinin önünde yeteneğinin bok yığınına döndüğünü gören, ailesinin ve hayatının halinin farkında, çekingen ve içedönük bir adamın gizli olduğunu sanıyorum. Bütün bunlara meydan veriyor, çünkü ona yenilmezlik duygusu veren ve o çok sevdiği "kötü adam" imajını sürdürmesine katkıda bulunan uyuşturucuları bırakabilmekten aciz.

Jagger'a gelince... Onu tanıyan herkes, tek başına nasıl da bir sürü farklı adam olabildiğini size anlatacaktır. Bu turne boyunca, onun nasıl sürekli duruma göre metamorfoz geçirdiğine tanık oluyorum: şen şakrak, tasasız hedonist, iğrenç aristokrat, toplumsal bilinç sahibi proleter, endişeli aile babası, şaklaban, iki yüzlü, saman altından su yürüten diva, kendine hayran çılgın moruk karı, aç gözlü işadamı, aşık koca ve doyumsuz hovarda... Hakikaten bütün bu maskeleri ve daha başkalarını, sınır tanımadan taşıyabiliyor. Hep başkalarından bir adım önde olmak arzusu, kendi kendisiyle temasını ya da en azından kişiliğinin bütün bu karşıt yanlarını sevimli kılabilecek ortak paydayı kaybettirmiş ona.

74'ün sonbaharında, nihayet adamımla yalnız takılma fırsatı yakalıyorum. Onu, bir sığır sürüsünü bayıltmaya yetecek miktarda uyuşturucu alıp viski içmekle meşgul olduğu bir plak şirketinde buluyorum. Benim için özenle hazırladığı ecza karışımından sadece bir çizgi çektiğim halde, başım patlayıp dağılacak gibi hissediyorum ve havaya uçmamak için koltuğun kenarlarına yapışıyorum. Sonra, BBC'deki The Old Grey Whistle Test adlı "rock" programı için vereceği televizyon söyleşisine onunla birlikte gitmem için beni davet ediyor. Ona eşlik ediyorum. O zaman, Keith Richards'ın kullandığı Ferrari'de yolculuk yapmanın allahın belası bir deneyim olduğunu keşfediyorum. Tıpkı çok kavisli, daracık bir dağ yolunda, direksiyonda Ray Charles'ın olduğu bir arabada gidiyormuşsunuz gibi... Keith'in ehliyeti yok, hiçbir zaman alamamış. O kadar farklı ülkelerde oturmuş ve o kadar sarhoş ki, yolun hangi tarafından gidildiğini unutuyor. Onun bu denli intiharsı bir şekilde araba sürüşünü seyrederken, o akşam Keith Richards hakkında çok şey öğreniyorum. Cesaret, gözükaralık, özellikle de "dünyanın geri kalanına karşı ben tek başıma ve sonuç ipimde değil" hali. Bir kulüpte ya da restoranda herkesin gözleri önünde, müşteriler ve garsonlar onu seyretmekten başka bir şey yapamazken, masanın üzerinde kokain ya da eroin çizgileri çekerkenki tavrı da aynı. O zaman, soğuk ve hakir gören bakışlarını çevresindekilere diker: "Evet, doğru! Uyuşturucu kullanıyorum. Hatta uyuşturucu müptelasının tanımı sayılırım. Haydi ne yapacaksınız bana haa?" der gibi bir havayla...

Keith züppelik taslayan türden değildir. Ölesiye 'cool'. Marianne Faithfull'un tarif ettiği "lanetli şair" tavrını eklemek lazım: "Shelley ve Byron hayranı, hayalgücü fazla gelişmiş bir liseli kız için Keith, cehennemlik gençliğin mükemmel bir imgesiydi. Her ne kadar gittikçe Kont Dracula haline geliyorsa da..."

O akşam, pek de olağanüstü geçmeyen, ama ekrana çıkmadan daha on dakika önce tuvalette çektiği eroin miktarı düşünülürse hiç de fena sayılmayan söyleşiden sonra, yine aynı hızla devam ediyor. Birinci sınıf Çin yemeği de yedikten sonra, Keith'in kaldığı yere gidip kafa bulmanın zamanı geliyor. Ev beni biraz hayal kırıklığına uğratıyor ama, Keith, kendisini tutuklamak için fırsat kollayan Chelsea polisinin gözüne batmamak zorunda. Bu nedenle de Cheyne Walk'tan taşınıp, Faces'ın gitaristi, yeni arkadaşı Ron Wood'un sahip olduğu bu tek katlı mütevazı yere yerleşmiş. İçerde her şey tıpkı evin sahibi gibi disfonksiyonel, yani kalorifer ve elektrik hariç hiçbir şey çalışmıyor. Keith beni eve müzik dinletmek için götürmüştü güya, ama müzik seti de bozuk. "Siktirsin!" deyip iri yarı asistanı Frank'i sağlam bir set getirmesi için Cheyne Walk'a gönderiyor.

Frank geri gelmiyor. Biz de Stones ve uyuşturucular hakkında uzun bir muhabbete dalıyoruz. Geçmişten ve Brian Jones'dan söz ediyor, ona karşı nefretini gizlemeye gerek duymadan. Jagger'ı eleştiriyor, özellikle de karısını seçimini; Keith'e göre Bianca, Jagger'ın mahvolması demek: "Hiçbir zaman karılarla başetmeyi beceremedi zaten, ama bu seferki, o yapmacık tavırları ona benimseterek kim olduğunu unutturdu herife."

Eroin mevzusuna gelince, bütün cankiler gibi Keith de aynı telden çalıyor: "sonuna kadar inkar". Bağımlı olan ortak arkadaşları çekiştirip eleştiriyor. Sadece burundan çekmekle bağımlı olunmayacağı safsatasını ileri sürüyor; sırf kendi tecrübelerimle bunun saçma sapan bir yalan olduğunu biliyorum. İğne yapmayı bıraktığını iddia ediyor, ama bir saat sonra, dikkatsizlikle içi şıringayla dolu bir kağıt mendil kutusunu deviriyor ve suçüstü yakalanmış gibi bakıyor, sonra sık sık olan o geçici şuur kaybı hallerinden birine giriyor. Yalnız bu seferki pek o kadar geçici değil. Başı arkaya düşüyor, ağzı kuyu gibi açılıyor ve yüzünün rengi çekiliyor, dudaklarının çevresinde, gözlerinin altında mavi lekeler oluşuyor, suratı grileşiyor. Bir başka deyişle, 'overdose'a giriyor ve bir şey yapabilecek durumda bir tek ben varım. Başını kollarımın arasına alıyorum ve defalarca hafif hafif tokatlayorum. Ayağa kaldırıp kollarından tutarak odanın içinde bir tur attırmaya çalışıyorum. Adını söylemesini istiyorum, ama nafile. Bana sonsuzluk kadar uzun gelen –hiç şüphesiz on dakikadan kısaydı– bir sürenin sonunda kendine geliyor. Sonra bunun koma olmadığını, sıradan bir durum olduğunu anlıyorum. Bir yastık bulup üzerine yerleştirmek için başını hâlâ ellerimin arasında tutarken, yüzüne sevimli bir gülümseme konduruyor. Soluk alıp verişinin normale döndüğünü görüp içim rahat edince, sız-

mak üzere yandaki odaya geçiyorum.
Ertesi sabah beni midem uyandırıyor, tuvalete benzer bir şey arıyorum. Bulamayınca, can havliyle giriş kapısına atılıyorum ve üstünde "hoşgeldiniz" yazan gözalıcı paspasın üzerine çıkarıyorum. Keith Richards'ın yavaşça arkama geldiğini hissediyorum. "Dün akşam için hoş bir teşekkür etme biçimi, ha!" diyor patavatsız bir alaycılıkla. Birkaç saat önce öteki dünyayı boyladığını sandığım bir adam için oldukça formda gözüküyor.
Sonra üstüne düşünceli bir hal geliyor ve üstünde kargaların uçtuğu batıda uzanan tarlaları seyre dalıyor hüzünle. Kısa bir süre önce bu tarlaların orada bir tahıl ambarında gömdüğü esrar torbalarının tuhaf hikayesini anlatıyor. Torbaları güvenli bir şekilde sakladığını sanarak çekip gitmiş, geri geldiğinde ambar yıkılmışmış, zulası da ortadan kaybolmuş. Aramış, aramış, beyhude. Bu hikaye hâlâ onu çok kederlendiriyor gibi ve kargalara buz gibi bakışından bu kara kuşların onun gözünde ölümü hakettiğini düşünüyorum. Uzaktan güneş doğuyor, elimin tersiyle ağzımı kuruluyorum, Keith için için tarladaki kargalara hiddetleniyor.
Bu pastoral tablodan pek uzak olmayan bir yerde, Mick Taylor asık bir suratla grup içindeki durumunu kafasında evirip çeviriyor. Birkaç gün önce onu gördüğümde, "It's Only Rock'n'Roll"da yer alacak olan Jagger ve Richards'la birlikte yazdığı şarkılardan heyecanla bahsediyordu. Albümün kapağındaki isimleri gördüğümü ve onunkinin olmadığını söylediğimde, sustu, bir saniye kadar sonra kendi kendisine mırıldandı: "Bakalım, göreceğiz." Aslında müthiş mütevekkil davranıyor, mesele de bu zaten: Doğrudan doğruya Jagger'la ya da Richards'la karşı karşıya gelmeye cesaret edemiyor ve kabahati kendinde bulup gruptan ayrılması gerektiğine kanaat getiriyor. Ayrılma haberi kayıt yapmak üzere Münih'e uçmaya hazırlanan grubun diğer üyelerini pek sevindirmiyor. Onları Münih'te stüdyoda kayıt yaparken görüyorum, piyanoda eski ahbap Nicky Hopkins. Keith yeni yaptırdığı pırıl pırıl dişleri sergiliyor, ama yüzü o kadar zayıflamış, teni o kadar saydamlaşmış ki, porselen dişler görüntüyü kurtarmaya yetmiyor (eskiden ağzı terkedilmiş bir mezarlık gibiydi). Tiksinç Bill Wyman bir köşede herkesin moralini çökerterek inler gibi sesler çıkarıyor. Tanrım, bu Wymann kadar sevimsiz ve kötü bir herif nasıl olabilir? Öbür yanda da gittikçe kelleşen iyiler iyisi Charlie. Jagger durmadan ona takılıyor. Charlie her seferinde biraz daha çileden çıkıyor. Rudolf Nureyev'le kulüplerde kasım kasım boy gösterdiği Paris'ten gelmiş Jagger. Nihayet çalmaya başlıyorlar, Jagger bir gitar kapıyor ve Martha and the Vandella'nın "Heatwave"ini hatırlatan akorlar tıngırdatıyor. Sonra, yirmi dakika kadar bir süre boyunca aynı şeyi tek başına Richards yapıyor. Daha sonra Watts ve Wyman'la Hopkins katılıyor ve büyük makina yola koyuluyor. Birazdan, bir 'backing-track' ortaya çıkıyor. Jagger piyanoya geçiyor ve bir melodi mırıldanıyor. Yeniden başlıyorlar. Bir daha, bir daha. Her seferinde biraz daha hızlı, ta ki kimse hiçbir şey anlayamaz hale gelinceye kadar. Grubun yaşlı ses mühendisi ve prodüktörü Glyn Johns'un ağzı kulaklarında, "tıpkı eski güzel günlerdeki gibi" diyor coşkuyla. Yine de birkaç sene sonra, Musician dergisine içini dökecek ve Münih'teki bu kayıtlarla ilgili yaşadığı hayal kırıklığını anlatacak: "Dürüst olmak gerekirse, Mick'in de, Keith'in de nasıl bir albüm yapıldığı hakkında en ufak bir fikirleri olduğunu sanmıyorum. Onlarla çalışmak müthiş zahmetliydi. Bana kalırsa, Rolling Stones en iyi ritm duygusuna sahip rock grubuydu. Bu büyüleyici adamların gittikçe daha kötü çaldıklarını görmek hayal kırıklığı yaratıyor."
Taylor'ın ayrılmasından sonra, bir yığın gitarist dinleniyor, ama işi Ronnie Wood'un kapacağını bilmek için kahin olmaya gerek yok. Jagger ve Richards'la iyi anlaşıyor, Watts ve Wyman'ın uyarıcı buldukları bir enerji yayıyor. 75'de, Stones'un yeni Amerika turnesi vesilesiyle Wood grupta çalmaya başlıyor.
1976 ilkbaharının sonunda, Stones Avrupa turnesine çıkmaya hazırlanırken, başlangıçtan beri en zayıf albümleri "Black And Blue" piyasaya çıkıyor. Turneye Paris'te katılıyorum. Stones çetesinin çevresinde ve içinde uyuşturucu trafiği ve kullanımı çok yoğun. Richards aşırılıklarında ve düşkünlüklerinde Jagger ve Wood'dan yüz buluyor. Wood zaten onun izinden gidiyor. Stones'un üç gün üstüste çaldığı Abattoirs'ın kulislerinde adım başı, ceketlerinin üstüne Keith Richards imzalı özel serbest giriş kartı iliştirmiş eroin ve kokain torbacılarına tosluyor insan. Tur menajeri Pete Rudge saçını başını yoluyor ve bu yasadışı faaliyeti iyi kötü düzginlemeye çalışıyor. Biraz durumu düzene sokup itidal sağladığında, Richards onun çabalarını daha da sabote ediyor. Jagger bütün bunlar sanki kendisini hiç bağlamıyormuş havalarında. Aslında, grubun üyeleri kendilerinin yasaların üzerinde olduklarından eminler. Konserlere gelince, yürekler acısı. Gizem, dinamizm, heyecan yokolmuş. Bunların yerini Richards ve Wood'un hantal ve beceriksiz gitarlarının yapış yapış birbirine girdiği, karman çorman yavan bir ses bulamacı almış. Devasa bir şişme penis gibi grotesk ıvır zıvırlar takıp takıştırmış Jagger tavus kuşu gibi.
Horoz gibi kasıla kasıla, uyuşturucunun yarattığı silah işlemez hissi uyandıran büyük baloncuğun içinde kaybolmuş bir halde frenleri boşalmış bir araç gibi yokuş aşağı kayıyorlar.
Derken trajedi boy gösteriyor. Kısa bir süre önce Anita Pallenberg "zor" bir gebeliğin ardından Keith Richards'ın üçüncü çocuğunu dünyaya getirmişti ve bebek (60'lı yıllardan düşmüş aristokrat bir ahbapları olan Tara Browne'un adından ötürü anne babasının Tara adını verdiği küçük oğlan) çiftin İsviçre'de kiraladığı evde iki aylıkken beşiğinde son nefesini veriyor. Istıraplı anne, Keith'le buluşmak için son Paris konserinde geliyor. Çiftin oradan ayrılırkenki halini hayatım boyunca unutamayacağım: Gözyaşlarına boğulan Anita yürüyemiyor; Keith koluna girip ona destek oluyor, ama o da ağlıyor ve o kadar kırılgan görünüyor ki, dokunsalar düşecek gibi. Artık rock çağının Scott ve Zelda Fitzgerald'ı değil, yıkılmış kederli bir çiftler, sanki yıllar sonra temerküz kampından çıkıyorlar. O anda onları bir daha sağ göremeyeceğimi düşünüyorum.
Grup, şubat 1977'de bir kulüpte birkaç konser kaydetmek üzere Toronto'da. Richards ve Pallenberg, suitlerinde 50 gramdan fazla eroin ve kokainle Kanada polisi tarafından basılıyor. Her şey bir kabusa dönüşüyor: Keith, ömür boyu hapis cezasıyla karşı karşıya, ahbapları Jagger ve Wood tarafından korkakça terk edilmiş bir durumda, Kanada'da yapayalnız ve yoksun bir halde kalakalıyor. Tam bir cehennem, ama eninde sonunda, kaçınılmaz...
Yüzünde zorlama bir saflık ifadesiyle Mick Jagger kem küm ediyor: "Bunun er ya da geç olacağını bilmiyor muydum diye bana soruyorsun..." Bilmem kaçıncı söyleşiyi yapmak üzere Soho'da bir Vietnam lokantasındayız. "Eee evet, tabii! Allah kahretsin, Keith her sene kendisini tutuklattırıyor."
Ama durum gittikçe ciddileşiyor...
"Sonunda geberip gidecek... Bunu mu demek istiyorsun? O zaman bir şey yapmak lazım. Ama ben ne hakimim ne de jüri üyesi. Ahlaken, yapamam... Bu türden ayrıntılara giremem. Tamam, bu iş hakkında ne düşündüğümü sana söyleyebilirim, ama yapamam... Bu benim meselem değil, beni bağlamaz. Kaç tane şırınga bulduklarını bilmiyorum. Bütün bunlarla benim bir alakam yok. Aynasızları görmeye bile gitmedim."
Peki onun bu şekilde çöküp gittiğini görmek seni nasıl etkiliyor?
"Bak, bunlar hakkında konuşmamamız lazımdı. Zaten başı belada. İlerde, kesin, bunları konuşuruz, ama... Şimdi söylenenler onun aleyhinde kullanılabilir."
Onu savunmada kalmak zorunda bıraktığımdan, sürekli kafamı kemiren soruyu sormak için durumdan yararlanmaya karar veriyorum: Mick Jagger gibi mutlak kudret sahibi ve sarsılmaz bir adam, niçin, çoğu oldukça sevimsiz, bir sürü farklı kişiliğe bürünme ihtiyacı duyar?
"Kişilik değiştirmek hoşuma gidiyor, bu kadar basit" diye karşılık veriyor bir süre düşündükten

Jagger'ı tanıyan herkes, tek başına nasıl da bir sürü farklı adam olabildiğini size anlatacaktır: Tasasız hedonist, iğrenç aristokrat, toplumsal bilinç sahibi proleter, endişeli aile babası, şaklaban, iki yüzlü, saman altından su yürüten diva, kendine hayran çılgın moruk karı...

sonra. "Dürüst olmak gerekirse, kendi kimliğimi korumak için biraz bukalemun olmam lazım. Bazen böylesi gerekiyor..."

Peki ama kendi kendinle bağlantını kaybeder hale geldiğin olmuyor mu hiç?

"Belki, ama bu ihtimali bir tehdit olarak görmüyorum. İnsanın sadece tek bir yüzü olması benim için hiçbir anlam ifade etmiyor. Yaptığım işe devam edebilmem için bana en az iki yüz gerekiyor. Komediyi oynuyorum, çok aşikar... Ama bu sayede her istediğimi yapabiliyorum. Bütün bunlar 'rock-star' statüsünün bir parçası en nihayetinde."

Sonra, yemek yerken çubuklarla boğuştuğumu görünce, yüzünde hor gören bir sırıtma yayılıyor. "Çatalla yesene. Fazla titriyorsun." Bununla aslında şunu demek istiyordu: "Sen kendini kül yutmaz sanıyorsun ama, beni asla kıstıramazsın."

Mick Jagger bana karşı hep fazlasıyla sinsi olmuştur. Bu onun ve Richards'ın ortak yanıdır: mutlak hakimiyet. Onların gözlerinin içine bakan, kim olursa olsun, bakışlarını önce kaçırmak zorunda kalır, çünkü bakışları o kadar sabit ve delicidir ki, sonunda içinize işler. İşte bu nedenle de, uyuşturucunun bu korkunç Waterloo'sunda bile, bal gibi ayakta kalıyor ve Elvis gibi bir kurban (Tanrının ona bahşettiği karizmanın ve yeteneğin vadesini bir türlü anlayamayan ve sersemlerle yağcıların akıntısına kapılan zavallı 'loser') ömrünün daha yarısına bile gelmeden uyuşturucu müptelaları mezarlığını boylarken, onlar yaşlandıkça daha da serpilerek başarı yolunda ilerliyorlar. Nedeni çok basit: fazla kudretli, fazla kötücüller.

"Bu hafta kim ölmüş? Roy Orbison mu?" diye dalgasını geçiyor Jagger: "Son günlerde hayat amma da zor haa! Ah şu pop starlar! Sinek gibi düşüyorlar! Ha, ne dersin moruk?! Elvis öteki tarafı boyladığında ben Türkiye'deydim. O anda bulunduğum barda radyoda onun parçalarını çalmaya başladılar, üç-dört saat sonra duruma uyandım: Zavallı sersem öteki tarafı boylamıştı!"

1978'de yine Avrupa'da turnedeler ve Londra'daki iki konserden önce Richards'la uzun bir akşam geçirme fırsatı yakalıyorum. Bu seferki her zamankinden daha hoş. Kendini toparlamış. Eroinden temizlenmiş. Canlı ve sıcak yaratılışlı, müthiş sarışın bomba, manken Patti Hansen'a aşık olmuş. Keith doğru yolu bulmuş ya da en azından kokain tüketimini ciddi bir şekilde düşürmüş. Üç-dört gece üst üste hiç uyumama alışkanlığı hâlâ sürüyor. Keith'in etrafında yine o daimi sirk: Kendini göstermeye ve uyuşturucu otlanmaya çalışan çekingen müzisyenler, ilgisini çekmek için birbirini çelmeleyen torbacılar...

Stones için her şey yoluna girmiş değil: Richards sakinleştiyse de, bu sefer Ron Wood 'free base' kokain yüzünden tam manasıyla serseme dönmüş durumda. Hatta Londra'daki konserlerden birinde sahnede uyuyakalıyor da Richards suratının ortasına bir yumruk atarak onu uyandırıyor. Öte yandan, Jagger ve Richards artık hiçbir konuda anlaşamıyorlar ve birbirlerine karşı sahnede bile ortalığı kasıp kavuran büyük bir ego savaşı açıyorlar: Birbirlerine hiddetli bakışlar fırlatırken, Jagger şarkıları hızlandırıyor, Richards ise yavaşlatıyor. Durum öylesine berbat bir hal alıyor ki, bir akşam Richards, Jagger'ın seyircinin üstünde havada gezinmek için kullandığı kancaya kendisini takıyor ve yirmi dakika inmeden milletin üstünde solo yapıyor; bu arada düşman kardeşi amplilerin arkasında hiddetten köpürüyor.

Turnenin sona ermesinden sonra "Undercover" albümünü çıkarıyorlar. Daha sonra, 70'lerden

beri Amerika'daki üsleri Atlantic plağı bırakarak Columbia'ya geçiyorlar. Burada Jagger, şirketin iğrenç patronu Walter Yetnikoff'u yüzsüzce kafaya alıyor ve grubuyla aynı şirketle solo çalışma için tatlı bir sözleşme koparıyor.

Bunun üzerine sorunlar ciddi boyutlara geliyor. Jagger, gittikçe daha yaşlı ve laçka bulduğu Stones'dan uzaklaşmaya çalışıyor. Hep genç ve gözde olma arzusu, her zaman marazi bir takıntı olmuştur onun için. David Bowie gibi, Prince gibi uluslararası düzeyde solo başarı peşinde; başarıyı artık sadece kendisi için istiyor, Stones'un kendisini gölgelememesini ve paracıkları paylaşmak zorunda kalmamayı arzu ediyor bundan böyle.

İhtiras ve tamahkarlıkla, Jagger solo albümünü çıkarıyor: "She's The Boss". Ve derhal, son sürat geniş kitlelere onu zorla benimsetme işine koyuluyor. Çevresinde en iyi prodüktörler ve stüdyo müzisyenleri var. Hatta işi, albümdeki şarkılar etrafında dönen doksan dakikalık bir komedi film finanse etmeye kadar vardırıyor. Filmde saçma sapan bir takım olaylar sonucu ayrılan bıkkın ve narsisist bir rock-star çift rolünü kendisiyle Jerry Hall oynuyor. Ama bir mesele var: Albüm beş para etmez, cansız ve zayıf. Film ise kendini bilmezliğin şahikası oluyor. Dolayısıyla Jagger'ın solo kariyeri bozgunla başlıyor, ama 1985'in ortasında anoreksik bir kanarya gibi sarılara bürünmüş halini görenler tam tersi sanır. Starların mega-düellosunun zirvesi Live Aid'deyiz. Londra ve Philadelphia'da bütün starlar barışıyor, eski dostlar bir araya geliyor. Her zaman olduğu gibi sapkın Rolling Stones'cular tam tersini yapıyor: Jagger'ın keyifli yirmi dakikalık sahnesinden sonra, Jack Nicholson gecenin son sanatçısını takdim ediyor, bu anıtsal afişin başında olması anlaşılabilir tek isim: Bob Dylan ve beraberindeki iki sürpriz konuk. Gittikçe oturaklılaşan Dylan, Ron Wood ve Keith Richards'la anlaşmış. Richards daha baştan, eski solistini gölgede bırakma fırsatını ele geçirmenin keyfini yaşıyor. Üçü daha önce prova yapmışlar, ama sahneye çıkarken Dylan Wood'a dönüyor ve "The Ballad of Hollis Brown"la başlayacaklarını söylüyor fısıltıyla. Parçadan Wood bihaber. "Hollis Brown mı?" diye soruyor gitarist, bir yandan hazırlanırken: "Bu bir öksürük şurubu adı değil mi ya?" O anda ip kopuyor: Richards ve Wood suratlarında mest olmuş bir ifadeyle gülümseye gülümseye, baştan savma bir şekilde eşlik ederek gülünç duruma düşerken, Dylan sanki başka bir gezegenden gelmiş gibi çalıyor.

Aynı dönemde, Jagger bir yandan solo kariyerine devam ederken, Stones'un Columbia'dan çıkan ilk albümü "Dirty Work" de efsaneye renk katan keyifli anekdotlar yaratıyor. Herkesin kafasının iyi olduğu bir kavgada, Charlie kendisinden "bateristim" diye söz eden Jagger'ın suratının ortasına yumruğu geçirmiş. Jagger'ın provaları asmasına ve hergeleliklerine sinirlenen Keith, stüdyoda ona "Brenda" diye seslenmeye başlamış. Bu arada, Jagger da dertli: Richards'ın Stones'ta müzikal anlamda hakimiyeti ele geçirme çabaları onu çileden çıkarıyor, Wood'un aşırı kokain tüketimi ve aptal rock-star havaları bezdiriyor, Wyman'a ise kanı hiçbir zaman ısınmamıştı zaten, en iyi dostu Charlie'nin ise grubun diğer üyelerinin 70'li yıllarda geçtiği yollara sapıp dağıtması, her şeyin üstüne tüy dikiyor.

1986'nın başında, "Dirty Work" çıktığında, Jagger, Richards'a albümün promosyonu için Stones'la beraber turneye katılmayacağını söylüyor. Böylece, gelecek üç yıl için gruba nokta konmuş oluyor. Grubun Londra'da West End'deki bürosunun yakınlarında sokakta rastladığım Charlie de bana bir ifşaatta bulunuyor: "Stones'la turneye çıkmak mı? Aklıma getirmek bile istemiyorum" diye mırıldanıyor yorgun bir ifadeyle: "Şu görüntüyü kafamdan atamıyorum: Ben Stones'la sahnede çalıyorum ve ön sırada 15-16 yaşında kızlar haykırıyor. Benim kendi kızım şimdi onlardan daha büyük! Bu durum çok can sıkıcı."

Sonra, yine çok fuzuli ikinci albümle Jagger'ın solo kariyeri hakikaten iflas ediyor. Yaşının sadece daha vahim hale getirdiği azgın donjuanlığı yüzünden Jerry Hall kendisini bininci kere terk ediyor ve hatta insanların içinde ondan "kırışık suratlı ihtiyar" diye söz ediyor. Birden bu ebedi galip, bir 'loser' olarak görülmenin yakıcı acısını tadıyor. Daha da beteri Keith Richards artık basın üzerinden onu aşağılamaya başlıyor: Ona "Peter Pan kompleksinin ihtiyar kurbanı" muamelesi yapıyor, "Rolling Stones'un özüne ihanet etmek"le suçluyor. Aslında, Keith de kendi ilk solo albümünün promosyonunu bu şekilde yapmayı tercih ediyor. "Talk Is Cheap" adıyla piyasaya çıkan eli yüzü düzgün albüm eleştirmenlerden saygı görüyor, ama pek ticari başarı elde edemiyor.

Bu arada, dünyanın dört bir yanından grubun tekrar bir araya gelmesi için teklifler yağıyor. Söylendiğine göre, en az yüz milyon dolar öneriliyor. Tabii ki gururlarını yalayıp yutup 1989'da barışıyorlar. Jagger'ın "Steel Wheels" adını verdiği sağlam albüm piyasaya çıkıyor. Ve ABD'de hasılat rekorları kıran büyük dünya turnesine çıkıyorlar. Jagger'ın teatral saçmalıkları ve bazı şarkıları tıkızlaştıran sample'lara hazırlıklı bir halde Paris konserine koşa koşa gidiyorum. En kötüsüne razıyım, ve şaşkınlıktan donup kalıyorum: Stones muhteşem, çok güçlü ve iyi çalıyorlar, müthiş uyumlular, Mick Jagger canlılık saçıyor. Ta en başından beri onları sahnede görenlerin hiç şüphesi yok, Rolling Stones yeniden yeni zirvelere tırmanıyor.

Nick Kent

Çeviren: Siren İdemen

Kul Hasan

Roll'un ilk günlerinden bu yana 70'lerin devrimci ozanı Âşık Kul Hasan'ın peşindeydik, ama Ankara'da yaşayan âşığı bir türlü yakalayamıyorduk. Geçtiğimiz ay Kul Hasan'ın, İstanbul'da gazeteci Musa Ağacık ve müzisyen Engin Aslan'ın evine konuk olduğunu öğrendik. Teybimizi kaptığımız gibi, hemen kapılarını çaldık. Gördük ki Hasan dedenin etrafı kalabalık, oturup uzun uzun konuşmanın pek yolu yok. Madem öyle, biz de İstanbul'da kaldığı süre içinde, değişik anlarda kaydedilen anılarını, şiirlerini olduğu gibi aktaralım dedik. En çok da Musa Ağacık'ın yaptığı kayıtlardan yararlandık. Ancak muhabbetler farklı zamanlarda yapıldığından, konular haliyle biraz dağınık oldu...

Bir fakir boz abalı...

Kul Hasan: Üçkağıtçılık almış başını gidiyor. "Koyun postuna bürünmüş kurtlar" der Hz. İsa İncil'de. Aman koyun postuna bürünen kurtlardan sakının. En tehlikelisi bunlardır. Kimisi din maskesi takıp halkı kandırıyor, kimisi dedeyim, pirim diye kandırıyor. Halk asırlardır kandırılıyor. Bütün demokratik hakkımız elimizden alınmış. İsteyen istediği gibi kullanıyor bu halkı.

Dini siyasete alet ettiler / Kandırdılar siyaseti din diye diye / Zam yaptılar cehenneme attılar / Yandırdılar halkı din diye diye

Düşürdüler halkı din kavgasına / İkilik soktular kul arasına / Şu uygar dünyada çağ gerisine / Döndürdüler halkı din diye diye

Din afyonu yutturdular millete / Düşürdüler halkı derde mihnete / Dünyasını yaşamadan ahrete / Gönderdiler halkı din diye diye

Kokuşmuş düzeni yıkmak istedik / Haksızlığa karşı çıkmak istedik / Özgürlük ateşini yakmak istedik / Söndürdüler günah din diye diye

Atanın yolundan sapmamız hata / Kul Hasan'ım egemenlik millete / El aya giderken eşeğe ata / Bindirdiler halkı din diye diye.

Atla eşek birleşince...

Duydum ki Amerika Adalet Partisi'nin amblemi eşekmiş. Hz. İsa katıra binermiş, katırın babası da eşek ya ondan... Türkiye ile Amerika anlaştığı için ben de bir şiir yazmıştım. Demirel de iktidar olunca at ile eşeğin birleşmesi gibi oldu. Atla eşek birleşince ne olur? Katır olur. Katır da teper. Cinayet olur!

Kul Hasan kim? Bir fakir boz abalı / Kanım kaybeden kim? Kahpe analı / Eşek rozetliler yurda konalı / Katırı doğuran at belli belli

"Cici demokrasi"

Yurtdışına giden dostlarıma diyorum ki, kaçıştınız yurtdışına, davayı bizim sırtımıza bıraktınız. Yurtdışında horozlanıp ötmeyin, gelin de Türkiye'de ötelim diyorum, hep beraber savaşalım. Yani hukuksal yoldan gitmek gerek. "Cici demokrasi" de olsa, demokratik haklarımızı yarım yamalak da kullansak, demokratik kitle örgütlerinde örgütlenebiliriz. Bir genel grev kararı aldırsak işçilere, Türkiye'nin çarkı durur ya! Allak bullak olur ortalık. Bütün mesele örgütlenmek. Vurmaktan, kırmaktan, suçsuz, kusursuz, masum halkı ateşe vermekten ne anlıyorsunuz efendiler?

Bozuk düzen anamızı bellemiş / Daha diyorlar ki düzene çatma / Asırlardır halkın gözün küllemiş / Daha diyorlar ki düzene çatma

Bizi yabancıya kul yapan düzen / Paramızı geçmez pul yapan düzen / Gelinlik kızları kul yapan düzen / Daha diyorlar ki düzene çatma

Asalak susamış kana bu düzen / Düşmandır cana canana bu düzen / Her dem asalaktan yana bu düzen / Daha diyorlar ki düzene çatma

Kul Hasan'ı düzen yakmış kavurmuş / Anasını kuzusundan ayırmış / İşsiz yurttaş yurtdışına savrulmuş / Daha diyorlar ki düzene çatma

Dört gönül bir olursa...

Onlarca konsere çıkıyoruz. Bakanını şuyunu buyunu yerden yere vurup, kalıptan kalıba sokup çalıyoruz, söylüyoruz, demiyorlar ki Kul Hasan bu kadar çaldı, söyledi, çocuklarını da getirdi... Alkışlamasına alkışlıyorlar, ama konserden sonra ne bize beş kuruş veriyorlar, ne de taksi parası... Üstelik, yahu faşistler Kul Hasan'a giderken bir şeyler yaparlar, şu adamı evine bırakalım bari diyen de yok. Halen o vaziyette devam ediyoruz. Bizim eserlerimizi okuyup "köşe" olan insanlar baştacı ediliyorlar, eserin kaynağı olan bizler gözardı ediliyoruz. Keriz sayıyorlar bizi. İşte burada imdadımıza gerçekçi dostların gelmesi lazım. Bize onların sahip çıkması gerek. Bektaşilikte bir söz var: İki gönül bir olursa ağı çeker ağ üstüne, dört gönül bir olursa dağı çeker dağ üstüne...

Allah'ı sorarsan...

Hani şeytan taşlamaya gidenlerden ölenler olmuştu ya; gazeteler "hak yolunda ölmüşler" yazdı, Aziz Nesin de "bok yolunda öldüler" dediydi. Adlandırdıkları şeytan bir tane. Dünyada her gün kavgalar, kötülükler, pislikler oluyor. Bu şeytanın kerameti ne ki her yerde hazır bulunsun? "Herkesin nefsi düşmanıdır" derler ya, asıl doğru burada. Herkesin nefsi kendi şeytanıdır, başka şeytan yok. Allah'ı sorarsan, allah diye de bir şey yok. Allah sensin, benim, hepimiziz. Biz yaratıyoruz onu. Harabi ne güzel söylemiş:

Daha Allah ile cihan yok iken / Biz anı var edip ilan eyledik / Hak'ka layık hiçbir mekan yok iken / Hanemize aldık mihman eyledik

Kendisinin henüz ismi yok idi / İsmi şöyle dursun cismi yok idi / Hiçbir kıyafeti resmi yok idi / Şekil verip tıpkı insan eyledik

Yerleri gökleri yaptık yedi kat / Altı günde tamam oldu kainat / Yarattık içinde bunca mahlukat / Erzakını verdik ihsan eyledik

Bir cehennem kazdık gayetle derin / Laf ateşi ile eyledik tezyin / Kıldan gayet ince kılıçtan keskin / Üstüne bir köprü mizan eyledik

Gerçi kün emriyle var oldu cihan / Arş-ı kürsü gezdik durduk bir zaman / Boş kalmasın diye bu kevn ü mekan / Ademin halkını ferman eyledik

Benim de iki çift lafım var "güzel" Allahıma:

Sen nelere kadirsin güzel Allahım / Haksızın cezasın versen olmaz mı / Yerde koyma garip mazlumun ahın / Zalimlerden hesap sorman olmaz mı?

Haklıdan yanaysan kalleşlik yapma / Haksızın başına vur topuz tekme / Adliyeye ahirete bırakma / Dünyada davamız görsen olmaz mı?

Eyüp'le dert çekip sızlanıyorsun / Güzel için aşığa nazlanıyorsun / Kullardan mı korkup gizleniyorsun / Apaçık meydanda dursan olmaz mı?

Cümle aleme Allahlığın bildirsen / Her türlü silahı suya doldursan / Allah'a yakışır bir düzen kursan / Halk ile dem devran sürsek olmaz mı?

Adaletli adil bir düzen kursan / Sezarın hakkını Sezar'a versen / Büsbütün dünyaya padişah olsan / Her zaman tahtında dursan olmaz mı?

Dalgalansa adaletin bayrağı / Bülbüller şenletse bahçeyi bağı / Hep zengine verme balı kaymağı / Azıcık da bize versen olmaz mı?

Amentü billahsın şüphem yok benim / Vehbi Koç Sabancı neyin ki senin / Her gün gelen misafirim çok benim / Bizim eve sofra sersen olmaz mı?

Herkes sahip olsa eşit cefaya / Ne olur göz versen gözü amaya / Barış çiçeğini eksen dünyaya / Gül toplasan çiçek versen olmaz mı?

Kul Hasan'ım der ki ey gani gaffar / Hani nerde senin aslanın Haydar / Sen karışmıyorsan Ali'yi gönder / Asalak kafiri kırsan olmaz mı?

Eyüp'le dert çekip sızlanıyorsun

Güzel için aşığa nazlanıyorsun

Kullardan mı korkup gizleniyorsun

Apaçık meydanda dursan olmaz mı?

Amentü billahsın şüphem yok benim

Vehbi Koç Sabancı neyin ki senin?

Her gün gelen misafirim çok benim

Bizim eve sofra sersen olmaz mı?

Hacı Turgut kurtuldu...

Hacı Turgut (Özal) öldüğünde bir şiir yazdım:

Yargı divanında yargılanmadan / Geçti gitti hacı Turgut kurtuldu / Yolsuz-

luk dosyası sorgulanmadan / Kaçtı gitti hacı Turgut kurtuldu

Yürüyüş bantına çıktı yoruldu / Jimnastik yaparken eceli buldu / Adnan Menderes'in komşusu oldu / Göçtü gitti hacı Turgut kurtuldu

Dul bıraktı Semra hanım gelini / Kambur felek vurdu kırdı belini / İslamköylü Süleyman'ın yolunu / Açtı gitti hacı Turgut kurtuldu

Yaşasa çok işler bitirecekti / Şeriat düzenini getirecekti / Gönlüne kalsaydı ölmeyecekti / Öldü gitti hacı Turgut kurtuldu

Kul Hasan'ım der ki hele bir düşün / Ahirette hesap verir mi peşin / Köktendinci müslümanın gözyaşın / Döktü gitti hacı Turgut kurtuldu

Kulak ver ey halkım...

Son zamanlarda yazdığım şiirlerden birisi:

Dini siyasete alet edeli / Muskacı hocanın falında kaldık / Emire Fadime Şahin yaralı / Dünya basınının dilinde kaldık

Susurluk'ta kirli bomba patladı / Hüseyin Kocadağ Çatlı çatladı / Aczmendici Hizbullahçı hortladı / Şeriat rüzgarı yelinde kaldık

Kulak ver ey halkım aydın sesine / Laik demokrasi döndü tersine / Kara bulut çöktü yurdun üstüne / Kara mollaların selinde kaldık

Müslüm Gündüz Kalkancılar Memişler / Nice muska yazmış nane yemişler / Gerçek konuşana solcu demişler / Sekizinci madde telinde kaldık

Vekil seçtik çete kurdu baş oldu / Ettikleri yemin sözü boş oldu / Mafya çete fırtınası dış oldu / Pislik batağının gölünde kaldık

Yüzde doksandokuz müslüman kardaş / Bir kişi için mi bu kanlı savaş / Aziz halkım uyan imdada ulaş / Sanki Arabistan çölünde kaldık

Yoksul halkım gönlüm matemde yasta / Hasret Çimen yandı gül deste deste / Otuzbeş can kurban verdik Sivas'ta / Diri diri yandık külünde kaldık

Kul Hasan'ım kuzu yiyen kurtumuz / İran Arabistan olmaz yurdumuz / Atatürksüz olur mu halk ordumuz / Çağdışı kafanın elinde kaldık

Kapıyı açma gözünü severim

Kadılar varken rüya görenler gidip kadının elini öper, rüyasını yorumlatırmış. Adamın birisi rüya görmüş, kadının yanına gitmiş. Elini öpmüş, bir lira da para koymuş. Kadı ne gördüğünü soruyor, adam anlatmaya başlıyor: "Kadı efendi, ben rüyamda gittim de gittim, gittim de gittim, gittim de gittim, gittim de gittim, gittim de gittim, gittim de gittim..." "Oğlum nereye gittin?" diyor kadı. "Bir kuyunun dibine indim de indim, indim de indim, indim de indim, indim de indim, indim de indim..." Kadı sinirleniyor, "nereye indin yahu?" "Kuyunun dibinde bir kapı var da var, var da var, var da var, var da var... Kapının üzerinde bir kilit vurulu da vurulu, vurulu da vurulu, vurulu da vurulu, vurulu da vurulu..." "Sonra ne oldu oğlum?" diyor kadı. "Kadı efendi, kilidin anahtarı yere düşmüş de düşmüş, düşmüş de düşmüş, düşmüş de düşmüş, düşmüş de düşmüş... Anahtarı elime aldım da aldım, aldım da aldım, aldım da aldım, aldım da aldım..." "Aman oğlum şu bir liranı al, kapıyı açma gözünü severim!" demiş kadı.

Çekti gitti Aşık Veysel

Ozanın, âşığın görevi düzeni eleştirmektir. İnsanlığa doğruyu, güzeli göstermektir. Veysel çok büyük ozandı. Onun gibisi gelmedi. Ama düzeni eleştirmedi Veysel. Veysel'e bu konuyla ilgili bir şiir yazdım:

Şu bozuk düzene karşı çıkmadan / Çekti gitti Aşık Veysel rahmetlik / Bahseyledi çekirdekten bostandan / Ekti gitti Aşık Veysel rahmetlik

Şu bozuk düzene karşı çıkmadan
Çekti gitti Aşık Veysel rahmetlik
Bahseyledi çekirdekten bostandan
Ekti gitti Aşık Veysel rahmetlik
Sadık yari toprağına üs kondu
Demedi ki sömürgeci pis kondu
Ecel yetti devran döndü çark döndü
Korktu gitti Aşık Veysel rahmetlik
Kul Hasan'ım der ki susar mı ozan
Hiç kapak tutar mı kaynayan kazan
Veysel'i de suya düşürdü düzen
Aktı gitti Aşık Veysel rahmetlik

Sadık yari toprağına üs kondu / Demedi ki sömürgeci pis kondu / Ecel yetti devran döndü çark döndü / Korktu gitti Aşık Veysel rahmetlik

Çok korkaktı biliyorum huyunu / Savunmadı ezik işçi köyünü / Bile bile haksızlığa boynunu / Büktü gitti Aşık Veysel rahmetlik

Kul Hasan'ım der ki susar mı ozan / Hiç kapak tutar mı kaynayan kazan / Veysel'i de suya düşürdü düzen / Aktı gitti Aşık Veysel rahmetlik

Evliyanın dirisi taşlanmış

Alevi'nin yobazıyla Sünni'nin yobazı nasıl birbirinden farklı değilse, Alevi'nin zenginiyle Sünni'nin zengini de farklı değil. Kayseri'nin Sarız kazasının Çağşak köyünde Ali Efendi diye zengin biri var. Afşar köyünde de Hacı Ali Ağa var. Ali Efendi bir gün Hacı Ali Ağa'ya misafir olur. Bakar ki evde dört hanım geziyor. Dikkatini çeker. "Hacı Ali Ağa, bu dört hanım da senin mi?" der. "Evet, benim" der. Dayanamaz kendi kendine şöyle der Ali Efendi: "Avradı bir, eroğlu er. Avradı iki, itoğlu itin teki. Avradı üç, orada durma kaç. Avradı dört, hiç bitmez zırt vırt." Hacı Ağa, "Peki beş olsaydı ne olurdu?" diye sorar. "N'olacak, dördü salacağını götürürdü, biri de güdük sakalına ötürürdü." Zenginlik deyince aklıma şu dörtlük geliyor:

Halkın derdiyle meledim durdum / Halk kuzusu halkın kurbanıyım ben / Halk ile beraber efkarım derdim / Halktan doğan halkın ozanıyım ben

Evliyanın dirisi taşlanmış. Tarih boyunca böyle, ölüsüne ağlanmış. Halk ozanı da böyle.

Kuşlar yesin beni...

Yozgat'ın bir Alevi köyünde birisi ölüyor. Cenaze namazı kıldıracak hoca yok. O yörenin de şivesi değişik. Köyde ".mına koyim" demeden konuşmuyorlar. Birisi "gidin şu Sünni köyünden bir hoca çağırın da şu ölüyü kaldırsın .mına koyim" diyor. Adam gidiyor hocaya. "Selamün aleyküm .mına koyim" diyor. "Git hocayı çağır da, şu ölüyü kaldırsın .mına koyim dediler" diyor. Hoca cenazeye geliyor. Namaza sıralanınca hoca soruyor: "Bu er kişiyi nasıl tanırsınız?" Hep bir ağızdan "iyi kişiydi .mına koyim" diyorlar. Hoca da diyor ki, "namazı kılındı, kaldırın gömün .mına koyim!". Burada şu şiiri okumak mecburiyetindeyim:

Tarihin akışı uyacak çağa / Bir gün hesap verir satılmış ağa / Kul Hasan'ı gömmesinler toprağa / Kuşlar yesin beni öldükten sonra

Bari kuşlar faydalansın ölümüzden!

Benim çocuklar

Aşıklar öldükten sonra çocukları yerini tutmayabiliyor. Her oğul babanın yerini tutmuyor. Yakup peygamberin meselesini biliyorsunuz. 12 oğlu vardı, en çok Yusuf'u seviyordu. Filmi de yapıldı ya onun. Kör kuyuya attılar, bir tek Yusuf çıktı. Benim çocuklar diğer ozanların çocuklarına göre daha farklı. Çocuklarımdan Kaygusuz, Hamdullah, Garip, Latife, Gülperi saz çalar, söyler. Bana da eşlik ederler konserlerimde.

Avrat erinden, kişi pirinden

Babam vefat etti, annem kaldı. Annemden çok ninemi severdim ben. Çünkü ninemin kocası Hasan Efendi Yemen harbine gitmiş, şehit olmuş. Benim adım da ondan geliyor. Ninem bir tek babamın başını beklemiş, evlenmemiş. Evlenmediği için de akrabaların içinde nineme çok değer verirlerdi. İri yarı, yaşlı biriydi. Ben çocukken –epey yaşlıydı o zamanlar– karasabanla çift sürmeyi, tohum ekmeyi, orak biçmeyi ninem öğretti. Güçlü kadındı. Annemse sinirli bir kadındı. Bir koz kabuğunu doldurmayan şey-

Kul Hasan, 1933 yılında Maraş'ın Afşin ilçesine bağlı Emirilyas köyünde doğdu. Küçük yaştan itibaren ozanların, dedelerin muhabbetlerinde bağlama çalmayı öğrendi. Fakir bir aileden geliyordu. Gençliğinde pek çok ili, ilçeyi dolaştı. Âşıklık yaptı. Daha sonra Ankara'ya taşındı. 70'lerde Âşık Mahzuni, Âşık İhsani, Nesimi Çimen gibi dönemin devrimci ozanlarıyla birlikte olmaya başladı, gecelere katıldı. Halk ozanlığının yanında, uzun yıllar Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nde gece bekçiliği yaptı. Şiirlerinde hiç kimseden çekinmeden düzeni eleştiriyordu. Yazdığı şiirlerden dolayı pek çok kez yargılandı, ama hepsinden de beraat etti. Türküleri pek çok müzisyen tarafından yorumlandı. Ruhi Su'nun seslendirdiği "Yirminci Yüzyılın İnsanlarıyız", Kul Hasan'ın türküsüydü. 80'den sonra pek çok âşık türkü yazmayı, söylemeyi bıraksa da, o, uzun sakalı, bağlaması, "ağır" şiirleri ve içli türküleriyle konserlere çıkmaya devam etti. Gençlik döneminden bugüne bu kadar faal olan az ozandan biriydi. Güncel olayları hep şiirleriyle yorumladı. 94'de "Bana Bana", 95'de "Yana Yana" adlı albümleri yayınladı. Güncel olaylar hâlâ şiirlerinin ana konusu. "Devrimcilik"i hiç bırakmadığını söylüyor... Yakında, Âşık Veysel'in hayatını konu alan bir filmde Âşık Veysel rolünü oynacak...

leri büyütür, kavga haline getirirdi. Karım Melek'le 45 yıldır beraberiz. Ben 16 yaşındaydım evlendiğimizde. Onun için de bir şiirim var:

Benim benden dertli bir meleğim var / Melek benden dertli ben de Melek'ten / Kırkbeş yıldır can yoldaşım sadık yar / Melek benden dertli ben de Melek'ten

Melek bana niyaz verdi naz verdi / Çiçek verdi bahar verdi yaz verdi / Ana oldu dört oğlan dört kız verdi / Melek benden dertli ben de Melek'ten

Melek'im can verdi canımı aldı / Ağlarsam ağladı gülersem güldü / Benim her derdimin ortağı oldu / Melek benden dertli ben de Melek'ten

Kul Hasan'ım her can Melek olamaz / Her Melek can verip canım alamaz / Melez bensiz ben Melek'siz olamaz / Melek benden dertli ben de Melek'ten

Pek çok köye gittim, çok yeri gezdim. Oralarda huyu, hizmeti, konuşmasıyla hoşuma giden kadınlar oldu. Kendi elinde değil ki onu sevmeyesin. Haliyle seviyorsun. O da seni seviyor. Orada ruhen birleşiyorsun. Ama bir hat var ortada tabii. Bektaşilik'te "avrat erinden, kişi pirinden" dendiği gibi yani. Evliyse eğer, "niyaz bine, ikrar bine" derler. Yani evli kadının piri eridir. Alevilikte, Bektaşilikte bu önemlidir.

Kantarma'nın hürmeti

Tacim dede coşa geldiği zaman bir deryaydı. Mest olurdun. Hayran kalırdın. Çok güzel çalar, söylerdi. Güzel de cem bağlardı. Tacim dedenin taliplerinin olduğu bir köy vardı. Tacim dede taliplerinin yanına geldiğinde ben mutlaka orada bulunurdum. Bana küçük Hasan derlerdi. Benim deli dolu zamanlarımdı. Ben Kantarma'ya hiç gitmemiştim, ama küçük Hasan'ın perdesi, küçük Hasan'ın şiiri diye benim reklamımı yapmışlar Kantarma'ya. İlla Kantarma'ya gitmemi istiyorlar. Senin gibi divaneleri çok severler diyorlar. O tarihte de çok kaynak muhabbetlerin, tatlı muhabbetlerin olduğu zamanlar... Peki ben Kantarma'ya gidersem kime misafir olacağım, dedim. Server anaya dediler. Server ana da tarihten bir yaprak. Mehmet Mustafa dedenin annesi. Tam orak zamanı Kantarma'ya gittim. Cemaat toplanmış. Hepsi beni bekliyor. Server ananın evinde oğlu Muhammet'e banyo yapmak istediğimi söyledim. Suyu büyük bir kazanda hazırlamışlar, ama kazan öyle bir yerde ki, odaya durmadan giren çıkan var. Bir de iki gelini beni yıkamak için görevlendirmişler. Birden irkildim, hemen jeton düştü. Ama bozuntuya vermedim. Beni imtihana tâbi tuttular. Biz bu adama bunca hürmet ediyoruz, bakalım bu hürmete layık mı diye test edecekler. Bu adam ölmeden ezeli ölmüş mü, daha ar namus şişesini taşa çalmış mı çalmamış mı gibilerinden... Eğer ben burada yıkanmam, ahıra gideyim desem, bu adam hayvan diyecekler. Hiç sesimi çıkarmadan orada yıkandım. Gelinler yardım ettiler. İçeri gittim herkes ayağa kalktı. Hemen sazı istedim. O zamanlar gencim. Delikanlı derler ya, ben kamilkanlıyım. Güzel çaldım. Onlar da çaldılar. Semah döndürdüler. Kantarma'nın hizmeti, hürmeti hiçbir yere benzemez.

Güzel deyişler, ağır kelâmlar

Sinemilli köyü Kantarma'ya ilk gittiğimde yaz günü, orak zamanıydı. Elektrikler de yok, lüküsler var. Köylerde katık yaymak için çatma ağaç olur, o çatma ağaçlarını köyün orta yerinde bir evde yaptılar. Herkes oraya toplandı. Doksan-yüz hanelik bir köy. Kantarma dedelerinin mürşidleri de köydeydi. Ben Tacim dedenin yanında oturuyordum. Herkesin gözü bende. Reklamım önceden yapılmış. Küçük Tacim dedeyle Mehmet Mustafa dede bağlamayla curayı akord ettiler birbirine. İki nefes sundular. Sonra sazı bana verdiler. Ben de üç parça söyledim. Çünkü hepsi de saz çalıyor. Bir de semah döndürdüler. Devam etseler saatlerce dönerdim tek ayak üstünde. Tacim dedeye "sultanım, bir şey sorabilir miyim?" dedim. "Buyur, hay hay" dedi. "Hakikat hak aşkı olmayanın imanı olur mu?" dedim. "Olmaz" dedi. "Peki ölürse imansızın cenazesi kılınır mı?" dedim. "Kılınmaz" dedi. "Ama siz kıldırıyorsunuz" dedim. Arif adamdı Tacim dede, ne demek istediğimi anladı. "Aman Hasan baba, o kapakları kaldırma, o kapakları kaldırırsan yerimiz yok" dedi. "Senin gibi dört can göster Hasan baba, üçyüz talibim varsa hepsinden vazgeçer onlara hizmet ederim" dedi Tacim dede. Güzel deyişler söylerdi Tacim dede, hepsi de ağır kelâmlardı...

Ulaş Özdemir

Express günlerinde Maraş'tan yazılar gönderirdi. Biz de onu yolu Maraş'a düşmüş kelli felli bir öğretmen zannederdik. Günün birinde, çıktı geldi bizim "yazıhane"ye. Nasıl derler, "düşeyazdık"; 17'sinde var yok, liseden taze mezun, gözleri ve gülümsemesi ışıltılı bir "yumurcak". Gel zaman git zaman, Express'in daimi ateşçilerinden; gel zaman git zaman, Roll'un can damarlarından biri oldu. Zaman gelip giderken farkettik ki, bizim Ulaş bir ozan. Zaman geldi, gitti, Ulaş "stüdyoya giriyorum" dedi, "bir albüm yapacağım". Şaşırdık ve şaşırmadık. Akacak kan damarda durmaz derler; Ulaş müzik yazmakla kalmadı, müzik yapmaya başladı. Maraş Sinemilli deyişlerini derlediği "Ummanda" albümüyle yola çıktı, biz de arkasından su dökmekle yetinmedik, "hadi anlat" dedik.

O insanların edepleri, erkanları

Ulaş Özdemir: Müzikal yolculuğum için ilk adım bu kaset. Böyle bir şey olmasını istiyordum zaten. İlerde müzik yapacaksam ve şimdi bir şeyler yapıyorsam, çıkış noktası hep bu insanlar, bu müzik. Yıllardır o insanların arasındayım, sazı orada öğrendim, onlarla birlikte çalıp söyledim, sabah akşam onlarla yatıp kalktım. Onlarla derken, ben de onlardan biriyim zaten.

Kim o insanlar?

Sinemilliler, büyük bir aşiret. Hem aşiretler, hem de ocaklar. Ocaklar, Alevilerin bağlı bulunduğu merkezler demek. Sinemilli ocağına bağlı olup Sinemilli aşiretinden olmayan köyler var. Malatya'nın bir köyü mesela, Sinemilli ocağına bağlı; dedeler oraya gidip görgü cemi yapıyorlar ya da orada birine rehberlik veriyorlar. O gidip orada o dede adına, dedenin yapması gerekenleri yapıyor. Sinemilli aşiretinden olup başka ocaklardan olanlar da var. Çok büyük bir alana yayılmışlar Sinemilliler.

Alevi-Bektaşi cemaatı içinde nasıl bir yerleri var?

Çok önemliler. Henüz kesinleşmedi ama, mürşid ocağı olduklarını söylüyor ileri gelen dedeler. Mürşid ocağı, soyunun direkt ehlibeyte, Hz. Muhammed'e bağlanması demek. Kesinleşmiş, soy kütüğü elinde olan üç-beş tane ocak var, çoğu kimse Sinemillileri de öyle biliyor. Tacim Dede, küçük Tacim, soykütüğünün elinde olduğunu söylüyor ama kimseye göstermiyor. Kendince sebepleri var, abisi ona sakla demiş, ölünceye kadar kimseye göstermeyecekmiş, elinden alırlarmış... Zaten soykütük hikayesi, yazarların çizerlerin, bu konuda araştırma yapanların derdi. Sinemillileri çok fazla bağlamıyor mürşid ocağı olup olmamaları.

Sinemilli olmanın ayırt edici özellikleri neler?

Sinemilli ocağının merkezi olan bir tek köy var, Kantarma köyü. Başka Sinemilli köylerinde bu kadar belirgin değil ama, en önemli belirleyici özellikler bu köyde. O insanların oturuşları, kalkışları, edepleri, erkanları, cemleri, muhabbetleri, her şeyleri bambaşka. Asıl Sinemillilik öyle bir şey. İnanılmaz bir saygı var aralarında. Dedeler içeride oturuyor mesela, birisi içeriye giriyor, bütün dedeler ayağa kalkıyor. Küçük-büyük, bu adam dede, bu adam şeyh gibi ayrımlar yok, hiyerarşi işlemiyor. Hiçbir kadın-erkek ayrımı yok: Nerede erkek varsa, orada kadın da var, her Alevi köyünde olduğu gibi.

Bir nevi ermişlik gibi mi halleri?..

Aşkınlık, ama ermişlik değil. Çok dünyevîler. Çok çaba sarfediyorlar sorduğunu anlatmak için, yardım etmek için. İçeriye giren bir çocuk da olsa kalkıyorlar, öpüşüyorlar, konuşuyorlar. Çok anlatılacak bir şey değil, adamı gördüğün zaman o farklılığı hissediyorsun zaten.

Bu hal, bütün Sinemillileri etkilemiş durumda mı?

Kantarma bu işin merkezi. Sinemilli ocağına ya da aşiretine bağlı yerler hep Kantarma'dan besleniyor. Kantarma dedeleri oralara gidiyor. Çok önemli dedeler vardı Kantarma'da, Mehmet Mustafa Dede vardı, öldü, Tacim Dede vardı, o da öldü... Tacim Dede bugüne dek en çok türküsü derlenen dede. Arif Sağ, Yavuz Top, Sabahat Akkiraz gibi isimlerin repertuarının çok büyük bölümü Tacim Dede'den. İnanılmaz bir adam, çok büyük bir kaynaktı, repertuarlara bü-

tün türküleri girdi, dini bilgisi inanılmazdı... Müzik çok önemli orada, hiçbir Alevi cemaatında böyle bir müzik yok. Bugün halk müziğinde söylenen deyişlerin yüzde 40'ı, 50'si Sinemilli deyişleri. "Ummanda"dakilerin de hepsi deyiş, çünkü semahları bambaşka bir konu. Altı-yedi çeşit semah var. Şimdi kasetlere semah okuyorlar ama yarım yamalak. Bunun ağırlama bölümü var, hızlanması, miraçlaması, gülbenki var. Bir CD'nin tamamı bir semaha yetebilir ancak.

Müzik hayatın içinde nasıl bir anlam ifade ediyor?

Sinemilli dedelerinde pek fazla aşıklık geleneği yok. Bir olay üstüne türkü yakmazlar, ama cemde müziğin çok fazla yeri var. O zaten çok vakitlerini alıyor, cem bambaşka bir şey.

Gündelik hayatta Kantarma'da konuşulan dil Kürtçe mi?

Türkçe de var, ama Kürtçe biraz daha ağırlıklı. İkisi de anadil gibi konuşuluyor. Deyişler, semahlar kesinlikle Türkçe. Kürtçe hemen hemen hiçbir şey yok. Alevilerde ibadet Türkçe yapılır.

Resmi ideolojinin dayattığı bir şey mi Kürtçenin kullanılmaması?

Onunla alakası yok. Horasan'dan gelme Türkmenlere özgü bir şey olmasından kaynaklanıyor. Kantarma dedeleri de atalarının Horasan'dan geldiğini söylüyorlar. Sonuçta Türkmen bu insanlar. Kürtçeyi sonradan almışlar gibi, kendileri de zaten öyle diyorlar. Ama artık Kürtlük ağır basıyor, Kürt olarak görülüyorlar. Türkmenlik daha tarihsel planda kalıyor. Yıllar boyunca karışmalar sonucu, aşiret olarak Kürt olma ihtimalleri daha yüksek.

Sen Kürtçe konuşabiliyor musun?

Hayır. Annem Türkmen, onun tarafında hiç Kürtlük yok.

Albümündeki bir parça Kürtçe.

O aslında deyiş değil, Kürtçe türkü... Ama Sinemillilerde, deyişlerin dışında böyle türküler de var. Türkünün hikayesi çok büyük bir Sinemilli köyünde geçiyor, Selman-ı Pak köyü. O köydeki ardıç ağaçları hakkında... Ardıç ağacından saz yapılıyor, cem evlerinin yapımında kullanılıyor. Kutsal bir ağaç. Cemde böyle şeyler yok, ama muhabbetlerde dede ya da bir aşık tarafından bu türküler çok fazla söyleniyor. Kürtçe olarak bu tarz şeyler var, bunu örneklendirmek için koydum bu türküyü.

Kantarma köyünde durum nasıl şimdi?

Köyün içinde artık kimse kalmadı, bütün çocuklar mühendis, doktor oldu, yarısı yurtdışına gitti. Köy yavaş yavaş yok oluyor.

Peki gelenek taşınıyor mu?

Taşınmıyor. Belki yurtdışında biraz daha içiçeler. Bu sadece Sinemillilere özgü bir şey de değil. Ama bir şeyler yapılabilirdi: Kantarma'da 500 kişilik bir cemevi varmış, orası yıkılmış on yıl kadar önce. Şimdi harap durumda, köy de biraz daha yukarılara taşınmış. Onu tamir edebilirlerdi, cem yapılabilirdi. Şu anda haftada bir kere bile cem yapılmıyor.

İlerde Kantarma köyünün kalmaması gibi bir şey olabilir mi?

Yavaş yavaş öyle oluyor. Hele kültürel, müzikal anlamda iyice yok oluyor. Sadece Kantarma için değil, herhangi bir Sinemilli köyüne dedeyle muhabbete gidiyoruz babamla. Cem olması şart değil. Ben beş telli dede sazımı çıkarıyorum, dede çıkarıyor, beraber çalıyoruz, söylüyoruz. Dede okuyor, anlatıyor, kaydediyoruz. Oğlu geliyor, tutup "Yol ver dağlar", "Seher yıldızı" çalıyor. Babasından aldığı bir şey yok, hiçbir şey öğrenmemiş. Bu üç-beş yerde böyle oldu. Çocuk biraz hevesli, biraz saz çalıyor, ama babasının sazını da almıyor, piyasadaki sazlarla Arif Sağ türküsü çalıyor.

Sen Sinemilli misin?

Evet, ama çocukken çok fazla ceme gitmedim. Bizim köy Pazarcık'ta ama ben köyde büyümedim, ailem yıllardır Maraş'ın merkezinde. Köyle tabii ki bir ilişkimiz var, babam, dedem, anneannem sürekli gidiyor, geliyor, içiçeyiz. Babamın en büyük zevki zaten muhabbet etmek, çalıp söylemek. Aşıklık, saz çalmak yok onda, ama türkü söyler, kaval, davul-zurna çalar, her şeyi yapar. Gidiyor, kaydediyor yaptığı muhabbeti. Derleme yapmak amacıyla değil, ama kaydediyor. Evde binlerce kaset var; konuşma, muhabbet, espri... "Dede, ben geldim, hadi bana bir türkü söyle de gideyim" gibi bir durum değil kesinlikle. Teybi bir köşeye koyup unutmuşlar gibi. Düğünde açık havada davul zurna çalıyor, onu da kaydetmiş.

Baban nasıl bir adam, senin üzerindeki etkisi nasıl?

Şimdi 53 yaşında babam. Kendini bildi bileli müzik ortamında. Sırf deyiş yok onda, Antep'in barak havaları, iskân türküleri var, çok geniş bir adam, her türlü müziği içinde barındırmış. Üniversitede bir yandan para kazanması lazım, gazinolarda kaval, darbuka çalmış, türkü söylemiş. Sesi çok güzel. Radyo sınavına girmiş, alakasız, Edirne'den bir türkü sormuşlar, okuyamamış, girememiş. Belki de türkücü olacaktı. Hâlâ olabilir. Sigara içmiyor, çok iyi bir muhabbet olursa belki birkaç kadeh içki içiyor, sesi hâlâ sağlam. Her şeyle ilgilenmiş, edebiyatla, resimle... Resim yapıyor, birkaç tane sergi açtı, yarışmalara katıldı. Bizim evin her tarafı resim, antika dolu. Gidiyor köye, bir kapı sökülüyor bir evden, kamyona yüklettiriyor, eve getiriyor. Annesinin eski takıları, köylerdeki kilimler... Ne varsa topluyor. Resim koleksiyonu var, ressamlarla sürekli ilişkiye geçiyor. Ben de takip ediyorum ressamları, hem kitaplardan, hem dergilerden. Bir gün bir mektup yazmış, bizim haberimiz yok, Paris'e, Abidin Dino'ya. Neler yaptığını, çalıp söylediğini anlatmış, "bir isteğin varsa haber ver" demiş. Adanalı onlar da, "bana davul-zurnalı bir kaset gönder" demiş. Göndermiş babam. Birkaç hafta sonra kargodan bir paket geldi: Abidin Dino. Maraş'ın dağlarını düşünerek bir resim çizmiş, 30x30 gibi bir şey. İnanılmaz değerli ama satmak için almıyor onları, büyük bir zevkle topluyor, o insanları zaten seviyor. Pek çok ressam, yazar, müzisyen geldi eve: Arif Sağ, Yavuz Top, Fikret Otyam, Vedat Türkali...

Bir Sinemilli köyüne dedeyle muhabbete gidiyoruz. Ben beş telli dede sazımı çıkarıyorum, dede çıkarıyor, beraber çalıyoruz, söylüyoruz. Dede okuyor, anlatıyor. Oğlu geliyor, tutup "Yol ver dağlar", "Seher yıldızı" çalıyor. Babasından aldığı bir şey yok, hiçbir şey öğrenmemiş. Babasının sazını almıyor, piyasadaki sazlarla Arif Sağ türküsü çalıyor.

Sazın pek yaygın olmayan bir saz...

Beş telli saz bütün dedelerin çaldığı bir sazdır, şu anda öyle bir sazı kullananan kimse yok. Erkan Oğur'un kopuzu filan gibi değil, bu başka bir tür. Dedemin sazıydı, ara sıra çalardı ama çok fazla deyiş çalmazdı, bir-iki garip havası vardı, "aman gitme garip..." diye, garip ayağı dedikleri bir şey, Antep havası. Genellikle asılı dururdu, anneannem de anlatırdı, "bunu Antepli Hasan Hüseyin çalardı" diye. Antepli Hasan Hüseyin 1930'larda çok önemli bir aşık. Anneannemin genç kızlığında köyüne gelmiş, orada kalmış. Taş plakları var. "Gafil gezme şaşkın", "Eğildim bir dolu içtim pirin elinden elinden" hep onun türküleridir... Mücrimi'yi anlatırdı. Bu işin içinde yoğrulmuş bir insandı anneannem. Babam da hep "bu sazı çal" derdi. Çalıyorum, anneannem okey veriyor, iyi yoldasın diye. "Bu benim ozan oğlum" diyor, bir şekilde güveniyor, hiç kötü demedi bugüne kadar.

Okulda başka bir kültürle temas ediyorsun. Kulağın başka şeylerle de doluyor o temas sayesinde... Enstrüman çalan, şarkı söyleyen bir "sanatçı" imgesi var o kültürde. Bir de böyle müzik yapan insanlar, dedeler var ama onların başka bir varoluşları var. Bu insanların aslında "müzisyen" olduğunu ne zaman keşfettin, "dedeler ve böyle bir alem" diye mi düşünüyordun?

Bu adamlar cem yapıyorlar, ara sıra çalıyorlar, söylüyorlar diye düşünüyordum ama, bu işi kategorize etmeye başladıktan sonra, "bu adam inanılmaz bir müzisyen" demeye başladım. Lise sona doğru kafamda her şey o anlamda yerine oturmaya başlamıştı. Ama bir yandan Kızılok'ları, Ortaçgil'leri, bir yandan Kızılırmak'ları, Grup Yorum'ları dinliyorum, bir yandan aşıkları, kafam karman çorman, "ben ne yapacağım" diyorum.

Yaş dönemin de öyle bir dönem ki, insanlar odalarının duvarlarına sevdikleri müzisyenlerin posterlerini yapıştırıyorlar...

O zaman pop müzik iyice oturmuştu, kimisi Yonca Evcimik'e hayrandı. Benim odamda Bülent Ortaçgil'in çok güzel bir resmi asılıydı, birer tane de Hasret Gültekin ve Elif Ana... Çok fazla yabancı müzik dinlenmezdi, ama birkaç kişi takip etmeye çalışırdı. Aklıma çok dinlediğim Mötley Crüe geliyor, çok melodik gelirdi bana yaptıkları, sazla çalardım onların şarkılarını...

Bugün yabancı müzik dinleyeceğin zaman özellikle seçeceğin isimler var mı?

Çok fazla var. Radiohead, Tindersticks, Rolling Stones... Pek çok şey var, ama bana bir anlamda feyz verecek Bob Dylan var mesela. Bob Dylan'la ilse sonda filan tanıştım, gitarla "Blowin' In The Wind" filan çalınırdı zaten. İleride bir şey yaparsam ve bu çok otantik bir şey olmazsa, o adamdır bana yol gösterecek olan.

Aşık geleneğiyle Dylan müziği arasında bir paralellik hissettin mi?

Bir şeyler seziyordum ama, şimdi düşündüğüm gibi, onu ozanlık mertebesine yerleştirmiyordum. O da kendi sazını çalıyor söylüyor diyordum ama, neler ifade ettiğinin çok da farkında değildim. Ama asıl yerlilerden her şeyi dinlerdim, ne varsa günü gününe takip ediyordum. Cem Karaca hep dinlediğim biriydi: İlk dönemi de olsa, son dönemi de olsa; Cem Karaca olsun yeter ki... Hasret Gültekin beni çok fazla etkiledi tabii. Ölmeden, 93'ten önce, deli gibi takip ediyordum onu, "manyak bir herif" diyordum. Arada Nesimi Çimen'in üç telli curasını çalıyor normal bir piyasa türküsünde, inanılmaz açışlar, çok otantik şeyler yapıyor. Acayip noktalar yakalamış, hiç kimsede bulamadığım şeyler. Hiç görmedim ama, hissediyorum neler düşündüğünü. TRT'de ne varsa izleyip kaydederdik, "Ezgi Akşamı" diye bir program vardı, Hasret çıktı, şelpe yaptı. O güne kadar sadece dedeler öyle çalıyor, Arif Sağ'lar filan 93'ten sonra şelpe çalmaya başladılar. 93 oldu, Hasret gitti. Beni çok etkilemişti. O kadar özel biri gelmedi, herhalde gelmez de. O gençlikte yaptığı şeyler aşılamadı, kolay kolay da aşılamaz.

Erdal Akkaya, Salih Nâzım Peker, Ulaş Özdemir

Peki, sen nasıl bir yöntemle derleme yapıyordun?

Mesela Fikret Otyam geliyor, hep beraber gidiyoruz Elif Ana'ya. Muhabbet yapıyoruz, kayıt ediyoruz. Bazen bana da bir türkü söyle diyorlar, söylüyorum. Ama eve gelince kendim söz yazıyorum, denemeler yapıyorum, kaydediyorum. Onların söylediklerini farklı müziklerle söylemeye çalışıyorum. Sadık Hüseyin Dede'nin beş kasedi var, beş kasette de "Arzusun çektiğim gül yüzlü dostum"u beş farklı müzikle söylemiş. Çünkü dedelerin kafasında sürekli söz var, bu sadece Sinemilliler için değil, bütün dedeler için geçerli. Sazsız da söylese o şiir kafasındadır hep, bir yerlerden duymuştur... Onları dinleyince, ben acaba ne yapabilirim diyordum, başka müzikler deniyordum. Aşıklar, ozanlar gibi kendimce yazıyordum, ama terminolojinin dışına da çok fazla çıkmıyordum. O zaman yaptığım kayıtları şimdi dinliyorum, bayağı güzel bir dönemmiş: Bir takım arayışlarla bir yol açmışım kendime, gitmişim, geri gelememişim, bazen güzel yerlerde kalmışım, dönmüşüm... Bana şu anda çıkış yolu olacak çok şey var o kayıtlarda. Hepsini kaydetmişim, otuz-kırk kaset... Bazen gitarla şelpe denemişim, ama çok fazla Batı-Doğu sentezi gibi şeyler yok.

Edebiyat nasıl bir seyir izledi, seni ilk etkileyen yazar kimdi?

İlk başlarda sol edebiyat denebilecek şeylere girdim, Erdal Öz'lere filan, ama çok fazla da takılmadım. Gerçekten edebiyat diyebileceğim şeye liseden itibaren girdim, çok da sistematik gitmedim ama, iyi bir seyir izledi: Klasikler, Yaşar Kemal, Orhan Kemal... Yaşar Kemal önemliydi, benim ortamımı anlatıyordu: Çukurova, Antep, Maraş, Adana... Zevkle okudum o insanları. Sonra daha felsefi yazarlara girdim: Nermi Uygur bütün hayatımı değiştirdi diyebilirim. Saygı-sevgi anlamında, duruş olarak Kantarma dedelerinden bir farkı yok Uygur'un. Sonra da Oruç Aruoba, Enis Batur... Ece Ayhan okudum bir gün, "bu adam ne yazıyor" dedim kendimce. Lise sonda almıştım "Yort Savul"u, şimdi zevkle okuyabiliyorum, en sevdiğim adamlardan biri oldu.

Resim yapmaya hiç heves ettin mi?

Ettim, babamla beraber bir yarışmaya bile katıldık. Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin açtığı bir yarışmaydı, ödül aldık. Bizimkiler resme devam et diye ısrar etti ama, her şeyi birden yapacak halim yok.

Müzikte karar kıldın ve ilk albümünü yaptın... Albüm süreci nasıl bir seyir izledi?

İstanbul'a geldiğimde bu kadar otantik bir şey düşünmüyordum. Herkes bir şeyler deniyor, çokseslilik filan. Anneannemin sazına bayıldığı Musa Eroğlu bile gitarlar koydu müziğine... Bağlama konçertoları denendi... Ne yapacağım ben diyorum... Albüm yapma fikri var, repertuarım, her şeyim hazır, her gün çalışıyorum... Kararımı tam anlamıyla verdim, öyle denemelere girmeyecektim. Öyle şeyleri dinleyecek durumda bile değilim çünkü, oralardan giderek uzaklaşıyorum, millet o sazdan uzaklaşıyor, ben daha da yakınlaşıyorum. Beni tatmin eden kimse yoktu, bir anlamda mecbur kaldım. Ben böyle çalıp söylüyorum, altta gitara filan gerek yok, ne olacak gitarla? Dinleyen insanın da ihtiyaç duyacağını hiç sanmıyorum senfonik ya da çoksesli bir şeye... "Tek başıma girip çalıp söylesem mi" diye düşündüm. Bir enstrümantal türkü vardı, bir dedeyle beraber çalıyordum. Kayıt biraz kötüydü, onu temizlemek zor olabilirdi. Bir gün Erdal Akkaya'yı gördüm, Engin Aslan'la beraber Hasret'ten sonra bu işi götüren iki kişiden biri... Ne Arif Sağ, ne Çetin Akdeniz, hayatta isteyeceğim en büyük şey Erdal'la, Engin'le çalmak... İkisi de sevdiğim, iyi çalan insanlar... "Gireceğim, kendim çalacağım, belki altta ufak tefek vurmalılar olur" dedim, "bu enstrümantali beraber çalalım mı" diye sordum. Ona kaydettim, hoşuna gitmiş, diğer türküleri de dinlemek istedi, çok beğendi, çok hoşuna gitti, "hepsine çalayım" dedi. Erdal'la demo yaptık, Salih Nâzım Peker de davul çaldı. Ne çalınacağından, hangi enstrümanların kullanılacağından emin değildim ama, kafamda ne olursa olsun canlı okumak vardı, on kişi de girse, bir kişi de girse, ister iyi, ister kötü olsun... Hata da yapsam o ruhu hissettirebileceğimi düşünüyordum. Eskiden aşıklar girip canlı okurdu ama, bunu şimdi yapan kimse yok. İnanılmaz temiz, eksiksiz bir müzik şimdi yapılanlar. Öyle bir şey yok ki... Bu deyişlerin kayıtlarında adam aksırıyor, öksürüyor, tekrar ediyor, ritm tutuyor... Bu böyle bir müzik, aksaklık var... Stüdyoda bunu en aza indirmeye çalışıyorsun tabii ama, ne çıkarsa o işte... Niye tertemiz bir şekilde sunulsun ki?.. Albümde Kardeş Türküler'den arkadaşlar vurmalıları çaldı, Engin Aslan da bas gitar, bas bağlama çaldı. İki-üç günde çaldık, söyledik. Erdal türkülerin hiçbirini bilmiyordu, stüdyoda ben ona anlatıyordum, biraz kayıtları dinletiyordum, biraz ben gösteriyordum sazla, hepsini de dinleyemedi. Dinletmeme de gerek yok Erdal'a, hissediyordu zaten. O olmasaydı bu kadar iyi olmazdı bu albüm, böyle çok az insan var. Çok zevkliydi her şey. Dinliyor insanlar, kimisi "keşke şurayı şöyle yapsaydın, şurada şu olmasaydı, canlı okumasaydın" diyor. Umursamıyorum. Bir adam geliyor, TRT'ci biri, "ben hayatımda bu kadar hisli bir okuma görmedim" diyor, detoneler, yanlışlar umurunda değil. Bunu yakalayan yakalıyor zaten. Derdim şu: Bunları bozmamak gibi bir nedenle çıkmadım. Alsın, isteyen istediği gibi kullansın. "Bu türküyü aldığım adam bu adam, o okumuş, ben de aldım, yorumladım, ama türküyü bu adamdan aldım, şu zaman aldım, bu adamın şöyle özellikleri vardır" demek istedim.

Trip hop yapsam da, türkü yapsam da bu damar var sonuçta. Ama bu kadar su yüzüne çıkmaz belki. Kesip atmadıktan sonra, o gelenekten etkilenmemek diye bir durum yok. Her saza vuruşumda o var. Ama sürekli dedelerin türkülerini okumayacağımı, üretmem gerektiğini biliyorum. Kendi türkülerimi okumak istiyorum.

Bu albüm belli bir döneminin ürünü. Uzun bir süreden beri İstanbul'dasın, başka bir gündelik tempo içindesin, orada da seni besleyen farklı şeyler vardı ama, şimdi iyice değişti. Bir sonraki albüm nasıl olabilir?

Trip hop yapsam da, türkü yapsam da bu damar var sonuçta. Ama bu kadar su yüzüne çıkmaz belki. Kesip atmadıktan sonra, o gelenekten etkilenmeyeceğim diye bir durum yok. Her saza vuruşumda o var. Ama sürekli dedelerin türkülerini okuyamayacağımı, üretmem gerektiğini biliyorum. Kendi türkülerimi okumak istiyorum. Eski albümleri karıştırıp bir repertuar oluşturmak istemiyorum. Türkü de olmayabilir zaten yapacağım şey...

Trip hop kadar o geleneğe göre uç bir formu düşünebiliyor musun gerçekten?

Hayır, o lafın gelişiydi, açığım onlara da ama, deyişi alayım da hip hop yapayım gibi şeyler düşünmüyorum. Tricky ya da Massive Attack dinliyorum, kafamda o dünya oluşuyor. Ama deyişleri trip hop'la birleştirmek, rock'n'roll yapmak filan, öyle noktalardan uzağım. Ama mutlaka kendi sözümü, müziğimi yapmak istiyorum. Hâlâ arayıştayım aslında...

Söyleşi: **Siren İdemen - Yücel Göktürk**

Müzik kitaplarından, nota arşivinden, CD'lerden ve CD-Rom'lardan oluşan Müzik Kütüphanesi.

Borusan Oda Orkestrası çalışmalarını artık Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'nde sürdürüyor.

Müzik atölyeleri, konserler, söyleşiler, video gösterileri...

Beş bilgisayarla gün boyu İnternet'te sörf olanağı.

MÜZİK "EVİ"

Tünel'den Galatasaray'a doğru yürümeye başlayın. Rus Konsolosluğu'nu geçtikten hemen sonra 421 numaranın önünde durun. Müzikevi'nize hoşgeldiniz. Burası, Borusan Kültür ve Sanat Merkezi. Müzik kitapları, nota arşivi, CD-Rom referans kaynakları ve binlerce CD'siyle Türkiye'nin ilk ve (ne yazık ki) tek müzik kütüphanesi pazar ve pazartesi hariç her gün hizmetinizde. İstediğiniz CD'yi dinleyebilir, gün boyu, İnternet'e bağlı beş bilgisayarda gönlünüzce sörf yapabilirsiniz. Etkinlik salonunda konserler veriliyor, video gösterileri ve söyleşiler yapılıyor. Her cumartesi günü ise atölye çalışmaları var, katılmak isterseniz lütfen önceden yer ayırtın.

Burası, Borusan Oda Orkestrası'nın da evi. Türkiye'de bir sanayi kuruluşu tarafından oluşturulmuş ilk ve (ne yazık ki) tek orkestra olan Borusan Oda Orkestrası çalışmalarını Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'nde sürdürüyor. Müzikevi'nizin diğer kapısı Borusan Sanat Galerisi'ne açılıyor. Galeride yıl boyunca birçok Türk ve yabancı sanatçının sergisini gezebilirsiniz. Ve önemli bir konu; Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'nde gerçekleşen bütün etkinlikler ücretsiz. Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'ne, Müzikevi'nize hoşgeldiniz.

İSTİKLAL CAD. NO.421 TÜNEL/BEYOĞLU

BORUSAN

BORUSAN Kültür ve Sanat

WCJ/STUDIO

Gerçeğe hû!

Fikret Otyam, yakından tanıdığımız bir isim: Kitaplarıyla, röportajlarıyla, fotoğraflarıyla, resimleriyle... Türk Halk Müziği'ni yaratan, onun etrafında şekillenen kültüre ilgisi de malûm... Otyam'ın kalemi, Yemen ağıtlarından "dilimizi türküyle bozanlar"a, Sabahat Akkiraz'dan Ulaş Özdemir'e ve albümlerine ballandıra ballandıra uzanıyor, tadına doyum olmuyor...

1944 yılında, yani bundan tastamam (yazıyla) ellidört, (rakamla) 54 yıl önce İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin bitişiğinde, İstanbul Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin duvarından bizim tarafa, yani Güzel Sanatlar'a, o canım dostla palmiyelerin altına oturmuştuk bermutad. O, Erzurum şivesiyle halk şiirinden, halk şairlerinden söz ediyor, bu can ise "can gözüyle" dinliyordu. 54 yıl öncesinden iki dize:

"Eğil bir kez öpeyim al yanaktan / Manda göle sıçar kimin şappadak"

Bir Yemen türküsü de okumuştu, yürek dayanmaz; aklımda kalanlar:

"Kele döndü kele döndü / Sandım ki ciğerim yandı / Senin baban, benim eşim / Yemen çöllerinde kaldı

Bahçenin ardı dağlar / Yağlığını kıvrak bağlar / Goyurun da Musam gelsin / Yemende oturan beyler"

(Osmaniye'nin Bahçe köyünden Elif Karı –Poçulu–)

Arkadaş, Yemen'le ilgili ağıtları ardı ardına sıralıyordu. Neden mi?

Beyşehinli Kolağası Osman'ın kızı, ki anam Naciye, San'a'da büyür. Yemen, Osmanlı toprakları o zamanlar, dedem Osman da San'a'da görevli. Anamın ilk eşi, savaşta şehid olmuş. Yemen San'a'da gepegenç zabitler var, bunlardan birisi de eczacı mülazım-ı sani Vasıf İbrahim (Kuruçeşme), yine o zamanlar kişiler doğdukları yerle anılıyor, Vasıf İbrahim, Kuruçeşme doğumludur, Kolağası Osman'ın dul yavrusu Naciye ile evlenirler. Naciye'nin bacısı Zülfiye bekârdır, mütarekeden sonra Osmanlı zabitleri aileleriyle Aden limanından müttefikimiz Almanların Baron Bek vapuruyla yurda dönerler, İngilizler teyzem Zülfiye'yi bekâr olduğu için bırakmaz, elinde bohçası Hüdeyde limanında bir başına boydak kalır gözyaşları içinde..

Baron Bek vapuru Kızıldeniz'i geçerken, Naciye sancılanır ve bir oğlan doğurur, doğumu operatör doktor Nedim Bey yaptırmıştır. Çocuğun adını Nedim koyarlar.. Kaptan itiraz eder, çocuğa geminin adı verilecektir, Nedim'e eklenir Nedim Baron Bek.. Bu kelli gemiciler karşı çıkarlar, çocuk denizde doğmuştur, adının Bahri olması gerekir, onu da eklerler:

Nedim Vasıf Bahri Baron Bek!

Bu mu?

Bu, yılımızda yaşı seksene varan, ünlü besteci ve orkestra şefi Nedim Otyam'dır.

Arkadaşım bir başka ağıda geçiyor 54 yıl önce:

"Getme Yemene Yemene / Karışın tozu dumana / Mektubunu sal gardaşım / Bacını koma gümana

Tarlalarda biter kamış / Uzar gider vermez yemiş / Çöl Yemende can verenler / Biri Memed biri Memiş

Yemene de sıcak derler / Sen küçüksün dayanaman / Galk borusu er vurulur / Sen cahalsın uyanaman"

Bu ağıtlardan 33 yıl sonra, yani 1977 yılında, eşim Filiz'le Yemen çöllerine, sıcağına vurduk kendimizi.. Orada kalmış bine yakın Türkün arasına katıldık, seksen-doksan yaşlarında Anadolu evlatları, evlenmişler, çoluk çocuğa, torunlara karışmışlar vatan özlemi içinde. Buradan da bazı Yemen ağıtları derledik.

Ağıtlar romanlarda

Yaşar Kemal'in ünlü romanı "Demirciler Çarşısı Cinayeti"nde, romanın kahramanı Hasan Hüseyin Onbaşı, beli bükülmüş, gözü az görür, dokuz yıl Yemen'de kalmış, yetmiş yıl Bey kapısında, yaşı doksana yakın!

Sorar ağasına:

"Nereye gideyim Memet Ali Bey?"

"Bilmeeeem! İstediğin..."

Hayasız, utanmaz, şerefsiz, alçak, namussuz bir gülüş ki, it oğlu itte, sürüngen, alttan alan bir gülüş..

"Yemene git Emmi, Yemene.. Karnındaki kurşunlar Yemenden kaldı. Yemene Yemene.. Yemene Yemene.."

Hasan Hüseyin Onbaşı Yemene ha Yemene ha Yemene ha Yemene haykırır Akçasaz bataklığına doğru, çığlıklar içinde!.

"Yemene ha Yemene ha Yemene ha Yemene / Ha Yemene Yemene! / Yemene hele Yemene / Karışın tozu dumana / Hele Yemene Yemene / Yemen sıcak kahve pişer / Asker talime çıkınca / Aceminin aklı şaşar / Hele Yemene Yemene / Günden yanı soldumola / Memedimin ala gözü / Karıncalar oydumola / Yemen sıcak dayanaman / Tan borusu er vurulur / Genceciksin uyanaman..."

Türküleri seviyorum. Türkçemize etmeden okuyanları daha çok seviyorum. Bu can için, bunların başında candost, eşsiz insan Feyzullah Çınar gelir idi.. Geçenlerde Musa Eroğlu'nun konserindeydim, eh be adam, bir sözcüğü boz be!.. Hayır, hepsi pırıl pırıl. Hatun kişilerden sevdiğim bir başka insan Sabahat Akkiraz..

Yeni bir ses

O'nu, İbrahim Tatlıses'in bir programında gördüm/dinledim. Bir Yemen ağıdı okudu Yugoslavya'dan gelen bu kızımız. Türkçesi, iyi. Konuşurken, ama ağıtta geçen Kamış'a, o, Kamuş diyor!. Suç asla onda değil, sözüm ona yerel lehçe modası, bizim türkücüler sanki dilimizi bozmak için indirildiler dünyamıza, Türkçeyi bozarak okudular mı, daha mı gerçekçi olduklarını sanıyorlar?

Ahmet Kaya'nın bir parçası kulaklarımda. "Başım belâda".. Be-lâ-da demesi gerekirken, belada diyor, lütfen bu beladayı hızlı okuyun ve Türkçenin içine siz de edin! Yalnız bazı türkücülerimiz mi? Koca Sakıp Sabancı'ya bakın, adam iki kişi gibi, iki konuşma sahibi, kardeşim mi diyecek, hayır, "gar...daaaaa..şım" deyince sanıyor ki daha inandırıcı oluyor, pes ki pes!.

Fikret ve Filiz Otyam Yemen'de, 1977

"Asker Ali"

O hanım kızımız Cansever'in bir klibini izledim, Yemen ağıdını, Kamuş'lu!.. Bitti, yazılar çıktı: "Söz ve müzik: Asker Ali"

Doğrusu bu Asker Ali'yi tanımak isterim, belki dedemle, ya da babamla askerlik yapmıştır Yemen'de.. Kimbilir, belki de Osmaniye'nin Bahçeli köyünden Elif Karı'nın (Poçulu'nun) oğludur.. Beni ararsa sevineceğim, Yemen'den söz ederiz. Bu sözleri nerede yazmış, nasıl "müzik"lemiş?.. Kendisini kutlamak isterim yüzüne karşı. Şimdilik bu kadar.

Yemen bizim neyimize

Türküleri seviyorum. Dilimize, Türkçemize etmeden okuyanları daha çok seviyorum.

Bu can için, bunların başında candost, eşsiz insan Feyzullah Çınar gelir idi.. Geçenlerde Gazipaşa'ya gelen kadim dostum Musa Eroğlu'nun konserindeydim, iki saat boyunca ara vermeden çalıp söyledi, eh be adam, bir sözcüğü boz be!.. Hayır, hepsi pırıl pırıl, Musa'yı daha çok sevdim. Hatun kişilerden sevdiğim bir başka insan Sabahat Akkiraz.. Sabahat'in arşivimde bir klibi var, hazırlanmasına katkım olmuştu, Yemen'e ilişkin belge ve fotoğrafları vererek.. Bir kasetinde de söylemişti: "Yemen bizim neyimize?"

Cansever kızımıza candan/dostça öğütlerim, bu klibi lütfen can gözüyle izlesin, Türkçesine dikkat etsin Sabahat'in, ve lütfen o dil bozuculara katmasın kendini, yeteri kadar bozucu var, bir de Yugoslav kökenli bozucumuz olmasın, bilmem alınır darılır mı, ama neden olsun, bu satırların yazarı dosttur ve dost acı söyler.

"Türkülerle gide gide"

Türkü sevenleredir sözüm, "Türkülerle gide gide" Sabahat sultanın son albümünün adıdır, eğer halk türküsü seveni iseniz, bu albümü hemen edininiz ve hele hele o iki barak havasını yüreğinize çekiniz. Aynı gökkubbe altında, aynı çağda bu sanatçımızla yaşadığım için kendimi bahtiyar hissediyorum.

Ulaş Özdemir ve Fikret Otyam, 1987
(Maraş kadrajı)

Hey gidi günler hey!.

Zaman mı? Nasıl da acımasız, sel gibi akıp gidiyor! O minicik, bücür Ulaş da gün gelecek, kendisi kadar belki, bir telli Kuran alacak kucağına ve minik parmaklarıyla çalacak, zaman zaman söyleyecek!.. Maraş'ta evlerinde konuk olduğumuzda, o, daha sazı kucaklamamıştı, Otyam amcası ona ve kardeşine, getirdikleri boyalarla resimler yapıp imzalayacaktı ve o zamanlar nereden bilirdi günün birinde postadan minik bir zarfın içinde onun bir albümünün çıkıp geleceğini? Bilemezdim.

Gazipaşa'da gölgede 32'dir ısı! Lada cipin dört penceresini ve tavanını açtım. Ve zarfı açtım, heyecanlıydım ve mavi/mor bir kaset elimdeydi.

Önce, kasetin grafik tasarımını yapan Hakan Karataş'ı yürekten kutlarım. Bir ucundan öte ucuna tastamam dört dörtlük bir çalışma. Kasetle tanışmam onunla oldu.

Gazipaşa çarşısından yazları kuruyan Deliçay'dan geçerek evimize altı dakikada varılır. Postadan çıkan, arabanın kasetçalarındaydı, ağır ağır gidiyordum, eve ulaşan en dolambaçlı yoldan, zaman zaman duruyordum, eve vardığımda kasetin A yüzü bitmiş olmalıydı..

Bir ses

Birden bir başka ses.. Durdum, can gözüyle kulak verdim, evet bu ses, bu ses hiç yabancım değildi ve gözlüğüm yanımda değildi, kimdi? Okuyamazdım.

Evde tamamladım kaseti.. Gözlüğüm aydınlattı mavi/mor kağıdı, bu ses kadim dostum Apo'nundu, yani mimar, derlemeci Abdullah Özdemir, yani Ulaş'ın babası!

Yıllar yıllar önceydi, Apo, bir kadın ermiş, "Elif Ana'ya gidelim" dedi Maraş'a bir gelişimizde. Pazarcık'ın şirin bir köyü. Biz mihmandık, en hasından ağırladılar.. Alevi evine gelen mihman (konuk) Hazreti Ali'nin ta kendisidir!

Kırk dakika harika bir video çekimi yaptım semah'tan. Sonra bir televizyon getirdiler, ne ki siyah/beyazdı, oysa renklere de önem vermiştim.

Gazipaşa'ya gelende acıyla gördük ki çekim, nedendir hâlâ çözemedim, siyah/beyaz kayıttı!. Sonra bir yanlışlık, üzerine bir Japon filmi çekmişim!

Otyam, Feyzullah Çınar'la

Üç ay sonra makinaları yüklendik ve ver elini Kahramanmaraş. Otobüs çok erken varır Kahramanmaraş'a.. Apo, "Haydi baba" dedi, "gidiyoruz". Gidilir sabahın köründe, ilk müşteri olarak hamama.. İnsan tüy gibi hafifleyip çıkar.. Çıkınca nereye gidilir, karınlar acıkmıştır, doğru kelle paçacıya!. Birer tas içilir ve ver elini ev, evdekiler kalkmıştır ve bacı harika bir sofra düzmüştür, eh hatır kırmak yok, paçanın üzerine bir kahvaltı!. Neden olmasın? Kurban, daha önceden salındı Elif Ana'ya.. Tığlanmıştı köye vardığımızda, köyde beş-altı otobüs, bir o kadar özel araç, yüz elliye yakın mihman, Elif Ana'ya niyaza. Bu kadar mihmanı odalar almaz, köy alanı düzenlenmiş, bu sefer yanlışlık yok, alana renkli bir TV koydurdum, çekimi kontrol ettim, evet renkliydi ve canlar semaha durdular.

Malatya'nın Kürecek'ine bağlı Kör Süleymanlı köyünden ünlü grafiker/fotoğrafçı dost İbrahim Demirel'e telefon etmiştim, "Bu gece otobüse atla, sabah şu adreste ol".

Olmuştu, şimdi alandaydık, canlar semaha durmuşlardı. İbrahim, Filiz ve Apo yanyana oturuyorlar, İbrahim teleyle fotoğraflar çekiyor, keza Filiz, ama o da ne? Üçünün parmaklarının arasında birer sigara!. Zumladım. Semah bitti, bir can Mamo Dede'ye şikayete durdu, sonra "suçlular" Mamo Dede'nin önünde dare durdular, cezalandırıldılar, sonra canların affı üstün geldi, bunlar o güzelim video çekimindedir. Bizim Filiz hariç, ikisi de Alevi idi!

"Ummanda"

Albüm, bugüne kadar kendilerinden pek çok deyiş, semah derlenen ama adları anılmayan Sinemilli dedelerine adanmış, bunun adı saygıdır ve vefadır, şimdileri pek görülmeyen! Albümde 11 parça var.

Bücür/minik Ulaş, şimdi bir telli Kuran ustasıdır, şelpecidir, tezene kullanmaz, perdelere her değişi doğrudur. Bu "Ummanda", müzikseverler ve bu işlerle uğraşanlar için inanın bir başyapıttır her şeyiyle. Yapım: Kalan Müzik. Hasan Saltık'ı kutlarım. Tonmaister Ahmet Mustafa Karaduman'ı, mix-mastering'de Hasan Bitmez'i ve emeği geçenleri yürekten kutlarım. Bu albüm içten/yalansız dolansız bir imecenin sonucudur.

Ulaş Özdemir'i, bu ciddi çalışmasından dolayı da kutlarım yürekten..

Her şeyin sulandırıldığı/yozlaştırıldığı zamanımızda böyle bir albümü bize kazandırdığı için kutluyorum. Varsın bazı magazin dergileri, TV programları, boyalı basın "Ummanda" şu kadar haftada şu kadar satarak satiş rekoru kırdı demesin.

Halk müziğine gönül veren herkesin rafında Ulaş Özdemir'in bu "Ummanda"sı olmalıdır, ayrıca neden mi? Nedeni şu, bu alandaki pisliklerden yüreğinizi/kulağınızı/umutsuzluğunuzu paklamak için..

Beş telli bağlama çalıp okuyan Ulaş, bağlama şelpe çalan Erdal Akkaya, bendir: Diler Özer, bas gitar, bas bağlama: Engin Aslan, geri vokal: Salih Nazım Peker.. Çocuklar, çocuklar, ne güzel bir iş çıkarmışsınız ortaya, farkındasınız değil mi? Sizleri kutlamayayım da kimi kutlayayım? Gerçeğe hû!

Fikret Otyam

trikont Müzik

4 yaşında!

MURAT KÖSEOĞLU	**YAĞMURLAR YAĞIYOR DUYGULARIMA**	**ROCK**
ALAADDİN US	YURDUMUN TRENLERİ	PROTEST
UĞUR KARATAŞ	**DAVRANSANA!**	**PROTEST**
JANET & JAK ESİM	JUDEO ESPANYOL EZGİLER	ETNİK-JAZZ
JANET & JAK ESİM	**ANTİK BİR HÜZÜN**	**ETNİK–JAZZ**
JANET & JAK ESİM	BİRKAÇ SONSUZLUK ANI	ETNİK–JAZZ
OKAY TEMİZ	**LIFE ROAD**	**ETNİK–JAZZ**
NUBUN	NUBUN	ETNİK–JAZZ
SENEM DİYİCİ	**JEST**	**ETNİK–JAZZ**
NUSRAT F. ALI KHAN	LEGEND	ETNİK–JAZZ
CEBRAİL KALIN	**YAR YÜREĞİM**	**HALK MÜZİĞİ**
DAİMİ	DERSİM EZGİLERİ	HALK MÜZİĞİ
A. SAĞ & M. EROĞLU	**RESİTAL II (ENSTRÜMANTAL)**	**HALK MÜZİĞİ**
SÜMEYRA	SERÇELERİN SÜVARİSİ	HALK MÜZİĞİ
VEDAT BARAN	**AYRILIK HASRETİ**	**HALK MÜZİĞİ**
ABUZER KARAKOÇ	KALIR MI SANDIN!	HALK MÜZİĞİ
LUCIANO PAVAROTTI	**GRAMMY ALBUM**	**KLASİK MÜZİK**
N.O. OF NEW YORK	MUSIC FROM HOLLYWOOD	FİLM MÜZİĞİ
ZÜLFÜ LİVANELİ	**YOL**	**FİLM MÜZİĞİ**
MAZLUM ÇİMEN	IŞIKLAR SÖNMESİN	FİLM MÜZİĞİ
CHARLIE CHAPLIN	**COMPOSITIONS & SONGS**	**FİLM MÜZİĞİ**
MARILYN MONROE	KISS	FİLM MÜZİĞİ
CEZMİ ERSÖZ	**SENİN GEMİN CAMDAN SEVGİLİ**	**ŞİİR**

trikont İ.M.Ç. 6. BLOK NO: 6533 UNKAPANI / İSTANBUL • TELEFON & FAX: 0212-522 63 34 - 35

Duyal KARAGÖZOĞLU

TONMAYSTER

Duyal Karagözoğlu 30 yılı aşkın süredir Türkiye tonmaysterlik, ses mühendisliği yapıyor. Bu alanda çalışan ilk mekteplilerden biri. 60'ların sonlarından bugüne, Orhan Gencebay'dan Erkin Koray'a, Mazhar Fuat Özkan'dan, Bulutsuzluk Özlemi'nin "Yol" albümüne dek birçok plağın üzerinde onun da ismi var. Son 30 yılın Türkiye popüler müzik tarihini stüdyo camının ardında, mikser başında yaşamış tanıklardan biri. Oralarda neler dönüyor merak ettik, kapısını çaldık...

Müziğin metresi kaça?

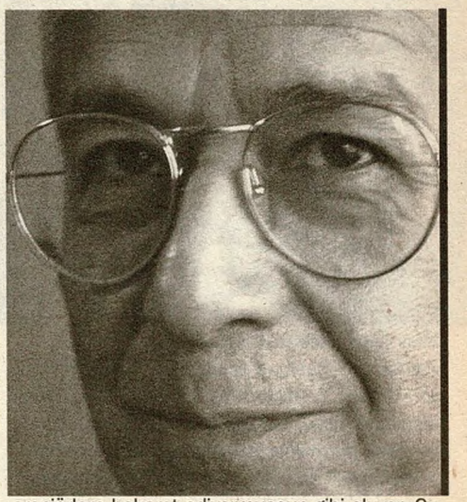

Duyal Karagözoğlu: İsmim Duyal. Hecelerine bölününce "duy" ve "al" çıkıyor ortaya. Sanki işime çok uygunmuş gibi. Ama aslında Duyal "hisli", "duygusal" anlamında. "Hisli" yerine önerilmiş, ama sonra tutmamış, unutulmuş sözcüklerden biri. Tonmayster lafı ise bize Almanca'dan gelme. Bu kavram, sözcük olarak bakıldığında, hem bir kayıt teknisyenini hem de belli bir düzeyde yönetici kimliğini içeriyor. Hem icrayı takip edip kayıt edebilecek, hem de belli bir müzik eğitimi sayesinde yanlış olan bir şeyi fark edip "bunu yapmayın" diyebilecek. İngilizcede "recording engineer" ya da "sound engineer" diye geçer. Türkiye'de genelde bu işi yapanlar alaylıdır.

Okulun hoparlörü

Ben bu işe kazara girdim. Kimsenin aklına gelmezdi o zaman bu işi yapmak. Şimdiki çocukların aklında var, aman gideyim tonmayster olayım diyorlar. Çünkü renkli, güzel bir dünya, müzisyenlerle içiçe, çekici geliyor onlara. Kazara diyorum ya, yurt dışında bir eğitim imkanı oldu, ben de gittim öğrendim. Ses konusunu seviyordum ve öğrenmek istiyordum. Talebeyken okulun bir mikrofonu, bir hoparlörü falan vardı, törenlerde kullanılan. O işleri hep ben idare ederdim. Meraklıydım. Sinemaya büyük bir aşkım vardı ve sinemada ses işi yapmak istiyordum. O zamanlar Hint sineması gibi yılda 300 tane film çekiliyordu. Ben piyasaya 1966 yılında girdim. Büyük bir stüdyo kurulmuştu, Türkiye'deki ilk senkronla film seslendirmesi yapan stüdyoydu. Orada teknisyen oldum. Sonra bir müzik stüdyosu yapmak isteyen insanlarla tanıştım. Paraları vardı ve nedense bu işe girmek istiyorlardı. Stüdyoyu kurdum ve o stüdyoda ilk stereo kaydı yaptık. İlk kaydettiğim plak, çok ilginç bir çocuk plağıydı. O zamanlar müzik stüdyolarında hemen isteyince çalışamazdınız. Çetecilik hakimdi. Ama şimdikinden farklı olarak duygusal bir çetecilikti. Örneğin Zeki Müren illa bilmemkimle çalışırdı. Karşısına dünyanın en iyi adamını getirseniz bile, o adamı isterdi...

Sonra rahmetli Metin Bükey, "Samanyolu" şarkısından çok para kazandı, şarkının haklarını yurtdışına falan satmıştı. Bir iş kuralım diye düşündü, stüdyo kurdu. 1970 yılları falan o zaman. Metin tam böyle kitaplarda var olan Çingene müzisyenler gibiydi. Bütün gün stüdyo çalışıyor, akşam o sırada stüdyoda kaç tane adam varsa onları toplayıp içmeye gidiyor. Havalandırma için para bulamazdı ama, kazandığı parayı böyle harcardı. Stüdyo çok iyi çalışıyordu, her gün doluydu ama battı ve kapandı.

Bir süre sonra başka insanlarla tanıştım. Onlarla bir stüdyo yaptık, o da dört kanallı ilk stüdyoydu. Tabii, her yenilikte karşı çıkanlar oluyordu. Önce "ne stereosu ya" dediler, sonra "ne kanalı ya" dendi.

Bu iş seni müzikten soğutur

Ben müzisyen değilim. Dinlemeyi severim. Gençler gelir ve stüdyoda çalışmak, bu işi öğrenmek istediğini söyler. Neden sorusuna verdikleri yanıt hep aynıdır: "Müziği sevdiğim için." Ben de derim ki onlara; bu işi müziği sevdiğin için yapamazsın. Çünkü sevdiğin tarzda bir müzik ortamı stüdyoda olmaz. Hatta bu iş seni müzikten soğutur. Çünkü bir parçayı envai çeşitte en az 300 - 400 kere duyarsın. Küçük bir bölümünü arka arkaya 50 kere dinlersin. Çok sevdiğin bir parça bile olsa, hayatta bir daha dinlemezsin... Ben hiç böyle bakmam. Kendime methiye olarak söylemiyorum ama, profesyonelce bakarım. Çünkü başka türlü yapamazsınız. Çok kötü çalıyorlarmış, müzik kötüymüş, berbat bir şarkıcıymış, beni hiç ilgilendirmez, hiç duymam. O esnada sadece ortaya çıkan ses iyi kaydediliyor mu diye bakarım. İşin öbür kısmı seni ilgilendirmeye başladığı an işini yapamazsın. Çok kötü adam olursun. Karşındaki kötü şarkıcıya tükürür gibi bakarsın, böyle iş yapılır mı?

Erkin Koray ve grubu geldi. Stüdyonun içinde ses acayip. Ayrıca kulaklık takıyorlar, daha yüksek sesle dinliyorlar. Kayıt bitiyor, çıkıp yanıma geliyorlar, orada duydukları onlara cep radyosu gibi geliyor. Basçı diyor ki; "bas yok abi". Davulcu atılıyor "abi esas davul yok". Gitar yok, bas yok, davul yok, keyboard yok. Eee, bu çıkan gürültü ne o zaman?

Nota bilmezlik işe yarıyordu

Okuyucu ile çalanların bir arada kayda girdiği zamanları çok az yaşadık biz. Bizim zamanımızda daha çok önce çalgıcılar giriyor şarkıyı çalıyorlardı, sonra onlardan aldığın kaydı şarkıcıya dinletiyordun, o da o kaydın üzerine okuyordu. Türkiye'de uzun yıllar boyunca verimli çalışmalar, o anılarda kalan, "ah onlar ne iyiydi" dedirten çalışmalar böyle kaydedildi. Orhan (Gencebay), kanal kayıt ile işin ruhunun biraz öldüğünü söylerken haklı. Öyle müzisyenlerle girip stüdyoya şimdi de toplu kayıt yapabilirsin. Diğer yandan kanal kayıt teknolojisini gerektiğini gibi kullanırsan da sorun çıkmaz. Şimdi bir davulcu, bir gitarist, bir basçı, bir solist, bir klavyecinin stüdyoda bir araya geldiğini görmezsiniz. Ya davulcuyla basçı, ya gitaristla solist bir aradadır. Böyle olunca olur mu? En azından beş-altı kişi bir arada çalsa kayıt edemez miyiz? Girer bir klavyeci, bazı kayıtlarda kılavuz olarak çalar, "çiv çiv çiv" diye, sonra ona bakarak müzisyenler çalar. Mümkün mü böyle olunca? Sadece notaları çalıyorlar girip, parçayı çalmıyorlar. Böyle şeyler söyleyince müzisyenlere, aranjörlere hakaret ediyormuşsun gibi oluyor. Oysa tüm bunların onların kişisel performansları, yetenekleri ile hiç alakası yok. Fevkalade gitar çalan, deneyimli bir adamı böyle bir ortama koyunca ne yapsın?

Orhan'ın o eski kayıtlarında 20 kişi doluşuyorlardı, sıkış tepiş. Çok rahatsız bir ortamdı aslında. Adam "bir an önce çalsak, çıksak" diye bakıyordu. Çoğu nota bilmezdi, ancak yanındaki çalınca o uygun çalmaya başlayıp anında kafasında notaya çekiyordu şarkıyı. Anında yorumla çıkıyordu parçalar. O dezavantaj sayılabilecek nota bilmezlik o esnada işlerine yarıyordu. Parçayı öğrenmek için çalıyorlar da çalıyorlardı. Sonunda iyisi çıkıyordu.

Başımıza "canlı" lafını çıkardılar

Kanal teknolojisi tamamen farklı yerleşti burada. Stüdyoda mutlaka yanyana çalması gereken adamlar ayrı ayrı çaldılar. Öyle olunca, siz onları zaman olarak bir araya getiremezsiniz, ikisinin performansı da aynı değildir. Bu kafayla çok abuk sabuk işler oldu, hâlâ da oluyor. Ritminin en son çalındığı şarkılar bile kaydettik. Davulcunun girip en son çaldığı şarkılar oldu. Bunu tenkit olarak söylemiyorum, bu bizim yaşantımız. Kanal teknolojisi de böyle yapılsın diye icad olunmamıştı. Çok değişik amaçlarla geliştirilmiş bir teknolojiyi, biz böyle kullanır olduk.

Şimdi başımıza "canlı" lafını çıkardılar, "canlı davul kaydettik" diye övünerek söyleniyor. Eskiden yıllarca davul kaydettik. Ne vardı ki? Ama sonra kaydetmeyi unuttuk. Ortalarda davulcu kalmadı, sahnede bile insanlar makine kullanır oldular. Disketi takıyorsun, çalıyor. Davul kaydı da zordur aslında, en çıldırtıcı işlerden biridir. Ama şimdiki gibi "canlı davul kaydettik" diye övünülerek söylenecek bir şey de değildir. Şimdi oturup bilgisayarlarla işi kotarmak yerine davulcuya, basçıya para verip çaldırmak sıradışı bir iş haline geldi. Bir müzik varsa ortada, çalan da olacak tabii. Sanki yıllardır böyle değildi de, şimdi yeni ortaya çıkmış, sıradışı bir işmiş gibi algılanmaya başlandı.

David Bowie'nin albümü için 60'ların davul tonunu yakalamak için büyük masraf yapmışlar, başaramamışlar... Olmayabilir. Çünkü aletler farklı, mikrofonlar farklı. O zamanlar kaydı yaparken na-

42→

sıl yapıyorduk hatırlamak gerek. Mikrofonu davulun neresine koyardık? Mikrofonu koyuş biçimin bile tonu değiştirir. Analog kayıt ile dijital kaydın arasındaki farkı şimdi burada açıklarsam çok sıkıcı bir konuşma çıkar ortaya. İkisini de soğan farz edin; biri poşetteki soğan, diğeri annenizin soğan sepetindeki soğan gibidir. Biri diğerine daha üstündür denemez. İkisi de sesi saklamak için kullanılan farklı ortamlardır. Bir de lambalı ampli meselesi var örneğin. Şimdi yeniden son model aletlerin lambalı olanları üretilir oldu. Bu ses işi tamamen insanların kulakları ile ilgili. İnsanlar bundan çıkanı daha çok seviyorlarsa, diyebileceğiniz bir şey yoktur.

Loop bunun için mi geliştirildi?

Eskiden de şimdiki gibi montaj yapılırdı kayıtlarda. Ama anlayış daha farklıydı. Bir arada çalarlarken, arada küçük bir hata olurdu. Herkes birbirine bakarken ne olacak diye yöneten kişi devam edin deyince, devam ediyorlardı. Sonra bir kere daha çalınıyordu, bu ikisinin arasında o bölümün değiştirilmesi mümkün oluyordu. Şimdi aletlerimiz son derece gelişmiş ya, mesela Mehmet'in söylediği parçanın yığınla kaydından şurdan şu kelimeyi alalım, bir de şu kelimeyi alalım deyip hepsinden bir tane çıkarıyorsunuz. Şimdi bu baştan sona söylenmiş bir şarkı mıdır? Artık parçayı çalmıyorlar bile abi! Adam geliyor stüdyoya, çalacak diyelim, "tam çalacaksak şu kadar" diye fiyat söylüyor. "Metresini bilmem kaça yaparız" konuşması müzikte nasıl olur ki? Şimdi sorun teknolojide değil, bizim kullanışımızda. Loop böyle kullanılsın diye mi geliştirildi? Ne yapıyoruz? Al buradan hazır kullan! "Çalmaya ne gerek var" oluyor. Ama ortam bu...

Kamyonla stüdyoya taşınırlardı

Bugün geriye baktığımda Orhan ile yaptığımız bazı kayıtlardan ben kendi mesleki becerim açısından çok memnunum. Mazhar Fuat Özkan'la "Ele Güne Karşı"yı kaydetmiştik. Öyle işini bilen iyi müzisyenlerle çalışınca her şey farklı oluyor tabii. Genel olarak söylemek gerekirse, şu an yapılan işlerle hiç alakası yoktu o zamanlar yapılanların. Kamyonla stüdyoya taşınırdı insanlar. Kamyondan davullar, ampliler boşaltılır, stüdyoya basbayağı yerleşilirdi. Sahne ortamında nasılsa, aynısını stüdyoda kurarlardı. Tabii, stüdyo patronları dehşete kapılırdı. Stüdyoya yerleştiler, stüdyoya sahne muamelesi yapıyorlar diye telaşlanırlardı. Aslında doğru olanı yapıyorlardı. 70'lerin başıydı. Ben de o zamanlar çok popülerim, bu tarz kayıtlarda iyi sound tutturuyorum diye. Bir keresinde Erkin Koray ve grubu geldi. İçeride çalıyorlar, gürültü kıyamet. Stüdyonun içinde ses acayip. Ayrıca kulaklık takıyorlar, daha yüksek sesle dinliyorlar. Kayıt bitiyor, çıkıp yanıma geliyorlar, orada duydukları onlara cep radyosu gibi geliyor. Basçı diyor ki; "bas yok abi". Davulcu atılıyor, "abi esas davul yok". Hepsi kendi sesinin olmadığını söylüyor. Gitar yok, bas yok, davul yok, keyboard yok. Eee, bu çıkan gürültü ne o zaman?

"Çekimim var" diye bir laf türedi

70'lerin başında; İstanbul Plak'ın o meşhur zamanları çok verimli dönemlerdi. İstanbul Plak'ın elindeki sanatçı sayısı çok fazlaydı, aynı zamanda çeşit olarak da farklıydı. Ajda Pekkan da vardı, Orhan Gencebay da, Erkin Koray da. Stüdyoya gidip geliyordu bu insanlar. Evler genelde Etiler'deydi. Stüdyoların Etiler'e gelmesi çok çok sonra oldu gerçi ama, müzisyenler hep birbirine yakın otururdu ve stüdyoda da karşılaşırlardı. Mesela Vedat (Yıldırımbora) içeride kayıt yaparken Erkin gelirdi, içeriye otururdu. Merhabalaşılırdı. Sonra bir şekilde aralarında bir muhabbet doğardı. Bakarlardı ki, aslında birbirlerinden çok farklı insanlar değiller. İster istemez beraber müzik hakkında konuşmaya, daha sonra da çalmaya başlarlardı. Öyle bir şeyin şimdi yaşanması zor artık. Birisi stüdyoya gelecek de, içeride adamın biri gitarla tuhaf bir şeyler çalıyor, onu dinleyecek, sonra muhabbet edip arkadaş olacaklar. Şimdi kimsenin buna vakti yok. Artık her şey çok hızlı yaşanıyor. Bugünkü sistem insanların hayatını çalıyor sürekli olarak kendilerinden. En başta "çekimim var" diye bir laf türedi. Herkesin sürekli çekimi var. Oradan oraya promosyona koşturması lazım. Öyle eskisi gibi plak şirketine, onun stüdyosuna gideyim, biriki saat oturayım diye bir durum kalmadı. Herkesin bir yerlere yetişmesi lazım artık. "Abi o zamanlar başkaydı" diye nostaljik konuşulabilir şimdi, ama öyle olmasının bir sebebi vardı, hayat öyleydi... Barış (Manço) eskiden kayıt olduğunda arabasıyla sabah çıkar, bütün müzisyenlerini evden tek tek alırdı, beni bile evden alırdı, stüdyoya hep beraber gelirdik. Sabahtan geceyarısına kadar şunu şöyle çalalım, şunun şurasını baştan alalım diye çalışırdık. Gece gündüz giderdi böyle. Aradan bir on yıl geçti, Barış iki kişiyle, sonra tek başına stüdyoya gelir oldu. Yanında bütün müziğin önceden kaydedildiği bantla gelip bir tek vokali okuduğu oldu sonunda. Şimdi o zamanki çalışmayla, en sonuncusunun ne alakası var? Şimdi nasıl bir araya gelecek o adamlar? Hepsinin bir yerlerde işi gücü var. Bugün beş tane adamı 10 gün boyunca belli saatler arasında aynı yerde toplayabilir misiniz? Öyle müşterek bir hayat yaşamak için onun ekonomik getirisine sahip olmaları gerekiyor.

Barış eskiden arabasıyla sabah çıkar, bütün müzisyenlerini, beni bile evden alır, stüdyoya hep beraber gelirdik. Sabahtan gece yarısına kadar şunu şöyle çalalım, şunun şurasını baştan alalım diye çalışırdık. Aradan on yıl geçti, Barış iki kişiyle, sonra tek başına stüdyoya gelir oldu. Yanında bütün müziğin önceden kaydedildiği bantla gelip bir tek vokali okuduğu oldu sonunda.

Türkiye'de rock olması lazımdı, olmadı

İnsan, hayalperest olarak, ne zaman beş kişi bir araya gelip de "bir albüm kaydedicez, acayip, müzik piyasasını alt üst edicez" diye düşünür 20'li yaşlarda. Onların da yaptığından hayır gelmez. Yaptıkları kötü olur anlamında söylemiyorum. Yaptıkları işi prezante edecekleri adamı çok zor bulurlar. Çünkü müzik endüstrisinin Türkiye'de taşları yerine oturmadı henüz. Kalabalığa yönelik iş yapmak gerekiyor şu an.

Türkiye'de rock olması lazımdı, olmadı bana göre. Aslında olması için her şey var. 12 Mart'tan beri neler yaşandı. Bugün bir rock müzisyeni eğer "ben Amerika'nın bilmem ne rock'çısı gibi müzik yapıyorum" derse, kendisine diyecek bir şeyim olmaz. Ama "biz Türkiye'nin rock'çısıyız" derlerse, ben de o zaman nelerden bahsediyorlar diye sorarım. Söyleyecek lafı olacak ki, biz ondan sonra söylediklerini, söyleme biçimini tartışalım. Oraya hiç gelemiyoruz. Eski rock'çılar da doğrusu bende "vay babalar, neydi onlar" etkisi yaratamıyor. Mesela Moğollar 30 yıldan beri müzik yapıyor. 30 yılın ardından bugün ağızlarını açtılar mı olay olmalıydı. Öyle bir şey var mı? Vay babalar diye eskinin rüzgarı ile gidiyorlar.

Hukukçu muyum ben?

Türkiye'de müzik piyasası, olumsuz anlamda kullandığımız bir kelimeyle, alaturkadır. Kuruluşundan itibaren bir takım aksaklıklar vardır. Korunması, telif hakkı, yönetimi tuhaftır. Yıllar önce Yeşilköy'de plak fabrikası vardı. Ama bugün kaydedip ertesi gün bastığınız plağın korsanı, üçüncü gün piyasaya çıkıyordu. Sonunda o fabrikalar, şirketler, mesela bir Odeon firması, battı gitti.

Müzik endüstrisinde para en çok teknik hizmete esirgenir. En geç, en az teknik hizmete verilir. Teknik hizmet kendi kendine para kazanmaz zaten. Bu işi gençlere tavsiye eder miyim? Bu çok kişisel bir şey, bana göre güzel bir iştir. Ama bu işi yıllarca yaparsın, yine aynı yerdesindir. Başka işlerdeki gibi şef ol, müdür ol durumu yok bu işte. Çok iyi kayıt yapıyor derler. Derler, o kadar. Ben kralı oldum bu işin, hiçbir yerde çalışmıyorum, ihtiyacı olan beni çağırsın dedim. Bana kaç tane özel iş gelecek ki? Sen bir yapım yapacaksın, o kadar önemli olacak ki, istediğin sound için beni çağıracaksın. Kaç tane böyle iş olur? Raks, bugün dünya standardında fabrikaya sahip. Teknoloji çok iyi. Ama müzik endüstrisinin endüstri olan tarafı sadece promosyon kısmı. Müzisyenler ya da aranjörler derneği, meslek kuruluşları var mı? MESAM kimden para toplamış da dağıtmış? Bir iş için ne kadar para alabileceğin belli mi? Bu kadar radyo senin bestelerini çalıyor, adam senin yaptığın işi kulanarak para kazanan bir dükkan açmış, ticaret odasına kayıt yaptırmış, sen paranı alabiliyor musun? Vergi veriyor, sana para vermiyor. Kralını kaydetsem benim adım geçmez. Sadece kayıt işinde böyle değil. Benim akustik mimari konusunda da bilgim var. Örneğin Ortaköy'de Rock House'u açtılar. Dünyanın parasını harcadılar, git, içeride müzik dinleyemezsin. Açılmasına birkaç saat kalmış, bana telefon ediyorlar; "Duyal Abi, gel bir bizim ses düzenine bak". Hukukçu muyum ben, "şu maddeye göre sizin işiniz şöyle olur" diyeyim!

Ajda Pekkan, "kayıt çalışması" yapıyor!

Magazin muhabirleri sık sık stüdyoya gelir. Stüdyo çalışmasını fotoğraflayacaklar. Adam gelir içeriye bakar. Sarkıcı bir mikrofonun önünde kulaklarında kulaklıklar duruyor. Fotoğraf açısından pek verimli bir ortam değil. Bizim oturduğumuz tarafta ise bir sürü alet var. Sanatçıyı alır bizim tarafa geçirir. Mikserin başında, elini mikser masasına koymuş, elinde de böyle bir kağıtla bir Ajda Pekkan! Kayıt çalışması yapıyor! Şimdi dünyada bu işi de bilen, mikser masasında oturan müzisyenler vardır. Ya da ses teknisyeniyle birlikte mikserin başına geçerler. Şimdi madem Ajda Pekkan'ı mikser önünde çekeceksin ama, onun yanında bir de teknisyen adam lazım. Fotoğraflarda görünme derdimiz olduğundan değil ama, sana da seslenir hemen: "Kardeş biraz çekilir misin, fotoğraf şey etçez de".

Söyleşi: **Serkan Saymen**

Teknolojik kır panayırı

Zihinlerimizde 12 Eylül'ün çağrıştırdıkları mâlum... Her 12 Eylül'deki düşüncelerimiz, duygularımız da... Türkiye'nin ilk rave'i için 12 Eylül gününün seçildiğini duyduğumuzda, pek çok kişi gibi biz de "tam da gününü seçmişler" dedik. Ama, aslında tam da güzel gün seçmişler... "Günün manâ ve ehemmiyeti"ne uygun bir karşı-platform... Rave ne? Bir panayır eğlencesi, bir zihin dönüşümü, bir özgürlük arenası... Yan yana, iç içe güzellikler kurma imkânı... Eğlenceli bir varoluş arayışı... Neyi arayış? Özgürlüğü... Neye karşı? Toplumsal cendereye, gündelik sıkıntıya, anlamsızlığa karşı özgürlük... Ve, "o gün"ün temsil ettiklerine karşı, aynı zamanda... "Sanal özgürlük" mü? Belki... Ama yine de bir "nefes" ihtimali... Herkesin kendini iyi, güzel hissedebileceği bir toplu seans... Teknolojik bir kır panayırı... Üstelik bu panayıra, şaka değil, elektronik müziğin en önde gelen müzisyenleri misafir: Pills'den Aphex Twin'e, 808 State'ten Adam F'e, Bentley Rhythm Ace'e... Ayrıca, ayrıntılarına giremediklerimiz: Prisoners Of Technology, DJ Tricksta, DJ Aleem, Gökhan Kırdar, DJ U.F.U.K., DJ Kürşat, Derrick Carter, Urban Flavour Squad... 24 saat, saat 13:00'ten ertesi günün 13:00'üne, iki ayrı sahnede, dev ekranlarda, birbiri ardına kaçmaz müzikli deneyler... Dahası var: Bungee jumping, skateboard, sirk cambazları, elektronik oyunlar... Ve tabii, dans ve trans... Türkiye'nin ilk rave'inin unutulmaz bir deneyime dönüşmemesi için hiçbir sebep yok. Aksine, çok güzel bir gün olabileceğine dair binbir emare var: Kişisel performanslarımıza bakar... İlk iş, kendimizi Maslak'a, Parkorman'a atabilelim... 12 Eylül'de...

Pills

Anthony ve Ludo'dan mürekkep grubun son klibine MCM'de rastlamış olabilirsiniz: Kulaklıkla bir şeyler dinleyen adamın kafasından kan kırmızı kıvamlı bir şeyler taşıyor, o esnada binanın başka bir katında, banyoda orgazma eren zenci afetin üzerine yürüyor... Pills ikilisi, elektronik alemde ayrıcalıklı bir yere sahip; hatta Fransa'da her şeyin onlarla başladığı kabul ediliyor. Agresif, sert ama yine de canlı, eğlence yüklü bir sound'ları var. "Elektronik poptan acid house"a uzanan kanal yolunun en mühim mimarlarından ve uygulayıcılarından Pills... Ska'dan, funk'tan, elektriksiz hip-hop'tan, punk'tan feyz almışlıkları var. "Rock Me" ve son günlerde sıkça rastlanılan "Fun-K-Tronic" single'ları, pek çok kulüpte rave'cileri uzun zaman ayakta tuttu, tutuyor. İlk albümleri "Foundation"dan iki sene sonra, 1997'de gelen "Electrocaine", doruklardan sayılıyor. Festivalin en önemli konuklarından Pills'e MC Karim ve davulcu Alix de eşlik edecek.

Aphex Twin

Richard D. James, bilinen ismi Aphex Twin. Son albümünün adı "Richard D. James". Festivalin "yıldız"ı, elektronik aleminin lokomotiflerinden, tarzın en önde gelen şöhretlerinden biri. Teknoyla ambient arasında gidip gelerek gerçekleştirdiği de-

APHEX TWIN'İN PLAKLARI

Hello, is it me you're looking f o r

Lionel Richie (Hello) Şarkının orijinalinde neyi mi sevdim? Hiçbir şeyi. Ama DJ'lik yaparken anında geçiş yapabileceğiniz bir şarkı. Bu yüzden bir yıl önce bu şarkının remikslerini yaptım. Her zamanki gibi biraz eğlendirici saçmalık serptim içine. Lionel Richie çok garip bir herif. Suratı beni şaşkına çeviriyor.

Ween (Fluffy) Yakaladıkları titreşimleri çok seviyorum. Her defasında sizi doğru yerden vururlar. Parçaları iki yönlü etkiler. Sadece komik değil, aynı zamanda ince düşünülmüş işler kotarırlar. Hiç country yapmayı denemedim, ama bu plaktan sonra düşünmeye başladım.

XB4 Acid (HP11 EP) Bunun kim olduğunu bilmiyorum. 89 yılında bir eskicide bulmuştum. O ana kadar yapılmış bütün acid plaklarını solluyordu. Benim için bir ilham kaynağı oldu. Bu plağı dinledikten sonra mutlak acid riff'ini yaratma sevdasına kapıldım ve anladım ki, böyle mutlak bir acid riff'i asla olmayacak ama her acid parçasına da bu sevda ile başlamanız gerekiyor. Bugüne kadar duyduğum plaklar içinde mutlak acid riff'ine en yakını buydu. Bir gün acid riff'leriyle ilgili bir kitap yazacağım.

Tom Middleton (The Freeloader EP) Tom Middleton kimdir bilmiyorum. Plağı öylesine buldum. Yüzlerce insandan apartılmış yüzlerce fikirden oluşan bir plaktı. Aklınıza gelebilecek bütün müzikal üslûplar bir bok yığını halinde üst üste duruyordu. Üstelik içlerinde bir tek özgün fikir de yoktu. Bu plağı ilk olarak beş yıl önce bankadan para çekerken, yolun kenarında park etmiş duran bir Cabriolet XR3L'de duydum. Üstü açıktı tabii ki...

Rave Colonel (Acid March) Rave Colonel benim. Daha fazlasını söylemeyeceğim. İnsanlara her zaman her şeyi söylememek daha iyi.

Homer's Eggshell (Hugh James) Bunu arkadaşım Matt James yaptı. Ama yayınlanmasını istemiyor, çünkü sevgilisiyle sevişirken kaydedilmiş sesler kullandı. Cornowall'da bir karavanda kaydetti bunu.

Contour Regard (Kumbaya EP) Kim olduğunu bilmiyorum. Birkaç yıl önce bir ikinci el dükkanda buldum bunu. Zaten bütün iyi plakları oradan bulmuşumdur. Portatif teybimi alırım ve hızla dükkanı dolaşırım. Kulağıma takılan bir şey olursa alırım.

AFX (Animal Bloodbath) Yine ben. İlk albümümle hemen hemen aynı zamanda çıktı. İlk plağın adı "Analogue Bubblebath"di. Yerel gazete bu plaktan "Animal Bloodbath" diye bahsedince ismi çok sevdim ve bir plak daha yapıp bu ismi koydum. İlk plaktaki parçaların remikslerinden oluşuyordu. O zamanlar kendi kendime sözcükler uyduruyor, kendi dilimi yaratıyordum.

Tom Jenkinson (Breakfast Rewind Set) Bunu biz bastık. Topu topu dört kopyası var. En iyi performanslarından biriydi. Sürekli insanlara küfredip dans etmelerini söylüyordu. "Bütün gece dans etmeyecek olanlar siktirip gitsin" diye bağrınıyordu. Çok komikti.

Salmon Valley (Daft Spunk Remixes) Rephlex'deki adam Salmon Valley'di ve Daft Punk'ı, parçalarını remikslemek için davet ettiler. İki Japon ve çok tatlı herifler. Yakında yarı Japonca, yarı İngilizce, ninnilerden oluşan bir plakları çıkacak. En güzeli Georgie Porgie. Sadece ninniyi söylüyorlar, o kadar sinir bozucu ki... İnek Ayın Üstünden Atladı ninnisini söylüyorlar ve garip hayvan sesleri çıkarıyorlar. Çok garip bir plak. Ben de bir kere Animal Farm porno filminden bir hayvan sesi kullanmıştım. Garip bir hayvan var. Kadının göğüslerini yalarken garip sesler çıkarıyor. İşte o sesi kullanmıştım.

neylerle bugünün, hatta yakın/uzak geleceğin sound'unda benzersiz kapılar açtı. 80 sonlarının iki önemli sacayağından acid'i değil, ambient house'u kendisine yol belledi. İlk single'ı "Didgeridoo" acid thrash semalarında dolaşsa da, çıktığı anda başyapıt kategorisine sokulan, ev kayıtlarından oluşan ilk albümü "Selected Ambient Recordings 85-92"yle ambient house'da kendini buldu. Mikslerine el attığı isimler arasında St. Etienne, The Cure, Jesus Jones, Meat Beat Manifesto ve Curve var. Son albümünde usul usul akan ambient melodilerinin yanında canhıraş jungle var. "İlk ambient tekno süperstarı"nın tek başına yapacakları yetmezmiş gibi, yanında Aphex Rephlex Package üstbaşlığıyla beş ekip getiriyor: Luke Vibert, Laila, DMX Crew, Sylop ve Reflex Master Countdown...

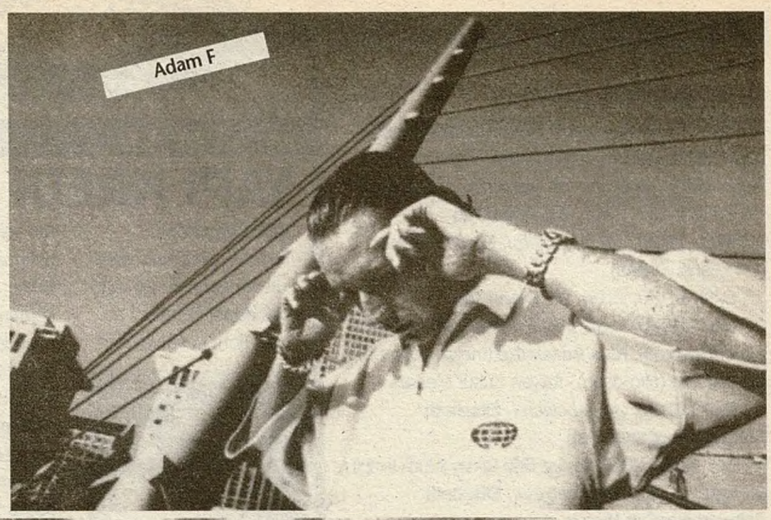
Adam F

DJ Cam

1995 tarihli ilk albümü "Underground Vibes"la trip-hop'un öncülüğünü yapan, Massive Attack'le de çalışan DJ Cam, bu yıl yayınlanan "The Beat Assasinated" albümünden evvel "Substances"ı yayınladı; trip-hop'tan jungle'a, speed garage'a geldi. Bu seyri elektronikanın doğduğu memleketlerle beraber İstanbul da yakından takip edebildi: DJ Cam, daha evvel iki kez Magma kulübünü ziyaret etmişti. Bu üçüncü gelişi, DJ Cam Soundsystem isimli trio'suyla beraber...

808 State

Tzant

"Trainspotting" filminde gece kulübü sahnesinde çalan, daha sonra Ewan McGregor'un final monoloğuyla piyasaya sürülen "Choose Life" şarkısı, Jamie White'ın PF Project'ine ait. Tzant, bugünlerde "Sounds Of Wickedness"le adından söz ettiren Jamie White'ın rap'çi Marcus Thomas'ı yanına alarak gerçekleştirdiği yeni projesi. 12 Eylül'ü güzelleştirebileceklerden biri de Tzant...

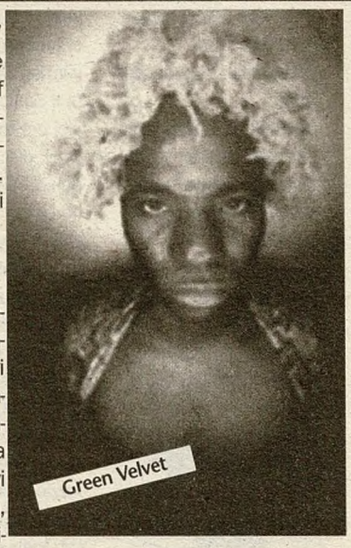
Green Velvet

808 State

Elektronik müziğe ilk bulaşanlardan, köşetaşlarını belirleyenlerden biri 808 State: 1988 tarihli "Newbuild" albümleri ve 1989'da çıkardıkları "Pacific State" single'larıyla underground alemde erkenden el üstünde tutulmaya başlanmışlar. Manchester çıkışlı en iyi dans oluşumlarından biri onlar. Grup, Kraftwerk'in mirasını en iyi değerlendirenlerden biri sayılıyor ve Chemical Brothers, Orbital gibi grupların fikir babalığını yaptıklarına su götürmez gerçek gözüyle bakılıyor. 1991 tarihli "Ex:el" albümlerinde Björk'ün ve New Order'dan Bernard Sumner'ın misafirlikleri söz konusu. "Moses" şarkılarında Ian McCulloch'un vokalleri var. Graham Massey, Darren Parrington ve Andrew Barker'dan müteşekkil grup, ilk İstanbul rave'inin en önemli misafirlerinden...

Green Velvet

Adı Curtis A. Jones, lakabı Cajmere, bildiğimizce Green Velvet... Kimya mühendisliğinden sıtkı sıyrılmış, ucuzcu işi bir keyboard ve mikserle işe girişip Billboard listelerinde epeyce yükselmiş. Chicago'nun en iyi dans müziği şirketi ona ait... Trans, onunla devam edecek...

Emperor Sly

Reggae'yi baz alarak reggae'yle yükselen, ama değişerek, dönüşerek çok çeşitli kaynaklarla biçimlenen dub, günümüzün en önemli "hürriyet" ifadelerinden biri. En gözde akımlardan biri olan dub'ın elektronik break-beat'lerle şekillenen hali new dub'ın en önde gelen temsilcilerinden biri, Empepor Sly. İkinci albümleri "Sparking Up"la kayda değer bir başarı yakalayan grup, vokal ve perküsyonda Rod Lambert, gitarda Stu Lambert, keyboard'da Sarah Davis'den oluşuyor. Onlar da daha evvel Magma'nın kapısından içeri girmişlerdi. İnşallah son gelişleri de olmaz...

Adam F

Doğaüstü bir aksilik olmazsa, ilk İstanbul rave'inin mükemmelleşeceği ortada: Onca ismin üstüne, Adam F de var çünkü rave'ciler arasında. "Circles" şarkısının da dahil olduğu "Colour" albümüyle en parlak, en popüler drum'n'bass'çılardan olan Adam F'in funky bir formasyonu var: Keyboard çalıp vokal yaptığı grubun müziğinden LTJ Bukem eliyle hazırlanmış bir şarkıyı duyduğu zaman sıyrılmış, synthesizer'ın "tek kişi için orkestra" meziyetine gönül bağlamış. İyi etmiş, kişinin artık tek başına bir orkestraya bedel olabileceğini gayet iyi ispatlıyor, enstrümanının hakkını veriyor. Adam F'i izlerken dans etmediğiniz takdirde, sorunu evvela kendinizde arayın...

Bentley Rhythm Ace

Bir rave'in olmazsa olmaz sound'larından birinin imzacılarından biri de, kısa geçmişlerine rağmen Bentley Rhythm Ace: Cazdan funk'a, boogie'ye, acid'e, breakbeat'e uzanan müziklerinin şahdamarı, "Bentley's Gonna Sort You On" şarkıları... Son albümleri "BRA"da tutturdukları ince işlemeli neşeli sound'a herkeste rastlanmıyor. İngiltere'de ve tüm rave alemlerinde el üstünde tutulan grup, Mike Stones'tan ve eski Pop Will Eat Itself grubunun basçısı Richard March'tan oluşuyor. Karşılarında halden anlayan, kendilerini bırakabilen bir izleyici buldukları takdirde, performanslarının "unutulmaz" olabileceğini duyduk...

Girl Eats Boys

"90'ların Pink Floyd'u" payesini kimi çevrelerce onlara kazandıran, yükselen beat'le transı gaye edinmelerinde ve bunu hakkıyla başarmalarında. Değerleri, Brian Eno ve Howie B. gibi güvenilir isimlerce de teslim edilmiş durumda. Gecenin en "vurucu" anlarından birini yaratacaklarından emin olabilirsiniz...

British Club Gurus

Buraya kadar sayılan isimler hayli hayli yeterdi ama, dahası var: Rave'in beşiği Britanya adasının en önemli kulüplerinin DJ'leri de İstanbul'da olacaklar. British Club Gurus adıyla birleşen DJ'ler şunlar: İskoçya'nın Edinburgh kentinden, Sublime Club'dan DJ Idge ve Kev Wright; İngiliz müzik dergisi Wax'a bağlı DJ Mark E.G.; Londra'nın "Freedom" oluşumundan DJ'ler... Gerçek bir rave'den bahsediyoruz, ne zannettiniz...

→45

BORUSAN'DA BU AY

15 Eylül, 19:00, *caz konseri*, **Tahsin Ünüvar Kuartet** (Selim Benba - piyano, Tahsin Ünüvar - saksofon ve flüt, Nezih Yeşilnil - kontrbas, İzzet Hiçkalmaz - perküsyon)
16 Eylül, 12:30, *video*, **Bill Evans Trio**
17 Eylül, 18:30 - 20:00, *söyleşi*, **Kerem Görsev** (Bill Evans anısına)
18 Eylül, 17:30, *video*, **Bill Evans Trio**
22 Eylül, 19:00, *klasik müzik konseri*, **Marlen Adamadze** (bariton), **Nina Adamadze** (mezzo soprano), **Edvard Aris** (akordeon) - İtalyan Kültür Merkezi
23 Eylül, 12:30, *video belgesel*, **Elisabeth Schwartzkopf'un Hayatı**
24 Eylül, 18:30 - 20:00, *söyleşi*, **Edip Günay** (Müzik terapi)
25 Eylül, 17:30, *video belgesel*, **Elisabeth Schwartzkopf'un Hayatı**
29 Eylül, 19:00, *klasik Türk müziği konseri*, **Mehmet Güntekin** (Cumhuriyet dönemi şarkıları)
30 Eylül, 12:30, *video belgesel*, **Edirneli Deli Selim ve Arkadaşlarının Hollanda Turnesi**
1 Ekim, 18:30 - 20:00, *söyleşi*, **Melih Duygulu** (Çingene musikisi ve dinletisi)
2 Ekim, 17:30, *video belgesel*, **Edirneli Deli Selim ve Arkadaşlarının Hollanda Turnesi**

AKSANAT'TA BU AY

9 Eylül, 12:30 - 19:00, *video*, **"Beauty And The Beast"** (y: Jean Cocteau / o: J. Marais, J. Day)
11 Eylül, 12:30 - 19:00, *video*, **Madonna** (The Immaculate Collection)
15 Eylül, 12:30 - 19:00, *video*, **Prokofiev: "Piyotr ve Kurt"** (anlatıcı: Sting)
16 Eylül, 12:30 - 18:30, *video*, **"The Way We Were"** (y: S. Pollack / o: B. Streisand, R. Redford))
17 Eylül, 12:30 - 17:00, *video*, **Les McCann** (piyano) **& Eddie Harris** (tenor saksofon)
23 Eylül, 12:30 - 18:30, *video*, **"La lune dans le caniveau"** (y: J.J. Beineix / o: G. Depardieu, N. Kinski)
24 Eylül, 12:30 - 17:00, *video*, **Archie Shepp** (saksofon) - ("I am jazz... I'ts my life")
25 Eylül, 12:30 - 19:00, *video*, **REM** (Tourfilm)
26 Eylül, 14:00 - 17:30, *video*, **"Roma, Açık Şehir"** (y: R. Rosselini / o: A. Fabrizi, A. Magnani)
29 Eylül, 12:30 - 19:00, *video*, **"Ju Dou"** (y: Z. Yimou / o: Gong Li, Li Wei)

Kimneredenezamankiminle

Bulutsuzluk Özlemi Her cumartesi Beyoğlu Hayal Kahvesi
Replikas *(oryantal psychedelic rock)* Her cumartesi Peyote Her çarşamba Blue's
Mojo *(Chicago blues & Southern soul)* Her perşembe Mojo
Tibet Ağırtan & Kırık Kalpler Her cuma Beyoğlu Hayal Kahvesi
Kerim Çaplı Band *(klasik rock)* Her cuma Mojo
Tuzlu Nehir Üçlüsü *(folk blues)* Her cuma Shebeen
Pendeza *(afro-fock)* Her cumartesi Shebeen
Bluestuff Her pazar Mojo Her cuma Blue's

Peyote'de bu ay

pazartesi **Mood Flight,** salı **Siddhartha,** çarşamba **DJ Totem, DJ Kobot,** perşembe **DJ Deniz** (non-stop erotic cabaret), **Zen,** cuma **İhtiyaç Molası, Rubmle Fish,** cumartesi **Replikas**
İmam Adnan Sok. no.24 Beyoğlu tel: 293 32 62

FESTIVALFESTIVALFESTIVALFESTIVALFESTIVAL

YAPI KREDİ SANAT FESTİVALİ (II. BÖLÜM)

Kudsi Erguner
Erguner ailesinin medarı iftiharlarından ney virtuozu Kudsi Erguner'i en son Björk konserinde iz-

lemiştik. Pek çok insanın ilk kez orada dinlediği Erguner'in müziği, oturma telaşına denk gelmiş ve arada kaynayıp gitmişti. Peter Gabriel, Jean-Michel Jarre gibi ustalarla çalışan, Costa Gavras, Martin Scorsese, Marco Ferreri gibi rejisörlerin filmlerinin müziklerinde imzası bulunan, yurtdışında pek çok albümü yayınlanan Erguner'in asıl referansı, yine de, kendisi, yeteneği ve geleneği. Bu sefer Björk'teki gibi olmayacak, neyini dolu dolu dinletecek.
5 Eylül, 20:30, AKM
Farlo Framba (org) & Tranquillo Forza (trompet)
6 Eylül, 16:00, St. Antoine Kilisesi
Iron Maiden
1980'lerde, rock'a ucundan da olsa bulaşan hemen her yeniyetmenin yatıp kalkıp dinlediği gruplardandı Iron Maiden. Hatta Bruce Dickinson'ın kapıp götü-

ren vokaliyle, Steve Harris'in usta işi basıyla, 80'ler sound'unun "nakaratın ikinci tekrarı sonrasında attırılan solo"larının çift gitarla kapışmasıyla, atari-öncesi şov kahramanı Eddie'yle, pek çok gencin "müziğe başlama grubu" oldular. Başta "Somewhere In Time" olmak üzere, bir sürü albümlerinin tadı, eski/yeni pek çok metalcinin damağında kaldı. 80'lerde "demir bakire"ye bulaşanların çoğu ipin ucunu kaçırdı ama, Iron Maiden yeni albüm "Virtual XI"la formda hâlâ. Dickinson artık yok ama, sağlam orkestra ve –inşallah– Eddie, iki gece üst üste, dileyenin emrine amade...
7-8 Eylül, 21:00, Açıkhava Tiyatrosu
Compania Lirica La Zarzuela
Geleneksel İspanyol müzikli tiyatrosu, en yetkin kumpanya eliyle sahnede... "Zil, şal ve gül, bu bahçede..."
9-10 Eylül, 21:00, Açıkhava Tiyatrosu
Soul II Soul
Soul II Soul; ya da bir devrin açılışı... Grubun temellerinde üç kişinin

emeği var: Beresford Romero (yani Jazzie B), Philip "Daddae" Harvey ve Massive Attack'le, Björk'le çıkardığı işlerle bilinen kalburüstü prodüktör Nellee Hooper... Londra hangar-kulüplerinin ilettiği Soul II Soul'un Bristol sound'a nasıl bir öncülük ettiğinin altını iyice çizmeye gerek yok. 90'ların başında Hooper grupla ilişkisini kestiği zaman, Soul II Soul tüm dünyayı hitleriyle sarmalamış dev bir gruptu. Caron Wheeler'ın güçlü vokaliyle desteklenen "Keep On Movin' " albümü ve single'ı, okyanusun iki yakasını da eşzamanlı etkilemişti. Hooper'ın ayrılışından sonra şarkı yazımını, şarkıcılığı, prodüktörlüğü tek tabanca yürüten Jazzie B de, Soul II Soul müziğini eskisi gibi devam ettirebildi. Soul, disco, reggae, dub, 80'lerin hip-hop ritmi ve caz bileşimiyle çok etkileyici bir rhythm&blues yapısına erişen grup, her ne kadar 80 sonlarıyla özdeşleşse de, önünü açtıklarının gölgesinde kalır gibi olsa da, hâlâ azımsanmayacak bir öneme ve dinamizme sahip. Jazzie B ve arkadaşları, kaçırılmayacak bir konser öneriyorlar Açıkhava'da... Tarihsel açıdan, rave öncesi de iyi gider...
11 Eylül, 21:00, Açıkhava Tiyatrosu
Bulutsuzluk Özlemi
Rave gecesine denk düşmesi talihsizlik ama, tecrübeyle sabit, her geçen gün daha iyi bir konser grubu oluyorlar. Hele Açıkhava'da...
12 Eylül, 21:00, Açıkhava Tiyatrosu
Montreal Caz Balesi
1970'lerde doruğuna çıkan modern bale oluşumlarının en değerlilerinden biri olduğunu duyduk. Caz güzel hareket de ettirebilir...
14-15 Eylül, 21:00, Açıkhava Tiyatrosu
Vicente Amigo
Amigo, genç yaşına rağmen önde gelen flamenko gitarcılarından biri sayılıyor. Çeşitli ödüllere layık görülmüşlüğü, plaklarının el üstünde tutulmuşluğu var.
19 Eylül, 20:30, AKM
Juan Carlos Caceres
Caceres; piyanist, şarkıcı, besteci, ressam...
20 Eylül gecesi, bizi ressamlığı değil, müzisyenliği ve has Arjantin usûlü tangoları ilgilendirecek.
20 Eylül, 20:30, AKM
Fazıl Say
İstidadının farkındayız. Bir aksilik olup da birinin cep telefonu çalmazsa, piyanoseverler çok memnun kalabilir...
22 Eylül, 19:00, CRR
Esin Afşar
Son albümü "Caz Yorumuyla Aşık Veysel" sonrası "Aşık Veysel'e Saygı Gecesi"... Kadro enteresan: Okay Temiz, Yavuz Top, Baki Duyarlar, Nezih Yeşilnil, Tahsin Ünüvar, Arzu Kopuz, İzzet Hiçkalmaz...
28 Eylül, 19:00, CRR
Akademie Für Alte Musik Berlin
30 Eylül, 19:00, CRR

[bar] ↓

Guitar Cafe Bar 251 98 32 Ayhan Işık Sok., no:21 Beyoğlu •**Kaktüs** 249 59 79 İmam Adnan Sok., no:4. Beyoğlu •**Gramofon** 293 07 86 Tünel Meydanı, no:3 Beyoğlu •**Club So** 491 12 50 Turan Güneş Bulvarı, 274, Oran Yolu Ankara •**Pandora** 309 32 80 Gözcü Sok., no: 3 Anadolu Medeniyetleri Yanı Kale Ankara •**Meis 1** 293 99 73 Büyükparmakkapı Sok., no: 7/2 Beyoğlu •**Meis 2** 293 05 98 Mis sok. No:20 Beyoğlu •**Andon** 244 40 90 Sıraselviler Cad., no:89 Taksim •**Caravan Rock Bar** 243 42 47 Balık Pazarı, Sahne Sok., no: 19. •**Bilsak** 293 37 74 Sıraselviler Cad. Soğancı Sok. No. 7 Kat. 5 Cihangir •**Mavi** 463 01 94 Cumhuriyet Bulvarı No: 206 Alsancak İzmir •**Hayal Kahvesi** 244 25 58 Büyükparmakkapı sok. No:19 Beyoğlu •**Mojo** 243 29 27 İstiklal Cad. Büyükparmakkapı Sok. No:26 Beyoğlu •**Vivache** 293 04 15 Meşelik Sok. No:26 Taksim •**Eylül** 257 11 09 1. Cadde No: 23 Arnavutköy •**North Shield** 466 12 66 Güvenlik Cad., no: 11 Aşağı Ayrancı Ankara •**Dulcinea** 245 10 71 Meşelik Sok. Taksim •**Roxy** 249 48 39 Sıraselviler Cad. Aslanyatağı Sok. Taksim •**Jazz Cafe** 245 05 16 Hasnun Galip Sok. No: 20 Beyoğlu

[radyo] ↓

—"Açık Radyo." 94.9

Pazartesi

Filozof Dedikoduları
Oruç Aruoba
15:30 - 16:30
Filozofların ilginç yaşantıları

Arzın Merkezine Seyahat
Gökhan Akçura
20:00 - 21:00
Blues - rock

Erkekler ve Kadınlar ve R&R
İştar Gözaydın/Cem Sorguç/Cüneyt Cebenoyan
21:00 - 22:00
Rock

Modern Müzik I
Nedim Tanyolaç
23:00 - 24:00
Caz ve ötesi

Arza Seyahat
Orhan Cem Çetin
00:00 - 01:00
Meraklı metinler

Salı

Smokestack Lightnin'
Stephen Kinzer
20:00 - 21:00
Blues

Gitaresk
Jak Kohen
21:00 - 22:00
Rock ve blues

Fotosentez
Roli
22:00 - 23:00

Doğaçlama Hayatlar
Sevin Okyay
23:00 - 24:00
Caz

Kristal Gemi
Haşmet Babaoğlu
00:00 - 01:00
İşaret eden ve sürçen dilimizin tam kalbine bir yolculuk

Çarşamba

Tuna'nın Beri Yanı
Muammer Ketencoğlu
13:30 - 14:00
Balkan ağırlıklı etnik müzik

Virgül
Orhan Koçak
15:30 - 16:30
Kitapların dünyası

Modern Müzik II
Nedim Tanyolaç
21:00 - 22:00
Rock ve ötesi

Cem Session
Cem Çınlar
22:00 - 23:00
Müziğin üretimi ve tüketimi

Caz Portreleri
Mustafa Aykın
23:00 - 24:00
Aykırı caz tiplemeleri

Seyahatname
Mansur Karakoç
00:00 - 01:00
Müzikli gezi anıları

Perşembe

Yaşayan Blues
Eyüp İblağ
20:00 - 21:00

Mercek
Gökhan Aya/Gözde Yılmaz
21:00 - 22:00
Rock

Satmayan Plaklar
C. Mutlu/C. Gandur/S. Demirbağ
22:00 - 23:00
Tüm "uçlar"

Cuma

Latin Mahallesi
Lizet Frayman
21:00 - 22:00
Latin - caz - samba

Öbür Dünya
Ahmet Uluğ
22:00 - 24:00
Reggae, hip-hop, dub, acid caz, funk, soul, afro-pop, latin, Brezilya, rai, bhangra

Music Heavy-Duty
Nihat Güden
00:00 - 01:00
Latin caz, acid caz, fusion

Cumartesi

Sandıktaki Sesler
Ariana Ferentinou
16:00 - 17:00
Anadolu'da Rum müziği

High Times
Osman Osman/Ras Memo/Ras Mehmet
19:00 - 20:00
Reggae

Misterioso
Mehmet Uluğ/Cem Yegül
20:00 - 22:00
Yaşamlarını müziğe adamış dehaların izleri

Gilles Peterson "World Wide"
Gilles Peterson
22:00 - 24:00
Caz, acid caz, drum & bass, latin

Beton
Tolga Yalkın
Mete Sohtaoğlu
00:00 - 02:00
Rock

Pazar

Taş Plaklarda Saz ve Söz
Cemal Ünlü
16:00 - 17:00
Taş plak tarihi

Murat Belge'nin Gizli Müzikli Tarihi
Murat Belge
19:00 - 20:00
Müzikotobiyografi

[mecmua] ↓ Müzik Vizyon

Bir zamanların şahane Hey dergileri, liste sayfalarıyla başlardı. Çeşitli kategorilere ayrılmış listeler gayet uzun tutulur, plağın evvelki hafta kaçıncı numarada konakladığı, indiği, çıktığı, kaç basamak yükseldiği ya da düştüğü ayrıntılarıyla belirlenirdi. O listeler müzik aleminin nabzını tutardı ve güvenilirliklerinden kimsenin kuşkusu olmazdı. Doğan Şener zamanlarının Hey'i, Türkiye'nin Billboard'u gibiydi. 80'lerin sonuna doğru uzun Hey macerasının sonuna gelindiği zaman, liste anlayışı da bitti. Unkapanı'ndan yayın yapan Müzikvizyon dergisi, bu açığı büyük oranda kapatıyor dört sayıdır. Derginin başında tahmin edin kim var? Doğan Şener, tabii. Böyle bir liste dergisi başka kimin başının altından çıkabilirdi ki?.. Onca yılın deneyimiyle, birikimiyle, yanına müzik haberlerini de alarak çıkan bu derginin dolu dolu liste sayfalarından bazı listelerin başlığı şunlar: Türk müziği/alaturka, Türk halk müziği, arabesk, fantezi, oyun ve düğün havaları, demokratik akım, milli akım, etnik müzik, Karadeniz müziği, dini müzik, Türk pop müziği, Türk rock müziği, Türk new age, yabancı rock, yabancı pop, new age-caz, film müzikleri, klasik Batı müziği... 100 sıralık Türk pop müziği listesi, en çok yer ayrılmış liste durumunda... Listelere toplu halde göz atmak, "memleketin nabzı" ve "Türkiye gerçeği" hususunda okuyucuyu gayet iyi aydınlatıyor. Mesela, "milli akım" listesinde şöyle isimler var: Alperen (Başbuğ Tanrı Dağında), Grup Şölen (Yükselecek Bu Bayrak), Ozan Poyrazoğlu (Türkeş Yaşayan Destandır), Ozan Servani (Milyon Milyon Geliyoruz), Cuma Anaları (Cuma Anaları)... Demokratik akım, özgün müzik diye bilinen tür... Etnik müzikte daha çok Kürtler var ama, ayrı bir listeleri olmasına rağmen, araya Karadenizliler de karışıyor. Elimizdeki 15 Ağustos sayısında Ajda Pekkan, Kayahan ve Ayşen, ilk üçü paylaşmışlar; isimlerini hiç duymadığımız bir takım müzisyenler de var Türk pop müziği listesinde. Bir de rock'ların ilk üçüne bakalım: Pentagram, Bulutsuzluk Özlemi ve Mavi Sakal, yerli ayak; Massive Attack, Apocalyptica ve Chris Rea, yabancı ayak... Dergi inşallah tutar demekten başka diyeceğimiz yok: Ömrü daim olsun...

8 ve 15 Eylül tarihlerinde, **Fotosentez** programlarında Serge Gainsbourg (ve Jane Birkin ve Mick Harvey) var... "Je t'aime... moi non plus"den "Melody Nelson"a Gainsbourg külliyatı...

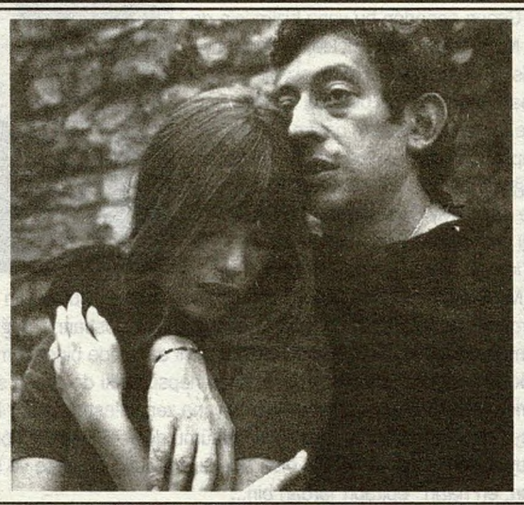

5 Eylül cumartesi akşamı 22:00'de Gökalp Baykal Band 45'lik'te... Galatasaray lisesinin yanından aşağıya inerken sağda...

İlki geçen sene takdirle karşılanan İstanbul Müzik Şenliği'nin ikincisi, 4-5-6 Aralık tarihlerinde yine Harbiye Askeri Müze'de düzenleniyor. Katılanların ilk şenlikten memnun kaldığını gözümüzle görmüştük. Kaynaklar, bu yılki şenliğin daha şenlikli geçeceğini söylüyor. İki gün, 28 saat sürecek bu yılki şenlikte 32 konser, altı panel, sekiz söyleşi, dört atölye çalışması, iki dans gösterisi ve daha neler neler var... Büyüklü küçüklü, müzikle alakadar herkesin nabzına göre şerbet verecek şenlik, malum, Açık Radyo ve Pozitif tarafından düzenleniyor. Tekrar güzel bir organizasyon yapacaklarından adımız gibi eminiz. Gelecek ay ayrıntılara girmeye başlarız...

İSTANBUL MÜZİK ŞENLİĞİ 2

AKBANK 8. CAZ FESTİVALİ

İSTANBUL • 8 Ekim, 20:00, **Tania Maria Group** • 13 Ekim, 18:30, **Paul Mautian Electric Bebop Band** • 13 Ekim, 21:30, **Gonzalo Rubalcapa Trio** • 14 Ekim, 18:30, **Aydın Esen Group** • 14 Ekim, 21:30, **Roscoe Mitchell Note Factory** • 15 Ekim, 18:30, **Spirits: Pharoah Sanders (featuring William Henderson, Adam Rudolph & Okay Temiz)** • 16 Ekim, 18:30, **Yıldız İbrahimova Balkanatolia** • 16 Ekim, 21:30, **Spirits: Pharoah Sanders** • 17 Ekim, 18:30, **Manu Dibango & The London Community Gospel Choir** • 17 Ekim, 21:30, **World Saxophohe Quartet with African Drums**

ANKARA • 16 Ekim, 19:00, **Aydın Esen Group** • 17 Ekim, 21:00, **Spirits: Pharoah Sanders** • 18 Ekim, 17:00, **ODTÜ Türk Halk Bilimi Topluluğu** • 19 Ekim, 21:00, **Yıldız İbrahimova Balkanatolia**

ADANA • 20 Ekim, 20:00, **Yıldız İbrahimova Balkanatolia** • 21 Ekim, 20:00, **İlhan Erşahin, Kenny Wollesen & Dang Weiss**

→47

Lafın yanına yan, kıçına çan takma!	İskemlelerden özellikle korkuyorum, çünkü biçimleri bir insan yokluğunu çağrıştırıyor. **EMILE AJAR**, Yalan Roman	
"Bu şehrin gecesi bir dişi papağan" / Diyordum "hakkı bir demet maydanoz" / Demeğe kalmadı, önümden bir çocuk geçti, / Önünde bir çember, / Çemberin içinde bir horoz. **CAN YÜCEL**	Bir erkek karısından söz ederken "Bayan Ayşe", "Bayan Fatma" demez. Bir arkadaşının karısından söz ederken de "karısı" demez. Biraz şaka ile karışık olsun diye "hanımısı" diyenler vardır. Bu gibi hafifliklerden kesinlikle kaçınılmalıdır.	Üç siyah parıltı oldu; biri yeşil, ikisi kırmızı, üç siyah parıltı. **BORIS VIAN**, Pekin'de Sonbahar
		Ütümün sapı demir / Yüksekten gelir emir / Nazlı yâri görünce / Kalbimin yağı erir

Sketches For My Sweetheart The Drunk

JEFF BUCKLEY

(Sony Türkiye)

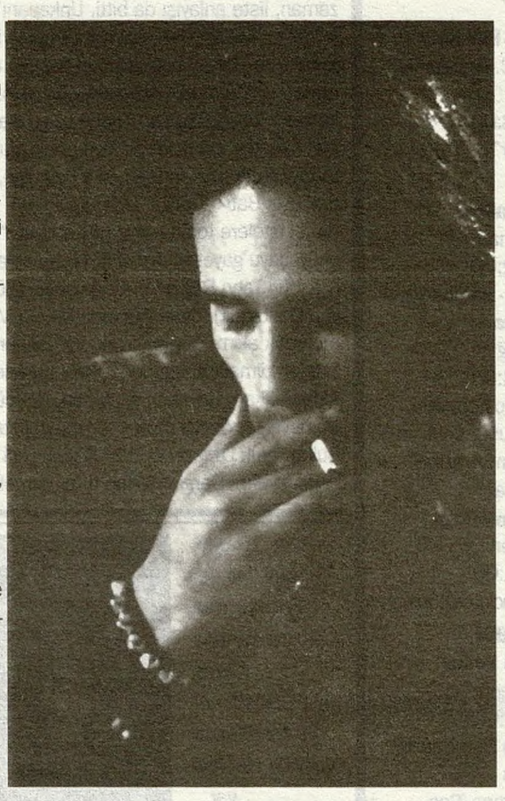

Ne vakit bir şeyler söyleyecek olsak, kalibresi düşük, ağırlığı su yazısı kelimeler çıkıyor insanın ağzından. Ama söylemeden de olmuyor. Bu dünyada tahammülü en güç şey, genç ölüm. Her ölüm vakitsizdir derler ama, bazıları ısrarla daha vakitsiz kayıp gidiveriyor ne olup bittiğini anlamadan. Arkasında da, yaşasa nefret edeceği romantize bir matemle birlikte yakıcı izler bırakıyor. Kaybedilen, Jeff Buckley gibi kuşağının en hakiki "nefes"lerinden biri olunca, anma törenleri de "keşke ölmeseydi"nin bütün hissi katmanlarından yayılmış onlarca yazıtla ortalıkta beliriveriyor. İşte "Sketches For My Sweetheart The Drunk", şayet kenarda köşede saklı kalmış (yahut bırakılmış) başka bir şeyler yoksa, herhalde bu uğurda şimdiye kadar gördüğümüz, göreceğimiz en yürekli tören Buckley için.

Bir rivayete göre, "yeryüzünün en müzikli nehri" dermiş eskiler Mississippi'ye. Ama saçtığı neşeden değil, yerinden edilmiş hayatlara, prematüre ölümlere yaklan ağıtlardan. Geçen seneden bu yana bizim için de koyu bir ayrıntı Mississippi. Jeff Buckley'in yarım avuçluk ömür çizgisine noktayı koyan bitimsiz bir nehir. Ve Buckley'in, Mississippi sularına bıraktığı bu kısa ömrünün bakiyesi de, bir avuç şarkıdan başka bir şey değil artık. Hepsi hepsi, üzerinde usulca beliren halesine ümitler bağladığımız "Grace" ve bir tutam konser kaydı... Tabii bir de adını "My Sweetheart The Drunk" koymak istediği yeni albümünün karalama defteri kayıtları: "Sketch'ler"...

"Sketches For My Sweetheart The Drunk" için en kısa ifadeyle, Buckley'in "muhtemel gidişat"ını anlatan bir albüm demek mümkün. Annesinin ve birlikte çalıştığı müzik dostlarının yoğun emekler vererek bütünleştirdiği ve hiçbiri tamamen bitmemiş, kimi "ham" kalmış, kimi de ileride birleşip mozaiğin parçalarına dönüşecek tam 21 parçalık bir "eskizler" kolleksiyonu. Hemen hepsi, belki de geçen sene çıkamamış o albümünde rastlayacağımız şarkılardan meydana gelen, enine boyuna zenginleştirilmiş bir kesit. Dolayısıyla kesinlikle bir "artık besteler" veya "hayatından özet görüntüler" albümü değil "Sketches For My Sweetheart The Drunk". Onca şarkının tozuyla, çapağıyla, yarım bile olsa öylece bırakıldığı, sadece ve sadece müziğe adanmış bir ömrün haritasına açılan, en hazin "epitaph"lardan biri...

Her karesi Buckley'in buğusuyla örtülü bu albümü tam devirli bir tur dinlemek için gereken süre, dünya saatiyle yaklaşık 100 dakika. Ama sanki her dinleyişte tuhaf biçimde koyulaşıp daha da kısalmaya başlayan bir süre bu. Üstelik kısaldıkça da bir anafor gibi her şeyi içine çeken... "The Sky Is A Landfill"in ilk saniyelerinden, perdenin ağır ağır inmeye başladığı "Satisfied Mind"a, albümü bir nefeste katetmeden bırakmak mümkün değil. Her biri soluk alıp veren şarkılarıyla birlikte gitarlar da, kimi zaman tatlı tatlı, kimi zaman da öfkeli titreşimlerle baştan uca kuşatmış "Sketches For My Sweetheart The Drunk"ı. Kesif bir zaman dilimine dönüşen bu anlar boyunca, Buckley'in o "melek" berraklığındaki sesi de, uçsuz bucaksız bir ses aralığı içinde salınıp durmuş. Bob Dylan'dan Patti Smith'e, Robert Plant'den "Delta" havzasının cümle blues krallarına, hepsinden ufak bir parça taşımış mayasında. Ama bu terkibin içinde hem sesini, hem de dimağını özgür kılan esas başbuğ, "Elvis'im" dediği Nusret Fatih olmuş. Daha buralardayken bile her fırsatta hayranlığını dile getirdiği, içindeki en kudretli fırtınaların kundakçısı Nusret Fatih... Bu yüzden olacak, arkadaşlarının Buckley namına "sen, sound'un içindeki sound, sesin içindeki sessin" nidalarıyla şapka çıkardığı, hatta albümü ithaf ettiği kişi de, yine o.

Bu arada, deminden beri "eskizler, taslaklar" deyip duruyoruz ama, aslına bakarsanız pek de öyle "karalama defterleri"nden çıkmış gibi gelmedi bize "Sketches For My Sweetheart The Drunk". Tek tek adlarını anmanın manası yok, fikrimizce tamamen Buckley'in engin ruhuna denk düşen, yerli yerine oturmuş şarkılar hepsi. Üzerine bir şeyler eklense de, kabuklarından sıyrılsa da, "öz" her daim aynı. Kaldı ki, içi dışı bir olanlar için en gri "4-track" kaydının bile, hayatın sırlarına düşüreceği izler farklı değil. Kendi bestesi olmayan birkaç şarkıya Buckley'in nasıl bir "ruh" kattığı da ortada. Genesis'in son iyi albümü "Lamb Lies Down On Broadway"deki "Back In N.Y.C"nin, "Buckley" yorumunu bir dinleyin, kelimelerin yetmediğini göreceksiniz.

Başta da dedik ya, Jeff Buckley için ne söylersek söyleyelim, kıyıya varış yok bize artık. Ama "Benim Sarhoş Sevgilim" diye başlayacağı albümünün "taslakları" için son bir çift lafımız olacaksa, kaybettiğimizin ne derinlikte bir su olduğunu anlamak bakımından had safhada üzücü; hayatımıza katacağımız bir "ömür" dolusu hakikatlı şarkı adına da alabildiğine diriltici olduğunu söyleyelim, yeter. ***G.P.***

Try Whistling This

NEIL FINN

(EMI/Kent)

Kelimenin en temiz anlamıyla Pop. Crowded House'un özü buydu. Crowded House'un dağılmasıyla birlikte, bir grup isminin ardında saklanmakta olan grubun yeteneği Neil Finn, kendi adıyla yola devam etmeye karar verdi. Bu albüm de onun ilk ürünü. Crowded House üslûbundaki en kalın imza, kaçınılmaz olarak bu adamındı zaten. Aynı imza fazla değişmeden duruyor hâlâ. Neil Finn bugünlerde pop'ta imza sahibi olan nadir insanlardan biri. "Take The Weather With You" gibi son zamanların en güçlü "sing along"larından birini yarattığı Crowded House'dan, "Bunu Islıkla Çalmayı Dene Bakalım" gibi ironik isimli solo albümüne kadar, Neil Finn'in Beatles geleneğinden gelen temizliği, rahatsız edici bir hijyene varmadan devam ediyor. Ama diğer yandan da, aynı geleneği Oasis gibi daha sarhoş, daha saldırgan bölgelere de çekmiyor. Ne sokakta bira sarhoşluğu yaşar gibi, ne de "seçkin ve zarif" bir dünyada. İkisinin arasında duruyor Finn. Biraz Bryan Ferry'ye benziyor. Crowded House'un müziğiyle karşılaştırıldığında bu plağın kendine has frekansı var. Sanki Crowded House döneminde isteyip de deneyemediği şeyler olmuş izlenimine kapılıyorsunuz. Kim bilir, belki de 40 yaşının verdiği olgunluğun sonucudur bunlar. Yine de Neil Finn'in zamane üslûplarıyla aynı frekanstan konuştuğu kesin. Ama bu yaştan sonra yepyeni bir tarzla ortaya çıkacak hali de yok. Üslûbu sadece biraz daha baharatlanmış, iyi de olmuş denebilir. Oasis gibi genç kuşağa hitap etmek gibi bir niyetinin olmadığını anlıyorsunuz. Yine de sizi boğmayacağından emin olabilirsiniz. Neil Finn, bir telefon röportajı için arayıp Los Angeles'ta bir otel odasında –muhtemelen yalnız– uyurken yakaladığınızda (çünkü başımıza geldi), nasıl bir akşamdan artakaldığını merak edeceğiniz türden bir adam. Bu da bu albümü dinlemek için yeterli bir neden. ***O.G.***

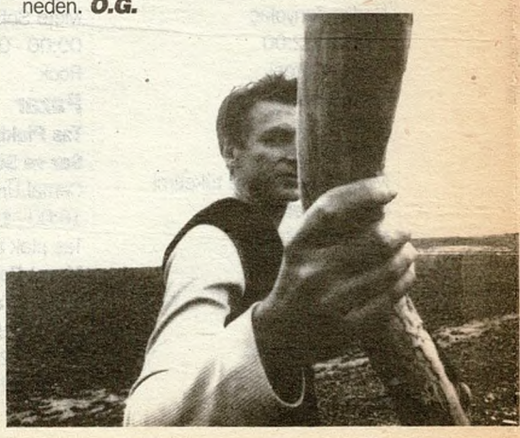

Uyuyan biri hiçbir zaman seyredilmemelidir. Bu, size hitap etmeyen bir mektubun açılması gibi bir şey olur.

Çevremizde dolaşır / Çeşit çeşit hayvanlar / Bizlere pek çoğunun / Sayısız faydası var / Kedi fare yakalar Bazen de eğlendirir / Kuşlar ötüşleriyle / İç açar, neşe verir / Sadık köpeklerimiz / Bekçidir bahçemizde / Kümes hayvanları çok / Yarar beslenmemize **VEFA ÇAĞAN**

Yağmur yağarken tavuklar açık bir yere çıkarlarsa yağmur yakında dinecek demektir. Kapalı yere girerlerse yağmurun devam edeceğine delildir.

Bir sanat eseri, her zaman için, bize gördüğümüz şeyi daha önce görmemiş olduğumuzu öğretmelidir. **PAUL VALERY**

dedim ya bu kez biraz daha farklı durum / bu kez inadına yağmur yağsın istiyorum **SEFA KAPLAN**

Dışarı çıkmadık, çünkü hep dışardaydık / İçeri girmedik, çünkü hep içerdeydik / Bir oteldik ki hepimiz / Öylece otel kaldık. **EDİP CANSEVER**

Kar yağar elekleme / Kız göğsün ilikleme / Gurbetteki kocanı / Gelir diye bekleme

Songs Of Praise

BULLYRAG

(PolyGram)

Attilâ "Kaptan" İlhan'ın ifadesiyle, küt! 1987. Hard rock'un bir ileri versiyonu heavy metal'in bir ileri versiyonu thrash metal'in namlı grubu Anthrax'ın "I'm The Man" EP'si! (Böyle "derece"lendirirdik, her biri bir evvelkinin "aşılmış" haliydi: Bir ilerisi speed; arada doom, death, horror...) Daha evvel rock-rap bileşimleri denenmişti, Anthrax'ınki rock cenahından ilkti; rock'ça da sert... Bir başka küt! Express ve Roll yazarı Erdir Zat: Uzun uzadıya "makro füzyon beat"ten dem vururdu... Radyo programının altbaşlığı da buydu zaten... Müzikal, kültürel, sanatsal erimenin bunca yaygınlaşmadığı, herkesi arayışa ve sorgulamalara itelemediği "kaos-öncesi" zamanlar... Bullyrag plağı "Songs Of Praise"in zorlu, ürkütücü, hard gitarlı intro'su, insanı ister istemez Anthrax yıllarının bir açıdan gamsız, tasasız, başka açıdan patlamaya ayarlı sıkıntılı, yok etmeye meyilli sert halet-i ruhiyesine götürüyor (o şahane "Anti-social" şarkısı!). Durulan ton ve duru rap vokali (Marley'i de hatırlatıyor; funky de bir yandan) işi bozuyor: "Makro füzyon beat" giriyor devreye... Bir blues kabaresi, ama epey dönüşmüş, devir değiştirmiş, "metamorfoz"a uğramış blues kabaresi havalı "The Plague" şarkısının ilk yarısı insanı dinginleştirebiliyor da, ikinci yarıda öfkeli bir gaza bulanabiliyor insan: gitarlı, gitarla... Hemen arkasından "Frantic" öyle başlıyor: Headbang kâr etmiyor, enerjiyi cinaî bakışlara dönüştürüp sert el kol hareketleri binmek istiyor gövdenin uzuvlarına... Nasıl oluyorsa –ki oluyor–, alaylı, alaycı hip-hop sakinleştiriyor aynı şarkıyı... Altta dört başı mamur ritm, her yola geliyor... Devir o devirdi, yarına Allah kerim, bu devir de bu –güzel– devir: Enerjik füzyon, oradan buradan, bir o yandan, bir bu yandan, "haso" bir müziği eklektik tuzaklara düşmeden kulaklara aşılıyor: "Erime", bu... Bullyrag, sağlam... Sert ve ham rock'tan blues'a, hip-hop'tan kesif jungle'a, reggae'den soul'a uzanıyor: Hiçbir şeyin –metalcilerin çok rağbet ettiği tabirle– "içini boşaltmıyor"... Ne Anthrax gibi metalci cenahı söz konusu, ne o çevre, ne bu takım... Havada uçuşan sesleri aynı oranlarda toplayıp pişirerek püskürtmüşler: Her şeye eşit derecede uzak, eşit derecede yakın... Klasik kategorilerde tanımsız: Değerli, güzel, sert, makro füzyon: rock-hop... Ayrı gibi duran disiplinlerin ortak hafızası... ***M.E.***

Cocoon Crash

K'S CHOICE

(Sony Türkiye)

Farz edelim, Avrupa'nın herhangi YüzölçümüKüçükEkonomisiBüyük bir ülkesinin genç ve dinamik bir müzik topluluğusunuz. Pek de güzel müzik yapıyorsunuz, fakat gelin görün ki, şarkı söylemeye başladığınızda size kulak kabartan yabancılar, Viking borazanlarını duymuş gibi suratlarını buruşturuyorlar. Çözüm basit; önce işbilir bir Amerikalı prodüktör bulacaksınız, ki prodüktörünüzün geçmişinde prodükte ettiği birkaç alternatif ismin yer alması sizi birkaç basamak yukarıdan başlatacaktır, bu arada şarkılarınızı İngilizce söylemeniz gerektiğini belirtmiyoruz bile, ardından sözleşme imzaladığınız büyük bir plak firmasının bünyesinde başlayacaksınız Amerika'yı ve Amerikan radyolarını turlamaya... Bir de Billboard'un şu ünlü alternatif "Heetseekers" listelerinde boy gösterdiniz mi, iş tamam demektir. K's Choice, Belçikalı abla-oğlan kardeş Sarah ve Gert Bettens'in, memleketlerini fethettikten sonra Amerika semalarına açılan topluluklarının, "Cocoon Crash" ise Foo Fighters, Counting Crows ve hatta Pixies'in odasından geçtiği Gil Norton'un prodüksiyonunu üstlendiği üçüncü beynelmilel albümlerinin adı... Grubun adındaki "K", hem "Kültürbaşkaşey"in, hem de Kafka'nın "Dava"sındaki "Bay K"nın Ka'sı... Gitar, davul ve bas üçlüsünün üzerine inşa edilmiş, vokal ağırlıklı, yumuşak tonda bir müzik icra ediyorlar. Kendileriyle bu albüm vasıtasıyla tanıştığım için, vokali ilk duyduğumda hemen albüm kartonetine göz attım, acaba ilk parçada konuk vokal Suzanne Vega mı diye... Allahtan değilmiş. Sıkıntıyı anlatmak için filmin başından sonuna dek seyirciyi sıkım sıkım sıkmayı marifet belleyen yerli yönetmenlerimizi andım durdum, albüm boyunca... Parçaların isimleri "Her şey özgürlük için", "Serbeststil", "Kelebeklerin yerine" gibi "ben en çok özgürlüğüme önem veririm" diyenlere hitaben seçilmiş seçkin ve veciz laflar... "Tanrı yatağının içinde" gibi ilginç mi ilginç ve "Şimdi benimsin", "Kazananlar" tarzı "ben güzele güzel demem..." mantığının ürünü şarkılar da unutulmamış. Eğer Belçikalıların İngilizce şarkı söylemelerinden hoşlanma gibi bir saplantınız varsa ya da en çok özgürlüğüne önem veren uçuklardansanız veyahut alternatif denince aklınıza, dışarıdan Roxette veya Divinyls, bizden de Umay Umay ya da Özlem Tekin geliyorsa, yani kısaca düzene değil, düzensizliğeyse isyanınız, sizin de seçiminizin K'nın seçimiyle aynı olmaması için hiçbir neden yok... ***A.A.***

Birçok radikal teoriler, aileyi lüzumsuz ve can çekişen bir bağ olarak görürlerse de, psikologlar gelecekten ümitlidirler. Üç nesil üzerindeki araştırmalar aile bağlarının kuvvetini ve lüzumunu ortaya koymuştur.

Allah bilir ya, o fıkır fıkır "Briji-tö Bardo Bardo" ça-ça'sıyla bir kez olsun dans etmemişsinizdir ılık yaz gecelerinde! **ÖMER MADRA**

Kemik emilmez. El ile de tutulmaz. Eğer kemik bıçağa da, çatala da mukavemet ediyorsa bir tarafa bırakılır.

Tüm bireysel ve toplumsal sefalet, çalışma tutkusundan doğmuştur. **PAUL LAFARGUE**

Tarih boyuna güzel olmasını ve güzel koku intihap etmesini bilen kadınlar daima sevilmiş ve hayatta mes'ut olmuşlardır. Bunu bilen bütün ilim adamları insan ruhunda tesiri daima artan parfümü aramaktadırlar.

New Power Soul

NEW POWER GENERATION

(BMG Türkiye)

("Sanatçı"nın bir "Kurbağa Prens" olarak portresini çizecek değiliz. İsmini de anmayacağız, o, herkesin malûmu. Bizim içinse kendileri, kendi istekleri gereğince bir işaretin imlediğidir.)

Jimi Hendrix'ten beri ortaya çıkan her siyah derili multi-enstrümantalist şarkıcı için –hatta Lenny Kravitz için bile söylenmişti– "deli mi, dahi mi?" diye kafa yorulur malûmunuz, bunların çoğunun "artist" olduğu da sonradan anlaşılır. "Sanatçı"mız ise, işin başından beri, sırf kullanmayı becerdiği alet-edevatın çokluğundan değil, kullandığı multi-kimlikten dolayı da bu sorunun bir numaralı muhatabı... "Sanatçı"nın bu kimlik meselesini kendine mesele etmesini ise anlayışla karşılamak gerek, zira kendilerinin kafalarda yaratmak istediği "var mı, yok mu?" tarzı bir ikilem söz konusu... Her albümde özenle teşekkür ettiği "God", şarkı sözlerinde "kendi"ni imlediği "Eye" ve şimdilerde anılmak istediği "Love" sembolü, içerden dışarıya oluşturmaya çalıştığı bir üçgenin sacayakları... Her sanatçının gizliden soyunduğu bu rolü, "sanatçı" yıllardır –dinleyicilerin buna tanıklığı yalnızca yirmi yıl– bütün işaretleri gözümüze soka soka oynayıp duruyor. Bu performans sürecinde kendi kurallarını kabullenmeyen dinleyiciler, diğer sanatçılar ve bilhassa plak şirketlerinin akıbeti, oyun harici kalmak oldu. Bu konuda epeyce direnen Warner Bros. bile, sahiple kölenin kim olduğu hakkında giriştiği epey uzun süren bir mücadeleden yenik ayrıldı. Her savaş gibi bunun da galibi olmadı, zira "sanatçı"mız köle sıfatıyla gerçekleştirdiği dizi dizi albümler boyunca kendi içini de boşalttı durdu. Masalın, prensin bir kurbağaya dönüşmesiyle sonuçlandığını ileri sürenler olduysa da, ikinci perde henüz yeni yeni açılıyor. İlk olarak geçen yıl, kendisi gibi sonsuz ömre sahipler için yaptığı üçlü azad fermanı "Emancipation" çıktı (hemen belirtelim, biz ölümlülerden olduğumuzdan dolayı işbu bildiriyi ikinci kez okuyamadık). Çoğu kişi "sanatçı"nın özgürlüğüne kavuşmak uğruna sekiz buçuk ayda bir çıkardığı onca albüm arasında, bu kadar uzun materyali ne zaman biriktirdiği sorusunun yanıtını bulamadıysa da, olay sanırız, işin materyal dünyayla değil, ruhani dünyayla alakalı olmasıyla açıklanabilir. Buna yeni kanıt olarak "sanatçı"mız, "New Power Soul"u indirmiş bulunuyor müritlerine... Elçisi ise "yeni güç nesli"... Ben kendilerinden "Gett Off"tan beri ruhumu ateşleyecek güçte yeni bir şey dinlememiştim, bu albüm sonrası da değişen bir şey olmadı benim için... "Sanatçı" mı dünyayı yarattı, dünya mı "sanatçı"yı gibi çözümsüz bir başka soruyu gündeme getirmektense, girişteki sorunun cevabına dönelim... "Sanatçı" son röportajlarından birinde bu konu hakkında, herkesin kendisinin deli olduğunu düşünmesine şaştığını söylemiş... Cevabı alındığından dolayı "deli mi, dahi mi" sorusu artık bir daha sorulmayacaktır kendilerine, arz olunur...

(Gene de yolda bir kurbağayla karşılaştığımız vakit dudaklarımızı ona uzatacak ve bir mucize uğruna aynı şarkıyı bir daha söyleyeceğiz: "Bir öptüm, bir öptüm, bir daha öptüm...") ***A.A.***

virgül

EYLÜL SAYISI TÜM KİTAPÇI VE BAYİLERDE •

FAZIL AHMED *Piyale*
RAGIP DURAN *Bir Dinozorun Anıları*
ALİ UTKU *Geçmiş Yaz Defterleri*
KEREM ÜNÜVAR *Kahve ve Kahvehaneler*
REŞAT BAŞAR *Umur Türker*
KEREM KARABOĞA *William Shakespeare*
YAŞAR ÇABUKLU *Hırsızın Günlüğü*
ÖZGÜR TABUROĞLU *Computus*
MARC DAVID BAER *Sabatay Sevi*
FAHRETTİN ÇİLOĞLU *Bir Köyün Serüveni*
AYŞE OZİL *Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine İşçiler*
NURAY MERT *Türk Tarih Tezinden Türk İslâm Sentezine*
SİBEL Ö. DEMİRER *Eski Ortadoğu'da Çevre ve Etnik Yapı*

Bu sayıda **Mîna Urgan**'la kitabı üstüne bir söyleşi de yer alıyor. *Virgül*'de ayrıca korsan yayıncılık hakkında, soruna farklı yerlerden bakmaya çalışan **Müge Gürsoy Sökmen**'in "Devletle korsan arasında" ve **Ulus Baker**'in "Akşam fazla kaçırmışım, ne serüvendi ama!" başlıklı yazıları var. Kitapları, korsan yayıncılarla fazla haşır neşir olan **Murathan Mungan** da tartışmaya küçük bir söyleşiyle katılıyor. Değinme ve polemik yazılarıyla **Kıymet Giray**, **Ayşen Anadol** ve **Ali Cengizkan** da *Virgül*'de...

Pusula Yayıncılık Tel: 0.212. 252 42 80 Fax: 0.212. 293 15 44

Erkekler, farkına varmadan aşk ve cinsiyet mevzuunu birbirinden ayırırlar. Bir erkek herhangi bir kadını bütün benliğiyle sevebilir, fakat aradan zaman geçince onu fiziki bakımdan tatmin edici bulmaz, ama aşkı sona ermiş değildir. Diğer taraftan normal bir kadın daima aşkı cinsiyetle birleştirmeye çalışır. Ve işte bu sebepten dolayı da genç kızların çoğu evlenmeden evvel başlarını derde sokarlar. **Prof. Dr. FRED MC. MAULDIN**, *Kızıma Nasıl Söyliyeyim - Her Genç Kız Neler Bilmelidir*

şu güzeller güzeli yâr gibi geldi bana / gözlerinde bir mana var gibi geldi bana / gel benim gonca gülüm kalmadı tahammülüm / sensiz hayat İzmirlim zor gibi geldi bana **NECİP MİRKELAMOĞLU**

bir yaprak kapatıyorum hayatımın nemli taraflarına / ölümden anlayan, ciddi bir yaprak **İSMET ÖZEL**

Kız ve kadınların gazino, bar, kafeşantan ve bunlara benzer içki kullanılan yerlerle banyo, hamam ve plajlarda çalışabilmeleri o yerin en büyük mülki amirin iznine bağlıdır.

Pink Elephants

MICK HARVEY

(Mute/KodMüzik)

Karşımda Net'den elde ettiğim 10 punto ile yazılmış 19 sayfalık bir liste. Multi-enstrümantalist Mick Harvey'in 1997'den günümüze bulaştığı işlerin ayrıntılı dökümü. Ayrıntılara girmeyelim, işte listenin kısa özeti: Birbirinden belirgin farklılıklar taşıyan dört alternatif (!) grup ve albümleri, beş film müziği, iki solo albüm ve single'lar. Harvey'in yer aldığı, hatta kurucu kadrosunda bulunduğu gruplarının adlarını anarak başlayalım: Boys Next Door (1977-1980), The Birthday Party (1980-1983), Crime And The City Solution (1985-1991) ve tabii ki Nick Cave And The Bad Seeds (1985'den günümüze). İpten kazıktan kurtulma Nick Cave And The Bad Seeds elemanları arasında zaman zaman bir orta kademe şirket yöneticisi görünümü ardına saklanan, ama müzikal anlamda etkin bir üst düzey yönetici kimliğiyle kendini gösteren bir müzisyen. Bad Seeds'in adsız kahramanı... Neden Serge Gainsbourg şarkılarının İngilizce uyarlamalarından oluşan ilk solo albümü "Intoxicated Man"i yayımlamak için 1995 yılına kadar beklediği bir sır olarak kalacak. Ardından da 1997'de yine Serge Gainsbourg şarkılarını içeren "Pink Elephants" albümü... Yaklaşık bir yıl gecikmeyle ülkemizde; getirenler sağ olsun. "Intoxicated Man"in gelişi de oldukça gecikmeli olmuştu. Neyse, artık şu anda ikisi de raflarda, hatta "Harley Davidson" adlı dört şarkılık bir single bile bulunabiliyor.

Hemen Harvey'in bu kadar üzerinde durduğu ve ülkemizde pek tanınmayan Serge Gainsbourg'dan kısaca söz edelim. Gainsbourg, Rus kökenli bir Fransız; 1928 doğumlu. 2 Mart 1991'de karaciğer kanserine yenik düşüp ölene değin Fransızların acar evladı oldu. Muziplikleriyle sevildi, cinsellikten gençlik hareketlerine toplumu kışkırtan mesajlarıyla herkese ayağını denk aldırdı, çok yönlü sanatçı kişiliğiyle hep yüceltildi. Çok yönlü derken çok da abartmamak gerek: Film yönetmeni, oyuncu, şair, yazar, ressam, besteci, söz yazarı, piyanist, şarkıcı (anlatıcı mı?)... Tam tembel harcı... 1968 Fransız gençliğinin ruhani liderlerinden, ki 68'in yirminci yıldönümünde Fransız televizyonuna o yıllarda yaptığı tek doğru şeyin kızı Charlotte olduğunu itiraf etmişti (Charlotte Gainsbourg da bugün oyuncu; "Merci la vie"yi hatırlarsınız). Son derece özenle kompoze edilmiş şarkıları üzerine şarkı söylemekten çok konuşurcasına eklediği aykırı hatta kışkırtıcı sözlerle, ondan başka kimseye yakışmayan sürekli akşamdan kalma görüntüsüyle ve elinden bir an olsun düşmeyen filtresiz Gitanes sigarasıyla özgün bir imaj yaratmıştı. Televizyon'da 500 frangı yakması, Fransız milli marşını reggae olarak icra etmesi bile halk tarafından çok sevilmesini engellememişti. Müziğinde chanson'dan rock and roll'a, reggae'den dance'e çok geniş bir tür yelpazesi kullanmış, sözcükleri ikili anlamlarda çok zekice mısralara yerleştirmiş, İngilizce nakarat ve sloganlardan kaçınmamış ve de en önemlisi, şarkılarında günümüz insanını tüm çıplaklığıyla yansıtmaya çalışmıştı. Tüm çıplaklığıyla derken, mecazi bir anlam aramayın; insanlara gerçek anlamda da giysilerini çıkarttırmaktan kaçınmamış, şarkılarında erotizmin her (evet, her) çeşidini sansürsüz kullanmıştı. France Gall, Brigitte Bardot ve Jane Birkin ile olan ilişkileri dillere destan olmuş ve o dönemde mini mini olan bu hanımların erotizm dolu sesleri şarkılarında da duyulmuştu. Gainsbourg her zaman bir aşk adamı kimliğini korudu. Kısacası Gainsbourg, üzerinde durulması gereken mühim bir sanatçıydı...

Gelelim, Mick Harvey'in Gainsbourg tutkusuna. Harvey, onun müziğini çok sevdiğini söyleyerek başlıyor, özellikle de söz yapısını; ancak müzikal yapıda ve icralarda bir takım eksiklikler bulduğunu da eklemeden edemiyor. İlk yaklaşımı, onun müziğini günümüze taşırken, ses örgüsünü ve sedasını da güncel bir anlayışla ele almak olmuş. Oğlu yaşında bir anglosaksonun Gainsbourg müziğinde eksiklikler bulmasını densizlik saymadan bakarsanız ve önyargılarınızı biraz flulaştırırsanız, Harvey'in bazı açılardan haklı olduğunu kabul edebilirsiniz. Gainsbourg'un şarkılarının 30 küsur yıllık bir aralıkta üretildiğini; her şeye karşın bazılarının sedasının biraz demode kaldığını kabul ettikten sonra, günümüze taşınırken bir miktar Mick Harvey kalemi ve mürekkebiyle temize çekilmesinin nedenini de anlayabilirsiniz.

Temize çekme... Mick Harvey ilk başta Gainsbourg şarkılarını Fransızca olarak yorumlamak istemiş. Ancak mükemmel Fransızcasına karşın telaffuz sorununun altından kalkamamış ve bu güzelim şarkıların daha çok kişiye hitap etmesi gibi bir faktörü de göz önüne alarak, birkaç dostunun da katkılarıyla İngilizce sözlü Gainsbourg şarkıları ortaya çıkmış. Yer yer Gainsbourg'un muzip dil cambazlıkları güme gitmiş mi? Harvey bunun olmuş olabileceğini, ancak Gainsbourg'un dil cambazlığı yanında çok ilginç öyküler anlattığını ve en azından bunların kaybolmadan frankofonların dışındaki dinleyici kitlesine yansıtıldığını söylüyor. Ne de olsa İngilizce evrenselleşti ya...

95 tarihli "Intoxicated Man" daha az ünlü Gainsbourg şarkılarını içermekteydi ve pek çok şarkıda Anita Lane biraz Jane Birkin rolünü üstlenmiş gibiydi. Şarkıların adlarını vermekle başlayalım: "69 Erotic Year" (69 Année érotique), "Harley Davidson", "Intoxicated Man", "The Sun Directly Overhead" (Sous le soleil exactement), "Sex Shop", "The Barrel Of My 45" (Quand mon 6.35 me fait les yeux doux), "Ford Mustang", "Overseas Telegram", "New York USA", "Bonnie & Clyde", "The Song Of Slurs" (La Chanson de Slogan), "Jazz In The Ravine" (Du jazz dans le Ravin), "I Have Come To Tell You I'm Going" (Je suis venu te dire que je m'en vais), "Lemon Incest" ve "Initials B.B."...

"69 Erotic Year" ve "Harley Davidson" Gainsbourg dendiğinde ilk aklıma gelen şarkılardan, Lane'in vokaliyle şekerleme tadında; "Bonnie And Clyde", zaten aslı İngilizce olan ve Fransızcaya uyarlanmış sözlerin yeniden İngilizce temize çekilmesiyle hoş bir ironi içeriyor (hani adıyla malum filmin sonunda kızın oğlana yazdığı şiir); daha çok Charlotte'un babasıyla yaptığı düet ile aklımdan çıkmayan "Lemon Incest" (toi, mon citron...) Ve tabii zamanında pek çok insana nice yasak düşler gördüren iki baş harfin şarkısı "Initials B.B." ile final. Mick Harvey, şarkılar boyunca bir rock grubunda yer alan tüm çalgıları değişe değişe çalıyor; hatta "Sex Shop"da tümüyle tek başına.

"Pink Elephants" ise görece daha fazla ses getirmiş Gainsbourg şarkılarını içeriyor. "Pink Elephants", "Requiem..." (Requiem pour un C...), "The Javanaise" (La Javanaise), "Black Seaweed" (Les Goémons), "Comic Strip", "The Ticket Puncher" (Le poinçonneur des lilas), "Non Affair" (L'Anamour), "Scenic Railway", "To All The Lucky Kids" (Aux enfants de la chance), "Anthracite" (L'Anthracite), "Manon", "I love You... Nor Do I" (Je t'aime... moi non plus), "The Ballad Of Melody Nelson", "Torrey Canyon", "Who Is 'In' Who Is 'Out' " (Qui Est "In" Qui Est "Out"), "Hotel Specific" (Hotel particulier).

Biraz da şarkıların üzerinden geçelim. Albümün açılışı kendisiyle aynı adı taşıyan enstrümantal şarkıyla yapılıyor; yaylılar eşliğinde ustaya saygı. "The Javanaise"de Gainsbourg'dan alıştığımız tadı hemen buluveriyoruz; "Non Affair"de de kendimizi hiç yabancı hissetmiyoruz; "To All The Lucky Kids" gibi zaten yarısı İngilizce olan mühim bir anti-drug şarkının full İngilizce uyarlamasına biraz dudak bükmeden edemiyoruz. Tabii ki fena halde dikkati çeken "I love You... Nor Do I", bir önceki albüm sayesinde sesini ve stilini yakından tanıdığımız Anita Lane tarafından yorumlanıyor. Erkek sesinde ise eski dost Nick Cave. Bu şarkı daha önce Lane'in "The World's A Girl" single'ında yayımlanmış ve bilindiği kadarıyla "Je t'aime... moi non plus" şarkısının ilk ciddi İngilizce uyarlaması. Diğerleri de gayriciddi değildi, ama pek de dinlenir oldukları söylenemezdi (örneğin Donna Summer'ınki). "The Ballad Of Melody Nelson" yükseltiyor, "Torrey Canyon" dengeliyor ve Gainsbourg'un tartışmasız başyapıtı kavramsal "Melody Nelson"dan "Hotel Specific", albümün muhteşem bir finalle sonuçlanmasını sağlıyor.

"Intoxicated Man" ve "Pink Elephants"... Her ikisini de kaçırmayın... Ama bu arada dinlerken onlara Fransız müziği muamelesi de yapmayın (hayal kırıklığına uğrarsınız, inanın). Size önerim, her iki albümü de Mick Harvey tarafından ortaya konulmuş özgün birer eser olarak dikkate alarak dinlemeniz ve bu gölgedeki adamın biraz daha farkına varmanız. ***G.B.***

Bir kadının başında, siyah saçlılarda 109, kumraallarda 100, sarışınlarda 88 bin tel saç vardır. | Methedilen bağa sepetini küçük al da git

Genç bir nişanlı kız, her yere tek başına gidemez. Nişanlısının bulunmadığı bir toplantıda kimse ile dans etmemelidir. | aşkın bir yolu vardır / her yaşta başka türlü geçilen / aşkın bir yolu vardır / her yaşta biraz gecikilen **MURATHAN MUNGAN** | Bir balık için su neyse, insan yüreği için de gözyaşları odur. **GUSTAVE FLAUBERT**

Bahçeler boyunca uzayan şu beyaz sokakta yalnızım. Yalnız ve hür. Ama bu hürlük ölüme benziyor biraz. **SARTRE**, Bulantı | Adı konmamış bir proje için (Seely, Cranes, Stone Roses, Smiths) gitarist, basist aranıyor. 262 655 55 73'den Ekin

Beautiful Maladies
(Island Years)
TOM WAITS
(PolyGram)

Annem, 1949 nisanında bir gece California'da bir motelde, kınk Bourbon şişelerinin, Lucky Strike dumanlarının ve yarısı ısınılmış ton balıklı bir sandviçin ortasında bana hamile kaldı. Dokuz ay sonra, güneşli bir pazar sabahı hastane avlusuna henüz parketmiş, taksimetresi hâlâ işleyen bir taksinin arka koltuğunda dünyaya geldim. Yıllar sonra bir Noel gecesi fabrikadan eve dönerken, bir rehincinin vitrininde, takma dişlerin, fotoğraf makinelerinin, eğri bir saksofonun ortasında bir piyano gördüm. O gece, anneme ne kadar zamandır bir piyano düşlediğimi anlattım. Annem hemen geceliğinin üstüne mantosunu geçirdi, rehinciye koştu, vitrine bir kaldırım taşı fırlattı, tuttuğu gibi piyanoyu eve getirdi...

İlk plağımı 1973 senesinin güz mevsiminde çıkardım. Daha halen müzikle uğraşıyorum. Evvelce de bir-iki best-of'um çıkmıştı ama bu seferki başka: Bütün şarkıları ben kendim seçtim. 83-93 arası Island firmasına yaptığım yedi albümden toplam 23 şarkı. Az değil. "Downtown Train", "November", "Innocent When You Dream" falan hepsi var. "Telephone Call From Istanbul" mu? Allah kahretsin, onu unutmuşum. **T.W.**

Imagination
BRIAN WILSON
(BMG Türkiye)

On yıllık bir aradan sonra, Beach Boys'un beyni Brian Wilson ikinci solo albümüyle karşımızda. Kendi adını taşıyan, 1988'de hiç de ticari bulunmayan albümden sonra firması ikinci bir albüm yayınlamayı kabul etmemiş ve proje elde kalmıştı. 1998'de ise Brian Wilson, yine ticari olmayan harikulade bir albümle bazılarını utandıracağa benzer. Evet, baştan belirteyim ki, bildiğiniz Beach Boys müziğinin üzerine eklenmiş pek fazla bir şey yok, yenilikmiş, icatmış, sesörgüsü devrimi falan aramayın. Vermek istediğim mesaj "bildiğiniz Beach Boys müziği" ifadesinde. Geçen bir dostum bana "Bu Beach Boys müziğinde neyi cazip buluyorsun?" diye sormuştu. Ben Beach Boys müziğinde Brian Wilson olgusunu cazip buluyorum; yani biraz açarsak: Üretkenlik, disiplin, ilkelerinden ödün vermeme, çok akıcı melodiler, olağanüstü dört ses vokaller, sevimli falsetto'lar, kanonlar, contrechant vokaller, sürpriz modülasyonlar, yaşadıkları dönemin gençliğinin yer yer ironik, yer yer hüzünlü bir panoramasını çizmeleri.... İlk anda akla gelenler bunlar, ancak Wilson imzalı müzikal becerilerini hariç tutsak bile, Beach Boys'un her zaman gençlere seslenen bir müzik yaptığını bilmek bile beni mutlu ediyor.

"Imagination"a geçmeden, artık aramızda bulunmayan emektar Beach Boys grubunu kısaca bir hatırlamakta yarar var. Brian (bas gitar, klavye), Carl (lead gitar) ve Denis Wilson (davul) kardeşler, yanlarına kuzenleri Mick Love (vokal) ve arkadaşları Al Jardine'i (ritm gitar) alarak Beach Boys'u kurarlar. Menajerleri, Wilson kardeşlerin haşin babası Murry Wilson'dır ve çocuklarına oldukça sert davranmaktadır. Hatta bu sertliklerden biri sonucu, Brian'ın bir kulağı duyma yeteneğini büyük ölçüde kaybetmiştir. İlk şarkıları "Surfin'" ile listelerin bir ucundan girip, dalga sörfü ve sörf alemi üzerine bir dizi şarkıyla kısa sürede tepelere yükselmeye başlarlar. Tüm amaçları The Beatles'ı geçmektir; iki yıllık sahne deneyiminden sonra Brian sahneyi bırakır ve kendisini Beach Boys grubuna beste üretmeye, düzenlemeye ve kaydetmeye adar. Yalnızca stüdyo çalışmalarında yer almakta, hatta The Beatles'ın onlardan etkilenmesini sağlayacak stüdyo teknikleri geliştirmektedir; iddialı bir yapımcı haline gelmiştir. 70 bin dolar bütçeli "Pet Sounds" albümü, NME dergisi tarafından tüm zamanların en iyi albümü olarak anılır. Cep senfonisi olarak da adlandırılan "Good Vibrations" şarkısı, yalnızca 50 bin dolara mal olur (evet 50.000$; çünkü şarkı son halini alana dek, değişik stüdyolarda yirmiden fazla versiyonu kaydedilir; bir kısmını geçtiğimiz yıl Açık Radyo'da Ömer Madra çalmıştı). Bu şarkı da Mojo dergisi tarafından tüm zamanların en başarılı single'ı olarak seçilmiştir. Derken grup içi ve plak firması ile sorunlar, Van Dyke Parks ile suya düşen "Smile" albümü, peşinden Brian'ın bir ölçüde köşesine çekilmesi, Beach Boys yapımı adı altında bir takım albümler ve tadı aynı ama içi boşalmış

bir müzikal süreç... Her ne kadar Brian grubu tamamen bıraksa da, Denis Wilson 1983'de boğularak ölse de, 1998'de Carl Wilson kanserden ölene değin müzik yapan Beach Boys, 70'li yılların başından itibaren eski görkemli havasını yitirmiştir. Birbirleriyle görüşmemektedirler; Brian, Beach Boys şarkılarının bir dönem sözlerini yazan Mick Love ile mahkemeliktir. Brian'ın özel hayatı yıllardır berbat biçimde sürmektedir, aşırı kilolar sağlığını tehdit etmekte; kısaca her şey kötü gitmektedir. Bir ara 1988'de "Coctail" filmi için yaptıkları şarkılarla yeniden toparlanır gibi olsalar da, tatları tuzları kalmamıştır. Bu arada Wilson, 1988 yılında "A Vision Shared (A Tribute To Woody Guthrie And Leadbelly)" adlı albümde karşımıza çıkar.

Hal böyleyken, 1995 yılında yapımını Don Was'ın üstlendiği "I Just Wasn't Made For This Days" adlı belgesel ile, Brian Wilson yaşamına bir pencere açar. Albüm olarak da çıkan film müziğinde bir dolu yayımlanmamış Brian Wilson şarkısı yer almaktadır. Aynı yıl, bir zamanlar beraber çalıştığı Van Dyke Parks'ın "Orange Cart Art" albümünde şarkıcı olarak karşımıza çıkar. 1995 yılında Wilson'ı yine bir saygı albümünde görüyoruz: "Till The Night Is Gone (A Tribute To Doc Pomus)".

Isınma turlarının sonunda Brian Wilson'ı, o eski Beach Boys günlerinin tınısını yakaladığı ve dalgalar üzerinde sörf yapmaktan çok, ılık esintileri anlattığı bir albümle karşımızda buluveriyoruz. Peşinen belirtmekte yarar var, "Imagination"daki 11 şarkı içinde iki adet Beach Boys şarkısı yeniden düzenlenmiş olarak yer almakta: Mick Love ile ortak şarkıları "Let Him Run Wilde" ve en güzel şarkılarından biri olan ve birkaç şarkılık malzemeyi tek seferde kullandığı, albümün kapanış şarkısı "Happy Days". Albüme adını veren "Imagination", standart bir Brian Wilson girişi ile başlayıp dalgalara doğru bir adım atıyor. "Imagination"a biraz Beach Boys havası veren, belki de tüm şarkıların solo ve geri vokallerinin yalnızca Brian Wilson tarafından yapılması, ki Wilson bunu zaman zaman Beach Boys dönemlerinde de yapmıştır. Stüdyoda grup vokallerde çuvalladığında, hepsini dışarı atıp tüm vokalleri kendisinin yaptığı olmuştur. Bunu çok yıllar sonra itiraf etmesi bir şey değiştirmese de, aynı kişinin halen günümüzde bile dört ayrı insan sesine sahip olabilmesi takdir gerektirmez mi? Eğer albüm kapak notlarında yazmasa, kolaylıkla Beach Boys vokalleriyle karıştırabileceğiniz zenginlikte bir seda ile çarpıldığını belirtmeliyim. Albüme dönersek, nefesleriyle kıvrak ama dans ettirici olmayan "South American" ile ruh okşayıcı ambiyansı ve kaygan gitarıyla "Cry" hemen dikkati çekiyor. Sesinde, yorumunda ve şarkılarındaki huzur dolu hava ilk dinleyişte şaşırtıcı gelmişti; daha sonra aile yaşantısının düzeldiğini, yeni eşi ve biri daha yeni doğmuş iki bebeğiyle 50 yıldan fazladır özlediği huzuru bulduğunu öğrenince, "Imagination"ı daha farklı bir gözle değerlendiriyor insan. Ne diyelim, Allah bozmasın! ***G.B.***

Özür: Geçen ay Petter Maffay söyleşisinde adı geçen Lokua Kanza, Ganalı değil, Zaireli.

Düşünmek yemek pişirmeye benzer. Çoğu zaman yemek kuvvetli ateşte pişirilir ama, birçok yemeğin hafif ateşte uzun zamanda pişirilirse, daha lezzetli olacağı şüphe götürmez. Bilinçaltımız da her problemi yavaş yavaş pişirebileceğimiz bir çeşit ocaktır.

aşkımızı sel gibi silip süpüren yağmur

Yerli baskı "Led Zeppelin II" albümü ve yerli baskı Led Zeppelin 45'likleri aranıyor. Cüneyt Cebenoyan (212) 233 62 68 (Roll aracılığıyla da temasa geçebilirsiniz)

Bizler kalın derililerizdir, ellerimizi birbirimize uzatırız, ama boşuna bir çabadır bu, çünkü kalın derilerimizi birbirine sürteriz, –çok yalnızız biz. **GEORG BUCHNER**, Danton'un Ölümü

Onceki kuşaklarda sonrakileri anlayamama yeteneği var. Behçet Kemal, 1959'da, Edebiyatçılar Birliği Kitap Sergisi'nde beni zamanın cumhurbaşkanına şöyle tanıtmıştı: "Hani fan-fin-fon şairler var ya..." **CEMAL SÜREYA**

Anutha Zone

DR JOHN

(EMI / Kent)

Doktor'un muayene amaçlı İngiltere ziyaretinin bir albümle nihayetlendiğini görmek ilginç bir tecrübe. New Orleans müziğinin yaşayan en önemli adamı Doktor'dur. Kendisi bizim son on yıldır içiçe olduğumuz psikedelik, ambiatik seslerin müzikle harmanlanması işine son derece vakıf olup, Spiritualized grubunun peşine düştüğü hissiyatları yaratanların yedi ceddini bilir.

Doktor, ilginç adamdır. Hayatınızda ilk defa gördüğünüz resmi, sizde ilgi uyandıracaktır. İri yarı olmanın getirdiği karizmayı, yarı kapalı gözlerinden zorlukla yönlendirdiği bakışları destekler. Ağır adamdır ve bunu kendisi de bilir.

Aileden müzisyen Doktor'un çocukluğu, pederiyle beraber oraya buraya ses ve kayıt sistemi taşımakla geçti. Bu vesileyle, New Orleans'ın altın zamanlarında dönemin en ünlü müzisyenleriyle tanışma şansı buldu. Cosimo Matassa'nın efsanevi stüdyosu Cosmo's kurulurken, o da oradaydı. Professor Longhair, James Booker, Red Tyler, Earl King, Robert "Cat Man" Catfrey, Guitar Slim, Joe Tex, Lloyd Lambert gibi mahalli sanatçı olarak kariyer yapıp uluslararası üne kavuşan efsanelerle çaldı, kayıt yaptı. Fats Domino ve Little Richard gibi iki dev adamla çocukken dost oldu.

"N'Awlins öyle bir yerdir ki, Fransız, İspanyol, Afrikan ve İngiliz müzikleri burada karıştılıp pişirilir. Bu sebeple buralarda bir nevi müzikal sorumsuzluk söz konusudur. Her şey her şeyle karıştırılabilir. Ben de aynı sorumsuzluk geleneğinden geliyorum" diye meseleyi izah ediyor Doktor. 1968 tarihli efsanevi "Gris Gris" albümüyle voodoo geleneklerini müziğe taşıyan Doktor, hem memleketinin müzik geleneklerinin yaşaması için gerekli müdahaleleri yapmış, hem de bu noktadan kaygısız bir sentez anlayışına hareket etmiştir. Aynı formülü devam ettirdiği muhteşem "Babylon" ve "Gumbo" albümlerini takiben başka bir kanala akmış, piyano ve üflemeli ağırlıklı ses örgüsüne yer verdiği "In The Right Place" ile "Desitively Bonaroo" albümleriyle ustalara teşekkürlerini iletmiştir.

Son albüme gelirken Doktor'un bir nevi kenara çekilme dönemi söz konusu oldu. 80'li yılların başında küçük bir plak şirketi olan Clean Cuts için kaydettiği iki albümünde Doktor'u piyanosu ile başbaşa kalma ihtiyacı içinde görüyoruz. Prof. Longhair, James Booker ve Allen Toussaint'in izinden giden, lakin kendi tekniğini ve geleneğe katkılarını öne çıkartan bu albümler, o yıllarda epey ilgi görmüştü. 1998'de "Anutha Zone" ile "başka bir alan"a kayan Doktor için bir nevi tarih tekerrür etmiş. 1971 yılında Eric Clapton ve Mick Jagger gibi iki hayranını da yanına katarak kaydettiği "The Sun, Moon And The Herbs" sonrası Doktor, İngiltere'ye ikinci ciddi ziyaretini yapıyor. Bu sefer yanına gençleri almış. Spiritualized'den Jason Pierce, albümün bence en sıkı iki parçasının mimarlarından. Kendi grubu ile cereyanlı sentetik gospel icra eden Pierce'ın Doktor ile kotardığı "Hello God", sadece Doktor'un yaradana çaktığı "Merhaba!" için bile dinlenir. Albümde ikinci ayrıcalık, güvenilir adam Paul Weller'ın, kardeş grubu Ocean Colour Scene'in basisti Damon Minchella ile Doktor'a eşlik ettiği "Party Hellfire". Akabinde gelen ikinci parçada Weller, Jools Holland'ın fırından taze çıkmış dumanı tüter vaziyetteki Hammond orgunu arkasına alarak gitarda harikalar yaratıyor. Son parçada, ekipçe Doktor'a hasta Primal Scream'in yetenekli gitaristi Martin Duffy'nin yüksek katkılarını görüyoruz. Supergrass'tan Gaz Coombes ve Mick Queen ile Portishead'den Clive Deamer'ın yer aldığı "Voices In My Head", genele göre biraz zayıf kalmışlar. Doktor'un kendi ekibi ve The Kick Horns ile icra ettiği parçalar gayet lezzetli.

Hülasa, Doktor otuz yıl sonra "Gris Gris" formülüne geri dönüyor. Benim merak ettiğim konu: Onu izlemek için İstanbul'da New Orleans usulü bamya pişiren bir restoranın açılmasını mı bekleyeceğiz? Böyle bir şey olsa da, Doktor muhtemelen İstanbul Caz Festivali'ne yakışır. Temas için Cassandra Wilson'ın tur menejerine telefon edilebilir. ***S.K.***

Soru: Serge Gainsbourg'u seviyor musunuz?
– Erotomanları severim. Ben de onlardan biriyim. **LEO FERRE**

Zevk dediğimiz şey sihirli bir değnek gibidir. Dokunduğu yeri veya şeyi değiştiriverir. En fakir evi saraya, pısırık bir kadını sinema yıldızına döndürür. Zevk öyle bir şeydir ki çok sağlam bir kültüre ve terbiyeye sahip olsanız bile ondan yoksun olabilirsiniz, çünkü zevk altıncı bir histir.

Catherine Deneuve benimle düet yaptı: "Dieu fumeur de havanes" (Tanrı havana purosu tiryakisi) şarkısında. Fikir Concorde'da gelmişti aklıma, aşağıda bulutları görünce içimden, "Tanrı şu anda sigara içiyor" diye geçirmiştim. **SERGE GAINSBOURG**

Bir atın eğeri bir domuza ne kadar faydalıysa, onun gibi bir kadın da erkeğe o kadar faydalıdır. **ERSKINE CALDWELL**, Felaket Yatağı

Premonition

JOHN FOGERTY

(WEA/Balet)

Vietnam savaşının en berbat zamanlarında, San Francisco'da, çiçek çocuklarının yakasına birer bataklık gülü iliştiren bir grup yaşardı: Creedence Clearwater Revival. Dillerinde, "gitmesek de görmesek de" edasıyla yazılmış güney türküleri vardı. Deltaların, bayou'ların, menderesların, alüvyonlu toprakların, bataklıkların, sazlıkların, koca bir Mississippi havzasının bu modern folkloru, o yıllarda "il radyoları" sayesinde, neredeyse Tommiks-Teksas Amerikası kadar popüler olmuştu bizim buralarda da... Creedence Clearwater Revival'ın, country, rockabilly ve rock'n'roll harmanından var ettiği swamp-rock, 68-72 yılları arasında Amerikan listelerine 13 hit single soktu. Grup, şöhretine paralel olarak –Hendrix, Blood Sweat & Tears ve The Who'dan sonra– Woodstock festivalinin en pahalı grubu oldu. Kısa sürede dağılıp gitseler de, o gruptan bize bir baba şarkı yazarı yadigar kaldı: John Fogerty.

70'ler defterini erkenden kapatıp 80'lerin ortasında aniden geri dönen, sonra yine izini kaybettirip geçen sene bir daha meydana çıkan Fogerty, elimizdeki "Premonition" isimli konser albümüyle "kesin dönüş"ünü tescil ettiriyor şimdi. Albüm bir nevi "live-best of" havasında, Creedence Clearwater Revival'ın kalp atışları albümün bütününde işitiliyor: CCR'ın ilk başarılarını kazandığı iki ünlü cover bu albümde de var: Dale Hawkins'den "Susie Q" ve Screamin' Jay Hawkins'den "I Put A Spell On You"... Sazlıklardan havalanan diğer Creedence şarkıları, hepsi de John Fogerty imzalı "Born On The Bayou", "Green River", "Who'll Stop The Rain", "Down On The Corner", "Bad Moon Rising", "Proud Mary", "Travelin' Band" ve celalli işçi sınıfı şarkısı "Fortunate Son"... Creedence dağıldıktan hemen sonra John Fogerty'nin yaptığı solo albümden iki ünlü şarkı, "Almost Saturday Night" ve "Rockin' All Over The World" de kendine "Premonition"da yer bulmuş. 80'li yılları bizim için biraz daha yaşanılır kılan "Centerfield" albümünden "Centerfield" ve "The Old Man Down The Road" da konserin doruk anlarını oluşturuyor. Fogerty'nin geçen yıl çıkardığı "Blue Moon Swamp" albümündense listede "Swamp River Days", "Hot Road Heart" ve Fogerty'nin yazdığı ender aşk şarkılarından –karısı Julie'ye adadığı– "Joy Of My Life" var. Albüme adını veren "Premonition" ise tek yeni şarkı... Normal bir toplama da iş görürdü ama, konserin tadı başka. Bir riff makinası gibi işleyen gitarını Woodstock'tan beri yanında gezdirdiği amplisine bağlıyor ve kokusu başka hiçbir şeye benzemeyen o kesif duman tütmeye başlıyor. 30 senedir o dumanı teneffüs edenler kolay kolay iflah olmadı: Zamanında Elvis Presley, Bo Diddley, Ike & Tina Turner, Emmylou Harris, Status Quo ("Rockin' All Over The World"ü Live Aid'in açılışında bile söylemişlerdi), Jerry Lee Lewis gibileri Fogerty şarkıları okudular. Ama asıl Amerikan folk-punk'çıları saymak lazım: Fogerty'nin yokluğunda onun halefi haline gelen Bruce Springsteen'i listenin başına koyabiliriz ("Run Through The Jungle", "Travelin' Band" ve "Rockin' All Over The World"ü konserlerinde söylerdi Bruce)... Gun Club ("Run Through The Jungle"), Cramps, Meteors ("Bad Moon Rising"), Violent Femmes, 16 Horsepower gibi ekipler de Fogerty'nin ayak izlerini takip ettiler.

Galiba bir Fogerty-tribute albümünün tam zamanıdır. Ama önce bu hesapta olmayan bayramı kutlayalım: "Premonition"da, 53 yaşındaki Fogerty, 30 senedir beslendiği damarın derinliklerinden eşsiz bir "muddy waters" müziği çıkarıyor. Hemen alın ve eve dönüşte "ben bugün harbi bir rock'n'roll plağı aldım" demenin gururunu yaşayın. ***D.B.***

Sacred Island

TAJ MAHAL AND THE HULA BLUES BAND

(Private Music)

35 yıllık bir müzik kariyerine sahip, bir o kadar albüme imzasını atmış olan Taj Mahal, hiçbir zaman bir liste sanatçısı olmamış olsa da, her zaman saygın bir müzisyen olmuş ve albümleri her daim satmış bir sanatçı. Baba tarafından Jamaikalı olan ve 12 yıldır Hawai'de oturan Taj Mahal, kendini "Afro-Amerikalı" olarak tanımlayan ve blues'dan zydeco'ya, hillbilly'den soul'a dek tüm Amerikan müzik duraklarını sürekli ziyaret eden biri olduğundan ve sık sık rythym and blues, caz ve folk kokteylleriyle karşımıza çıkıp kulaklarımızı mükellef ziyaretlerle taçlandırdığından, Hawai'de yerel sanatçılarla birlikte kaydettiği bu albüm, sevenlerini pek şaşırtmamış olsa gerek. Üniversitede ziraat eğitimi almış, balık avlamayı ve müzikle lakırdıyı seven ve bu amatör filozofun eski dostlarla (The Hula Blues Band üyelerinin hepsi, kendi grupları olan profesyonel müzisyenler) "kutsal ada"sında (Kauai) ukeleleli, flütlü, saksofonlu süslemeleri ve özellikle de artık Taj'ın alâmet-i farikası olan National'ının tımbırtısıyla harmanlanmış Karayip ve "güney" esinli bir albümle çıkagelmesi eşyanın tabiatına uygun. Albüm, Taj'ın creole aksanıyla okuduğu ağırkanlı ve "hüzünlü" "The Calypsonians" parçasıyla açılıyor. Albümün bence flaş parçası olan, reggae'ci Frederic Hibbert'in "Coconut Man" (1979) adlı Hawailiye, Fijiliye övgü şarkısı, aborijen mısraları ve müthiş nakaratıyla, tüyleri diken diken ediyor. Sonra albüme adını veren "Sacred Island (Moku La'a)" adlı pencereleri hüzne açılan, melodisi akılda kalıcı enstrümantal var. Albümün bence ikinci hiti, genç yaşta trafiğe kurban verilmiş Chuck Willis'in 1957 tarihli country tadındaki New Orleans stili r&b baladı meşhur "Betty and Dupree" şarkısı, hüzünde bizi dibi vurdursa da, bir dinledikten sonra Taj'ın ağzına sağlık dedirten cinsten. Taj'ın hımhımhım solosuyla açılan beşinci parça, "The New Hula Blues", tembellik felsefesini anlatan tempolu, hoş bir r&b. "No Ná Mamo" ise bizzat sahibi Carlos Andrade tarafından seslendirilen tam bir Karayip parçası ve genç nesilleri ata geleneklerini unutmamaya çağırıyor. "Mailbox Blues", albüme sinen "tembellik etme" anlayışına uygun sözleriyle ve nefis klarinet solosuyla sivrilen klasik bir Taj blues. Son parça, "Kanikapila", Taj'ın ah, oh, "yeah" ve "com'on" nidalarıyla şenlenen ritmik bir caz enstrümantali, tabii havası adaya uygun. Topu topu 45 dakikalık albümün tek handikapı, daha dinlemeye doyamadan bitivermesi. Albüm baştan sona profesyonel işi. Çok başarılı. Zaten Taj, 1992'den beri Private Music etiketi altında çıkarttığı albümleriyle sanatsal anlamda çok başarılı bir çizgi yakalamıştı ve 1997'ye dek gelen John Porter prodüktörlüğündeki son dört albüm, 1991'deki Almanya turnesinin kayıtlarından oluşan o müthiş "An Evening Of Acoustic Blues"u (1994) şimdilik bir tarafa bırakacak olursak, her blues'severin koleksiyonundaki en zevkli köşeyi tutmaya adaydı (çeşitli Grammy adaylıklarının yanısıra). Yirmi yıllık tur menejeri Carey Williams'ın prodüktörlüğündeki bu albüm de seriyi zenginleştiriyor. Beş dil bildiği, yirmiden fazla enstrüman çaldığı söylenen bu pankreasçı tipli keyfe keder film artistine "nice albümlere" diyoruz. ***B.T.***

Mutluluk astarı lime lime olan, kızıl bir pelerindir. **GUSTAVE FLAUBERT**

Kendimden tiksinmenin doruğuna erişmem için onbeş dakika yeter, eminim. **SARTRE**, Bulantı

Taşıyışı gibi kuşun gökyüzünü / Saklanışı gibi bulutlara dalın **GÜNSİN ASRAL**

Yeryüzünde adı bir tek harften ibaret yerler vardır. Fransa'da bir köyün adı Y, İsviçre'de de bir kasabanın adı A'dır.

Dünyanın her tarafında yol yoldur. Ya bir caddedir bu, ya sokaktır. Her iki tarafta kaldırımlar vardır. Yol kavşakları vardır. Evler vardır. Yol ya asfalttır, ya parke taşı döşenmiştir veya Arnavut kaldırımıdır. Kısacası bir dekor muhakkak vardır. İşte siz bu dekorlardan birindeki yoldasınız. Yürürken çılgın gibi davranmayın. Normal olun. Bacaklarınızı kollarınızı oraya buraya uzatmayın. Ani hareketlerle arkanıza dönmeyin.

Doğru yol gergin bir ip boyunca gider; yükseğe değil de, hemen yerin üzerine gerilmiştir bu ip. Üzerinde yürünmek değil de, insanı çelmelemek içindir sanki. **KAFKA**

73 seçimlerinde AP'ye oy vermiştim ama, Ecevit'e güvendiğim için bu seçimlerde CHP'ye verdim. **SELÇUK URAL** (1977)

L'Argot du Bruit

PASCAL COMELADE

(EMI / Kent)

"Kim ne derse desin aşk için / Önce hoş sonra boş gelir / Kimine göre bir eğlence / Aşk bana yalan gelir/ Başrolde çoğu zaman bir kadın / Peşinde bir erkek adım adım / Dünyanın kanunu besbelli / Söyler hep aynı şeyi / Aynıı şeyi..." Pascal Comelade denen piyanistin albümünü dinlemeye başlayınca, daha ilk bestede otomatiğe basılmış gibi bu eski "aranjman"ın sözleri dilimizden dökülüverdi... Sonraki parçalarda avangard Alman grubu Faust'un sürrealist solcusu Jean-Hervé Peron'a, Léo Ferré'den Taj Mahal'e kadar bir sürü insanla kayıtlar yapmış Katalan gitarist Toti Soler'e ve bizim PJ Harvey'e rastladık, afalladık. Marifeti de bu: Adamı afallatan işler çıkarıyor Pascal Comelade. Albümü öyle dere tepe düz gidiyor ki, banliyö trenlerinde iğne-ip-lik, permatik, kimliklere mahfaza, beşli paket pastel boya ve taraktan oluşan "set"i yüz bin liraya okutan satıcılara benziyor. Sırf puştluğuna müzik yapan, "düşük" sanat icra eyleyen, kolay –ama zekice ve güzel– melodiler yazan bir anti-entellektüel. Oyuncak piyanolar, plastik gitar ve plastik akordeonlar çalıyor, saz heyeti de ondan aşağı kalmıyor. Albümün kapanışında yer alan "anonslu" kısa bölümün adı ne biliyor musunuz: "Le Grand Pianonanist". Piyano bildiğimiz piyano, onanizm bildiğimiz otuzbir. "Anons" ise şu: "Bu plağın sınırları içinde enformasyon teorisinin bütün sorunlarını ele almak mümkün değil. Bir sonraki albümümüz, ses ve sinir merkezleri düzeyinde işitmenin elektrofizyolojisi alanına çok daha derinden girmenizi sağlayacaktır..." İptidailiğin zirvesinden ses veren Comelade'a Les Inrockuptibles dergisi "son punk" sıfatını layık görmüş. Yakışır. Comelade'ın çıkınında Captain Beefheart, erken rock'n'roll'lar, sirk çadırları, Robert Wyatt, panayır yerleri, Erik Satie, o eski sinemalar, Katalan nağmeleri, gezici tiyatro kumpanyaları, kısacası aramadığınız her şey var. Dört duvar arasında arkeolojik ses kazıları yapmak yerine, böyle "objet trouvé" ("buluntu" diyorlar) denizinde sakin sakin yüzen adamları dinlemek bazen insana iyi geliyor. (Bir not: Comelade, şişe mantarlarından yaptığı Sagrada Familia heykelini albüm kapağında sergiliyor. Yani, çok yönlü bir sanatçı.) Enstrümantal parçaları da, PJ Harvey'nin okuduğu iki tekinsiz baladı da, Jean-Harvé Peron'un tuhaf rock'unu da sevdik, ama Gérard Jacquet'nin söylediği biri geleneksel iki şarkıya özellikle bayıldık, bu gayriciddi albümü fazlasıyla ciddiye aldık. Gerçi tavsiye edemiyoruz, çünkü bu, bir hardcore albümünü tavsiye etmek gibi bir şey olur. Sonra bizim başımız ağrır. Bulaşıcı bir müzisyen hastalığı olan –valla, dinleyici olarak bizi zerre kadar ilgilendirmeyen– doğaçlama fetişizminden muzdarip değilseniz, bir yerlerde duyunca gene de Comelade'a kulak verin. ***D.B.***

Les canciones de Almodóvar

(EMI / Kent)

Sinema dili basit, çokça alıştığımız gibi kesif bir şiirselliğe gömülmeyen, neyse onu gösteren Almodóvar kamerasının adım adım takip ettiği olay örgüsü, karşınıza hiç ummadığınız anda hiç ummadığınız hayatları çıkarabilir: Bir polisin tecavüzüne uğrayan, saçını örüp dantel elbiseler giyen bir gencin intikamını punk arkadaşları alacaktır; nemfoman bir rock'çu kızın kozmetik ürünlere meraklı, eşcinsel bir Arap prensiyle ilişkisi izleyiciyi şaşkına çevirecektir; babasıyla yattıktan sonra cinsiyetini değiştiren oğlanın ağabeyi, eve bir bakanın oğlunu getirince işler çetrefilleşir... Olaylar, hikayeler, kişiler, ilişkiler değişse de, aynı kalan, hayatta da bir türlü değişemeyendir: Farklı olan, "başka" hisseden, aykırı duran ne yapacak? Toplum ve o esnada geçerli ahlâk, kişiyi ne kadar belirleyebilir, nereye kadar avucunda tutar? Metropolde ilişkinin bedeli, bir kuyuya –çıkamamacasına– düşer gibi, iletişimsizlik mi?.. Bütün bu sorular, sorunlar, Almodóvar'ın elinde en uç, marjinal örneklerle, ilk elde basitmiş gibi görünen, giderek içinden çıkılmaz bir bilmece, girift bir psikoloji labirenti, takibi zor bir olay örgüsüyle çeşitlenen bir yapıyla karşımıza çıkar: İllâ ki sorunlu heteroseksüellerden transseksüellere, punk'lardan züppelere, teröristlerden eroinmanlara uzanan bir oyuncular silsilesi Madrid sokaklarını doldurur, alakasız kişiler bir yerde karşılaşır, asıl mesele unutulur, yan sorunlar açığa çıkar... Ve bütün bu keşmekeşe eşlik eden müzik... "Almodóvar şarkıları", "Pepi, Luci, Bom ve Diğer Kızlar"dan başlayarak, 11 Almodóvar filminde yer alan şarkılardan oluşuyor; en çok şarkı, altı başlıkla "Arzunun Kanunu"na ayrılmış. Şarkıları böyle arka arkaya dinlemek, "ucuz müzikleri hep sevdim" diyen yönetmeni haklı çıkarıyor: Sezen Cumhur Önal'ın dinlese bayılacağı İspanyol baladları, suyu çıkmış, tanınmaz hale gelmiş flamenkolar, standart Latin baladları, kalipsolar, oturmamış bir "Ne me quitte pas" yorumu... Ara ara, Almodóvar & McNamara imzalı eski zaman disko atıştırmaları...

Şarkılar bize de böyle tarif edilseydi baştan, biz de burun kıvırırdık. Gelin görün ki, bu şarkıları epey bir zaman da dinledik: Sanki Almodóvar'ın filmlerini enikonu tamamlayıcı bir işlevleri var. Ve, o bilmediğimiz dilin bu "ucuz" müziklerinin ardında bir dert, ayakları yere basan, gerçeğe tekabül eden bir sıkıntı hissediliyor mutlaka: Ne kadar salon romantizmi olurlarsa olsunlar... Üstelik bazı şarkılar fevkalade kirli, sokaklı, hassas, kırılgan, dik ve gururlu... Sanki o disko müziğinin kulaklara yüksek volümle kazındığı kulübün karanlık ücrasında bir eşcinselle bir transseksüel eroinli öpüşüyorlar... Biz de abartmayalım, abartmak hayal gücüne kalmış gerçi... Ama şunlar var mesela, her şarkının ardında: Neden gittin? Beni sevin! Hepinizden nefret ediyorum! ***M.E.***

Klasik, Elektro, Akustik ve Bas Gitar, Keman, **Pop, Rock, Blues, Jazz,** Grup ve Özel Dersleri... **İNDİRİMLİ FİYATLAR!**

MÜZİK EĞİTİMİNDE DEVRİM!

||:SEVİ:||

MÜZİK MERKEZİ

• İSTİKLAL CADDESİ • DANIŞMAN GEÇİDİ • NO:222/16 • BEYOĞLU/İST • TEL: 0212 292 34 31 • 0212 292 13 81 •

[42-10] birikiüçdörtbeşaltıyedisekizdokuzon

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **The Corrs** Talk On Corners
2. **Catatonia** International Velvet
3. **Simply Red** Blue
4. **Lighthouse Family** Postcards
5. **Eagle Eye Cherry** Desireless
6. **Boyzone** Where We Belong
7. **Robbie Williams** Life Thru A Lens
8. **Jane McDonald** Jane McDonald
9. **Garbage** Version 2.0
10. **Celine Dion** Let's Talk About Love

İNGİLTERE INDIE ALBÜMLER

1. **Garbage** Version 2.0
2. **Graham Coxon** The Sky Is Too High
3. **Morcheeba** Big Calm
4. **Jane McDonald** Jane McDonald
5. **Freestylers** We Rock Hard
6. **Stereophonics** Word Gets Around
7. **Space** Tin Planet
8. **Wu-Tang Killa Bees** The Swarm
9. **Oasis** (What's The Story) Morning Glory?
10. **The Charlatans** Melting Pot

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Snoop Doggy Dogg** Da Game Is To Be Sold
2. **"Armageddon"** Soundtrack
3. **Beastie Boys** Hello Nasty
4. **"Dr Doolittle"** Soundtrack
5. **Barenaked Ladies** Stunt
6. **"City Of Angels"** Soundtrack
7. **Backstreet Boys** Backstreet Boys
8. **Jermaine Dupri** Jermaine Dupri Presents
9. **N Sync** N Sync
10. **Brandy** Never S-a-y Never

ROLL DİSKO

Aphex Twin Richard D. James
Beastie Boys Hello Nasty
Bentley Rhythm Ace BRA
Brigitte Fontaine Les Palaces
Dr. John Anutha Zone
Georges Moustaki Le métèque
Jane Birkin Baby Alone In Babylone
Julian Lennon Photographic Smile
Kristin Hersh Strange Angels
Mark Lanegan Whiskey For The Holy Ghost
Mazhar Fuat Özkan Ele Güne Karşı
Mirkelam Ah Bir Joker
Neil Young Ragged Glory
Pascal Comelade L'Argot de Bruit
Pulp This Is Hardcore
Roxy Music Avalon
Sean Lennon In To The Sun
Serge Gainsbourg Le Zénith de Gainsbourg
Ulaş Özdemir Ummanda
Vic Chesnutt About To Choke

KOD MÜZİK / Atlas

1. **Zen** Tanbul
2. **Rancid** Life Won't Wait
3. **Tricky** Angels With Dirty Faces
4. **Fugazi** End Hits
5. **Rachel's** The Sea & The Bells

D-TONE/ Atlas

1. **"Suspiria"** Soundtrack (by Goblin)
2. **The Psychd Beat** Italian B-Movie Soundtracks
3. **Badmutha's** Original Black Movie Hits
4. **Ultra Lounge** Salon-Asansör Müzikleri Toplaması
5. **The Moog Cookbook**

ÇALINTI / Atlas

1. **Oranj Symphonette** Plays Mancini
2. **Samm Bennett and Chunk** Life Of Crime
3. **Arcana** Arc Of The Testimony
4. **Medeski Martin & Wood** Friday Afternoon In The Universe
5. **Thomas Chapin Trio** Sky Piece

MEMLEKETTE EN ÇOK SATANLAR

YABANCI

1. **Mariah Carey** Butterfly
2. **What's Up 5** Various Artists
3. **Fresh Cuts 3** Various Artists
4. **Modern Talking** Back For Good
5. **Power Hits Vol. 5** Various Artists
6. **Celine Dion** Let's Talk About Love
7. **"Titanic"** Soundtrack
8. **Ricky Martin** Vuelve
9. **Emma Shaplin** Carmine Meo
10. **Massive Attack** Mezzanine
11. **Madonna** Ray Of Light
12. **"Blues Brothers 2000"** Soundtrack
13. **Ace Of Base** Flowers
14. **Sun & Fun** Various Artists
15. **Garbage** Version 2.0
16. **Radio 5 Summer Hits 98**
17. **Loreena McKennitt** Book Of Secrets
18. **Smashing Pumpkins** Adore
19. **Boyzone** Where We Belong
20. **Simply Red** Blue
21. **Radio 5 Slow Hits**

YERLİ

1. **Doğuş** Ve Şarkıları
2. **Ayna** Dön Bak Aynaya
3. **Nilüfer** Yeniden Yetmişe
4. **Müzeyyen Senar** Bir Ömre Bedel
5. **Ajda Pekkan** Best Of...
6. **Mahzun Kırmızıgül** Yıkılmadım
7. **Serdar Ortaç** Serdar Ortaç 98
8. **İbrahim Erkal** Sırılsıklam
9. **Kayahan** Emrin Olur
10. **Emrah** Dura Dura
11. **Grup Laçin** Bekar Gezelim
12. **Zeki Müren & Muazzez Abacı** Düet
13. **Hakan Taşıyan** Gözün Sevem
14. **Ahmet Kaya** Dosta Düşmana Karşı
15. **Cengiz Kurtoğlu** Hain Geceler
16. **Yılmaz Erdoğan** Kayıp Kentin Yakışıklısı
17. **Deniz Çelik** Bendeniz'den
18. **Metin Arolat** Yine Bir Başıma
19. **Mirkelam** Mirkelam
20. **Athena** Athena

Erotik şarkılar

Before They Make Me Run - **Rolling Stones** • Brown Sugar - Berkshire Poppies - **Traffic** • Way - **Warren Zevon** • Chinese Rocks - **The Ramones** • Cold Turkey - **John Lennon** • Carmelita's Brownstone - Freddie's Dead - **Guns'N'Roses** • Drug Buddy - Dancing With Mr. **Underheads** • Jane Says - **Jane's Addiction** • Heroin - **Velvet Underground** • Kid Charlemagne - **Steely Dan** • Junker's Blues - **Micheal Bloomfield** • Milk Me - **Johnny Thunders** • The Lemon King Heroin - **James Brown** • Damage Done - **Neil Young** • The Needle And The Spoon - **Lynyrd Skynyrd** • The Pusher - **Stepenwolf** • Sam Stone - **John Prine** • Sister Morphine - **Rolling Stones** • Tonight's The Night - **Neil Young** • The Needle And The Damage Done - **Velvet Underground** • White Light / White Heat - **Velvet Underground** • Waiting For The Man - **Velvet Underground** • You Can't Always Get What You Want - **Rolling Stones**

baştarafı 8'de

çekip çıkarıyor, yok edip eziyorlar... 13 yaşındayken babam beni bir resim akademisine götürdü, burada eş zamanlı olarak klasik müziğe ve resme başladım. Liseden atıldıktan sonra Güzel Sanatlar'da mimarlığa geçtim. Bir sene sonra yüksek matematikten içim dönmüş bir halde resme geri döndüm.

Peki, ya aşkla nasıl tanıştınız?

Biraz geç, 17 yaşındayken Barbès'deki bir orospu aracılığıyla. Beş genç kadın kaldırımda turalayıp müşteri bekliyorlardı, ben heyecandan en berbatlarını seçmiştim. Kapı kapandığında heyecan içindeydim... Sonra bu işi çok iğrenç buldum, kendi kendime "Bekle, ben neyin içine gireceğim? İğrenç" diyordum. Bana "evlat çok yeteneklisin" dedi... *(gülüyor)* Sonra, korkunç bir incinme. Tolstoy'un torunuyla ya da torununun kızıyla tanışmıştım: güzel, narin bir beyaz Ruskof. Onun kokusu üzerine fanteziler kuruyordum. İnsanın başını döndüren, kendine çeken çok.. ağır bir kokusu vardı, tutulmamış vaatlerin kokusu. Babam atölye olarak kullanmam için bana bir çatı katı odası vermişti. Bu el değmemiş kızı oraya götürüyorum, kamp yatağımın üzerine... Onun üstüne çıkıyorum, o korkuya kapılıyor. Ben de ona "tamam, pekala, eğer korkuyorsan sana dokunmam, sen de yarın yine gelirsin" diyorum. Bir daha hiç gelmedi. İşte delice kadın düşmanlığı böyle başladı. O beni incitti, inek! Beni bırakıp gittiğinde müthiş bedbaht olmuştum. Onun ırzına geçebilirdim –hâlâ gözümün önüne geliyor, benim altımda, görüyorum onu, çırılçıplak. Umutsuzluğa kapılmıştım, pis orospu, bir daha dönmedi. Evinin önünde dikilip beklemekten ağaç oluyordum, bana küstahça bakıyordu. İlk yara. Demek ki kadın düşmanlığı ciddi ciddi şekilleniyordu. Yirmi yıl kadar sonra öcümü aldım. 1960 yılıydı, Cezayir savaşı vardı. İlk tutan şarkılarımdan "L'Eau à la bouche"u yapmıştım, ünlenmeye başlamıştım ve beni Cezayir'e davet etmişlerdi. Oradayken bana bir kartvizit getirdiler: "Olga Tolstoy ve bir isim daha –evlenmişti– sizi görmekten mutlu olacaktır." Ve ev işleri ve çocuk doğurmaktan yıpranmış bu kızı tekrar gördüm. O istiyordu, ama ben artık istemiyordum.

Onun gitmesine izin vererek fazla mı kibar davranmıştınız?

Evet, ama hiçbir zaman hiç kimseye tecavüz etmedim. Olay beni yaralamıştı, çünkü ilk defa orospu olmayan birisiyle olacaktı, çünkü bir süreden beri fahişelerle düşüp kalkıyordum. Bazen beni kapı dışarı ediyorlardı, çünkü 20 yaşındayken 15 yaşında gibi duruyordum, bana "defol git, daha yaşın gelmemiş" diyorlardı... *(gülümsüyor)* Sonra, bendeki kadın düşmanlığına bir parça daha katkıda bulunan mükemmel bir küçük orospu hâlâ gözümün önünde, iş üstündeyken ciklet çiğniyor. Yani mutlak kayıtsızlık. Bu beni yaraladı...

Kadın düşmanlığı derin, güçlü bir duygu muydu, gelip geçici bir şey miydi?

En başlarda, çekingen romantizm zamanlarında bile latent olarak vardı, sonraları benim kaderimdi, kaçınılmazdı, alnıma yazılmıştı... Kezzapla yazılmıştı.

Okulda hiç arkadaşınız olmadığını söylüyordunuz. Peki hiç kadın dostlarınız olmadı mı?

Hayır, asla, erkeklerle kadınlar arasında dostluk ilişkisi düşünülemeyecek denli imkansızdır. Çünkü her zaman gizli gizli, hayvani arzu, zevkin başdöndürücülüğü vardır.

Dostluk duygusunun eksikliğini hissediyor muydunuz?

Hayır, kesinlikle, hayır.

Pek çok kişi için önemli bir güvenlik duygusudur.

Hayır, benim için güvenlik, yalnızlıktı. Ne rahatlık, ne huzur peşindeydim. Bu.. acımasız dünyanın dışındaydım.

Evden ayrıldıktan sonra ailenizle ilişkileriniz nasıl sürdü?

Benim meşhur olmam nedeniyle bir kopuş oldu. İlk kırılma, 48'de askere gitmemle oldu. İşte orada arkadaşlarım oldu, fırıncı çocukları, meyhaneci çocukları... Sudan başka bir şey içmeyen ben, birden birinci sınıf alkolik oluvermiştim. Ordudan döner dönmez küçük bir odada bohem takılmaya başladım. Bana takılan şu ufak Rus kızla yaşıyordum. Adı neydi?.. Elisabeth. Ama bu içli dışlılık, hep hep aynı karıyla olmak hoşuma gitmiyordu. Elisabeth, Georges Hugnet adında inanılmaz erotik dokümanlara sahip, olağanüstü bir koleksiyoncu olan bir gerçeküstücünün sekreteriydi. Bu kız Hugnet'nin arkadaşı olan Dali'nin evinin anahtarlarını arakladı ve böylece Dali'nin evine girebildim. Olağanüstü, müthiş, fantastik bir şeydi. Onun yatağında üç gün geçirdim. Bundan hiçbir zaman haberi olmadı. Daha sonra onu görmüştüm, ama ona söyledim mi hatırlamıyorum... Yerlerde çerçevelenmemiş Miro'lar, Rouault'lar, Dali'nin pornoları, Picasso'lar vardı, rüya gibiydi. Her şey simsiyahtı –bunun için benim evimde de her şey siyah. Ölçüsüz bir lüks vardı. İnanılmaz, devasa... Salonun döşemesi siyah astraganla kaplıydı. Bu lüks, şatafat hazzı beni ömür boyu etkiledi. Banyo Romalılarınki gibiydi, çarşaflı, yani küveti yıkamıyorlar, çarşafı değiştiriyorlar. Ve Dali'nin karısı Gala'ya ait yüzlerce küçük küçük parfüm şişesi... Hayat boyu çıkmamacasına bana kazındı bu lüks. Sıcak demirle dağlanmış gibi. Benim evim de o kadar güzel. Ben de onunki gibi üç metreye üç metre kare bir yatak yaptırdım.

Resimden müziğe nasıl geçtiniz?

Babam resme devam etmemi istiyordu. Yalnız, bir gün bana şöyle dedi: "Bütün bunlar iyi hoş da, artık hayatını kazanman lazım." Çok iyi bir ritm duygum vardı. Babam bana dans salonlarında, balolarda iş ayarlıyordu. Foxtrot, tango, pasodoble, rumba, caz çalabiliyor olmak çok işime yaradı. Bar piyanisti olarak başımın çaresine baktım. Resme gelince... Bu belki resimden uzaklaşmam için bir bahane ama, geceleri orada burada çalıp ideal ışığı yakalamak için sabahın 6'sında atölyede olmak imkansızdı, dolayısıyla sorun vardı... Belki üstüne gidebilirdim. Resimde oldukça yetenekliydim, çok önemli bir kariyer yapabileceğimi söylüyordu herkes, ben inanmıyordum. Tuallerimi tahrip ediyor, ortadan kaldırıyordum, şimdi elimde hiçbir şey yok.

Kendi köşemde tek başıma oynardım. Benim tabiatım böyleydi, daha o zamandan yabani, insanlardan hoşlanmayan biriydim. Adımın Ginzburg olması bir önyargı yaratıyordu. Köklerimi bildiklerini ima etmek için hep bu ada takılırlardı. Uyuz oluyordum. Kendimi bir göçmen gibi hissediyordum. Üstelik bir de yahudi.

Hiçbir zaman inanmadınız mı?

Klasikten empresyonizme geçtim, empresyonizmden kübizme, kübizmden fovizme, fovizmden sürrealizme, sürrealizmden dadaizme, ve sonunda kayboldum, yolumu bulamadım... Raphael şöyle demiş: "Anlamak, erişmektir." Şimdi Raphael'in ağzında güzel duruyor da, benimkinde değil...

Sonuçta resmi terk etmeniz size mantıklı mı geliyor yoksa tabiatınıza aykırı mı oldu?

Dali olamadığım için üzüntü ve esef duyuyorum. Ya da Klee, Max Ernst... Üzüntüm, gerçeküstücü ve dadaist dönemleri yaşayamamış olmak, çok geç kalmıştım. O zaman daha ileri gitmek için adının Francis Bacon olması lazımdı, o kadar, başka kimse yoktu. Diğerleri üçkağıtçı...

Çıtayı fazla yükseğe koyduğunuzdan mı bırakmayı tercih ettiniz?

Evet, doğru. Kendimden şüphe ediyordum. Oysa müziğe başlar başlamaz, hemen yürüdü, kendi stilimi buldum, sezgisel olarak. Belki de okumalarımın etkisi olmuştur. Edgar Poe, Huysmans, Sartre, "Bulantı" beni çarpmıştı, Daniel Defoe'nun "Veba Senesi Günlüğü", Flaubert... Sonra dilin güzelliği.

Peki duygusal hayatınız nasıl gidiyordu?

Birkaç sene o kızla öyle beraber yaşadım. Sonra yürümedi... Dış görünüşüm oldukça sevimsizdi.

Bunu bir kusur olarak mı görüyordunuz?

Hep öyle bulmuşumdur... Sonunda, artık yakamı bıraktı, artık olgun bir çağdayım. Neyse, suratım harap olmuş adam suratı, fena halde harap olmuş... Aşırılıklar ve hayat tarafından harap olmuş. O Rus genç kızdan sonra, kendinden geçmiş bir poligami dönemim oldu. Bir bar piyanisti olarak, o sahip olduğum tuşeyle çok kalburüstü barlarda, mesela Toujuet'de çalıyordum. Çok gururluydum... Bir gün Toujuet'de herifin teki bana 1 frank verdi. Ben bütün kibirimle kalktım ve adama "beyefendi, ben müzik kutusu değilim" dedim... *(gülüyor)* Savaştan ve askerlikten sonraydı. İngiltere'de kumarhaneler yasak olduğu için İngilizler uçaklarla Toujuet'nin kumarhanesine, Foret'nin kulübüne geliyorlardı ve dinliyorlardı... Hepsi smokinli para babaları, güzel kadınlar. Dört saat boyunca aralıksız çalamadığım için, arada ben dinlenirken müzik koyuyorlardı. O zaman, gerçek müşteri olarak bara gitmeyi kendime iş edinmiştim, içtiğim skoçların parasını ödemek için patronun bana verdiği iki bin frankı ona geri veriyordum... Bir gün bir kız geldi, müthiş bir

→57

güzelliği vardı, yüce, soylu bir güzellik. Bana bakıyordu, "My Funny Valentine"ı çok güzel çalıyordum. Akşam tekrar geldi, o kadar güzeldi ki, salonda sessizlik olmuştu. Metrdotele "bu genç kadına ne çalmamı isterdi diye sorun" dedim. Bir not gönderdi: "My Funny Valentine"... Yüksek bir kadın... Sonra yerinden kalktı, piyanoya doğru geldi, durdu ve gözlerimin içine baktı. Ona baktım –benim olmuştu. Kendi kendime içimden, "yanında erkeği olmadan geldi, küçük piyanistle düzüşmek istiyor" diyordum. Gözlerimi klavyeme indirdim, o sanki orada değilmiş gibi çaldım. Bir an sonra, bir baktım gitmiş. Bu hayatım boyunca bir pişmanlık olarak kaldı, kibir sarsıntısı... Ama o kızın güzelliği... Onun yanında ben, bir çamur yığınıydım... Güzelliği bir kadının gözlerinin içine baktığında zekada bulabilirsin. Karşımdakinin ruhunun derinliklerine kadar işleyen çok keskin bakışlarım vardır benim... Zeka güzellik verebilir. Eğer kadın hem çirkin, hem aptalsa, bana göre değil.

Boris Vian'la karşılaşmanız resmi bırakma kararınızda nihai noktayı koymuş...

Kendime şöyle demiştim: Eğer 30 yaşına geldiğimde resimde hâlâ tarzımı bulamamış olursam, bırakacağım. Ve bıraktım. O zamanlar, Milord adında bir entel kabarede piyanisttim. Şanson denen şeye burun kıvırıyordum, çünkü saf cazın yanında, bunu grotesk buluyordum. Sonra Vian geldi. Ondan ağzımın payını aldım. Solgun bir suratla, ultra-modern müziklerin üstüne şaşırtıcı sözler söylüyordu. Albümü çok dikkat çekiciydi. Kekre sesiyle, alaycılığıyla, orkestrasyonuyla, modernliğiyle... Ve kendi şarkılarımı yazmaya başladım. Vian gibi solgundum, sonsuza doğru giden bakışlarım vardı. "Aman ne kadar çirkin, kim bu herif" diyordu burjuvalar, entel burjuvalar... Gerçi entellik burjuvalıkla bağdaşır mı bilmiyorum. Oldukça entellektüel bir kabareydi. Başlamamdan sekiz gün sonra Yves Montand geldi. O zamanlar büyük stardı. Ona şöyle demişler herhalde: "Yepyeni, ultra-modern, kendine has tarzı olan bir delikanlı var, Gainsbourg, git bir dinle." Oturdu, dinledi. Beni yanına çağırdı. Simone Signoret'yle beraberdi. Masalarına gittim ve Montand bana sordu: "Ne istiyorsun?" Ve ben sersem gibi, kötülükten değil hakikaten gerçek bir alık gibi, "ben her şeyi istiyorum" dedim... *(gülüyor)* Bana özel telefon numarasını verdi, "ara beni evlat, beraber çalışalım" dedi ve sonra böyle bir şey olmadı. Ve kesinlikle bu bir anlamda "good luck", çünkü Montand'ın gölgesinde kalırdım... Vian beni aradı, onun evine gittim. Cole Porter'ın bir kitabını açıp gösterdi. Bana "siz Cole Porter'ın tekniğine sahipsiniz" dedi. Ordan ayrıldığımda ağzım kulaklarımdaydı... Çok daha sonraları, bir gün Piaf'la da karşılaştım... Raymond Devos'nun doğumgünüydü. Piyanoyu başkası kapmıştı, ben de gitar tıngırdatıyordum. Daha sonra bana anlattılar, Edith Piaf şöyle demiş: "Kim bu çocuk?" "Gainsbourg." "Onun hakkında bütün söylenenler ne kadar kötü niyetliymiş, hiçbiri doğru değil, çok güzel gözleri var, çok kibar bir oğlan, onu görmek istiyorum, beni ona götür." Elimi sıktı, elleri romatizmadan yıpranmıştı... Onun Suchet bulvarındaki evine gittim. Daire bomboştu. Mobilyalardan nefret ederdi. "Benim için şarkı yazın" dedi. Birkaç gün sonra da öldü. İşin ilginç yanı, Jane de aynı binada oturuyordu, pekala karşılaşabilirmişiz. O zamanlar o gepgenç bir kızdı. O devirde İngiliz yüksek sosyetesinden insanlar, genç kızlarını buradaki varlıklı hanımların yanına dikiş, dantel, Fransızca öğrenmeleri için yollarlardı. Rastlaşabilirmişiz.

İlk plağınız "Du chant à la une" çıktığında ruh haliniz nasıldı?

Dosdoğru atılmıştım, inancım tamdı. Parçaları birkaç günde yazdım. Önce başlığı ararım. Başlığı buldum mu, gerisi tamam demektir. Benim hakkımda ilk yazı yazan Vian oldu. Bir baktım, gazetede kendi adım, gayrı ihtiyari bir silgi alıp silmek geçiyor insanın içinden ve onun asla silinemez olduğunu görüyorsun... Matbaa mürekkebi silinmiyor. Dolayısıyla, ben de bir yerlerde silinmezim. *(gülüyor)* Vian öte dünyayı boylamazdan kısa bir süre önceydi. Beraber çalışabilir ve ilginç şeyler yapabilirdik. Öldüğünü ilk ben öğrendim, çünkü o zamanki sevgilim, eskiden onun sevgilisiydi. "Bu Amerikalılar!?" demiş ve başı geriye düşmüş. Boris biraz benim gibiydi...

Onun "Je bois" (İçiyorum) şarkısına siz de bir karşılık verdiniz...

Evet, ama artık o buralarda değildi. Onun "Je bois"sı soylu bir şarkıydı, "suratımı görmemek için...", benimkinden daha umutsuzdu...

Sesinizden hoşlanmıyordunuz sanırım...

Hırıltılı, çatlak, nikotinin tahrip ettiği sesimi seviyorum. O zamanlar çok fazla güçlü ve temizdi. Şimdi artık sesim kişiliğini buldu. Joe Cocker gibi. Onun sesi madenlerde harap olmuş, benimki aşırı nikotin ve katrandan.

İmajınızı önemsiyor muydunuz?

Hayır, önceden tasarlanmış bir şey yoktu. Kendiliğinden fışkırıyordu, içgüdüsel olarak. Saldırgan olmak istiyordum çünkü fiziki görünüş olarak kusurluydum. Babam hareketlerimi anlamıyordu, bana sorup duruyordu: "Niçin kadınlara bu kadar saldırıyorsun?" Ona "ben Sinatra değilim, suratımı görmüyor musun?" diyordum. Babam çok yakışıklıydı... O zamanlar, bir gün Jacques Brel bana şöyle demişti: "Bir 'crooner' olduğunu fark etmediğin sürece başarılı olamazsın." "Ben mi 'crooner' olacak mışım? Sen benim suratımı görmedin mi?" Aslında nihai olarak doğruyu görmüştü, çünkü "L'Eau à la bouche", "Je t'aime... moi non plus", "Je suis venu te dire que je m'en vais", hepsi crooner şarkılar... Neyse, "crooner destroy", ama yine de "crooner".

O dönemlerde, ilk intiba olarak Vian'ı andırdığınız söyleniyor: kibirli ve oldukça az sevimli.

Az sevimli, hayır, ama kibirli. Mesafelilikten ve özsavunma duygusuyla kibirli davranıyordum. Bu savunmaydı, çünkü saldırıdan korkuyordum, onun için ilk önce ben saldırıyordum. Sözlerimle, hareketlerimle... İnsanlar bu kibiri hor görme, küçümseme olarak gördüler.

Daha ilk şarkılarınızda kadınların baştan çıkarılması saldırganlıktan geçiyor. Ancak kendi özel hayatınızda bu şiddet yok gibi...

Soyuttu. Şarkılarda açığa çıkması gerekiyordu. Bende, içimde potansiyel olarak bu şiddet var, onun dışarı çıkması gerekiyordu.

Cazibenizin saldırganlıktan geldiğini mi hissediyordunuz? Kadınlar bundan hoşlanıyor muydu?

Evet.

Hiç olumlu ya da iyimser sözler yazmayı denediğiniz oldu mu?

Asla. İyilik, rahatlık hakkında söyleyebileceğim tek kelime yok. Hedeflerim arasında mutlu olmak yoktu, hiç ilgimi çekmiyordu. Bazı kadınlarla mutlu olduğum anlar oluyordu ama, bunlar bana aitti, hayatımı anlatmıyordum. Taşkınlıklarımı, savrulmalarımı, çalkantılı anlarımı anlatıyordum, sakin, huzurlu anlarımı değil... Mutluluk fikri bir arayış değildir. Aramıyorum, ama buluyorum.

1960, "L'Eau à la bouche" ve müzikteki ilk dönüm noktası. Bundan sonra, şarkılarınız her ne kadar iğneleyiciliğini, ısırganlığını, alaycılığını korusa da, sanki biraz daha aydınlanmış gibi...

Evet, çünkü epey uğursuz ve kötücül şarkı olmuştu zaten. Belki de özel hayatımla da bazı bağlantılar vardır, terk edilmeler... ya da dramatik beraberlikler. "L'Eau à la bouche" zamanından bir yüz gelmiyor gözümün önüne... 1960... Ah, evet, poligami, o nedenle hiç yüz yok.

Sahiden kadın düşmanı olduğunuza inanmak zor.

Öyleydim, geleceği görüyordum demek ki. Kırılmaları, kopuşları, yaralanmaları, terk edilmeleri öngörmüşüm... Dolayısıyla müthiş karamsardım.

Her ne kadar düş kırıklıkları yaşamış olsanız da o zamana kadar kadınlar tarafından aslında şımartılmıştınız... Şarkılarınızda niçin bu kadar serttiniz?

Nelerin yaşanacağının öngörüsüyle, biraz da oyun olsun diye, muziplikten, edepsizlikten, sinizm olsun diye...

Kibirli bir kadın düşmanlığı yapıyordunuz, "Indifférente" gibi bir şarkı çok sert mesela: "Senin gözlerinde kendi gözlerimi görüyorum, şanslısın böylece bir zeka parıltısı kazanıyorsun". İnsan böyle bir şeyi şarkının dışında söyleyebilir mi?

Hayır, benim tarzım değil. Hareketlerimle anlatıyordum derdimi, doğrudan ve ustaca. Dosdoğru, tam suratın ortasına *(gülümsüyor)* Oldukça hoyrattım. "L'Eau à la bouche"dan sonra ne vardı?.. Ah, evet, "Confidentiel"...

Müzikal açıdan oldukça şaşırtıcı, çok yalın: bas, gitar ve vokal.

Birkaç ilginç parça var, plak kapağı güzel. İlk şarkılarımdan beri, bir 33'lük plak alırım, Amerikan karton kapaklı, mümkünse caz plağı, Blue Note. Bunu dizlerimin üzerine koyardım, bir de kağıt, beste yapardım. Dizimin üstüne bir plak koyup yazma alışkanlığını hep korudum.

O zamanlar başarınız artık tescilli miydi?

Evet, lanetli yazar. Mangıra çok daha sonraları elim değdi, ünlüydüm ama çok satmıyordum.

Bu lanetli şair imajı hoşunuza gidiyor muydu?

Evet, iyi geliyordu. Ben marjdaydım... Hiçbir zaman bu küçük sersemlerle, huysuz, kötü, kindar heriflerle abuk sabuk yerlerde takılmadım, hep kendime güvendim.

Çok satamamak canınızı sıkıyor muydu?

Kesinlikle hayır. Çünkü eninde sonunda tutacağını biliyordum.

Üçüncü plak "L'Etonnant Serge Gainsbourg" da iyi iş yapmadı.

Kapaktaki damga beni şok etmişti. Ne olursa olsun, mutlaka satmak istiyorlardı, "dans için uy-

gun" ibaresi vardı, korkunçtu. Bu beni çok incitti... İyi şarkılar vardı sanıyorum... "Hiçbir şeyi düşünmek, hiçbir şey düşünmemekten iyidir, hiç zaten çoktur..."

O dönemde biraz daha sosyalleşmiş miydiniz?

Hayır, ama kulüplere gidiyordum... Zom olunca, aşırı alkollüyken sosyalleşebiliyorsun. Benim hoşuma giden iki kişi olmak, etrafta da kalabalık olsun. Temas olmasın, ama etrafımda sersemler, gürültü patırtı olsun. Diğerleri hep belli belirsiz oluyordu, artık zom olup başka boyuta geçtiğim için.

Alkolü hiç tehlike olarak ya da tehdit olarak görmediniz mi?

Hayır. Bağımlıydım. Ama uyuşturuculara elimi sürmüyordum, hiç uyuşturucu kullanmadım. Ne sert ne hafif, hayır.

Daha az alkol almaya çalıştığınız oldu mu hiç?

Hayır, bana cesaret, gözüpeklik veriyordu, çünkü çok çekingendim. Kahramanlık yapmam için alkollü olmam gerekiyordu.

Böylece dördüncü plak "Intoxicated Man"e geliyoruz. Burada alkolizm özel hayatınızla sınırlı kalmaktan çıkıyor, alkolikliğinizi bayrak yapıyor, vitrine koyuyorsunuz...

Evet, kendimi keşfediyorum, maskeyi çıkarıyorum. Kendiminkini koruyarak. Onu da çıkarmaya çalıştım, yapamıyorum artık... *(gülümsüyor)*

Tipinizi dert etmemeye ne zaman başladınız?

İngiliz rock'çular gelip de "destroy" kapaklar yapmaya başladığında, artık pis suratlı olmamaya başladım. Artık çirkin suratlı değildim, bir suratım vardı ve bu avantajdı. Olağanüstüydü. Cochran, Buddy Holly, Elvis, Screamin' Jay Hawkins'e hep bir takıntım vardı. Beatles ve Stones da aynı şekilde, onlarda aynı şeyi buluyordum.

Anglo sakson furyası sizi biraz hırpaladı değil mi?

Eh evet, zor oldu, o devirde durumum tehlikeye girmişti... Sonra kelleler düştü ve ben buradayım... *(gülümsüyor)* Daha sonra şarkı söylettiğim güzeller resmi geçidi geliyor. Pezevenk olmuştum. Onları sokağa salıyor, ben de yazarlık haklarını alıyordum. Şimdi daha ziyade jigololuğa yakınım, uç noktalar gelip birbirini buluyor.

"La Javanaise"i Juliette Gréco'ya verdiniz.

Saldırgan bir fiziği vardı. Sonra seyirciye öpücükler göndermeye başladığı gün işi bitti. Neyse, bu benim yorumum. Önceleri, büyük yazarların müthiş sözlerini bir kötülük tanrıçası gibi söylüyordu. Ona "La Javanaise"i verdim, ama kalan "La Javanaise" benimki.

Niçin kalan sizinki?

Çünkü ben hâlâ kalıyorum da ondan... *(gülümsüyor)* Böyle söylemek gaddarca ama, ben hep buradayım, hep burada.

Yine 63'de Bardot şarkı söylemeye başlıyor. O zaman mı ona ilk şarkılarını yazdınız?

"Bubble-gum", "Je me donne à qui me plait"... Müthiş güzeldi, tam bir afetti! Ben prenses Galitzine'le beraberdim, Bardot'nun güzelliği onu korkutmuştu. Prenses Galitzine'le galiba 64'te evlendim. Bir yıl sürdü. Üç-dört yıldır onunla yaşıyordum, ama evlenir evlenmez bitti. Korkunç kıskançlaştı...

Kıskanç olmak için nedenleri yok muydu?

Vardı tabii. Been... poligamdım. Evlendirme dairesinden dönüşte, eski bir fıstık telefon etti. Kötü bir şey yapmamıştım. Ama o kızgınlıktan köpürdü, işte o zaman sanki bileğime kelepçe takılmış gibi hissettim. Bunun bir kabusa dönüşeceğini hemen anlamıştım. Bir sene sonra da bitti. "Hadi eyvallah" dedim. Avukatsız boşandım ama tam bir beyefendi gibi davrandım: Mahkeme masraflarını üstlenmenin dışında, ona bir daire, süper lüks bir araba aldım. Ona bir çocuk yaptım ve hâlâ inanılmaz bir nafaka ödüyorum. Çocuğumu görmeye hakkım yoktu.

Hiç yakınlaşma olmadı mı?

Denedim. Bir kere, onu Maxim's'e götürdüm. İlk defa annesi onu benimle bırakmıştı. Niçin olduğunu biliyorum. Jane'le ayrıldığımız zamandı. Jane'i kaybetmiştim ve prenses "belki de..." diye düşündü. Benim açımdan söz konusu değildi... Natacha çok güzel bir genç kız olmuştu. Dünyada kravat taktığım tek yer olan Maxim's'deydik. Bana "baba, bir kadın var, durmadan sana bakıyor" dedi. Arkama döndüm, 15 metre kadar ötede, bir afet oturuyordu... *(gülüyor)* Hiper şık, zengin, yüksek sosyete, müthiş bir kadın, yanında burnunun ucunu göremeyen kör kocası ve kadidi çıkmış ihtiyar anne baba. O büyülenmiş gibi bana bakıyordu. Benimle aynı anda masadan kalktılar. Maxim's'de bir koridor vardır... Kocası, anne babasıyla beraber arabasını almaya gitmişti, o orada yalnızdı. Gözlerinin içine baktım ve "telefon numaranızı almak isterdim" dedim. Hüzünlü bir şekilde bana şu cümleyi söyledi, Flaubert'in şu cümlesini: "Yapamam, ben evliyim."

France Gall gibi kızlara "Laisse tomber les filles" (Kızları boşver) gibi aşka inanmayan şarkılar yazdığınız bir zamanda evlendiniz.

Bunun benim düşüncelerimle alakası yok. O istediği için evlenmiştim.

Aşka inanmış mıydınız?

Hiçbir zaman aşka inanmadım... Ya da zaman zaman... Aşka inandığım bazı beraberliklerim oldu, ama daha önce de gayet güzel söylediğim gibi, tensel aşkın çıkışı yok. İnsan gidiyor, geliyor. *("Je t'aime... moi non plus"nün sözlerine gönderme yapıyor)*

Bu el değmemiş kızı oraya götürüyorum, kamp yatağımın üzerine... Onun üstüne çıkıyorum, o korkuya kapılıyor. Ben de ona "pekala, eğer korkuyorsan sana dokunmam, yarın yine gelirsin" diyorum. Bir daha hiç gelmedi. İşte delice kadın düşmanlığı böyle başladı. O beni incitti, inek!

Profesyonel olarak kitlesel bir başarı bekliyor muydunuz?

Çok satmasam da, plak şirketim bir potansiyel olduğu düşüncesiyle benden vazgeçmiyordu. Sonra 65 yılında, pat, Eurovision, France Gall'ın yorumuyla "Poupée de cire, poupée de son". O zaman, lanetli yazardan, dönemin bütün büyük starlarının rağbet ettiği besteci haline geçtim, müthiş dolgun telif ücretleri almaya başladım.

Bu başarı sizi rahatlattı mı?

Kendimle çok gurur duyuyordum... France Gall lolita olmak için fazla donuktu. Bir lolitanın ateşlemeyi bilmesi lazım. Beni kesinlikle ateşlemiyordu... *(gülüyor)* Bende benzin vardı, ama onda çakmak yoktu.

Eurovision'la beraber şöyle mi dediniz: "Tamam işte, Gainsbourg'un gerçek değeri artık görülüyor..."

Hayır, gerçek değeri değil, çünkü bunlar oportünist şarkılardı. Başkaları için yazdığım bütün şarkılar, sadece para için yazılmıştı.

Peki niçin gurur duyuyordunuz? Oportünist olmayı becermekle mi?

Evet, hem sonra kızlar da oldukça güzeldi, Valerie Lagrange, Mireille Darc...

Bu oportünistin başarısı, lanetli şairle bağdaşıyor muydu?

Kişisel yazılarımı etkilemedi. Kendim için hiç saçma şeyler yapmadım, onları hep başkalarına kakaladım.

Bir sonraki müzikal dönemeç 66'nın sonlarında, "Qui est 'in', qui est 'out'" ve "Doctor Jekyll et Mr Hyde".

Fransızca sound'undan sıkılmıştım ve kendimi İngiltere'ye attım, aranjörlerimi değiştirerek, ama hep aynı müzisyenlerle çalışarak, orada birkaç yıl kaldım.

Brigitte Bardot için beste yapmaya nasıl başladınız?

67 senesinin yılbaşı şovu için, Sacha Distel'le söylemek üzere benden bir şarkı istedi. Sonra, bir başkası, derken bir başkası, nerdeyse bütün şovun şarkılarını yazdım... Bu şov esnasında kâh o benim hayatıma burnunu soktu, kâh ben onun. Beni büyülemişti. Bir çelik tel kopmuştu. Kesin kopuş. Tıpkı bir gitar telinin kopuşu gibi; çok tehlikeli: Bende bıçak yarası gibi iz bıraktı. Çok hızlı ve çok kısa oldu. Üç ay sürdü, daha fazla değil.

Bundan kısa bir süre sonra, "Slogan" filminin çekimlerinde Jane'le tanıştınız, değil mi?

Bir anda yıldırım çarpmış gibi aşık olmadım. Hatta ona saldırgan bile davrandım, "Fransızca da konuşamadığınıza göre niçin bu rolü üstleniyorsunuz?"

68 Mayıs'ının öncesiydi, onu kendime çekmek için Hilton'a götürdüm, çünkü fena sayılmazdı. Hilton'da korkunç bir pot kırdılar: "Her zamanki gibi 315 numara mı, Mösyö Gainsbourg?" *(gülüyor)* O kadar sarhoştum ki, ona dokunmadım bile. Hiçbir şey geçmedi aramızda. Aslında dans etmeyi bilmeyerek onu tavlamıştım. Bu onu çok etkilemiş. Çok sakardım. Sonra sette, çekimler sırasında, "bu kız benim, tamam, hoop" dedim. Aşağı yukarı aynı zamanda, Brigitte "Je t'aime... moi non plus"nün kayıtlarının piyasaya çıkmasını reddetti... Demo bir kasaya konmuştu. Parçayı Jane'e dinlettim: "Do you want to do that with me in London?" "Yes!!!" Bu arada ikimizin arasında olan olmuştu.

Jane'in anlattığına göre, ilk karşılaşmanızda ona fazla kibirli, küstahça davranmışsınız, onu aşağılayan bir üstünlük taslamışsınız.

Doğru. Ama benim Fransa'daki şöhretimden haberdar değildi. "Je t'aime... moi non plus"den önce İngiltere'de hiç tanınmıyordum. Üstünlük yok, hayır. Gevşek, ilgisiz davranmışımdır.

68 Mayıs'ında ne yapıyordunuz?

Hilton'da bir suitim vardı, oradan veletlerin bang-bang'larını işitiyordum. Silahlı olmadıklarına göre, işleri bitik diye düşünüyordum –eğer silah sadece bir tarafın elinde varsa, devrim olamaz. Hilton'da kalıyordum, çünkü kısa bir süre önce satın aldığım Verneuil sokağındaki evde tadilat vardı.

Kendinizi olaylarla ilgili hissediyor muydunuz?

Eee, evet... Ama Hilton'da, biraz tuhaf, ılık sularda... Gönlüm onlarlaydı, ama ne yapsaydım ki? O zaman de Gaulle vardı, değil mi? Bu olaylara ayak direyemedi, onu indirdiler sonuçta. Demek ki, bir anlamda olumlu olmuş... Ben klimalı bir ortamda, laboratuar tüpünden izliyordum olayları.

Kısa bir süre sonra, Jane Birkin versiyonlu "Je t'aime... moi non plus" çıktı.

Bütün dünyada müthiş patlama yapan ilk erotik şarkıydı. Benim reggae albümlerimin kapaklarını yapan Lord Snofdon bana olağanüstü bir hikaye anlatmıştı. Okyanusya'da, uzak adalarda prenses Margaret'a refakat ediyordu. Adadaki yerli orkestrası iki parça biliyormuş: İngiliz milli marşı "God Save The Queen" ve "Je t'aime... moi non plus". Öyle olunca da insanlar bir kalkıyormuş, bir oturuyormuş, bir kalkıyormuş, bir oturuyormuş...

Jane film çekimlerine devam etti, o sıralarda Alain Delon'la "La Piscine"de oynadı...

Delon'dan ödüm kopuyordu. "Bu temiz yüzlü, güzel suratlı herif, benim küçük İngilizimi araklayacak" diyordum. O nedenle Saint-Tropez'ye gittim. Ben çok çekingen bir adam olduğum için otelde odaya kapandım.

Bu çekingenlik "Je t'aime... moi non plus"nün başarısından sonra kırılmadı mı?

Tabii. Ama havuzun etrafında karşılaşmak istemediğim bir sürü züppe herif vardı. Jane'in dönmesini bekliyordum, o gelinceye kadar odanın içinde kafesin içindeki hayvanlar gibi dört dönüyordum. O geldiğinde, dışarı çıkıyordum tabii, güzel çiçeğimi gösteriyordum herkese. Bir gün, Delon'a nispet olsun diye, Jane'i almak için sete limuzinle gittim. Hani şu Arap şeyhlerinin beğendiği türden kocaman bir şey. Delon, hasta gibi bizim peşimizden gelirken küçücük Range Rover'ıyla slalom yaptı, hiddetten köpürüyordu.

Gainsbourg-Jane ikilisi müzikal ve sinematografik bir ikili olduğu kadar, medyatikti de. Bu şekilde sergilenmekten, vitrinde olmaktan zevk alıyor muydunuz?

Baba-kız, "Charlotte Forever"ın çekimlerinde

Evet, çünkü mükemmel bir çiçeğim vardı, ince, nazik, narin... Onu kendime saklıyordum, ama hep şöyle diyordum: "Bir oyuncunun elverişli olduğunu hissettirmesi lazım, aksi halde söner gider. Dolayısıyla, herifleri ateşlemen lazım." Ama dikkat. El sürmek yok. İtalyanların dediği gibi: "Guardare ma non toccare". Bakmak serbest, ama dokunmak yok... *(gülüyor)*

Jane onu bu şekilde yem olarak kullandığınız için size hiç sitem etmedi mi? Onu limon gibi sıktığınız için...

Limon gibi sıkmak doğru bir deyiş değil, çünkü onunla aramızda asitli bir şey yoktu. Hayır, biz bir çifttik. İki elin oynattığı kuklalar değildik. Tek bir el vardı, benimki. Benim aşırı içki içmeme de katlanıyordu, yıkılana kadar içiyordum.

Sıkıntı duyuyor muydu?

Evet, çünkü saldırgan, kaba, hoyrat oluyordum. Dosdoğru girişiyordum yani. Proust'un sorularında, "hangi hataya en bağışlayıcı davranırsınız?" sorusuna, "ben fiziksel vurmalara, darbelere" cevabını vermiştim. Ona karşı çok katıydım. Şiddet dolu bir aşktı.

71'de, ilk konsept albümünüz "Melody Nelson" çıktı. Bu fikir nereden doğdu?

Üç dakikada, bir hikaye anlatamam diye düşündüm. Bir albüm üzerine kahraman olarak bir lolitayı almayı ve onunla ilişkimi anlatmayı seçtim. İsim, Jane'in babası için aldığım Amiral Nelson'un bir mektubundan geliyor.

"Oportünist" başarınızdan sonra, "Melody Nelson"un da başarı kazanması sizi tatmin etmiş olmalı: İki cephede de takdir ediliyordunuz...

Evet, iş ciddileşiyordu. Şiirle burun buruna geliyorum. Rimbaud'ya yaklaşıyorum.

"Melody Nelson" aynı zamanda lanetli şairin büyük ölçüde tanınması, kabul görmesi anlamına da geliyordu.

Evet, evet, kendimi iyi hissediyordum. "Melody Nelson"la birlikte yükselişe geçen bir etap başladı. "Je t'aime... moi non plus" poker vurgunu gibi bir şeydi... Ama bu albümle kendimi, kendim gibi hissediyordum.

Plağın içindeki fotoğrafa bakılırsa, görüntü olarak da bir değişim vardı. Jane'le ilişkinizin bunda rolü var mı?

Tasarlanmış bir şey yok. Kendimi iyi hissediyordum, siluetimi bulmuştum. Jane'in önceki kocası John Barry'nin ona bıraktığı evde oturuyor, Londra'yla Paris arasında gidip geliyorduk. King's Road'da hâlâ duran küçük punk ceketimi bulup almıştım. Charlotte'un doğumunda Londra'daydık. Bir gece içimi bir kurt kemirmeye başladı: "Gidip küçük yavrumu görmem lazım hemen" diye düşündüm –çok endişeliydim. Çok uzaktı, taksiye bindim. Oraya gittiğimde bana tuhaf tuhaf baktılar –o zaman da görüntüm böyleydi. Onlara, "I am the father of Charlotte, I want to see my daughter!" dedim. küçük Charlotte'umun burnunda bir tüp vardı, sağlığı yerindeydi, çok güzeldi. Dönüşte taksiye binmedim, yağmur yağıyordu. Hayatımda yaptığım en kıyak yolculuktu bu. Yağmurun altında Londra'yı baştan başa kat ettim, mutluluktan mest bir halde.

Bu doğumun sizi değiştirebileceği hissine kapıldınız mı hiç?

Hayır, kesinlikle hayır, müzikal açıdan da, zihinsel, entellektüel açıdan da tamamen aynıyım. Ben önden gidiyordum, ne istediğimi biliyordum. Müziğime ya da sözlerime hiçbir etkisi olmadı... Babam Charlotte'u görebilmiş miydi acaba, hatırlayamıyorum... Babam Houlgate'da öldü. Kızkardeşimden bir telefon geldi... Bana bir türlü söylemeye cesaret edemediği çok ciddi bir şey olduğunu hissediyordum. Ve ben, birden, içgüdüsel bir şekilde, "annem mi, babam mı?!" diye sordum. Korkunçtu... Korkunç. Onlara tatil için küçük bir ev tutmuştum. Odanın duvarlarına kanlar sıçramıştı, çünkü bir mide kanaması geçirmiş. Yukardaydı. "Beni onunla yalnız bırakın" dedim. Bu hareketsiz, ölü vücudun önünde, yine küçük çocuk oluverdim, işlediğim bir hatadan ötürü beni azarlayacakmış gibi bir hisse kapılmıştım. Houlgate'de bir mezarlık buldum, küçük sevimli bir mezarlık, tepenin üzerinde denize bakan, etrafından atların geçtiği, koyunların otladığı bir mezarlık. Sonra annem orayı çok uzak bulduğunu söyledi. Bunun üzerine ben de Montparnasse mezarlığına gittim. "Hiç yer yok" dediler. Orada ortadan geçen çok güzel küçük bir patika var. Parayı bastırınca her şeyi alabildiğin için, iki kişilik bir yer aldım. Anneme "umarım mümkün olduğu kadar geç bir süre sonra babamın yanında olursun" dedim. Şimdi Sartre'la Baudelaire'in arasında, annem babama kavuşmuş durumda. 85 ilkbaharında, onu odasında yüzünde bir oksijen maskesiyle gördüm. Hastaneye kaldırdılar. Maskeyi çıkardıklarında, duruyordu. Bunun üzerine doktor bana "ne yapalım" diye sordu. Ben de "pekala, madem öyle, her şeyi durdurun" dedim. Sonuçta, ailenin reisiydim.. erkek çocuk. Montparnasse mezarlığında tıpkı küçük çocukkenki gibi tepiniyordum. Bazen öfkeden tepinirdim. Bu sefer öfkeden ve umutsuzluktan tepiniyordum ve ona Rus usulü bir öpücük verdim. Tabut kapanmadan önce, kapak konmadan, donmuş, buz gibi ağzının üzerine. Bu hayat boyu silinip gitmez. Daha sonra köpeğimi kaybettim. Yukarıda, kütüphanedeydim, ağlıyordum, ağlıyordum, sonra "köpeğime annemle babama ağladığımdan daha çok ağlıyorum, bu kabul edilebilir bir şey değil" diye düşünerek ağlamayı kestim. Bir terier'ydi, adı Nana'ydı. Paris civarında bir köpek mezarlığı buldum, çok sevimli, çok şiirsel. Daha sonra, onun orada

Saldırgan olmak istiyordum çünkü fiziki görünüş olarak kusurluydum. Babam hareketlerimi anlamıyordu, bana sorup duruyordu: "Niçin kadınlara bu kadar saldırıyorsun?" Ona "ben Sinatra değilim, suratımı görmüyor musun?" diyordum. İçimde potansiyel olarak bu şiddet var, onun şarkılarda açığa çıkması gerekiyor.

rahat olmadığını düşündüm ve, Jane'in Normandiya'da satın aldığı papaz evinin yakınında bir ağacın dibine gömdüm. Ve güzel bir mezar taşı yaptırdım, üstüne Nana Gainsbourg yazdırdım. "Je t'aime... moi non plus" filmimde yaşıyor. Pelikülün üzerinde, Jane'in peşinden koşuyor.

"Melody Nelson"dan üç yıl sonraki ilk albümünüzü kaydediyorsunuz...

"Je suis venu te dire que je m'en vais"nin kayıtları sırasında ilk krizimi geçirdim. Müziği yapıyorum, play-back'e başlıyorum, "Je suis venu te dire..." birden pat! Ambülansla gelen doktorlar bana şöyle demişti: "Beyefendi, bir adım daha atarsanız, kan pıhtısı beyninize gider ve dümdüz düşüp ölürsünüz". Onlara "meraklanmayın" dedim ve arkamı dönüp hastaneye götüreceğim valizin içine Gitanes paketlerini tıkıştırdım. Hastanede yatarken Jane'den habire bana deodorant getirmesini istiyordum. Hemşireler de "oooh, burası mis gibi kokuyor" diyorlardı. Hiç durmadan sigara içiyordum.

O sıralarda Jane de filmlerde oynuyor ve gittikçe ünleniyor...

İki star bir aradaysa bir güç çatışması oluyor, bir yerde bir denge yakalamak lazım. Birinin diğerinin üstüne çıkmaması lazım. Neredeyse "Mösyö Birkin" durumları... Bu hiç hoşuma gitmiyordu. Oysa ben üstün kaliteli şeyler yapıyordum ama, ortada bir altın plak, bir platin plak da yoktu.

74 yılındaki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Giscard'ın (d'Estaing) adaylığını desteklediniz.

(gülüyor) Bunun dadaist bir hareket olduğunu düşündüm. Kime karşıydı?... Mitterrand'a, değil mi? Neyse, bir sersemlik yaptım. Giscard'ın çok iyi bir maliye bakanı, çok iyi bir binbaşı-albay olduğunu düşünüyordum. O çok kötü bir general olduğunu gösterdi.

Bu destek aynı zamanda komünizme duyduğunuz nefretle de bağlantılı değil mi?

Evet, evet, o da var. Tabii ki Mitterrand'a karşı değildi. Nefret büyük bir kelime, ama bolşevizmin geçmişi, stalinizm, Beria...

"Je t'aime... moi non plus"nün filmini yaptınız. Film, biçim olarak çok Amerikan.

Amerikan sinemasına hayrandım. Kazan, Howard Hawks, Huston... Ford'a o kadar değil. Bir Fransız filmi yapmak istemiyordum.

Filmin aldığı tepkiler sizi sarstı mı?

Yaraladı. Ama birkaç tane hedefini bulan eleştiri de oldu. Truffaut bana "bu film sinemateklere girecek" dedi. Ve de girdi. Bazıları tarafından katledildikten sonra... Bir gün, eleştirmenlerin eleştirisini yapacağım. Bir stili olan, doğru düzgün analiz eden birisi ince eleyip sık dokuyarak beni çürütürse, ona eyvallah. Ama kıçını siler gibi baştan savma beş para etmez boktan şeyler yazmak profesyonelce değil.

Ama bu da oyunun bir parçası, insanlara saldırmaya, onları kışkırtmaya başladığınız andan itibaren, onların da size sopa göstermelerini beklemeniz lazım...

Bunlar sopadan ziyade, jiletle saldırı gibi. Benim "showbiz" gettosunda kalmamı istiyorlardı. Yönetmen olarak sinemaya burnumu sokmamı kabullenemiyorlar. Sinema bütün disiplinleri içinde barındırıyor: resim –kadraj, ışık–, mimarlık, müzik ve Fransız dili. "Je t'aime... moi non plus" İngilizlerden de çok yıkıcı eleştiri aldı. Kendi ülkesinde kabul görmeyince Jane gözyaşlarına boğulmuştu. İngilizler erkekler arası sodomiyi kabul eder, ama erkekle kadın arasındaki sodomiyi kabullenemez.

68 Mayıs'ında Hilton'da bir süitim vardı, oradan veletlerin bang-bang'larını işitiyordum. Silahsız olduklarına göre, işleri bitik diye düşünüyordum –eğer silah sadece bir tarafın elinde varsa, devrim olamaz. Gönlüm onlarlaydı, ama ne yapsaydım ki? Klimalı bir ortamda, laboratuar tüpünden izliyordum olayları.

76'da, Lalane'ın "Lahana kafalı adam" heykelini satın aldınız...

Bana albümü yapma fikrini veren de heykel oldu. Burada çok uçuk bir yan vardı. "L'Homme à tête de chou" albümünde de yine lolita hikayesi var: Marilou. Marilou Appollinaire'den geliyor herhalde, onun ufaklığının adı Lou'ydu.

"L'Homme à tête de chou", "Melody Nelson"la aynı şema üzerine kurulu.

Evet, Nabokov'un kahramanı Humbert Humbert, lolitasıyla beraber. Ama kötü bitiyor, çok kötü.

Ve dağınık şarkılar dönemine giriyorsunuz. "My Lady Heroine" gibi şarkıların arkasında belli yüzler var mı?

Hayır, o dönemde yok, Jane var. Öyle bir karışma yok. Jane, ne Melody ne de Marilou. Lolita ise yanıbaşımdaydı: Charlotte.

Reggae'ye nasıl geldiniz?

Kendi kendime "görüntümü değiştirmem lazım" dedim. O sıralarda Tosh ve Marley dinliyordum. En büyüklerini bulmaya karar verdim. Kingston'da tek kelime söylemeyen bir "Frenchy"nin geldiğini gördüler. Ama piyanonun başına oturduğumda, "Vaay! Boş değilmiş!" diyorlardı. Hatam, sonra onlarla birlikte geri gelmek oldu.

Reggae'ye ilginizde de oportünizm yok muydu?

Yoo, yoo, hayır. İçgüdüsel olarak, olayı sezdim.

"Marseillaise"i (Aux armes etc.) büyük bir saflıkla mı yaptınız, yoksa potansiyel skandalı hissediyor muydunuz?

Hayır, bilmiyordum. Ortalığı o derece dinamitleyeceğimi tahmin etmiyordum. "Je t'aime... moi non plus"de olay nasıl olduysa, burada da öyle oldu. "Marseillaise"in reggae versiyonunu istihzayla yapmadım: Rastaların devrimci bir ruhları olduğunu düşünüyordum.

Saldırılar sizi incitti mi?

Önce çok fazla aldırış ettim, sonra olayı tahlil ettim. O kadar rezilce, aşağılıktı ki, ben de onların üstüne çıktım... Yook, altına indim...

Küçük çocuklar sayesinde star statüsünü koruyordunuz bir bakıma...

İşin sihirli yanı da bu zaten. Kuşakları aşıyorum. Plakları satın alanlar veletler. Çünkü 34 yaşından sonra ya klasik alıyorsun ya da hiçbir şey. Televizyonun karşısına çakılıp kalıyorsun.

Bir de romanınız "Evguenie Sokolov" var.

Çılgınca başarının peşinde koşan bir tip ve başarı onu öldürüyor. Bile bile kendisini imha ediyor, ortadan kaldırıyor. Bu, resim üzerine bir içimdekileri kusma. Ayrıca, bütün bu üçkağıtçılara, modern Fransız ressamlarına bir saldırı. Buna 70'lerde başlamıştım sanırım. Çok uzun süre üstünde çalıştım, oldukça zordu. Ben Flaubert'vari, 19. yüzyıl tarzı bir şey istiyordum. Eh, altından iyi kalktım... Edebiyat yetkin, majör bir sanattır, oysa ben minörlere hitap eden minör bir sanatla iştigal ediyorum.

Sizden minör sanat geriye kalacak. "Evguenie Sokolov"u üstün mü tutuyor musunuz yoksa?

Yoo, hayır, abartmamak lazım. Çünkü günümüzde minör sanatlar majör sanatları düzüyor. Söylemesi üzücü, ama böyle. Majör sanatlar batma tehlikesiyle karşı karşıya. Edebiyatta ne var? Resimde, sıfır. Şiirde, arıyorum, ama bulamıyorum. Okumuyorum, eskileri yeniden okuyorum...

84'te, Cannes'da yuhalanan "Equateur" filmini yaptınız. Eleştirilerin ardından yeteneklerinizden şüpheye düştüğünüz olmadı mı?

Hayır, o çok iyi bir film. "Charlotte Forever" için de bana saldıracaklar, burada ensest olduğunu söylüyorlar. Hayır, tam tersine, ensest korkusu var.

"Charlotte Forever"ın yanlış anlaşılmasından şikayet ediyorsunuz. Ama siz filmin çok keskin dilli olmasını istemiştiniz.

Evet, ama bir yanlış kasting de oldu. O rolü benim oynamamam gerekiyordu.

Jane'den ayrılığı nasıl yaşadınız?

80 yazında ona bir Porsche Targa satın aldım. Zaten bir ayağı dışardaydı. Bilmiyorum, faka bastım. Çok kötü oldum. Bu Porsche'yi Jane'e verirkenki bakışlarını hatırlıyorum; bu aleti ona sanki kendisinin ölümüne sebep olmak için vermişim gibi bakıyordu. Bu dehşeti gördüm. Porsche'den sonra iki ayağı da dışarda olmaya başladı. Kaçınılmazdı, ona karşı çok ileri gitmiştim. Onun açısından tahammül edilemez hale gelmişti, suratını dağıtıyordum, iğrenç davranıyordum. Onu çok aradım. Kötülükten değil, tutkudan. Giderek gerilim yükseldi... Ben aşırılıklarım, kötülüğüm yüzünden onu kaybettim. Ama yine de 15 sene sürdü. Sonra bayrağı kim devraldı? Bambou. Hep birisi nöbeti devralır...

Ayrılıktan hemen sonra, "Je vous aime" filminde oynadınız.

Deneuve için yaptım. Umutsuz, kötü günlerimde bana çok yardım etmişti.

Kadınlarla erkekler arasında dostluk ilişkisinin imkansız olduğunu söylüyordunuz.

Burada tuttu, ilk defa. Ama Deneuve erkektir. Çok zeki, çok sıkıdır. Bana karşı çok sıcaktı, Bambou'yu da çok sevmişti. Deneuve'ün albümünde çok güzel şarkılar olmuştu. Ama özdeşleşilecek özel yanı eksikti. Jane'le Bardot arasında bir yerde gidip geliyordu.

Siz, özel hayatınızın böyle gözler önüne serilmesinden, vitrinde olmaktan hep zevk aldınız mı?

Evimde, sessizliği dinliyorum. Ama dışarıda, hayır. Püskürmesi lazım. Crash. Destroy!

Çeviren: **s.i.**

a→

ASTRAGAN

Birkaç günlük karakul kuzusunun derisinden elde edilen kürk. Astraganın ana yurdu, Rus Türkistan'ında Buhara dağları. Daha sonra karakul kuzusu yetiştiriciliği Afganistan ve İran'a da yayılmış. Astragan siyah, gri ya da üzerinde kahverengi lekeler olan koyu siyah renktedir. Kürklerin çoğu boyalıdır, deri esnek ve hafiftir. En değerlisi kısa tüylü ve ince hareleri olan breitschwantz'dır; bu tür, ölü doğmuş ya da anne karnından alınmış kuzudan elde edilir.

b→

BERIA, LAVRENTIY PAVLOVIÇ

(1899, Merheyuli, Abhazistan-1953, Moskova) Devrim sırasında 1917'de Bakü'de Komünist Partisi'ne girdi. Kafkaslarda güvenlik servislerinde çalıştı. Önce Kafkas, sonra Gürcistan Komünist Partisi'nin genel sekreterliğini yaptı. Gürcistan'da 1936-1938 yılları arasında milliyetçi komünistlerin temizlenmesi hareketini yönetti ve parti merkez komitesine girdi. İçişleri bakanlığı yaptı. 30'lu yılların temizleme hareketlerinin sorumlularını tasfiye etti ve kampların (Gulag) yönetimini üstlendi. Parti politbürosuna, devlet savunma komitesine girdi ve mareşalliğe yükseldi. 46'da İçişleri bakanlığından uzaklaştırıldı. 1941-1953 yılları arasında başbakan yardımcılığı yaptı. Bununla beraber, Stalin'in artık güven duymadığı Beria, "Batı Gürcistan'daki milliyetçi komplo"ya ve "beyaz gömlekler" hareketine bulaştırıldı. Stalin ölünce yeniden İçişleri bakanı oldu. Gücünden ve tutkularından çekinen diğer yöneticiler, haziran 1953'de kendisini tutuklattılar ve ölüm cezasına çarptırıldı. Aynı yıl cezası infaz edildi.

d→

DAISY

Bayrağı en büyük, çimeni en geniş ev, Daisy Fay'in eviydi. Tam on sekizindeydi, Louisville'deki genç kızların en gözdesiydi. Beyazlar giyerdi, bir de iki kişilik bir supor arabası vardı, evin telefonu hababam çalar, Taylor Kışlası'ndan ateşli genç subaylar, Daisy'ye kavalyelik mutluluğunu vermek için dil dökerlerdi: "Miss Fay, bir saatçık olsun hiç değilse."(...)

(Gatsby'nin) İlk tanıştığı "aile" kızıydı Daisy... İlk ağızda gönlü akıverdi Daisy'ye. Evine gitti, başta Taylor Kışlası'ndan subaylarla, sonra da yalnız başına. Şaşkına dönmüştü, ömründe böyle güzel bir eve ayak atmamıştı. Ama eve o soluk kesici çekiciliğini kazandıran şey asıl, Daisy'nin orda yaşayışıydı; hem de kendi gözünde kışladaki yatağı neyse, Daisy için de öyle rastgele bir şeydi o saray gibi yer...

Daisy'ye bir alay erkeğin abayı yakmış oluşu da büsbütün kanını kızıştırıyor, kızı gözünde daha da yükseltiyordu...

Belki de nasiplenebildiği kadar nasiplenip, sonra çekip gitmekti niyeti, ne bilsindi önceden bir ankakuşunun ardına düştüğünü; Daisy'nin cins bir varlık olduğunu biliyordu ama, bir "aile" kızının daha ne kadar cins olabileceğini hesaba katmamıştı. Zengin evine, o zengin, dopdolu hayatına dalıp kaybolmuştu gözden, Gatsby'nin elinde avucunda bir çöp bırakmamacasına. Varsın Gatsby kendini Daisy ile evlenmiş bellesin.

Avrupa'ya hareketinden önceki son ikindi, kollarının arasına aldı Daisy'yi, sessiz sedasız, uzun uzun oturdular öyle... O bir ay süren sevda ayında, hiç bu kadar kaynaşmamışlardı, Daisy suskun dudaklarını ceketinin omzuna sürdüğü ya da Gatsby parmaklarının ucuna, uykudaymış gibi o, hafif dokunduğu zamanki kadar sıkı fıkı olmamışlardı...

Harpte kendini gösterdi, öyle az buz da değil. Mütarekeden sonra bir ayak önce yurda dönmek için çalmadığı kapı kalmadı, ama ya bir takıntı oldu bir yerde ya da bir aksilik çıktı, alıp Oxford'a yolladılar zavallıyı... Daisy'nin mektuplarından telaşlı bir bezginlik seziliyordu. Herkes geliyor da geri, o niye dönmüyordu, anlayamıyordu bir türlü...

Nihayet Daisy de bir genç kızdı; yapmacık dünyası, orkideler, hoşbeşli, güleryüzlü cicibeylikler ve yılın ritmini kestiren, hayatın hüznünü, anlamını yeni havalarla özetleyen orkestralardan esinmeydi. Bütün gece, yüzlerce sırmalı pabuç, pırıldayan tozları eşeleyedursun, saksofonlar "Beale Street Blues" hoyratlarının yanıp yakılışını dile getirirdi...

Baharla Daisy, bu alacalı evrene yeniden kaptırdı kendini; hadi derken, günde yarım düzine gençle sözleşmeye başladı; sabaha karşı deliksiz bir uykuya daldığında, ayakucunda, ölgün orkideler arasında tuvaleti yığılı duruyordu yerde, boncuklarıyla şifonu kenetlenmiş birbirine. Bir yandan da kızı kesin bir karara sıkılayan bir ukde vardı içinde; artık hayatı, tez elden, bir biçime girsin istiyordu; bu da, ancak, bir dürtüklemeyle olacaktı, aşkın mı, paranın mı, yoksa hesap kitabın zoruyla mı, orasını pek bilemiyordu.

İşte bu dürtükleme, baharın ortasına doğru, Tom Buchanan'ın gelişiyle ayaklanıverdi. Tom'un sade vücut yapısında değil, durumunda da bir oturaklılık vardı. Daisy'nin göğsü kabarsa yeriydi. Tabii bir direnme de gösterdi ama, rahat bir nefes almadı da değil. Mektup eline eriştiğinde Gatsby, hâlâ Oxford'daydı.

Scott Fitzgerald, "Muhteşem Gatsby", *çev. Can Yücel*

f→

FLAUBERT'İN PAPAĞANI

Flaubert'in bu gazete haberinden (20 Haziran 1863 tarihli L'Opinion Nationale'in haberi) etkilenmiş olduğunu biliyoruz. 'Yavaş yavaş papağan onun kafasında olağanüstü bir değer kazanmış' sözünden sonra yazdığı 'Hayvanı değiştirmeli: papağan yerine köpek yapmalı' diye bir not vardır. Gelecekte kaleme almayı düşündüğü bir yapıt için kısa bir taslak kuşkusuz. Ama sonunda Felicite'yle Loulou'nun öyküsü yazıldığında papağan kalıp sahibi değişmiştir.

"Saf Bir Kalb"in öğrenciler için hazırlanmış bir baskısını satın aldım. Belki konuyu bilirsiniz. Yoksul ve cahil bir hizmetçi kadın olan Félicité yarım yüzyıl boyunca aynı hanıma hizmet etmiş, kendi hayatını hiç yakınmadan başkaları için harcamıştır. Sırasıyla, kaba bir nişanlıya, hanımının çocuklarına, yeğenine ve bir kolu kanserli, yaşlı bir adama bağlanır. Bunların tümü de birer birer elinden alınır: Kimi ölür, kimi gider, kimi de onu unutur. Anlaşılır olarak, hayatın getirdiği yıkımların, dinin yardımıyla unutulmaya çalışıldığı bir ömürdür bu.

Félicité'nin gittikçe daralan ilişki çemberinin içinde son bağlandığı şey, papağan Loulou'dur. Sırası gelip o da ölünce, Félicité onu doldurtur. Bu çok sevdiği yadigârı başucunda saklar ve yatmadan önce onun önünde diz çöküp dua etmeye başlar. Zamanla aklında Hıristiyanlık öğretileriyle ilgili bir karışıklık belirir: genellikle bir güvercin olarak temsil edilen Kutsal Ruh'un bir papağan olarak gösterilmesi belki de daha doğru olacaktır. Tabii bu hiç de mantıksız değildir: Papağanlar ve Kutsal Ruhlar konuşabilirler, oysa güvercinler konuşamazlar. Öykünün sonunda Félicité'nin kendisi de ölür. "Dudaklarında bir gülümseme vardı. Kalbi her vuruşta biraz daha yavaşlıyor, sesi, kurumakta olan bir çeşme, ya da yitip giden bir yankı gibi her seferinde biraz daha uzaklaşıyordu ve son nefesini verirken, gökyüzü onu içine almak için açıldığı sırada, başının tam üstünde dev bir papağan gördüğünü sandı."

Burada anlatım biçimini denetlemenin son derece önemi var: Beceriksizce doldurulmuş, gülünç adlı bir papağanın Kutsal Üçlü'nün üçte birini temsil ettiği, ama amacı ne taşlama yapmak, ne duygusal olmak, ne de Tanrı'ya dil uzatmak olan bir öykünün doğurduğu teknik güçlükleri bir düşünün. Bir de böyle bir öyküyü cahil ve yaşlı bir kadının bakış açısından anlatmayı ve bunu ne aşağılayıcı ne de yapmacıklı bir havaya kaçmadan becerebilmeyi bir düşünün. Ama tabii "Saf Bir Kalb"in amacı çok başkadır: O papağan, Flaubert'in meraklı olduğu aşırı garipliğin kusursuz ve ölçülü bir örneğidir.

Julian Barnes, "Flaubert'in Papağanı"

j→

JE T'AIME... MOI NON PLUS
(Seni seviyorum... ben de hiç)

Seni seviyorum seni seviyorum
Oh, evet seni seviyorum!
Ben de hiç.
Oh, sevgilim...
Kararsız dalgalar gibi
Gidiyorum gidiyorum ve geliyorum
Kalçalarının arasında
Ve ben
kendimi tutuyorum

Seni seviyorum seni seviyorum
Ah evet seni seviyorum!
Ben de hiç.
Ah sevgilim...
Sen dalga, ben çıplak ada
Gidiyorsun gidiyorsun ve geliyorsun
Kalçalarımın arasında
Gidiyorsun ve geliyorsun
Kalçalarımın arasında
Ve ben
Seninle birleşiyorum

Seni seviyorum seni seviyorum
Ah evet seni seviyorum!
Ben de hiç
Ah sevgilim...
Kararsız dalga gibi
Gidiyorum gidiyorum ve geliyorum
Kalçalarının arasında
Ve ben
kendimi
tutuyorum

Gidiyorsun gidiyorsun ve geliyorsun
Kalçalarımın arasında
Gidiyorsun ve geliyorsun
Kalçalarımın arasında
Ve seninle birleşiyorum
Seni seviyorum seni seviyorum
Ben de hiç
Oh sevgilim...
Tensel aşkın çıkışı yok
Gidiyorum gidiyorum ve geliyorum
Kalçalarının arasında
Gidiyorum ve geliyorum
Ve kendimi tutuyorum
Hayır! Şim
di
gel!

h→

HARRY, DEBORAH

HIGELIN, JACQUES

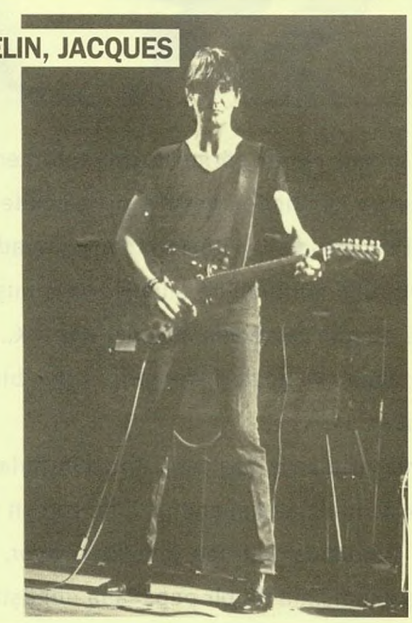

k→

KENT, NICK

Nick Kent 24 Aralık 1951'de Londra'da doğdu. Bedford Collage'da İngiliz edebiyatı okudu ve 19 yaşındayken, yeni yeni doğan 'underground' basında yazılar yazmaya başladı. Daha sonra İngiltere'nin en önemli haftalık müzik dergilerinden New Musical Express'e katıldı ve bütün 70'li yıllar boyunca bu işbirliği sürdü. O yıllarda Kent'in uzatmalı sevgilisi –yine NME mürettebatından– Chrissie Hynde'dı... Aynı dönemde Kent, kendi grubu Subterraneans'le kayıtlar yapıyor ve Sex Pistols'la da çalışıyordu. 80'li yıllarda The Face, Arena, The Sunday Times, Details, Spin, Vox ve daha pek çok dergi için yazdı. 90'lı yıllarda Fransa'ya yerleşti ve BBC2 için çalışmaya başladı. Halen Libération gazetesinde düzenli olarak yazıyor. Kız arkadaşı Laurence Romance (o da Libération'da rock eleştirileri kaleme alıyor) ve oğulları James'le birlikte Paris'te yaşıyor. Brian Wilson'dan Kurt Cobain'e rock-'n'roll portrelerinin yer aldığı "The Dark Stuff" adlı bir kitabı var.

p→

PAPAĞAN

İtalyanca "pappagallo"dan geliyor. Kalın ve çok kıvrık gagalı, kavrayıcı ve ince ayaklı, dört parmağından ikisi arkaya dönük duran, insan sesini taklit edebilen papağangiller familyasındaki türlerin ortak adı. Papağanların uzun bir kuyrukları olur. Kemiksi yüzeyli, etli dilleri insan sesini taklit etmelerini mümkün kılar. Başları büyük, tüyleri çok renklidir. Papağanlar bütün dünyanın tropikal ormanlarında bulunurlar, kalabalık sürüler halinde yaşarlar. Erkek ve dişi nöbetleşe kuluçkaya yatar, yavrular uzun süre yuvadan ayrılmazlar. Meyveler, tohumlar, çiçekler ve tomurcuklarla beslenirler, yemekborularında bir kursak vardır. Bazı türleri bayözü yer. Papağanların psişik düzeyi gelişmiştir, ama yine de kargalarınkine erişemez. Çoğu Avustralya ve Yeni Gine'de yaşayan 320'yi aşkın papağan türü vardır. Eskiden ABD'nin Carolina eyaletinde, küçük Caroline papağanları yaşardı; ancak meyve bahçelerine zarar verdikleri gerekçesiyle 1920-1930 yılları arasında bu kuşun soyu acımasız bir kıyımla ortadan kaldırıldı.

t→

TELLİ KURAN

Telli Kur'an bunun adı / Ne ayet dinler ne kadı / Bunu çalan anlar kendi / Şeytan bunun neresinde / Venedikten gelir teli / Ardıç ağacından kolu / Be Allahın sersem kulu / Şeytan bunun neresinde / Abdest alsan aldın demez / Namaz kılsan kıldın demez / Kadı gibi haram yemez / Şeytan bunun neresinde / İçinde mi dışında mı / Burgusunun başında mı / Göğsünün nakışında mı / Şeytan bunun neresinde / Dut ağacından teknesi / Kirişten bağlı perdesi / Be hey insanın teresi / Şeytan bunun neresinde / Dertli gibi sarıksızdır / Ayağı da çarıksızdır / Boynuzu yok kuyruksuzdur / Şeytan bunun neresinde
Âşık Dertli

Olay aynıyle vaki: Bir davette, Turgut Özal evsahibinin papağanına yakın alaka gösterir. Klasik fasıllardan sonra, papağana "Allah" dedirtmeye çalışır. Israr da ısrar, ama nafile: Papağan Nuh der, Allah demez. Özal hiddetlenir, yatıştırma misyonunu Mehmet Barlas üstlenir: "Eğer Cumhurbaşkanı olduğunuzu bilseydi, derdi".

İnsanın başkalarını kendi gibi sanması sıradan bir zaaf, bir papağanı insan sanması ise gaflete delalet. İnsan konuşan hayvansa, papağan da konuşan bir hayvan olduğuna göre, insan da bir papağandır, mantıken. Gelgelelim, papağanlar insan değildir, her ne kadar papağanın Fransızcası Pierrot'dan, İngilizcesi Pierre'den, İspanyolcası Pedro'dan gelse de. Kartacalı tercümanlar, göğüslerinde papağan dövmesi taşırlarmış, mesleklerinin nişanesi olarak. Demek ki, tercüman bir papağandır icabında, ama bir papağan tercüman değildir.

Peki nedir? Aristo ve Plinius, Julian Barnes'ın demesine göre, papağanın "sarhoşken çok çapkın olduğunu" tespit etmişler. Bu tespit de, korkarız ki Aristo mantığı kokuyor. Sarhoşken çapkın olan insanoğlu. Papağanlar çapkınken sarhoş, sarhoşken sarhoş. Bu arada, sarhoşların papağanlığı da ayrı mevzu.

otyam

Fakat zaten mevzu bu değil, 20 Haziran 1863 tarihli L'Opinion Nationale'de yayınlanan bir haber:

"Arlon yakınlarında Gérouville'de görkemli bir papağanı olan bir adam varmış. Bu kuş onun tek sevdiği şeymiş. Gençliğinde başından talihsiz bir aşk geçmiş ve bu onun insanlığa küsmesine yol açmış; dolayısıyla yalnız papağanıyla birlikte yaşıyormuş. Kuşa, yitirdiği sevgilisinin adını öğretmiş, bu ad günde yüz kez yinelenirmiş. Hayvanın tek yeteneği buymuş, ama efendisi zavallı Henri K...'nın gözünde bu her şeyden üstünmüş. O kutsal adın bu garip sesle her söylendiğini duyduğunda coşkuyla ürperir, bu ona ölüler aleminden bir ses, esrarengiz ve insanüstü bir şey gibi görünürmüş.

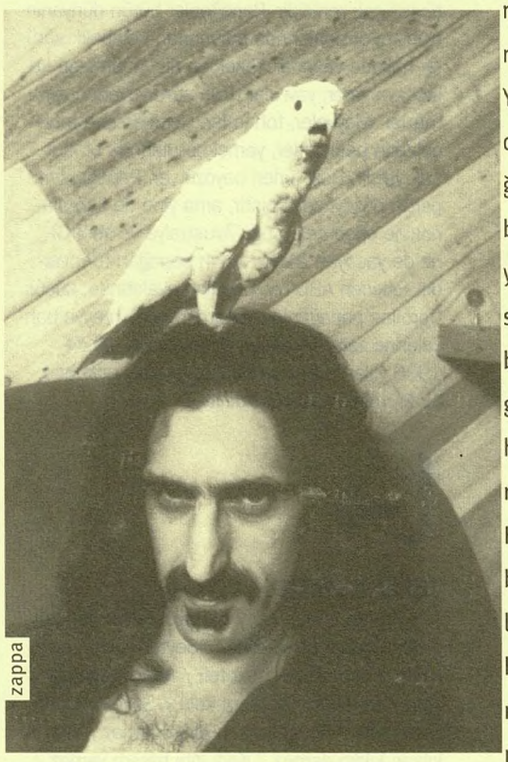
zappa

Yalnızlık Henri K...'nın imgelem gücünü etkilemiş, yavaş yavaş papağanı onun kafasında olağanüstü bir değer kazanmış. Bu yaratığı kutsal bir kuş olarak görmeye, onu tutarken büyük saygı göstermeye ve saatlerce oturup kendinden geçmiş bir biçimde onu süzmeye başlamış. Sonra kuş gözlerini hiç efendisinin gözlerinden ayırmadan o büyülü adı söyler ve Henri'nin ruhu, yitirdiği mutluluğun anısıyla dolarmış. Bu garip hayat böyle yıllarca sürmüş. Ama bir gün çevredeki insanlar Henri K...'nın her zamankinden de daha kederli durduğunu ve gözlerinde garip, çılgın bir parıltı olduğunu görmüşler. Papağan ölmüşmüş.

Henri K... bundan sonra büsbütün yalnız yaşamaya başlamış. Dış dünyayla hiçbir ilişkisi kalmamış. Gitgide daha çok kendi içine kapanmış. Kimi zaman günlerce odasından çıkmadığı oluyormuş. Kendisine getirilen yemekleri yiyor, ama kimseyle ilgilenmiyormuş. Yavaş yavaş kendisinin de bir papağana dönüştüğüne inanmaya başlamış. Ölmüş kuşunu taklit edercesine, çatlak bir sesle, duymaktan büyük zevk aldığı adı haykırıyor, bir papağan gibi yürümeye çalışıyor, şuraya buraya tünüyor ve sanki çırpacak kanadı varmış gibi kollarını açıyormuş.

Arada bir de öfkelenip odasındaki eşyaları kırmaya başladığı için ailesi sonunda onu Gheel'deki akıl hastanesine yollamaya karar vermişler. Ama oraya götürülürken gece kaçmış. Sabah onu bir ağaca tünemiş olarak bulmuşlar. Aşağı indirmekte büyük güçlük çekmişler, ama sonunda birisi ağacın dibine dev bir papağan kafesi koymayı akıl etmiş. Bunu görünce, bu zavallı çılgın da aşağı inmiş ve yakalanmış. Kendisi şimdi Gheel'deki akıl hastanesindedir..."